

NORGES OFFENTLIGE UTREDNINGER

NOU 1995:8

Kringkastingssendinger i kabelnett

*Forslag til endringer i
kringkastingsloven, kap. 4*

Utredning fra Kabelutvalget oppnevnt av
Kulturdepartementet 11. april 1994.

Avgitt 27. april 1995.

STATENS FORVALTNINGSTJENESTE
STATENS TRYKNING

OSLO 1995

Til Kulturdepartementet

Kabelutvalget, oppnevnt ved departementets brev av 11. april 1994, avgir med dette sin innstilling.

Oslo, 27. april 1995

Kjell Torkildsen leder

Ragnar Wiik

Berit Isaksen

Anne Lise Rydland

Knut Børmer

Liv Daae Gabrielsen

Jan Holland

Kåre P. Hansen

Anna Kristine Jahr Røine

Erik Ova

Jørgen Brunsvig sekretær

Forkortelser

Det er i utredningen vist til følgende offentlige utredninger, lovforarbeider og lover m.v. i forkortet form:

Forskrift om abonnementskontrakt	abonnementskontrakt for kabelnett for formidling av kringkasting fastsatt av Samferdselsdepartementet 22.01.88 med hjemmel i telegrafloven § 1 og forskrift for etablering, utbygging og teknisk drift av kabelnett for formidling av kringkasting av 11.2.87 § 7 nr. 6
Innst.O. Kabelforskriften	innstilling til Odelstinget tekniske forskrifter for kabelnett/fellesantenneanlegg fastsatt av Samferdsels- departementet 25.6.84
Kabelnettrapporten 1993	oversikt over konsesjonerte og byggemeldte kabelnett pr. 30.06.1993, utarbeidet av Statens Teleforvaltning
Kringkl. NOU	lov om kringkasting av 4.12.92 nr. 127 Norges Offentlige utredninger
Ot.prp.	Odelstingsproposisjon
Ot.prp. nr. 53	Ot.prp. nr. 53 (1987- 88) om lov om kabelsendingar
Ot.prp. nr. 78	Ot.prp. nr. 78 (1991- 92) om lov om kringkasting
SMF	Statens medieforvaltning
STF	Statens teleforvaltning
St.meld.	Stortingsmelding
St.meld nr. 32	Stortingsmelding nr. 32 (1992-93): Media i tida
Telegrafl.	Lov om Eneret for Staten til Befordring af Meddelelse ved Hjælp af Telegraflinjer og lignende Anlæg (telegrafloven) av 29.4.1899

KAPITTEL 1

Utvalgets sammensetning, mandat og arbeid**1.1 OPPNEVNING OG MANDAT**

Kulturdepartementet oppnevnte 11. april 1994 et utvalg til å vurdere lovgivningen om kabelsendinger, heretter kalt Kabelutvalget.

Utvalget fikk følgende sammensetning:

- Kjell Torkildsen, advokat, leder.
- Ragnar Wiik, juridisk rådgiver, Forbrukerrådet.
- Anne Cathrine Haug, konsulent, Forbrukerombudet.
- Anne Lise Rydland, økonomisjef, TBK-Kabel-TV AS.
- Knut Børmer, direktør, Norsk Kabel-TVForbund.
- Erik Ova, direktør, Norwaco.
- Liv Daae Gabrielsen, avdelingsdirektør, Statens medieforvaltning.

Som sekretær for utvalget ble oppnevnt advokat Jørgen Brunsvig, advokatene Haavind & Haga DA.

Den 21. juni 1994 oppnevnte Kulturdepartementet ytterligere følgende medlemmer:

- Anna Kristine Jahr Røine, rådgiver, Senterpartiets stortingsgruppe.
- Kåre Petter Hansen, disponent, T & B Hansen AS.
- Jan Holland, advokat.

Som følge av at Anne Cathrine Haug gikk over i ny stilling, ble konsulent Berit Isaksen oppnevnt som nytt medlem 15. august 1994.

Utvalget fikk følgende mandat:

1: Utvalget skal foreta en vurdering av gjeldende lovgivning og praksis vedrørende formidling av kabelsendinger. Særlig vekt skal legges på spørsmål vedrørende abonnentvalg, abonnentundersøkelser og forholdet til betalingskanaler.

2: Utvalget skal legge frem forslag til fremtidig regelverk for formidling av fjernsyn og radio i kabelnett.

3: Utvalget skal vurdere mulighetene for å overføre forvaltningsansvaret for det fremtidige regelverket for kabelsendinger til Forbrukerombudet.

4: Utvalget skal foreta en beregning av eventuelle økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene.

5: Utvalget skal levere sin innstilling innen utgangen av 1994.

1.2 UTVALGETS ARBEID

Utvalget har hatt 17 møter, hvorav 13 heldagsmøter. Utvalget har herunder hatt møter med representanter fra Statens Teleforvaltning (STF), Televerkets forskningsinstitutt og kabeloperatørene Janco Kabel-TV AS og Norkabel AS. Utvalgets formann og sekretær har videre hatt møte med representanter for kringkastingsselskap. Utvalget har til sitt arbeid mottatt materiale fra ulike interesseorganisasjoner, Forbrukerombudet, enkelte kabeloperatører m.v.

KAPITTEL 2

Hovedproblemstillinger. Sammendrag av utvalgets innstilling**2.1 HOVEDPROBLEMSTILLINGER OG PRINSIPIELLE SYNSPUNKTER**

Utvalget legger frem forslag til endringer i kringkastingsloven kap. 4 om videresending i kabelnett. Utvalget legger også frem forslag til forskrift om sammensetning av grunntilbud av kringkastingssendinger i kabelnett og om avtale mellom kabeloperatør og abonnent om videresending av kringkastingssendinger m.v. Forslagene er gjengitt bak i innstillingen ("*Utkast til lov om endringer i kringkastingsloven og til forskrifter*" i kapittel 12).

Telelovgivningen fastsetter i dag at kabelnettene i alt vesentlig bare kan benyttes til videresending av kringkastingssendinger. Det er i dag uklart i hvilken utstrekning lovgivningen vil tillate at nye tjenester blir formidlet i kabelnett. Utvalget har derfor forholdt seg til gjeldende lovgivning ved utarbeidelsen av sine forslag.

Som følge av forventede endringer i rammelovgivning og markedet, foreslås at den rettslige regulering av abonnentenes stilling i første rekke skal skje i forskrifts form. Det blir da enklere senere å foreta nødvendige tilpasninger av regelverket.

Etter gjeldende lovgivning fastsetter abonnentene hvilke fjernsynssendinger som skal videresendes i kabelnett i tillegg til formidlingspliktige sendinger. Siden dette regelverket ble gitt i 1988 er imidlertid situasjonen for videresending i kabelnett blitt betydelig endret. Kapasiteten i kabelnettene er gjennomgående blitt større. På den annen side er det skjedd en betydelig økning i antall tilgjengelige fjernsynssendinger. Kringkastingsselskaper og rettighetshavere til fjernsynsprogrammene krever i større utstrekning vederlag for videresending i kabelnett. Kabeloperatørene møter i større grad konkurranse fra andre kabelnett og andre formidlingsmåter, særlig satellittformidling til parabolantennar. Hensynet til forbrukervern tilsier likevel at man fortsatt har regler for å styrke abonnentenes posisjon i forhold til kabeloperatøren.

Et samlet utvalg er av den oppfatning at det er ønskelig med individuelle valg av hvilke sendinger, og eventuelt andre tjenester som den enkelte abonnent skal motta. Et flertall - alle utenom Børmer og Hansen - mener at det av økonomiske årsaker ikke er grunnlag for å basere lovgivningen på individuelle valg i dag.

Utvalget har delt seg når det gjelder spørsmålet om hvordan forholdet mellom kabeloperatør og abonnent bør løses i lovgivningen. Et flertall - alle utenom Børmer og Hansen - foreslår at kabelnettene skal ha plikt til å videresende et grunntilbud av kringkastingssendinger. Grunntilbudet skal sendes åpent i nettet. I praksis innebærer dette at abonnentene ikke skal bli påført kostnader til dekode- eller filterutstyr e.l. for å kunne motta grunntilbudet.

Innenfor flertallet foreslår alle - med unntak av Jahr Røine - at grunntilbudet skal fastsettes av kabeloperatøren. Kabeloperatøren skal legge betydelig vekt på utfallet av undersøkelse blant abonnentene, men i tillegg også legge vekt på at grunntilbudet samlet gir et variert programtilbud. Kabeloperatøren vil derfor ha plikt til i stor utstrekning å følge abonnentenes ønsker både når det gjelder kostnadsnivået for grunntilbudet, og hvilke fjernsynssendinger som skal inngå i grunntilbudet. Etter flertallets oppfatning innebærer forslaget i betydelig utstrekning en videreføring av gjeldende regler.

Et mindretall - Jahr Røine - foreslår at grunntilbudet skal settes sammen av et abonnentråd valgt blant abonnentene.

Flertallets forslag vil sikre abonnentene innflytelse, og at abonnentene kan motta et rimelig bredt tilbud av fjernsynssendinger uten å bli påført unødvendig store utgifter til tekniske løsninger. Det er i dag usikkert hvilke tekniske løsninger som på sikt vil være aktuelle for å sikre individuelle valg.

Flertallets forslag tar videre sikte på å unngå tilfeldige og utilsiktede utslag av valg blant abonnentene, og å gi mulighet til å ivareta eventuelle tungtveiende interesser hos et mindretall. På bakgrunn av det store antall fjernsynssendinger som i dag kan mottas i Norge, må resultatet av abonnentundersøkelser uansett tolkes. Flertallets forslag er utformet slik at det vil kunne gjelde for alle typer nett, uavhengig av tekniske løsninger m.v.

Flertallet foreslår videre minimumsvilkår for avtale mellom kabeloperatør og abonnent. Vilkårene skal ikke kunne fravikes til skade for abonnenten. Slikt forbrukervern anses nødvendig som følge av forskjellen i styrkeforhold mellom partene både hva angår økonomiske ressurser og kunnskaper om teknikk og markedsforhold. Reglene tar sikte på å sikre abonnentene en tilfredsstillende ytelse fra kabeloperatøren, og samtidig gi innsikt i grunnlaget for kravet på vederlag.

Flertallet - med unntak av Jahr Røine - foreslår at virkefeltet for kringkastingssendinger kap. 4 skal utvides. Flertallet foreslår at kap. 4 skal omfatte alle kabelnett med mer enn 25 mottakertilknytninger. Formålet er å bedre forbrukervernet, sikre lik konkurranse for alle kommersielle nett, og hindre oppsplitting av nett med sikte på å unndra seg rammelovgivningen for videresending av kringkasting i kabelnett.

Utvalget foreslår at det alt vesentlige av regelverket eventuelt blir gitt i forskrifts form. Utvalget har i denne forbindelse bl.a. lagt vekt på mulig behov for senere endringer som følge av endringer i rammelovgivning, teknologi og markedsforhold, og at bestemmelsene dels gjelder detaljspørsmål.

Et annet mindretall - Børmer og Hansen - foreslår likeledes at kabeloperatøren skal fastsette programtilbudet, men slik at det skal tas hensyn til abonnentenes ønsker for det samlede tilbud av kringkastingssendinger i kabelnettet, også sendinger som eventuelt videresendes i kodet form.

Disse medlemmer fremmer et eget forslag til forskrift om videresending, der de legger vekt på at det i avtalemessig sammenheng bør skilles mellom vilkårene for å være tilknyttet et kabelnett, og vilkårene for å motta kringkastingssendinger fra kabelnettet. Forslaget innebærer at betalingsplikt for lisensbelagte sendinger må følge av spesifiserte avtaler som abonnentene har med kabeloperatørene. Børmers og Hansens forslag gir likevel mulighet for videresending av lisensbelagte sendinger i grunntilbudet, dersom systemer for tilgangskontroll ikke er etablert, og igjen under forutsetning av at betalingsplikten følger av abonnementsavtalene, som i disse tilfeller må spesifisere en øvre grense for omfanget av betalingsplikten.

Dette mindretalls forslag innebærer at betalingsplikt for kringkastingssendinger ikke vil bli pålagt abonnenter som ikke har noe ønske om å motta flere sendinger. Deres forslag vil fremme en utvikling der abonnentene kan velge individuelt hvilke lisensbelagte kringkastingssendinger de ønsker å motta.

Et flertall - alle utenom Jahr Røine - foreslår at det ikke foretas endringer m.h.t. forvaltningsansvaret nå. Mindretallet - Jahr Røine - foreslår derimot at det opprettes et nytt klageorgan uavhengig av Statens medieforvaltning.

2.2 HOVEDPUNKTENE I INNSTILLINGEN

Utvalget angir i "*Generelt om videresending av kringkastingssendinger i kabelnett m.v.*" i Kapittel 3 en del begreper som blir benyttet i innstillingen. Deretter gis en

oversikt over en rekke faktiske forhold, herunder omfanget av kabelnett, oppbyggingen av og signalformidlingen i kabelnett, kabeloperatørens virksomhet m.v.

I *"Generelt om videresending av kringkastingssendinger i kabelnett m.v."* i kapittel 3 blir det videre gitt en oversikt over kapasiteten i nettene, hvilke kringkastingssendinger som kan mottas, forholdet til kringkastingsselskap og opphavsmenn, forholdet til abonnentene og en oversikt over ulike formidlingsmåter for kringkastingssendinger.

I *"Enkelte utviklingstendenser m.h.t. formidling av kringkasting og andre informasjonstjenester"* i kapittel 4 peker utvalget på enkelte sannsynlige utviklingstendenser i de neste 5 - 10 år. Dette gjelder f.eks. kapasiteten i det enkelte kabelnett og mulighetene for individuelle valg for abonnenter tilknyttet kabelnett. Dette blir sett i forhold til hvor mange fjernsynssendinger som kan forventes å være tilgjengelige for videresending i kabelnett, og utviklingen med hensyn til plikt til å betale lisens for videresending. Etter utvalgets oppfatning er dette vesentlige momenter for vurderingen av hvilke regler som bør gis for avgjørelsen av hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes i det enkelte kabelnett. Fremtidige regler må imidlertid også ses i forhold til konkurransesituasjonen for kabeloperatørene. Utvalget har derfor også sett på muligheten for å tilby andre tjenester i kabelnett enn videresending av fjernsynssending, samt konkurransesituasjon i forhold til alternative formidlingsmåter av kringkastingssendinger.

Gjeldende rett angående videresending av kringkasting i kabelnett er behandlet i *"Gjeldende rett"* i kapittel 5. Utvalget gjennomgår deretter, i *"Praktiseringen av gjeldende lovgivning, særlig med vekt på gjennomføringen av abonnentvalg"* i kapittel 6, enkelte eksempler på hvordan gjeldende regler om abonnentvalg er praktisert.

I *"Internasjonal og utenlandsk rett"* i kapittel 7 er det foretatt en kort gjennomgang av utenlandsk og internasjonal rett. Utvalget har i denne forbindelse i første rekke undersøkt om det finnes regler om avgjørelsen av hvilke fjernsynssendinger som skal videresendes i kabelnett. Med unntak av Danmark, er det i liten utstrekning funnet lignende ordninger.

I *"Utvalgets standpunkt til noen hovedspørsmål"* i kapittel 8 foretar utvalget en gjennomgang av enkelte prinsipielle utgangspunkter. På denne bakgrunn vurderes ulike mulige modeller for avgjørelsen av hvilke fjernsynssendinger som skal videresendes i kabelnett. Flertallets forslag til avgjørelse av hvilke fjernsynssendinger som skal videresendes i det enkelte nett er behandlet i *"Flertallets forslag"* i avsnitt 8.4

Et mindretall - Jahr Røine - mener at avgjørelsen skal treffes av et abonnentråd valgt av abonnentene. Forslaget fra dette mindretall inneholder ellers mange av de samme elementer som flertallets forslag. Dette mindretall mener videre at bestemmelsene ikke skal gjelde for nett eid av beboersammenslutninger m.v., jfr. *"Dissens fra Jahr Røine angående abonnentråd m.v."* i avsnitt 8.5

Et annet mindretall - Børmer og Hansen - mener at lovgivningen skal skille mellom det tilbud av fjernsynssendinger som skal være tilgjengelig i nettet, og formidlingsvilkårene for hva den enkelte abonnent skal motta. Dette mindretall mener at abonnentene skal fastsette hva som generelt skal være tilgjengelig i kabelnettet. Derimot skal den enkelte abonnent selv kunne fastsette hvilke sendinger vedkommende skal motta, og dermed betale for, jfr. *"Dissens fra Børmer og Hansen angående den generelle regulering av videresending av kringkastingssendinger i kabelnett"* i avsnitt 8.6

Utvalget redegjør i *"Særlig om avtaleforholdet mellom kabeloperatør og abonnent"* i kapittel 9 for regler om avtaleforhold mellom kabeloperatør og abonnent. Et mindretall - Børmer og Hansen - slutter seg ikke til flertallets forslag.

I "*Administrative og økonomiske konsekvenser av forslaget til lov og forskrifter*" i kapittel 10 er det redegjort for administrative og økonomiske konsekvenser av utvalgets forslag. Merknader til de enkelte paragrafer fremgår i "*Merknader til de enkelte paragrafer*" i kapittel 11. Avslutningsvis, i "*Utkast til lov om endringer i kringkastingsloven og til forskrifter*" i kapittel 12, er forslagene til endringer i kringkastingsloven samt forslag til nye forskrifter inntatt.

KAPITTEL 3

Generelt om videresending av kringkastingssendinger i kabelnett m.v.**3.1 ENKELTE BEGREPER**

Kringkastingsvirksomhet, herunder videresending av kringkasting i kabelnett, har både i Norge og internasjonalt vært gjenstand for en rask utvikling i de senere år. Endringer i tilbud, formidlingsmåter og marked m.v. har ført til at nye begreper er vokst frem. Kabelutvalget vil i det følgende se på enkelte sentrale begreper, og hvordan disse vil bli benyttet i utvalgets innstilling.

Kringkastingssloven § 1-1 definerer kringkasting som utsending av tale, musikk, bilder o.l. med radiobølger eller over tråd, ment til å mottas direkte av allmennheten. Her vil uttrykket *kringkastingssending* bli brukt om den samlede programflate fra en som kringkaster. Et kringkastingsselskap kan ha flere kringkastingssendinger. Dette gjelder f.eks. Sveriges Radio, med dets kanal 1 og TV2.

Utvalget vil benytte uttrykket *lisensbelagte sendinger* om de kringkastingssendinger hvor kringkastingsselskapet og/eller andre rettighetshavere krever vederlag for videresendingen i kabelnett. Uttrykket er en kortform. Utvalget finner det ikke praktisk å benytte formuleringen lisensavgiftsbelagt sending. Krav om lisensavgift blir rettet mot kabeloperatøren. Kabeloperatøren vil imidlertid i praksis kreve lisensavgiften dekket inn gjennom sitt krav på vederlag fra de abonnenter som mottar vedkommende kringkastingssending. Lisens er et innarbeidet begrep m.h.t. samtykke fra rettighetshaver. Begrepet er derfor naturlig å benytte også hvor krav om vederlag blir stilt som vilkår for videresending i kabelnett.

Uttrykket *kabelnett* vil bli benyttet om et samlet fysisk anlegg for overføring av kringkastingssignaler bestående av antenne, hovedsentral og kabler knyttet til hovedsentralen.

Et kabelnett kan dermed bestå av flere grennett e.l. Dersom tilbudet av kringkastingssendinger i et grennett er supplert med signaler mottatt i egen antenne/hovedstasjon, vil grennettet i mange sammenhenger være å anse som et eget kabelnett. Mange grennett kan være eid av andre enn øvrige deler av kabelnettet. I en del tilfelle kan det være grunnlag for å skille mellom den del av nettet som kabeloperatøren eier eller disponerer (operatørnettet), og deler eid av abonnenten (abbonentnettet). Abonnentnett kan være omfattende, f.eks. dersom de er eid av borettslag eller annen beboersammenslutning.

Den formidling som skjer i kabelnett er i alt vesentlig *videresending* av kringkastingssendinger. Dertil kan kabeloperatøren bl.a. forestå *sending* av informasjon om tilbudet av kringkastingssendinger, vilkår for mottak m.v. Sendingen av informasjon starter i slike tilfeller i kabelnettet (originær utsending).

Begrepet *kanal* vil i innstillingen bli brukt om et frekvensområde i kabelnett avsatt til videresending av en kringkastingssending eller sending av informasjonskanal. Det samlede tilbud av kringkastingssendinger som blir videresendt åpent i kabelnettet, vil bli betegnet som grunnpakken eller *grunntilbudet*.

I kringkastingssloven kap. 4 er partene i forbindelse med videresending i kabelnett betegnet som henholdsvis abonnent og på den annen side «kabeleier eller den som disponerer kabelnettet», jfr. kringkastingssloven § 4-6. Begrepet kabeleier refererer seg til eierforholdet til det fysiske kabelnett. I innstillingen vil begrepet *kabeloperatør* bli brukt om den som disponerer kabelnettet og har ansvaret for signalfor-

midlingen, herunder videresendingen av kringkastingssendinger frem til abonnenten. Kabeloperatøren blir derved det sentrale begrep bl.a. når det gjelder plikter i forbindelse med avgjørelse av hva som skal videresendes i nettet.

Kabeloperatøren er ikke alltid eier av nettet. Kabeloperatøren har heller ikke nødvendigvis ansvaret for teknisk drift og vedlikehold av nettet. Utvalget vil peke på at høringsnotatet til ny telekommunikasjonslov synes å bygge på en noe annen bruk av begrepet «operatør». I høringsnotatet er begrepsbruken knyttet til spørsmålet om konsesjonsplikt. På bakgrunn av at kabeloperatør er et innarbeidet begrep i bransjen, finner utvalget ikke grunn til å tilpasse språkbruken til definisjonene i høringsnotatet til lov om telekommunikasjon.

Uttrykket *abonnet* brukes om den som har inngått avtale om tilknytning til og mottak av kringkastingssendinger m.v. fra kabelnett. Abonnenten vil normalt være en husstand, institusjon, bedrift e.l. (*enkeltabonnet*). I mange tilfelle blir imidlertid avtalen inngått med en *fellesabonnet*, dvs. selskap eller sammenslutning som inngår avtale om mottak av kringkastingssendinger på vegne av en gruppe, f.eks. medlemmer i et borettslag. Det vil følgelig være flere mottakere (tilknytninger) når avtalen er inngått av en fellesabonnet.

3.2 OMFANGET AV KABELNETT

Statens Teleforvaltning (STF) utarbeider årlig en rapport om kabelnett fordelt bl.a. etter hvilke nett som etter tidligere lovgivning var konsesjonspliktig eller meldepliktig til STF. Det er imidlertid vanskelig å få full oversikt over antall kabelnett i Norge, og hvor mange som er tilknyttet slike nett.

Iht. kabelnettrapporten 1993 fra STF var det pr. 30. juni 1993 500 kabelnett med en dekning hver på minst 25 bygninger og/eller 100 husstander. Samlet var det 587.938 husstander knyttet til disse kabelnett. Dertil var det registrert 600 nett med tilsammen 38.515 husstander som var meldepliktige etter de dagjeldende regler. Av i alt 1.983.057 husstander i Norge var følgelig samlet 626.453 husstander registrert tilknyttet kabelnett. (Kilde: Kabelnettrapporten 1993, Statens Teleforvaltning 1.12.93). Kabelnett-dekningen var dermed på 31,5%. En del nett er ikke registrert. Dette påvirker imidlertid neppe i særlig utstrekning totalbildet mht. dekningsgraden i Norge.

Størrelsen på de enkelte nett er svært forskjellig. Enkelte selskaper har dertil nett i flere kommuner. Et fåtall store selskaper dekker flertallet av husstander. De største selskapene var i 1993 TBK Kabel-TV AS med tilsammen ca. 153.000 tilknyttede husstander, Janco Kabel-TV AS med ca. 152.000 og Norkabel med ca. 130.000 tilknyttede husstander. I en mellomstørrelse var Bærum Kabel-TV (Bærum Energiverk) og BSS Finnvik Kabel-TV AS med henholdsvis ca. 30.000 og 25.000 tilknyttede husstander. Disse 5 største kabeloperatørene har følgelig tilsammen ca. 490.000 tilknyttede husstander. Dette utgjør ca. 80 % av samtlige husstander tilknyttet kabelnett.

Dernest finnes det et 30-talls nett med mellom 1.000 og 10.000 tilknyttede husstander og anslagsvis 180-200 anlegg med mellom 100 og 1.000 tilknyttede husstander. (Dekningsgraden og størrelsen av nett er beregnet på bakgrunn av summen av konsesjonerte og byggemeldte nett angitt i kabelnettrapporten, supplert med opplysninger innhentet fra Norwaco).

Utbygging av kabelnett har i første rekke funnet sted i byer og tettsteder. Kostnadene pr. abonnent har vært for høye til at det er blitt foretatt utbygging i spredt bebygde strøk. På denne bakgrunn er det relativt store forskjeller mht. dekningsgraden av kabelnett i ulike deler av landet. I henhold til kabelnettrapporten 1993 var dekningsgraden på Østlandet ca. 44 %, Sørlandet ca. 14 %, Vestlandet ca. 17 %,

Trøndelag ca. 29 % og i Nord-Norge ca. 11 %. Eksempelvis var kabelnettdekningen i Finnmark på kun 4,8 %.

Som følge av den spredte bosetningen i Norge antar utvalget at utbyggingen av kabelnett for å dekke nye husstander vil flate ut, selv om ny teknologi kan redusere utbyggingskostnadene. Etter at tidligere regler om konsesjonsplikt ble opphevet, er det ikke lenger grunnlag for å oppstille plikt til å foreta ny utbygging. I kabelnett-rapporten 1993 antar Statens Teleforvaltning at ytterligere 1,1 % av husstandene i Norge ville bli knyttet til kabelnett i 1994. Utbygningstakten er vesentlig raskere i enkelte andre land med tettere bosetning, og hvor utbyggingen av kabelnett tok til senere enn i Norge.

3.3 SKJEMATISK OVERSIKT OVER OPPBYGGINGEN AV KABELNETT

Et kabelnettsystem er oppbygget av to hovedelementer, hovedstasjon og distribusjonsnett. I hovedstasjonen mottas fjernsyns- og radiosignalene ved hjelp av et antennesystem. Signalene kan komme fra ulike sendere, normalt bakkesendere eller satellitter. I hovedstasjonen blir signalene forsterket, frekvensomformet og regulert slik at de blir egnet for videresending i distribusjonsnettet. Formålet er bl.a. å sikre at den tekniske kvaliteten på bildeformidlingen blir tilfredsstillende.

Sendinger f.eks. fra satellitter kan være kodet (kryptert). I mange tilfeller vil det da bli gjennomført dekoding i hovedstasjonen før videresending i kabelnettet. På tilsvarende måte kan det bli foretatt omforming av signaler til den standard (normalt PAL-standarden) som benyttes i nettet av hensyn til tilpasning til abonnentenes fjernsynsapparater.

Utformingen av distribusjonsnettet (selve kabelnettet) varierer etter størrelsen av det geografiske området nettet skal dekke. I det følgende gis en skjematisk oversikt over oppbyggingen av større distribusjonsnett. Større nett deles gjerne inn i 3 deler:

- Primærnettet (D1) som distribuerer signalene fra hovedstasjonen med god kvalitet over store avstander til lokale distribusjonsnett.
- Sekundærnettet (D2) som formidler signalene over mindre avstander ut i lokalområder f.eks. til en gruppe borettslag eller villaer.
- Abonnentnettet (D3) som distribuerer signalene fra sekundærnettet og til den enkelte abonnent.

I tillegg til ovennevnte finnes også såkalte D0-nett som kan binde sammen flere kabelnett, eller formidle signaler internt i hovedstasjonen, f.eks. fra en parabolantenne til forsterkerdelen i hovedstasjonen. Ved distribusjon i kabelnett blir fjernsynssignalene svekket. Distribusjonsnettene inneholder derfor med jevne mellomrom forsterkere. Mindre nett vil i prinsippet være bygget på tilsvarende måte, men slik at det ikke finnes overordnede distribusjonsnett som f.eks. primærnettet (D1).

Abbonnten kan være en enkelt husstand eller en sammenslutning av husstander, f.eks. en velforening, et borettslag e.l. Dersom abonnenten er en slik sammenslutning av husstander, vil det skje en videreformidling i internt nett hos abonnenten.

Abbonnentnettene kan følgelig være eid av abonnentene selv, f.eks. et borettslag, eller av kabeldistributøren (kabelnett-selskapet). Særlig i abonnenteide nett vil formidlingskapasiteten kunne være lavere enn i øvrige deler av nettet.

Kabelnettene distribuerer signalene mellom nettets inngang (hovedstasjonen) og den enkelte abonnent. Grensen mellom kabeloperatørens nett og den del av nettet som abonnenten eier, kalles grensesnittet. Grensesnittet vil normalt være ved ytter-

grensen til abonnentens eiendom. I utgangspunktet er spørsmålet om kabelnettets utstrekning i forhold til abonnenten et avtalespørsmål, jfr. f.eks. forskriften om abonnementskontrakt fastsatt av Samferdselsdepartementet 22.1.88 pkt. 1.2, jfr. vedlegg 1.

(For nærmere opplysninger om oppbyggingen av kabelnett vises til tekniske forskrifter for kabelnett/fellesantenneanlegg fastsatt av Samferdselsdepartementet 25. juni 1984, og Lars Borchgrevink Grindahl: Abonnementskontrakter for kabel-fjernsyn (Complex5/92) s. 35 flg).

3.4 LITT OM SIGNALFORMIDLINGEN I KABELNETT

Kabelnett er utformet for overføring av signaler. Signalene representerer informasjon (data). Teknisk sett kan kabelnett også benyttes til å distribuere andre typer informasjon enn fjernsynssignaler. Kabelnett kan også benyttes til to-veis distribusjon av signaler. Dette skjer i svært liten utstrekning i dag. Bakgrunnen er de strenge begrensninger som følger av telelovgivningen, jfr. nærmere "*Telelovgivningen*" i avsnitt 5.2

Fjernsynssignaler er et eksempel på elektromagnetiske signaler som brer seg som bølger i det frie rom på ulike frekvenser (bølgelengder). Fjernsynssignalene kan med tilsvarende bølgebevegelser også distribueres gjennom kabler. Signaloverføring i kabler skjer normalt ved hjelp av elektromagnetiske bølger e.l. i metallkabler som f.eks. koaksialkabler. Alternativt kan signaloverføring skje ved lysstråler i fiberoptiske kabler.

Signaloverføringen i kabelnettene skjer i dag som nevnt normalt analogt, dvs. ved bølgebevegelser. Signaloverføring ved digitalteknikk forventes etterhvert å bli mer utbredt. Digitaloverføring innebærer signalformidling ved bruk av tallverdier, f.eks. binært system. Med digitalteknikk kan distribusjonskapasiteten mangedobles i forhold til nåværende analoge distribusjonsmåte. Bakgrunnen er bl.a. at digitalteknikk muliggjør billedkomprimering, dvs. at overflødige deler av informasjonsinnholdet i TV-bildet fjernes før distribusjon.

Økt kapasitet ved digitalformidling kan bedre mulighetene til distribusjon, f.eks. av høyoppløsnings-TV (HDTV, dvs. high definition TV), eller til å sende ut flere kringkastingssendinger («kanaler/programmer») innenfor samme frekvensområde. Digitalisering forventes i første rekke å føre til økning i antall kringkastingssendinger som formidles. En kanal, dvs. et frekvensområde som i dag må settes av til videresending av en fjernsynssending, vil ved digitale sendinger kunne benyttes til videresending av 4-10 fjernsynssendinger, bl.a. avhengig av hvilke krav som stilles til billedkvaliteten. Nærmere opplysninger om betydningen av digitalteknikk fremgår bl.a. av den svenske offentlige utredning: Tekniskt utrymme før ytterligere TV-sendingar (SOU 1994:34).

Signaler fra hovedstasjonen kan være kodet (kryptert). Abonnenten må i slike tilfeller ha en dekode for å kunne motta vedkommende kringkastingssending. Det finnes ulike krypteringsteknikker. Formålet med koding er normalt å muliggjøre formidling av tjenester på individuell basis. I første rekke benyttes koding for å sikre at lisensbelagte sendinger bare kan mottas av abonnenter som har betalt særskilt vederlag til kabeloperatøren. Kabeloperatøren kan styre dekoderen til den enkelte abonnent, slik at den ikke åpner for fjernsynssendinger som abonnenten ikke ønsker å betale for. Styringen skjer via et datasignal på kabelnettets. På denne måten kan kabeloperatøren også sørge for at en abonnent blir avskjermet mot sendinger som abonnenten ikke ønsker å motta. Koding er en kostnadseffektiv og teknisk sett enkel operasjon i forhold til bruk av filterteknikk.

Noen kabeloperatører gir abonnentene anledning til selv å sette sammen egne pakker av lisensbelagte sendinger, f.eks. 4 sendinger fritt innenfor et utvalg på 10. Flere kabelnett benytter i dag dekode også i forbindelse med formidling av grunn-tilbudet. Dette muliggjør forskjellig grunntilbud i ulike deler av nettet, f.eks. dersom det er inngått kontrakter om ulikt innhold i grunntilbudet i forhold til enkelte grupper av abonnenter.

Eldre abonnentnett er i mange tilfeller bygget som serienett, og ikke i stjernestruktur (jfr. nedenfor). Bruk av dekoderteknikk i serienett gir likevel den enkelte abonnent mulighet for individuelt valg av fjernsynssendinger. Abonnentene kan dermed bli spart for utlegg til ombygging av nettene. Bruk av dekodere medfører videre mulighet til å begrense tilgangen til nye fjernsynssendinger til abonnenter som f.eks. ønsker å delta ved oppgradering av kabelnettets kapasitet. Hvis en abonnent på et senere tidspunkt ønsker å ta del i oppgraderingen, kan han få tilgang til den økede kapasitet når oppgraderings-vederlaget er betalt.

Bruk av dekodere gir dertil kabeloperatøren en praktisk mulighet til å avsperre leveransen, f.eks. ved betalingsmislighold, midlertidig opphør av abonnement e.l. Alternativet ville vært å påføre abonnentene kostnader ved at en servicetekniker måtte sendes ut ved fra- og tilkobling. I flere nett vil det ikke være mulig å foreta utkobling av en enkelt abonnent ettersom dette forutsetter at abonnentene har deko-der.

Dekodere gir dessuten kabeloperatøren mulighet til å sikre at nødvendig vederlag i forhold til lisens fra kringkastingsselskap og andre opphavsrettigheter, avgift til det offentlige m.v. blir betalt.

Et flertall av medlemmene - alle unntatt Børmer og Hansen - vil imidlertid peke på at bruk av kodesystemer medfører behov for kostnadskreven utstyr både i hovedsentral og hos de aktuelle abonnenter. En del av eksemplene ovenfor forutsetter full deko-derdekning i nettet. Flertallet av nett har i dag ikke innført kodesystemer. Selv om flertallet av abonnenter trolig er tilknyttet nett hvor det er innført kodeteknikk, er imidlertid deko-derdekningen i dag gjennomgående lav. Mindretallet - Børmer og Hansen - viser til sine merknader under pkt. 8.6 nedenfor.

Filtrering er i noen utstrekning et alternativ til koding for å begrense tilgangen til fjernsynssignaler. Ved filtrering distribueres signalene ukodet.

Et filter på abonnent-siden hindrer mottak av enkelte kringkastingssendinger. Filteret hindrer at signaler på enkelte frekvensområder (kanaler) blir mottatt i fjernsynsapparatet. Dersom frekvensområdet i kabelnettet for den uønskede kringkastingssending blir endret, må filtrene i tilknytning til den enkelte abonnent fjernes og eventuelt bli erstattet av nye. Filtrering kan dertil virke forstyrrende på kringkastingssendinger som formidles i tilgrensende frekvensområder (nabokanalen). Bruk av filter krever installasjon i tilknytning til den enkelte abonnent, og er kostnadskreven- de og lite fleksibelt.

Nettstrukturen i abonnentnettene varierer. I dag bygges nettene i stjernestruktur. Dette innebærer at den enkelte husstand er koblet opp mot siste forsterker med en egen linje. Eldre abonnentnett er derimot bygget som serienett. Dette innebærer at flere abonnenter er knyttet til samme linje fra forsterkeren. Bakgrunnen for bruk av serienett var en forutsetning om at samtlige abonnenter skulle motta de samme programmer. Mange serienett er blitt oppgradert fra såkalt «kanalteknikk» med en kapasitet på maksimum 6 kanaler til moderne «bredbåndsteknikk» hvor kapasiteten ligger på minimum 24 kanaler. Ved slik oppgradering av forsterkerne i serienettene, har nettene også fått kapasitet til videresending av kodete sendinger som tillegg til eventuell ukodet grunnpakke.

For signaler som sendes ukodet må filtrering eventuelt skje i tilknytning til siste forsterker. Det vil ellers være umulig å kontrollere om filteret blir fjernet, eller even-

tuelt å foreta endringer mht. filtreringen uten å få tilgang til den enkelte abonnents hjem. I praksis vil dermed husstander knyttet til serienett vanskelig kunne oppnå individuelle valg gjennom filtrering.

3.5 NÆRMERE OM DISTRIBUTJONSKAPASITETEN M.V.

Utbyggingen av kabelnett startet relativt tidlig i Norge. Allerede på 1960-tallet ble det i Østlandsområdet bygget ut fellesantenneanlegg. Formålet var å videresende fjernsynssendinger, i første rekke fra Sverige. De første kabelnettene hadde normalt kun kapasitet til å formidle 3 fjernsynssendinger (kanaler). Etterhvert var det vanlig å bygge anlegg med kapasitet til å videresende inntil 6 fjernsynssendinger.

Først i 1980 ble det gitt tekniske forskrifter som satte krav til kabelnettenes tekniske kvalitet. Gjeldende tekniske forskrifter for kabelnett/fellesantenneanlegg ble fastsatt av Samferdselsdepartementet 25. juni 1984 med hjemmel i telegrafl. § 1 og kringkastingloven av 13. juni 1980 nr. 36 § 2. I henhold til forskriftene skal et kabelnett ha kapasitet til å videresende minimum 24 fjernsynssendinger. Det er i tillegg fastsatt en rekke andre krav til kabelnettenes fysiske standard.

Forskriftene gjelder for kabelnett som omfatter flere enn fire frittstående bygninger eller flere enn 10 mottakerkoplinger. Forskriftene retter seg mot kabelnett som etableres eller ombygges/utvides etter ikrafttredelsen, dvs. 1. august 1984. Det finnes av denne grunn fortsatt en rekke eldre, i første rekke mindre, anlegg med lavere kapasitet, jfr. nærmere "*Gjeldende rett*" i kapittel 5.

Det store flertall av kabelnett har i dag en kapasitet på minimum 24 fjernsynssendinger (kanaler). Større nett har allerede med dagens teknikk ofte en kapasitet på 36 og helt opp til 69 fjernsynssendinger (kanaler), jfr. Kabelnettrapporten 1993 (rapport nr. 2). Dertil kommer normalt inntil 30 radioprogram. Økning av kapasiteten kan i enkelte tilfeller skje ved å sette inn nye forsterkere med større båndbredde (frekvensområde). I mange tilfelle må imidlertid også kablene skiftes ut. Eventuell overgang til digitale signaler vil som nevnt kunne gi mulighet for vesentlig større kapasitet.

Et praktisk problem er imidlertid at kapasiteten i abonnentnettene (D3-nettet) ofte er mindre enn i de overordnede nett. Dersom dette abonnentnettet er eid av abonnentene, og ikke kabelselskapet, vil tiltak fra kabelselskapets side ikke være tilstrekkelig til å bidra til økt kapasitet hos den enkelte abonnent.

En del husstander har fortsatt eldre fjernsynsapparater med begrenset kapasitet. Disse kan typisk bare motta ca. 10 kanaler, mens nyere fjernsynsapparater også tar inn kanaler som ligger høyere i frekvensbåndet (S-kanaler). En dekode kan da benyttes som omformer slik at abonnenten likvel får tilgang til alle kanaler som benyttes i nettet.

For å øke kapasiteten i kabelnett tar mange kabeloperatører nå også i bruk enda høyere frekvenser («hyperbåndet»). Svært få fjernsynsapparater kan ta inn dette. Abonnentene vil derfor normalt være avhengig av dekode for å kunne motta sendinger som blir sendt på disse frekvenser. Økning i antall fjernsynssendinger i kabelnett som allerede har et bredt tilbud, vil heretter i mange tilfelle skje ved bruk av hyperbåndet, fordi det ikke finnes ledig kapasitet på andre frekvenser.

Som følge av ovennevnte forhold på abonnentsiden vil mottakskapasiteten kunne være forskjellig også for abonnenter knyttet til samme kabelnett. Dette kan bl.a. vanskeliggjøre gjennomføring av valg av hvilke kringkastingssendinger som skal formidles i kabelnettet.

3.6 KABELSELSKAPENES VIRKSOMHET

Kabelselvskapenes virksomhet er normalt i prinsippet todelt. Selskapet forestår for det første utbygging, vedlikehold og drift av distribusjonsnettet. Det primære i denne forbindelse er følgelig utbygging og teknisk drift av et distribusjonsnett. Kabelselvskapene forestår for det annet også videresending av kringkasting i det samme nettverk (tjenestefordmiling). I tillegg kan kabelselvskapet også sende informasjon om kabelnettet m.v.

Kabelselvskapets funksjon som ansvarlig for teknisk drift av kabelnettet har likhet med drift av f.eks. telenett. Forskjellen er imidlertid i første rekke at eier av telenett ikke har ansvaret for utformingen av den informasjon som formidles gjennom nettet. Det kan også trekkes en parallell med energiforsyning. Energiverkenes virksomhet er ofte også todelt, dels med ansvar for drift av elektrisitetsnettet, og dels som leverandør av elektrisk energi.

Kabelnett bygget i stjernestruktur er bedre forberedt for toveis kommunikasjon. De utgjør dermed en infrastruktur som kan benyttes til alle typer av kommunikasjon og overføring av informasjon. På 1980-tallet ble det vurdert å integrere kabelnett i det alminnelige telematikknettet. Det ble på denne bakgrunn vurdert å legge forholdene til rette for ansvars- og arbeidsdeling mellom Televerket og private kabelnett, jfr. NOU 1983: 32, Teleutvalgets utredning II - Telematikk, s. 18 flg. og s. 85 flg.

De tekniske forskrifter for kabelnett fra 1984 stilte bl.a. av denne grunn strenge krav til kabelnettens tekniske standard. Dette gjaldt bl.a. utbygging i stjernestruktur, krav til båndteknikk m.v. Av telepolitiske grunner ble imidlertid den foreslåtte integrering ikke gjennomført. De tekniske krav til kabelnett for fjernsynssendinger er imidlertid opprettholdt.

Konsesjonsordningen for kabelnett for fjernsynssendinger som ble innført i 1984, bygget opprinnelig på en forutsetning om at hver enkelte kabeloperatør skulle ha enerett til videresending innen sitt konsesjonsområde. Dette utgangspunkt ble imidlertid forlatt. Det ble senere gitt uttrykk for ønske om konkurranse mellom ulike kabelnett innenfor samme geografiske område. Så langt er det imidlertid i begrenset utstrekning flere kabelnett i samme område. Konkurransen mellom kabelnett retter seg i første rekke mot fellesabonnenter over en viss størrelse. For enkeltabonnenter er det derimot normalt ikke mulig å velge mellom ulike kabeloperatører.

Det er i første rekke kabelselvskapets virksomhet knyttet til informasjonsformidling som er av mediepolitisk interesse, og som vil bli gjenstand for nærmere vurderinger i det følgende. Utvalget benytter begrepet *kabeloperatør* om den som forestår videresending av kringkastingssendinger i kabelnett jfr. "*Enkelte begreper*" i avsnitt 3.1.

Kabeloperatørene driver i prinsippet en passiv videresending av kringkastingssendinger - med unntak av en eventuell informasjonskanal angående kabelselvskapets tilbud m.v. Kabeloperatøren har ikke redaktøransvar for innholdet i de kringkastingssendinger som videresendes. Det foreligger på dette punkt dermed likhet med teknisk distribusjon av f.eks. trykt skrift. Et kabelselvskap vil dermed ikke kunne holdes erstatningsansvarlig for f.eks. ærekrenkelse i kringkastingssending viderefordmilet av kabelselvskapet, jfr. skadeserstatningsloven av 13. juni 1969 nr. 26 § 3-6, 4. ledd.

Det finnes en del regler for videresending i kabelnett. Som eksempel nevnes at Statens medieforvaltning i medhold av kringkl. § 4-5 kan forby videresending av fjernsynskanaler som har gjort seg skyldig i lovovertrdelser i sine sendinger f.eks. med hensyn til sending av reklame, programmer med pornografisk eller voldelig innhold m.v. På dette området er det følgelig særregler for kabelselvskaper i forhold til andre virksomheter som driver distribusjon av informasjon.

Også på andre områder finnes regler om videresending av kringkasting i kabelnett. Det foreligger plikt til å videresende fjernsynssendingene fra NRK, TV 2 og lokal fjernsyn, jfr. kringkl. § 4-3. Kabeloperatørene skal avholde valg blant abonnentene for å fastsette hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes i kabelnettet i tillegg til formidlingspliktige sendinger, jfr. kringkl. § 4-4. For nærmere detaljer angående dette vises til avsnitt 5.4 nedenfor.

Etter utvalgets oppfatning kan reglene i kringkastingssloven kap. 4 ha en konkurransevridende effekt i forhold til andre lignende formidlingsmåter.

Enkelte kringkastingssendinger videresendes i kodet (kryptert) form. Kabeloperatøren foretar da oftest kodingen. Normalt forestår kabelselskapet videre salg eller utleie av dekoder og oppkreving av vederlag i de tilfeller hvor abonnenten gjennom avtale er forpliktet til å betale særskilt vederlag for mottak av sendinger fra enkelte kringkastingsselskaper. Dette gjelder f.eks. sendinger fra såkalte filmkanaler, f.eks. FilmNet og TV 1000. Etter hvert har imidlertid en rekke fjernsynssendinger blitt lisensbelagt. I prinsippet kan det foretas direkte videresending av de kodete signaler som kabelselskapet mottar fra kringkastingsselskapet via satellitt - såkalte transparente sendinger. Dette forutsetter imidlertid at kabelnett og dekodere er innrettet for bruk av samme kodesystem som kringkastingsselskapet benytter.

Utbygging av kabelnett er relativt kostnadskreven. Det kreves utstyr til mottak av kringkastingssendinger fra satellitter eller bakkestasjoner. Stasjonen må ha parabolantenne for hver satellitt det mottas signaler fra. Dertil kreves utstyr for dekoding av mottatte signaler i den utstrekning sendingene er kodet. Videre er det nødvendig med utstyr for å omforme signalene til de frekvenser som benyttes i kabelnettet, og videre eventuelt til koding (kryptering) av sendinger som ikke skal sendes åpent i nettet m.v. Selve distribusjonsnettet må omfatte primær- og sekundærnett med stor kapasitet, forsterkere m.v. Kabelnettet må videre føres frem til den enkelte abonnent.

Utbygningskostnadene har ført til at det i liten utstrekning er blitt ansett kommersielt mulig å utbygge konkurrerende kabelnett innenfor samme geografiske område. I enkelte tett befolkede byområder er det imidlertid i de siste årene bygget konkurrerende nett innenfor begrensede områder.

Endringer med hensyn til hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes i et nett medfører enkelte investeringer til tilleggsutstyr i hovedstasjonen. Dette gjelder selv om samlet antall sendinger fortsatt ligger innenfor det antall kanaler som kabelnettet er dimensjonert for. Økning av kapasiteten kan medføre behov for nytt utstyr også i distribusjonsnettet. Dette kan gjelde såvel nye kabler som nye forsterkere.

Den som ønsker å være tilknyttet et kabelnett, må for det første normalt betale en tilknytningsavgift. Kostnadene ved utbygging av hovedstasjon og distribusjonsnett er normalt i all hovedsak blitt dekket gjennom innkreving av tilknytningsavgift fra de enkelte abonnenter. Størrelsen av tilknytningsavgiften er bl.a. beregnet på grunnlag av forventet antall abonnenter. Tilknytningsavgiften er et engangsbeløp som skal utgjøre vederlag for fysisk tilknytning til nettet samt en andel av kostnadene til utbygging av nettet.

I tillegg må abonnenten betale en årlig abonnementsavgift. Abonnementsavgiften forutsettes å dekke kostnader til service og vedlikehold av selve nettet m.v. Dette er følgelig vederlag for kostnader knyttet til driften av distribusjonsnettet. Abonnementsavgiften er dertil begrunnet med kabeloperatørens kostnader i forbindelse med videresendingen av kringkastingssendinger i nettet, administrasjon av dette, herunder også fortjeneste, eventuelt lisensavgift til kringkastingsselskapet- / opphavsmenn, samt merverdiavgift og avgift til Statens teleforvaltning.

Størrelsen av abonnementsavgiften varierer betydelig mellom ulike kabelnett. Dette kan dels ha sammenheng med ulike driftsutgifter i forskjellige typer nett, dels at avgiften i mange nett inkluderer vederlag for en eller flere lisensbelagte sendinger. I følge kabelnettrapporten 1993 var abonnementsavgiften angitt å variere mellom kr. 85,- og ca. kr. 1.650,-.

Prispolitikken varierer mellom kabeloperatørene. Dersom flertallet av lisensbelagte sendinger sendes kodet, vil en del abonnenter abonnere på enkelte lisensbelagte fjernsynssendinger. Dette må normalt skje ved abonnement på tilleggspakker som omfatter flere lisensbelagte sendinger. Vederlaget for slikt tilleggsabonnement kommer som et supplement til den alminnelige abonnementsavgiften, jfr. nærmere "*Kringkastingssendinger som kan mottas i Norge*" i avsnitt 3.7 nedenfor. Det vil da normalt også påløpe vederlag for leie av dekodere, eventuelt også kostnader til etablering av dekodeleie, eller depositum ved utlevering av dekodere m.v.

Et kabelselskap påtar seg dessuten i enkelte tilfelle ved særskilt avtale å forestå vedlikehold og teknisk drift av abonnenteide nett. Vedlikehold og drift kan alternativt være satt bort til utenforstående. Vederlag for slike tjenester kan da komme i tillegg til ovennevnte beløp.

En stor del av kabelnettene i Norge er eid av abonnentene. Brukereide kabelnett finnes i beboersammenslutninger som borettslag, sameier og velforeninger. Flere steder har slike små enheter slått seg sammen til større brukereide kabelnett. Det finnes både store og små brukereide kabelnett som har sin egen mottaksstasjon og forsyner eget nett med fjernsynssignaler. I praksis velger abonnentene sine representanter som tar stilling til tilbudet på kabelnettet og pris. Er ikke abonnentene fornøyd med tilbudet og prisen, kan spørsmålet tas opp på nytt i sammenslutningens organer.

Dersom beboersammenslutningen driver et eget kabelnett, kan det likevel være spørsmål om å inngå avtale om signalleveranse med ekstern kabeloperatør, f.eks. for å supplere det tilbud av kringkastingssendinger som beboersammenslutningen mottar via eget antenneanlegg.

For ordens skyld presiseres at svært mange kabeloperatører beregner ulikt vederlag avhengig av boform. Tilknytningsavgift og årlig abonnementsavgift vil kunne være lavere for husstander i rekkehus eller blokkleilighet. Ulike kabelnett gir følgende forskjellige ytelser. Det er derfor vanskelig å foreta direkte prissammenligninger.

Den rettslige organisering av kabelselskapene varierer. Kommersielle nett er ofte organisert som aksjeselskap eller ansvarlig selskap. Det finnes videre borettslagseide nett og antennelag administrert av borettslag, velforeninger e.l. Slike nett er ofte organisert som andelslag. I tillegg er en del nett eid f.eks. av kommunen eller fylkeskommunen. Det finnes også eksempler på nett som er organisert som sameie.

3.7 KRINGKASTINGSSENDINGER SOM KAN MOTTAS I NORGE

I løpet av få år har det internasjonalt skjedd en sterk økning i antall tilgjengelige kringkastingssendinger. Dette har bl.a. sammenheng med at mulighetene til, og kostnadene ved å formidle kringkastingsprogrammer - f.eks. via satellitt - er blitt vesentlig redusert. Som eksempel vises til satellittformidling sammenlignet med tidligere bruk av etersending fra bakkestasjoner.

I en rekke land er det videre gjennomført deregulering innenfor kringkastingsektoren.

Økningen i antallet kringkastingssendinger har også sammenheng med økt satsing innenfor ulike typer informasjons- og underholdningsindustri. En vesentlig årsaksfaktor er inntektspotensialet knyttet til reklamefinansiering av kringkastingssendinger. Dette har gitt seg utslag i at mediebedrifter som f.eks. tradisjonelt har

drevet med avisutgivelse, også har satset på deltagelse i produksjon av kringkastingssendinger. Det har også vært en tendens til at større medievirksomheter har søkt å delta i de ulike ledd i forbindelse med produksjon og formidling av kringkastingssendinger. Kulturdepartementet har nedsatt et eget utvalg som ser på eierforhold og konsentrasjonsprosesser i media generelt. Det har dertil skjedd en liberalisering også i Norge av reglene om rett til å forestå kringkasting og videresending av kringkasting.

Utbyggingen av kabelnett i Norge startet på slutten av 1960-tallet. Utgangspunktet var den gang ønsket om videresending av svensk fjernsyn i Østlandsområdet, og dels også å bedre kvaliteten på mottak av sendinger fra NRK i enkelte distrikter. Kapasiteten i de tidligste anlegg var følgelig bygget med tanke på videresending av fjernsynssendinger fra NRK og Sveriges Radio.

Etter opphevelsen av kringkastingssmonopolet for NRK er det som kjent etablert flere kringkastingsselskaper i Norge. Flere virksomheter innenfor mediebransjen har kunngjort planer om å starte opp nye fjernsynssendinger rettet mot Norge i 1995. Dette gjelder bl.a. Schibstedt-gruppen og den svenske Kinnevik-gruppen. Tilbudet av fjernsynssendinger som kan mottas i Norge er imidlertid i første rekke preget av utenlandske sendinger, som ikke er primært rettet mot Norge. Pr. 1. september 1994 kunne i størrelsesorden 100-150 fjernsynssendinger teknisk sett mottas i Norge. 44 sendinger var opphavsrettslig klarert for videresending i norske kabelnett. I tillegg til allmennkringkastingssendinger fra flere land, er bildet etterhvert preget av mer spesialiserte kanaler. Som eksempler nevnes sports-, musikk- og filmkanaler.

Kabelnett videre sender også radiosendinger på FM-båndet. Det videresendes inntil ca. 30 radiosendinger i slike nett. Disse vil som regel bestå av de 4 norske riksdekkende kanaler, NRK's utenlandsprogram samt enkelte nabolandskanaler, nærradiokanaler og satellittradioprogram beregnet på spesielle språkgrupper eller andre målgrupper. Videresending av radiosendinger krever svært liten kapasitet i kabelnettet sammenlignet med fjernsynssendinger.

Enkelte av de tilgjengelige kringkastingssendinger kan videresendes uten at kringkastingsselskapet i dag krever særskilt vederlag (lisensavgift) for videresendingen. Dette gjelder f.eks. sendingene fra TV Norge og TV 3, og franske TV 5.

Flertallet av de kringkastingssendinger som kan mottas i Norge er lisensbelagt. Dette innebærer at kringkastingsselskapet krever vederlag for retten til videresending i kabelnett. I den senere tid har det vist seg at et økende antall kringkastingsselskaper krever vederlag til dekning av kostnadene ved produksjon av fjernsynsprogrammer; herunder også kostnadene som følge av kringkastingsselskapenes plikt til å betale vederlag til opphavsmenn i medhold av opphavsrettslovgivning m.v. Også fjernsynssendingene fra Sveriges Radio er lisensbelagt ved videresending i norske kabelnett.

Prisen som abonnentene må betale for den enkelte lisensbelagte sending utgjør pr. i dag fra ca. kr. 1,- til ca. kr. 200,- pr. abonnent pr. måned. Hvilke kringkastingsselskaper som krever vederlag, samt størrelsen av vederlaget til de enkelte selskaper vil naturlig nok variere over tid.

Prisen for lisensbelagte sendinger innkreves dels som en del av den løpende abonnementsavgift som samtlige abonnenter betaler. Dette gjelder for kringkastingssendinger som samtlige abonnenter mottar, dvs. såkalt basis- eller grunnpakke e.l.

Dertil foretas særskilt innkreving av tilleggsvederlag fra abonnenter som har bestilt ytterligere lisensbelagte sendinger. Betaling av slikt tilleggsvederlag vil normalt være en betingelse for å aktivere dekode e.l. I mange kabelnett kan den enkelte abonnent i dag ikke bestille tilleggskanaler enkeltvis. Kabeloperatørene markedsfø-

rer normalt ulike tilleggspakker som inneholder flere lisensbelagte sendinger som må bestilles samlet. I tillegg til kommersielle og administrative hensyn hos kabeloperatørene kan slik «pakking» av sendinger ha sammenheng med krav fra kringkastingsselskaper om å bli formidlet sammen med andre, antatt attraktive sendinger.

3.8 FORHOLDET TIL KRINGKASTINGSSSELKAP OG OPPHAVSMENN M.V.

Videresending av kringkastingprogram i kabelnett krever samtykke fra kringkastingsselskapet og fra rettighetshaverne til de kringkastede program. Kringkastingsselskapets rettigheter til signalet er hjemlet i åndsverkl. § 45a. De som har rettigheter til programmene er opphavsmenn (komponister m.v.), utøvende kunstnere (skuespillere m.v.) og fotografer. Deres rettigheter er hjemlet i henholdsvis åndsverkl. § 2 og § 42, og fotografil. § 8.

Klarering av rettighetene skjer i henhold til åndsverkloven og fotografiloven etter et avtalelisenssystem. Samtykke fra de medvirkende kan innhentes gjennom én felles organisasjon: Norwaco, jfr. åndsverkl. § 20a, § 42, 3. ledd og fotografil. § 8, 4. ledd. Dersom det ikke oppnås enighet om en avtale eller om vilkårene i denne, kan hver av partene bringe tvisten inn for en særskilt nemnd (Kabeltvistnemnda), som kan gi samtykke og fastsette de endelige vilkår. Reglene om dette er nærmere omtalt i NOU 1984:25 «Nabolandsfjernsyn i kabel» og Ot.prp. nr. 80 (1984-85) om endringer i kringkastingloven, åndsverkloven og fotografiloven. Kravet om samtykke er knyttet til videresending til «allmennheten», og gjelder både for kommersielle nett og privateide nett med mer enn 25 tilknytninger, jfr. Kabeltvistnemndas vedtak av 31. mars 1987 og etterfølgende voldgiftsdom av 10. april 1987 i sak mellom Norwaco og de svenske kringkastingsselskap på den ene side, og NBBL på den andre.

Avtaler som er inngått med Norwaco, eller samtykke fra Kabeltvistnemnda, har virkning for alle rettighetshavere, også de som ikke er medlem av organisasjonen. Også utenlandske rettighetshavere er omfattet. Samtykke kan på denne måte gis til videresending av både norske og utenlandske kringkastingssendinger.

Kringkastingsselskap som i utgangspunktet sikter mot en internasjonal distribusjon av sine program, inngår som regel på forhånd avtale med rettighetshaverne til programmene, som også omfatter et samtykke til videresending i kabelnett i mottakerlandene. I slike tilfelle kan samtykke til videresendingen innhentes fra kringkastingsselskapet, uten Norwacos mellomkomst.

Avtale om samtykke til videresending inneholder normalt også krav om vederlag til kringkastingsselskapet eller andre rettighetshavere. Kringkastingsselskaper stiller i en del tilfelle vilkår for samtykke til videresending i kabelnett. Kabeltvistnemnda har vist tilbakeholdenhet med å sette til side samtykkenektelse, med mindre denne fremstår som urimelig ut fra en helhetsvurdering.

Kabeltvistnemnda har i en avgjørelse av 15. juni 1994, i sak mellom Janco Kabel-TV AS, Tele-TV AS og Eurosport, ikke funnet grunn til å gripe inn i et tilfelle hvor kodet videresending i «tilleggspakke» ble nektet med den begrunnelse at seerdekningen dermed ble for lav.

I en del tilfelle setter kringkastingsselskaper som vilkår at sendingen eventuelt blir «pakket» sammen med andre fjernsynssendinger i en kodet tilleggspakke.

I henhold til kringkl. § 4-2, 2. ledd skal avtale som en kabeloperatør inngår om videresending av en kringkastingssending inneholde klausul om at norske kabelnett kan slutte seg til avtalen på like vilkår. Formålet har vært å hindre at en kabeloperatør eller en gruppe av operatører inngår avtale som utelukker andre fra å videre- sende vedkommende kringkastingssending, jfr. Ot. prp. nr. 53 s. 24. Bestemmelsen

er i praksis ikke blitt fulgt etter sin ordlyd. Men realiteten; at alle kabelnett oppnår like vilkår hos rettighetshaverne, synes fulgt. Bestemmelsen er ikke til hinder for at det kan stilles krav om en viss abonnentoppslutning. Den er heller ikke til hinder for avtale om rabattordninger o.l. knyttet til antall tilknytninger, og som derved ikke vil kunne oppnås av alle kabeloperatører.

3.9 FORHOLDET MELLOM KABELOPERATØR OG ABONNENT

Innenfor rammen av ufravikelig lovgivning reguleres forholdet mellom kabeloperatør og abonnent av den avtalen partene har inngått. Frem til 1. januar 1988 var det kontraktsfrihet. I kontrakter inngått etter dette tidspunkt har det derimot ikke vært adgang til å fravike minimumsvilkår til skade for abonnenten. Disse minimumsvilkår er fastsatt i forskrift gitt av Samferdselsdepartementet 22. januar 1988 med hjemmel i telegrafl. § 1 og forskrift for etablering, utbygging og teknisk drift av kabelnett for formidling av kringkasting av 11. desember 1987, § 7 nr. 6. Forskriften er utformet som en abonnementskontrakt jfr. vedlegg 1.

Forskriften av 11. desember 1987 er senere opphevet. Mange abonnementsavtaler som gjelder idag er utformet i overensstemmelse med forskriften om abonnementskontrakt fra 1988. Det finnes imidlertid et større antall eldre avtaler. Innholdet i disse kan variere. I en rekke avtaler er det f.eks. angitt hvilke kringkastingssendinger som den enkelte abonnent har krav på å motta. Også på andre punkter kan eksisterende avtaler begrense mulighetene til tilpasning ved endringer i tilbudet av kringkastingssendinger, eller krav på lisensavgift fra kringkastingsselskaper m.v.

En betydelig andel av avtalene er med fellesabonnenter, dvs. beboersammenlutninger e.l. som omfatter flere husstander. Anslag som Norsk Kabel-TV Forbund har utarbeidet tilsier at ca. 45% av husstandene tilknyttet kabelnett har sitt avtaleforhold regulert gjennom fellesabonnentavtale. I noen tilfeller vil husstander med fellesabonnentavtale i tillegg kunne ha en separat avtale med kabeloperatøren om mottak av tilleggs pakke.

Enkelte kabeloperatører vil ha abonnementsavtaler av ulikt innhold, f.eks. dels eldre kontrakter, og dels kontrakter inngått i overensstemmelse med forskriften av 1988. Dette vil i enkelte tilfeller kunne vanskeliggjøre ensartet praksis i forhold til alle abonnentene i nettet.

Nyere abonnementskontrakter regulerer for det første det vederlag kabeloperatøren har krav på. Dette omfatter for det første tilknytningsavgift, dvs. engangsbeløpet for tilknytningen til det kabelnett operatøren disponerer. I tillegg kommer den årlige abonnementsavgift som omfatter vederlag for signalleveranse og service/vedlikehold av operatørens del av nettet m.v.

Etter forskriften om abonnementskontrakt foreligger adgang til konsumprisregulering av det beløp som skal utgjøre vederlaget for signalleveranse og service/vedlikehold, dvs. den tekniske drift av nettet. Forskriften om abonnementskontrakt inneholder derimot ikke bestemmelser om regulering av vederlaget ved endring av tilbudet av kringkastingssendinger eller krav på lisens fra kringkastingsselskaper. Dersom den individuelle kontrakt ikke inneholder særskilt regulering av dette spørsmål, vil det eventuelt være spørsmål om kabeloperatøren må si opp kontrakten for å gjennomføre endringer av denne karakter. Forskriften om abonnementskontrakt inneholder imidlertid begrensninger i adgangen til å si opp som følge av ønske om prisforhøyelse.

Forskriften er dermed lite fleksibel i forhold til endringer i programtilbud som følge av abonnentvalg eller andre årsaker, eller som følge av endringer i krav på vederlag fra kringkastingsselskaper. I praksis synes imidlertid endring i vederlaget i slike tilfeller å ha blitt gjennomført gjennom samtykke fra abonnentene, eventuelt

i medhold av særskilte avtalebestemmelser som fraviker forskriftene om abonnementskontrakt.

Forskriften inneholder videre angivelse av antall kanaler og hvilke fjernsynssendinger som videresendes på tidspunktet for kontraktsinngåelsen. Endringer med hensyn til kapasitet i nettet og m.h.t. tilbud av kringkastingssendinger må imidlertid kunne skje innenfor rammen av kontrakten. Kontrakten er bare forutsatt å være ufravikelig til beskyttelse av abonnenten. Kontrakten kan imidlertid etterhvert bli veiledende på disse punktene.

Forskriften regulerer videre bl.a. abonnentens ansvar for service og vedlikehold av eventuelt abonnenteid del av nettet. Forskriften inneholder dertil bestemmelser om bl.a. varighet, mislighold, rett for begge parter til å overdra sine rettigheter og plikter etter kontrakten m.v.

Etter utvalgets oppfatning er forskriften om abonnementskontrakt mer rigid enn ønskelig i dagens situasjon. Dette gjelder ikke minst i forhold til mulighetene til tilpasning til endringer i hvilke kringkastingssendinger som videresendes i nettet, spørsmål om oppgradering av nettet og krav på lisens for videresending av kringkastingssendinger.

På tross av forskriften om abonnementskontrakt mottar forbrukermyndighetene og Statens medieforvaltning en god del henvendelser fra abonnenter som er misfornøyd med endringer i hvilke kringkastingssendinger som videresendes i nettet samt økninger i vederlaget. I en del tilfeller har det fremkommet ønsker om individuell valgmulighet med hensyn til tjenestene i kabelnett. En del henvendelser gjelder misnøye med informasjon i forbindelse med abonnentvalg. Videre kommer henvendelser fra enkeltabonnenter som mener at de blir avkrevet vederlag for flere kringkastingssendinger enn de ønsker, og som er misfornøyd med at kabeloperatøren i denne forbindelse bare henviser til at endringen er resultat av abonnentvalg.

3.10 ULIKE FORMIDLINGSMÅTER FOR KRINGKASTINGSSENDINGER

3.10.1 Generelt

Markedet for formidling av kringkastingssendinger har sin bakgrunn i at signalet fra den opprinnelige (originære) utsending av kringkastingssendingene av tekniske årsaker kan være vanskelig å motta ved hjelp av tradisjonelle radio- eller fjernsynsantennener. Den som forestår formidlingen kan motta signalene f.eks. fra jordbundne etersendere (omformere/via radiolinje) eller fra satellitt, eventuelt via kabel/telenettet fra et felles antennemottak. Problemstillingen i det følgende er hvordan denne videresending kan skje til den enkelte husstand (abonnt).

3.10.2 Formidling via eter

Etersendinger har tradisjonelt skjedd fra *jordbundne etersendere*. I Norge har det vært opprettet et hovednett i regi av Televerket, nå Telenor AS.

Formidling til den enkelte husstand (abonnt) via eter kan imidlertid også skje *via satellitt*. Den enkelte husstand må da ha parabolantenne for å kunne ta inn signalene. *Parabolemottak* (DTH, dvs. direct to home) skjer ofte ved hjelp av motorstyrt antenne som kan rettes inn mot ulike satellitter etter ønske.

Satellittsendingene markedsføres dels som enkeltssendinger og dels som pakker av sendinger. Videresending av programpakker via satellitt blir dels markedsført som «cable in the sky». Satellittformidling av programpakker har mange fellestrekk med tilbudet i kabelnett, jfr. nærmere "[Konkurransesituasjonen for kabeloperatørene](#)" i avsnitt 4.6 nedenfor. Det er imidlertid et større antall kringkastingssendinger

som kan mottas ved bruk av parabolantennene enn det som normalt kan videresendes i et kabelnett. Det store flertall av kringkastingssendinger som formidles via satellitt er vederlagspliktige sendinger.

En forskjell mellom mottak med parabol og via kabelnett er at parableieren selv har ansvar for teknisk drift og vedlikehold. Det er idag ca. 190.000 parabolantennene i Norge. Elektronikkforbundet forventer at det i 1995 vil bli omsatt ytterligere ca. 40.000 parabolantennene i Norge. Det skjer en betydelig raskere økning i antall husstander med parabolantenne, enn antall nye husstander som knyttes til kabelnett.

Etersendinger kan også skje i form av bakkesendte signaler via lokale, *privateide omformeranlegg*. Tillatelse til slike anlegg er gitt i enkelte områder med svake mottagningsforhold for f.eks. NRK og TV2.

I medhold av kringkastingsloven § 2-2 kan det i særlige tilfelle gis konsesjon til å opprette og drive *omformeranlegg* for videresending av fjernsynssendinger i *satellittskyggeområder*. Signaler fra satellitt blir da tatt ned via parabolantenne og videresendt fra en frekvensomformer. Konsesjon blir gitt til omformeranlegg som videresender fjernsynssendingene til et avgrenset geografisk område hvor satellittsendinger ikke kan mottas direkte som følge av høye fjell mot syd e.l.

Omformeranlegg i satellittskyggeområder blir benyttet til videresending av et fåtall kringkastingssendinger som dermed kan mottas av den enkelte husstand ved bruk av tradisjonelle TV-antennene. Slike omformeranlegg dekker dermed i noen utstrekning samme behov som mindre kabelnett med begrenset kapasitet. Konsesjon kan gis for opprettelse av omformeranlegg med en kapasitet på inntil 8 fjernsynssendinger, hvorav 4 kan være satellittsendte sendinger.

Videresending kan alternativt skje som *mikrobølgespredning* MMDS (dvs. micro wave multipoint distribution system). Signalformidlingen skjer også her som bakkesendte signaler fra en antenne. Videresendingen omfatter i slike tilfeller eventuelt en pakke bestående av flere fjernsynssendinger. Sendingene kan mottas ved hjelp av spesialkonstruerte antenner i den enkelte husstand. Systemet forutsetter fri sikt og relativt begrensede avstander. Mikrobølgespredning er idag aktuelt bl.a. i Irland og på Island. Det er ventet at mikrobølgespredning kan bli aktuelt også i Norge.

For oversiktens skyld nevnes at *lokal-TV-konsesjonærer* kan ha *egne anlegg for etersending*. Lokal-TV har rett til eventuelt å videresende lisensbelagte fjernsynssendinger (filmkanaler) i perioder av døgnet hvor de ikke sender egne programmer. Det er registrert at enkelte lokal-TV-konsesjonærer også videresender sendinger mottatt fra satellitt over egen sender, f.eks. TV Norge. Lovligheten av videresending av sendinger mottatt fra satellitt i slike anlegg for etersending er omtvistet.

3.10.3 Ulike former for kabelnett

Kabelnett innebærer videresending i tråd, istedenfor etersending. Små kabelnett blir ofte betegnet som SMATV-nett (satellite master antenna TV). Størrelsen av kabelnettene kan ha rettslig betydning i flere henseender, jfr. nærmere "*Gjeldende rett*" i kapittel 5.

SMATV-anlegg med satellitt-MF-distribusjon er enkle å etablere og gir individuell valgfrihet. Slike nett representerer en konkurrent til tradisjonelle, profesjonelle kabelnett.

For oversiktens skyld nevnes at SMATV kan benyttes til videresending av satellittsignalene uten omforming. De bringes da i kryptert form frem til den enkelte abonnent, som eventuelt selv må ha dekrypterings- (dekodings-) utstyr. Dersom sig-

nalene går uforandret, dvs. uten at det finner sted koding, dekoding e.l. gjennom kabelnettet frem til abonnentene, kalles dette transparente sendinger.

KAPITTEL 4

**Enkelte utviklingstendenser m.h.t. formidling av
kringkasting og andre informasjonstjenester****4.1 GENERELT**

Kringkastingssektoren har vært gjenstand for betydelige endringer i de siste 12-15 år. Dette gjelder både kringkastingsselskapenes virksomhet og teknologien knyttet til formidling av kringkastingssendinger. Endringene i teknologi, markedsforhold og internasjonalisering av kringkastingssektoren har ført til et press mot lovgivningen. De rettslige rammebetingelser for kringkasting, videresending i kabelnett m.v. er dermed blitt betydelig endret også i Norge.

Endringene i teknologi og markedsforhold er av vesentlig betydning ved utformingen av ny lovgivning. Kabelutvalget har derfor foretatt undersøkelser for å skaffe seg et inntrykk av mulige utviklingstendenser i de neste 5-10 år. Kabelutvalget har i denne forbindelse vært i kontakt med representanter for Statens teleforvaltning, Televerkets Forskningsinstitutt og aktører i kabelbransjen for å få synspunkter på utviklingstendenser internasjonalt og i Norge spesielt. Utvalget har dertil mottatt innspill fra enkelte kringkastingsselskaper.

På verdensbasis benyttes idag meget betydelige ressurser på forskning og produktutvikling innenfor informasjonsformidling. Det er knyttet betydelige kommersielle interesser til utvikling av nye informasjonstjenester. Utviklingen av satellitt-teknologien har ført til at formidlingen er blitt billigere.

Kringkastingsektoren, og ikke minst andre tjenester som teknisk sett kan formidles i kabelnett, må forventes å bli gjenstand for betydelig utvikling i de nærmeste år. Det er imidlertid vanskelig å vurdere hvilke tjenester som vil ha tilstrekkelig kommersiell gjennomslagskraft, hvor raskt ny teknologi og nye tjenester vil være alminnelig tilgjengelig, og i hvilken utstrekning det vil skje endringer i lovgivningen slik at nye typer tjenester eventuelt tillates sendt i norske kabelnett. Utvalget vil derfor presisere at det hersker betydelig usikkerhet om de utviklingstendenser som vil bli trukket frem i det følgende.

4.2 KAPASITETEN I KABELNETT

Da gjeldende regler om abonnentvalg ble innført ved lov av 10. juni 1988 nr. 46 om kabelsendingar, antok departementet at bare ca. 70.000 av abonnentene knyttet til kabelnett, dvs. ca. 17% av daværende abonnenter, kunne ta imot mer enn 6 kanaler, jfr. Ot. prp. nr. 53 s. 3. Kapasitetbegrensningen var en vesentlig premis for lov om kabelsendingar. Operatørnettene var den gang gjennomgående utbygget til langt større kapasitet. Tallet kan ha bakgrunn i standarden på abonnenteide nett, men fremstår uansett som usikkert.

Etter gjeldende tekniske forskrifter, jfr. *"Telelovgivningen"* i avsnitt 5.2 nedenfor, er det i dag et minstekrav at kabelnett har 24 kanaler. Dersom det gjøres tekniske inngrep i kabelnett, plikter kabeleier nå å oppgradere nettene slik at de oppfyller dette minstekrav. De fleste abonnenter vil være tilknyttet nett som har en generell kapasitet på 24 kanaler eller mer. Som nevnt under *"Nærmere om distribusjonskapasiteten m.v."* i avsnitt 3.5 ovenfor er det idag liten kapasitet særlig i enkelte abonnenteide nett. Det må forventes å ta tid før f.eks. samtlige abonnenteide nett har fått utvidet kapasiteten til 24 kanaler.

Innenfor en tidshorisont på ca. 10 år forventes at signaloverføringene fra kringkastingsselskap via satellitt til f.eks. hovedstasjonene i kabelnett vil skje digitalt, til erstatning for dagens analoge teknikk. Digital overføring innebærer at signalformidlingen skjer ved bruk av tallverdier. Digitalteknikk muliggjør billedkomprimering, dvs. at overflødige deler av informasjonsinnholdet i TV-bildet blir fjernet før distribusjon.

I slutten av kommende tiårsperiode kan det forventes at signalformidlingen også i norske kabelnett i større eller mindre utstrekning vil skje digitalt. Kombinasjonen av digitalisering og billedkomprimering ved overføringen i kabelnett vil medføre at det frekvensområde som idag trengs for videresending av én kanal, vil kunne benyttes til overføring av i størrelsesorden 6-10 kanaler, avhengig av hvilke krav som stilles til billedkvalitet. I prinsippet vil norske kabelnett dermed kunne få kapasitet til videresending av inntil et par hundre kringkastingssendinger.

Overgang til digitale sendinger krever imidlertid investeringer i nytt teknisk utstyr i kabelnettene, ikke minst i hovedsentralen. Dertil kreves at fjernsynsapparatet hos den enkelte abonnent er tilpasset digitalteknikk, eventuelt at den enkelte har tilleggsutstyr for konvertering.

På grunn av en viss treghet i markedet må det påregnes å ta noe tid før digital videresending blir fremherskende i norske kabelnett. I en overgangsfase må det forventes at de formidlingspliktige fjernsynssendingene, samt trolig også andre av de mest populære fjernsynssendingene, vil bli videresendt både ved digital og analog teknikk i det enkelte kabelnett.

Kapasiteten i kabelnettene er dessuten avhengig av hva slags kabel som er benyttet. Tradisjonelt er norske kabelnett bygget opp med kabler bestående av metalltråder (koaksialkabler). Det er imidlertid nå både internasjonalt og i Norge tatt i bruk fiberoptiske kabler. Signaloverføringen skjer da ved bruk av lysblink som reflekteres i den optiske fiberen. Fiberoptiske kabler kan overføre mer informasjon med høyere hastighet enn koaksialkabler. Fiberoptiske kabler benyttes i første rekke i de overordnede deler av kabelnettene i tilknytning til hovedsentral m.v., jfr. nærmere "[Skjematisk oversikt over oppbyggingen av kabelnett](#)" i avsnitt 3.3. ovenfor.

Utvalgets konklusjon er at det store flertall av kabelnett har en kapasitet på minst 24 kanaler ved analog signaloverføring. Kanalkapasiteten er dermed en klart mindre vesentlig faktor ved vurderingen av ny lovgivning enn det som var tilfellet da kabelleven ble gitt i 1988.

4.3 MULIGHETENE FOR INDIVIDUELLE VALG

Betydningen av regler om avgjørelse av hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes i det enkelte kabelnett, er også avhengig av i hvilken utstrekning den enkelte abonnent kan velge hvilke kringkastingssendinger han eller hun vil motta. I utgangspunktet vil abonnentene motta alle sendinger som blir videresendt i kabelnett, med mindre det blir benyttet kode- eller filtreringsteknikk. I enkelte kabelnett videresendes i dag flertallet av kringkastingssendinger i kodet (kryptert) form. Abonnenten må da ha dekode for å kunne motta signalene i sebar form. Bruk av dekode kan i utgangspunktet gi abonnenten valgfrihet m.h.t. hvilke kringkastingssendinger abonnenten ønsker å motta. Omtrent 2/3 av abonnentene er i dag tilknyttet nett som dels benytter dekoderteknikk.

I enkelte tilfeller er dekode blitt utdelt til samtlige abonnenter i kabelnett for å muliggjøre individuelle valg og samtidig unngå kostnader knyttet til filtrering. Dekodekostnadene er da ikke blitt oppkrevet særskilt, men inngår i utgiftsgrunnlaget for abonnementsavgiften. Dette gjelder enkelte kabelnett eiet av Norkabel AS. Dette ser ikke ut til å bli særlig utbredt.

Som nevnt under "*Kabelskapenes virksomhet*" i avsnitt 3.6 er det i mange nett vanlig å sende lisensbelagte fjernsynssendinger kodet. I enkelte nett har derfor en relativt høy andel av abonnentene dekodere. Norsk Kabel-TV Forbund antar at det i alt er ca. 100.000 dekodere i Norge. På den annen side finnes en rekke mindre nett hvor kodesystem ikke er innført, og hvor det antas at dette med dagens teknologi ville kreve såvidt høye investeringer i hovedsentral m.v. at det ikke vil være regningsvarende.

Individuelle valg basert på f.eks. kodeteknikk ville etter utvalgets oppfatning fjerne behovet for regler om avgjørelse av hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes i det enkelte kabelnett. Flertallet - alle utenom Børmer og Hansen - mener at bruk av dekodere virker fordyrende i forhold til åpen videresending. Dertil kommer at eventuelle endringer med hensyn til kodeteknikk, teknologi e.l. kan medføre at installert kodeutstyr ikke vil være anvendelig etter relativt få år. Som eksempel nevnes at dersom også andre typer informasjon enn kringkastingssendinger tillates sendt i kabelnett, vil også slik formidling trolig betinge utstyr hos den enkelte abonnent som muliggjør signalomforming og individuelt mottak f.eks. kombinert med registrering av bruk.

Utvalget vil likevel bemerke at på noe lengre sikt vil digital signaloverføring medføre at den enkelte abonnent må ha utstyr for å omforme digitale signaler til lyd og bilde. Slikt utstyr for omforming av de digitale signalene kan være innebygget i fjernsynsmottagerne. Alternativt trengs tilleggsutstyr hos den enkelte abonnent. Slikt omformingsutstyr vil også kunne ivareta tilsvarende funksjoner som dagens dekodere.

4.4 TILBUDET AV FJERNSYNSSENDINGER

4.4.1 Omfanget av fjernsynssendinger totalt

Antall fjernsynssendinger som det vil være mulig å videresende i norske kabelnett, er stadig stigende. Det er antatt at det i 1995 vil bli en økning i kapasiteten over satellittene Astra og Eutelsat på mer enn 150 kanaler. Økte muligheter til reklamefinansiering kombinert med ny teknologi, bl.a. for satellittoverføring, samt innkjøps- og driftssamarbeid mellom kringkastingsselskaper m.v., har ført til at det er blitt enklere og billigere å etablere nye kringkastingssendinger. Det har videre skjedd en utvikling i retning av segmentering av markedet. Når nye kringkastingssendinger blir rettet mot spesielle seergrupper som f.eks. ungdom, eller sports- eller reiselivsinteresserte m.v., vil delfinansiering dertil kunne oppnås ved at nye grupper annonsører finner det interessant å benytte fjernsynsmediet.

Det er i dag flere fjernsynssendinger som primært er rettet mot det norske publikum. I tillegg til NRK, TV2, lokal-TV, TV Norge og TV3, forventes det i nær fremtid å bli etablert flere nye sendinger med norsk som hovedspråk. Dette gjelder bl.a. TV+ eid av Schibsted-konsernet. Det vil videre i nær fremtid starte opp flere fjernsynssendinger med utgangspunkt i det svenske Kinnevik-konsernet (TV3 m.v.): ZTV og TV6. Det har i tillegg vært spørsmål om en avlastningskanal for NRK, og muligens også TV2. Slike sendinger vil trolig dels være rettet mot særlige målgrupper. I Aftenposten fredag 14.10.94 er det angitt at : «Opp mot dusinet nye »norske« TV-kanaler vil se dagens lys i løpet av det neste året.»

Økt konkurranse kan tenkes å føre til endringer i programflaten (det samlede programtilbudet) fra etablerte kringkastingssendinger. Dertil er det mulig at enkelte nye kringkastingssendinger ikke vil greie å få tilstrekkelig driftsgrunnlag. Utvalget peker i denne forbindelse på f.eks. den norske TV4-sendingen, som måtte innstille sin virksomhet som følge av manglende lønnsomhet.

Den betydelige økning i antall kringkastingssendinger totalt, kombinert med et tildels ustabil marked, vil etter utvalgets oppfatning forsterke behovet for mer fleksible regler om avgjørelsen av hvilke kringkastingssendinger som skal formidles i det enkelte kabelnett. De stadige endringer i hvilke kringkastingssendinger som er tilgjengelige, samt i programflaten hos etablerte kringkastingssendinger vanskeliggjør imidlertid slike avgjørelser. Det vil bli vanskeligere å få oversikt over hva som er tilgjengelig, og hva som er forskjellen mellom ulike kringkastingssendinger - herunder hva som forventes å karakterisere programflaten i den enkelte kringkastingssending over tid. En avgjørelse vil på denne bakgrunn vanskeligere kunne gis virkninger for lengre tid.

4.4.2 Omfanget av lisensbelagte sendinger

Hvilke vilkår kringkastingsselskapene stiller for videresending i norske kabelnett vil også være av betydning for utformingen av reglene om avgjørelsen av hvilke sendinger som skal videresendes i det enkelte kabelnett. I de senere år er en stigende andel av fjernsynssendingene som kan mottas i Norge, blitt lisensbelagt. Dette vederlaget går til kringkastingsselskapet, eventuelt også til rettighetshavere m.v. til de programmer som inngår i kringkastingssendingene. Kringkastingsselskapenes virksomhet finansieres normalt enten ved reklame eller lisensavgift, eventuelt begge deler.

Krav om lisensavgifter vil vesentlig kunne påvirke antall kringkastingssendinger og hvilke kringkastingssendinger som abonnentene i de enkelte nett etterspør. Dersom mange fjernsynssendinger er lisensbelagt, vil det kunne være spørsmål om tilbudet av sendinger i et kabelnett vil være tilfredsstillende uten at det også omfatter enkelte lisensbelagte sendinger. Utvalget viser til at dagens dekode-løsninger ikke er aktuelle i de fleste mindre nett.

Det vil trolig være terskler m.h.t. hvor mye abonnentene vil være villige til å betale for ulike typer kringkastingssendinger.

4.5 MULIG TILBUD AV ANDRE TJENESTER ENN VIDERESENDING AV KRINGKASTING

Kabelnett kan også benyttes til overføring av andre typer informasjonssignaler enn kringkasting. Nåværende telegraflov av 29. april 1899 oppstiller imidlertid i utgangspunktet monopol for staten med hensyn til formidling av informasjon, data m.v. i linjenett. Adgangen til å videresende kringkasting i kabelnett representerer et unntak fra dette telemonopolet.

Ny lov om telekommunikasjon forventes å bli vedtatt i løpet av 1995. I høringssnotat til ny telekommunikasjonslov er det forutsatt at den nye telekommunikasjonsloven ikke skal omfatte kabelnett for videresending av kringkasting. Dette vil eventuelt medføre at det i utgangspunktet ikke vil være tillatt å formidle andre typer informasjon i kabelnett.

Utviklingen internasjonalt går imidlertid i retning av at telemonopolet gradvis vil bli opphevet. I henhold til EU-direktiv 90/388/EØF om liberalisering i markedet for teletjenester, kan medlemslandene i EU bare opprettholde sine monopoler for taletelefoni frem til 1. januar 1998.

I et utkast til direktiv om bruk av kabelnett fra desember 1994, er det foreslått at restriksjonene mot å bruke kabelnett til formidling av data, toveis tjenester som telefoni, interaktiv teletekst, individuelle alarmsystemer, teleshopping, telebank, betal-TV, interaktivt fjernsyn og video m.v. skal oppheves fra 1. januar 1996.

Direktivutkastet foreslår imidlertid ikke nye begrensninger i adgangen til å gi nasjonale regler om videresending av fjernsynssendinger i kabelnettet.

Gjennomføring av direktivet vil innebære at kabelnettene får en vesentlig større betydning som telekommunikasjonsnett.

I en pressemelding fra EU-kommisjonen datert 21. desember 1994 (IP/94/1262), heter det bl.a.:

On the initiative of Commissioners Van Miert and Bangemann, the Commission has today adopted a directive for public consultation which will lift restrictions on the use of cable TV networks for the carriage of all liberalised telecommunications services.....it aims, in particular, to allow new multi-media telecoms services to be carried on cable networks, throughout the European Union, by 1 January 1996..... Liberalising access to cable infrastructure should permit a lowering of costs and a significant increase in the amount of capacity available for new services. Alongside this it encourages use of state of the art technology and represents an important contribution to the development of the information society.

For ordens skyld nevnes at et slikt EU-direktiv gjennom EØS-traktaten også kan bli virksomt for Norge.

Adgang til å formidle også andre tjenester i kabelnett vil kunne ha betydning i flere relasjoner. For det første vil det kunne bli spørsmål om hvor stor kapasitet i kabelnettene som vil være disponibel for kringkastingssendinger. Herunder kan det være spørsmål om det bør gis regler om minsteantall kringkastingssendinger som må videresendes i nettene.

Adgang til å formidle nye tjenester kan få betydning for kabelnettenes konkurransesituasjon, og trolig også føre til oppgradering av mange nett. For eksempel vil mulighet til toveis kommunikasjon kunne bedre konkurransesituasjonen i forhold til alternative formidlingsmåter av kringkastingssendinger, hvor dette ikke er mulig med tilgjengelig teknologi for forbrukermarkedet. Utvalget vil imidlertid peke på at nye tjenester i nettene vil kunne skape større økonomisk usikkerhet knyttet til drift av kabelnett. Det er på lengre sikt f.eks. tenkelig at flere tjenesteoperatører vil kunne operere i samme kabelnett.

Spørsmålet om og eventuelt i hvilken utstrekning nye tjenester vil bli tillatt i kabelnett, er et telepolitisk spørsmål. Utvalget finner derfor ikke grunn for å gå nærmere inn på de hensyn som gjør seg gjeldende. Utvalget vil derfor bare kort beskrive enkelte av de nye tjenester som kan være aktuelle i kabelnett.

Enkelte av de nye tjenestene ligger nær opp til kringkasting eller videresending av kringkasting. Dette gjelder særlig formidling av filmer, eller eventuelt også andre programtyper. Slike tjenester er basert på at filmen blir sendt i kodet form på nettet, og slik at operatøren sørger for at dekoderen åpner for mottak av filmen hos den abonnent som bestiller det. Dette kan bl.a. skje etter individuell bestilling, og slik at abonnenten betaler et særskilt vederlag for visningen, såkalt *pay per view (PPV)*.

En alternativ formidlingsmåte er at aktuelle filmer blir formidlet i nettet f.eks. slik at hver enkelt film starter opp med få minutters mellomrom på ulike kanaler. Abonnenten kan dermed selv velge, innenfor visse rammer, når han eller hun vil se filmen. Internasjonalt kalles dette *near video on demand (NVOD)*. En alternativ tjeneste er såkalt *video on demand (VOD)*. Dette innebærer at signalene lastes over til utstyr knyttet til abonnentens fjernsynsapparat. Abonnenten kan dermed ved avspilling f.eks. stoppe programmet, spole frem og tilbake m.v. Video on demand krever ny teknologi i forhold til eksisterende kabelnett, herunder bruk av digitale signaler, og at abonnentnettet er utformet som et stjernetnett.

Kabelnett kan også benyttes til *taletelefo*ni. Dette forutsetter toveis kapasitet i nettene. Videre kreves nytt utstyr både i hovedsentral og hos abonnentene. Slikt utstyr er imidlertid internasjonalt tilgjengelig allerede idag. Kabelnettet kan knyttes opp mot overordnet telenett, slik at det kan benyttes til telefonsamtaler også utenfor kabelnettet.

I tillegg til tradisjonell taletelefo ni kan kabelnettet i slike tilfeller også knyttes til *overføring av andre former for informasjon*, herunder fra databaser m.v.

En ytterligere mulighet for kabeloperatører er eventuelt å leie ut nettkapasitet til andre f.eks. til overføring av data mellom ulike enheter knyttet til samme bedrift. Idag er dette ikke tillatt på bakgrunn av telemonopolet.

Dersom kabelnett blir oppgradert til formidling av toveis-tjenester, vil dette også åpne for en rekke andre typer tjenester. Dette vil f.eks. kunne omfatte bestilling av varer, banktjenester, bestilling av billetter, tilgang til biblioteker og andre informasjonsbaser. *Abonnenten* kan i et slikt tilfelle arbeide *interaktivt* mot databaser. På lengre sikt er det mulig at det vil bli vanlig med integrerte PC'er og fjernsynsapparater. Slike tjenester forutsetter mulighet for individuell tilgangskontroll, f.eks. dekode, modem e.l. Slike tjenester må betales av den enkelte bruker. Kostnader til oppgradering av nettet for å formidle slike tjenester må i alminnelighet belastes de aktuelle brukere.

I hvilken utstrekning slike tjenester vil være aktuelle i norske kabelnett innen en 10-års periode vil som nevnt være avhengig av endringer i lovgivningen. Hvilke tjenester som vil være tilgjengelige, samt hvor raskt de eventuelt vil kunne være utbredt i Norge, vil dertil være avhengig av hurtigheten i produktutvikling og markedsføring internasjonalt. Det må forutsettes å ta tid før produktutvikling og masseproduksjon medfører at teknisk utstyr og tjenester kan tilbys innenfor en økonomisk ramme som gjør dette attraktivt. Hovedkonkurrenten for kabelnett på dette området vil eventuelt være tradisjonelle telenett. Utvalget vil imidlertid peke på at også andre eksisterende linjenett vil kunne benyttes til slike tjenester, f.eks. nett eiet av energiselskaper.

Teknisk sett kan man allerede idag *drive kringkasting i kabelnett*, i tillegg til passiv videresending av kringkasting. Som eksempler kan nevnes utsatt (forskutt) sending av kringkastingssendinger mottatt fra kringkastingsselskaper via satellitt, eller eventuelt på videobånd. Dette gir bl.a. muligheter til å foreta sendinger på kanaler som i deler av døgnet er forbeholdt videresending av kringkasting fra f.eks. lokal-TV. Videre kan enkelte kabeloperatører være interessert i å drive mer selvstendig kringkastingsvirksomhet. Rettslig sett er dette ikke tillatt idag.

For oversiktens skyld nevnes at det teknisk sett er mulig å *legge inn lokal reklame* i sendinger som mottas fra kringkastingsselskaper. Det finnes kringkastingsselskaper som allerede idag er villige til å tilby f.eks. at det lokalt blir lagt inn reklameinnslag et par minutter hver time. Dette åpner mulighet for fjernsynsreklame fra virksomheter som retter seg mot et lokalt marked. Det er ikke tillatt å sette inn reklame idag.

Nye tjenester representerer et inntekspotensiale for kabeloperatørene. Utvalget ser det som sannsynlig at det i løpet av få år vil bli adgang til å tilby en god del nye tjenester i kabelnett.

4.6 KONKURRANSESITUASJONEN FOR KABELOPERATØRENE

Gjeldende særregler for videresending i kabelnett, herunder reglene om abonnentvalg, har bl.a. bakgrunn i at kabeloperatørene da kabloven ble vedtatt, ble ansett å være i en tilnærmet monopolsituasjon, jfr. Ot.prp. nr. 53 s. 3. For vurderingen av det fremtidige lovverk er det derfor av betydning om kabeloperatører kan forventes

fortsatt å operere i en tilnærmet monopolsituasjon. I forhold til alternative formidlingsmåter er det videre av betydning om regelverket for kabelnett eventuelt vil kunne medføre en uheldig konkurransevridding.

Kostnadene ved utbygging av kabelnett, og dermed størrelsen av tilknytningsavgiften som abonnenter blir avkrevet, medfører at det i begrenset utstrekning kan forventes å bli etablert *konkurrerende kabelnett* i samme geografiske område. Abonnenten vil trolig fortsatt i begrenset utstrekning kunne velge å skifte kabeloperatør. Situasjonen vil derimot kunne bli anderledes for en del større fellesabbonenter (borettslag m.v.) og abonnenter i enkelte tettbygde strøk. Dersom det åpnes for formidling også av andre tjenester enn videresending av kringkasting, vil dette imidlertid kunne påvirke etableringen av nye kabelnett.

Utvalget vil peke på muligheten for konkurranse fra små, abonnentdrevne nett. I mange tilfeller er abonnentnettene eiet av andre enn kabeloperatøren. En gruppe abonnenter vil dermed ha mulighet til å si opp sitt abonnement og selv forestå mottak og videresending av kringkastingssendinger. Dette skjer allerede i dag. Enklere og vesentlig rimeligere utstyr for mottak av satellittsendinger kan gi flere abonnent-eide nett en slik mulighet.

Lovgivningen medfører dertil at kostnadene ved drift av slike små nett kan være lavere pr. enhet enn drift av profesjonelle kabelnett. Kringkastingssendinger kap. 4 gjelder i dag ikke for kabelnett som er avgrenset til færre enn 25 bygninger og/eller 100 husstander. Reglene om formidlingsplikt, abonnentvalg, forbud mot videresending m.v. gjelder derfor ikke for slike nett. På bakgrunn av praksis vil videre nett som omfatter færre enn 25 husstander ikke være pliktig til å betale opphavsrettslig vederlag. Dette anses ikke som videresending til «allmennheten». Dertil gjelder de tekniske forskrifter for kabelnett/fellesantenneanlegg bare nett som omfatter flere enn 4 frittstående bygninger eller flere enn 10 mottakerkoplinger.

Innen kabelbransjen er det gitt uttrykk for frykt for avskalling til små nett. Utvalget vil peke på at også muligheten for etablering av små nett gjennom nyopprettelse eller avskalling bør tas i betraktning ved utforming av nye regler.

I prinsippet kan det tenkes konkurranse mellom *flere kabeloperatører i samme nett*. Utvalget antar imidlertid at flertallet av kabelnett er etablert av kabeloperatøren. Dette tilsier liten tilbøyelighet til å åpne for konkurranse m.h.t. videresending av kringkasting. Kapasiteten i nettene gjør dertil dette lite formålstjenlig med dagens teknikk. Dersom det åpnes for tilbud av andre typer tjenester i kabelnett, vil det derimot trolig i noen utstrekning kunne være flere som yter tjenester i samme nett. Dette påvirker imidlertid ikke de spørsmål som utvalget skal ta stilling til. Konklusjonen blir derfor at konkurranse mellom flere operatører i samme nett fremstår som lite sannsynlig i nær fremtid.

Direkte mottak av signaler fra satellitt via parabol er den formidlingsmåte av kringkastingssendinger som for tiden er klart i størst fremgang. Den enkelte husstand kan motta enkeltvis kringkastingssendinger eller pakker av kringkastingssendinger ved hjelp av *parabolantenne (DTH, dvs. direct to home)*. Dette er en konsekvens av at styrken på signalene fra satellitter er blitt vesentlig økt og i stor utstrekning retningsstyrt de siste år. Mottak kan dermed skje ved hjelp av en liten parabolantenne. Slike antenner er idag relativt rimelige i innkjøp. En rekke kringkastingssendinger som videresendes via satellitt er kodet (kryptert). For å nyttiggjøre seg et større antall kringkastingssendinger vil det derfor normalt være nødvendig å ha dekodere.

Det er idag vanlig med motorstyrte parabolantenner. Dette innebærer at samme parabolantenne kan benyttes til mottak av signaler fra flere satellitter. Teknisk sett kan det idag mottas godt over 100 kringkastingssendinger via parabol i Norge.

Telenor-gruppen har ved kjøpet av Thor-satellitten og flyttingen av denne til en geostasjonær bane egnet til å dekke det nordiske markedet, oppnådd mulighet til å videresende en rekke kringkastingssendinger mot Norge. I samme satellittposisjon finnes også en annen satellitt, Intelsat 702. Kringkastingssendinger fra disse blir nå markedsført samlet. Telenor-gruppen har sammen med svenske og danske samarbeidspartnere etablert et felles nordisk selskap for innkjøp, salg og distribusjon av satellitt-TV i Norden, Nordic Satellite Distribution (NSD). Formålet er å etablere et satellittdistribuert programtilbud tilpasset nordisk smak og kultur. På grunnlag av signalene fra de to satellittene markedsføres en pakke med fjernsynssendinger som har betydelig likhet med tilbudet i kabelnett. Tilbudet markedsføres som «*Cable in the sky*».

For å kunne se de kodede sendingene må abonnentene anskaffe et dekodekort. Dette markedsføres under betegnelsen CTV-kortet (Card TV). I tillegg til norsk-språklige sendinger tilbys også utenlandske fjernsynssendinger. Dette utgjør en såkalt grunnpakke med en månedlig abonnementspris som høsten 1994 ligger på kr. 69,-. I tillegg kommer etableringsgebyr og dekodeutgifter. Mot et tilleggsvederlag kan man dertil få filmkanalen FilmNet.

Utvalgets konklusjon er at bruk av parabolantennar representerer en konkurrent til kabelnett. Den som har betalt tilknytningsavgift til et kabelnett, vil likevel trolig i mange tilfeller være noe tilbakeholden med også å ta kostnadene ved kjøpe av parabolantenne. Et annet konkurransefortrinn for kabelnett er at abonnentene slipper selv å ha ansvar for drift og vedlikehold av det fysiske mottaket. Dersom det i fremtiden åpnes for nye tjenester i kabelnett, vil også dette være et fortrinn i forhold til passivt satellittmottak. Toveis kommunikasjon via satellitt forventes ikke å få noe omfang i den kommende tiårsperioden.

Mikrobølgespredning er så langt ikke etablert i Norge. Også mikrobølgespredning kan omfatte pakker av fjernsynssendinger. Systemet forutsetter fri sikt. Som følge av topografi samt kostnader til etablering av antenner m.v., forventer utvalget ikke at dette vil representere noen betydelig konkurransefaktor i forhold til kabelnett. I mikrobølgenett er det heller ikke pr. idag mulig med toveis kommunikasjon.

Jordbasert videresending i satellittskyggeområde er idag avgrenset til spesielle geografiske områder hvor man som følge av topografien ikke kan motta satellittsignaler direkte. På bakgrunn av det begrensede omfanget og kapasiteten ved slik videresending av kringkasting, forventes heller ikke dette å bli noen konkurrent til kabelnett i praksis.

På lengre sikt vil *telenettet* kunne tenkes å representere en konkurrent til kabelnett, da fjernsynssignaler også kan videresendes i telenettet. Utvalget viser til utbyggingen av ISDN-nett. Telenettet er etablert med sikte på toveis kommunikasjon. Nye tjenester som f.eks. «video on demand» kan derfor lett igangsettes i telenettet. Som følge av telemonopolet vil nye tjenester kunne bli etablert tidligere i telenettet enn i kabelnett. Dette vil eventuelt kunne påvirke konkurransesituasjonen i forhold til kabelnett når det gjelder slike nye tjenester, jfr. "*Mulig tilbud av andre tjenester enn videresending av kringkasting*" i avsnitt 4.5 ovenfor.

Utvalgets hovedkonklusjon blir at lovgivningen ikke oppstiller monopol for kabelnett. Det må forventes etterhvert å bli en konkurransesituasjon som i større utstrekning vil påvirke kabeloperatørens virksomhet. Utvalget vil særlig peke på risikoen for avskalling av abonnenteide nett samt konkurransen fra parabolmarkedet. Det vil imidlertid fortsatt være begrenset konkurranse med hensyn til likeartet tjeneste.

4.7 SITUASJONEN FOR ABONNENTENE

Situasjonen for abonnentene vil være en refleks av de utviklingstendenser som utvalget har redegjort for foran. Oppsummeringsvis nevnes at fjernsynssendinger i større utstrekning enn idag forventes å bli lisensbelagt.

Økningen i antall fjernsynssendinger vil gjøre det vanskelig for den enkelte abonnent å orientere seg om aktuelle tilbud. Endringer i programflatene hos enkelte kringkastingsselskaper samt endringer i krav på vederlag vil dertil kunne gjøre det vanskeligere for abonnentene å ta stilling til hvilke fjernsynssendinger som abonnenten prioriterer å motta innenfor en aktuell prisramme. Av samme årsak vil det være nødvendig med hyppigere endringer i tilbudet av kringkastingssendinger i det enkelte nett. Oppgradering av nettet for å øke kapasiteten, må forventes å føre til økt krav på vederlag fra kabeloperatører. Det vil derfor være av betydning for den enkelte abonnent å avklare hvilke investeringer som kan gi rett til økt vederlag for kabeloperatøren. Utgangspunktet bør være at brukerne av nye tjenester skal betale for slike endringer i nettet.

KAPITTEL 5

Gjeldende rett**5.1 OVERSIKT.**

Videresending av kringkasting i kabelnett er i dag primært regulert i to regelsett. Med grunnlag i telegrafloven av 29. april 1899 er det gitt regler om utbygging og drift av kabelnett. Telelovgivningen regulerer i første rekke spørsmål om tillatelse til etablering og drift av kabelnett, tekniske krav til installasjon og utstyr for slik signalformidling m.v.

Kringkastingsloven av 4. desember 1992 nr. 127 erstattet fire tidligere lover angående kringkasting, herunder lov om kabelsendinger av 10. juni 1988 nr. 46. De fleste bestemmelser i lov om kabelsendinger ble videreført i den nye kringkastingsloven, jfr. Ot.prp. nr. 78 (1991-92) s. 3. Kringkastingsloven kap. 4 inneholder bestemmelser om videresending i kabelnett, herunder om formidlingsplikt for særskilte kringkastingssendinger, valgt for abonnentene med hensyn til hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes i det enkelte nett m.v.

Både telegraflovgivningen og kringkastingslovgivningen er blitt endret flere ganger i de senere år. Dette illustrerer bl.a. presset mot denne lovgivningen som følge av teknologisk utvikling, tilbud og etterspørsel etter kringkasting, internasjonale endringer innenfor kringkastingssektoren m.v.

I tillegg til disse to regelsett inneholder bl.a. også åndsverkloven av 12. mai 1961 nr. 2 bestemmelser om rett til samtidig og uendret videresending av åndsverk som inngår i kringkastingssending og bestemmelser om forholdet til utøvende kunstnere og kringkastingforetak ved videresending i kabelnett. I denne forbindelse nevnes også beskyttelse av fotografier iht. fotografiloven av 17. juni 1960 nr. 1, jfr. nærmere "*Forholdet til kringkastingsselskap og opphavsmenn m.v.*" i avsnitt 3.8 foran.

Forholdet mellom kabeloperatør og abonnent reguleres dels også av alminnelig kontraktsrettslig lovgivning. Folkerettslige forpliktelser setter enkelte skranke for lovgivningen når det gjelder videresending av kringkasting i kabelnett.

Det er i første rekke bestemmelsene i kringkastingsloven kap. 4, primært § 4-4 om abonnentvalg, som er av betydning i relasjon til de spørsmål som utvalget er gitt i oppdrag å vurdere. Av hensyn til sammenhengen vil utvalget i det følgende imidlertid også gi en kort oversikt over enkelte andre bestemmelser av betydning for videresending av kringkasting i kabelnett.

5.2 TELELOVGIVNINGEN

Telegrafloven av 29. april 1899 § 1 oppstiller krav om tillatelse for å anlegge eller drive linjenett for signalformidling. Etter § 1 nr. 1 bokstav a annet ledd kan Kongen gi tillatelse til linjenett for formidling av kringkasting. Krav om tillatelse gjelder likevel ikke for linjenett for formidling av kringkasting som en beboersammenslutning, velforening, institusjon e.l. anskaffer til eget bruk, jfr. § 1 nr. 2 bokstav c. Bestemmelsen om linjenett for kringkasting innebærer unntak fra eneretten for Televerket (nå Telenor AS) til å drive linjenett for signalformidling.

Telegrafloven er nå under revisjon. Etter høringsnotat om utkast til lov om telekommunikasjon, skal loven ikke gjelde for videresending av kringkasting i kabel-fjernsynsnett, jfr. utkastets § 1-1.

Teknisk forskrift for kabelnett/fellesantenneanlegg av 25. juni 1984 inneholder tekniske krav til utstyr og nett. Forskriften fastsetter bl.a. at kabelnettene skal dimensjoneres for minimum 24 fjernsynskanaler jfr. pkt. 5.2.4. Dette krav vil fra 1. januar 1995 også få anvendelse for eksisterende kabelnett som ombygges eller utvides, jfr. pkt. 10 annet ledd.

Tidligere var det konsesjonsplikt for kabelnett over en viss størrelse. Etter forskrift av 7. desember 1993 om overføringsnett for kringkasting foreligger nå bare plikt til å innhente tillatelse for å anlegge eller drive overføringsnett som omfatter flere enn 4 frittstående bygninger eller flere enn 10 mottakerkoplinger. Tillatelse blir gitt dersom de tekniske minimumskrav er oppfylt. Tillatelse er ikke nødvendig for overføringsnett for kringkasting som en beboersammenslutning, velforening, institusjon e.l. anskaffer til eget bruk og som er avgrenset til et mindre geografisk område. For slike nett gjelder imidlertid meldeplikt. Eier av overføringsnett for kringkasting plikter å betale et årlig gebyr til dekning av Statens Teleforvaltnings (STF)'s kostnader knyttet til etatens virksomhet på området.

I henhold til særskilt forskrift av 7. desember 1993 gjelder videre et forbud mot å drive installatørvirksomhet, service og vedlikehold m.v. på overføringsnett for kringkasting uten autorisasjon fra STF.

5.3 GENERELT OM KRINGKASTINGSLOVEN KAP. 4

Kringkastingsloven kap. 4 innebærer i alt vesentlig en videreføring av bestemmelsene i lov om kabelsendingar. Kringkastingsloven kap. 4 gjelder ikke for kabelnett avgrenset til 25 bygninger og/eller 100 husstander. De minste kabelnettene faller dermed utenfor loven.

Etter kringkastingsloven § 4-2 kan *samtidig og uendret videresending* av lovlig kringkasting i kabelnett skje uten konsesjon. Kravet om samtidig og uendret videresending innebærer at kabeloperatøren f.eks. ikke kan ta opp program og sende dem på et annet tidspunkt. Kabeloperatøren kan heller ikke selv drive kringkasting. Kabeloperatøren kan likevel formidle informasjon om driften av nettet eller programtilbudet, dvs. drive såkalt informasjonskanal.

Etter § 4-2 annet ledd skal avtale om videresending av kringkasting fra satellitt inneholde en klausul om at norske kabelnett kan slutte seg til avtalen på like vilkår. Dette innebærer forbud mot avtaler om enerett til videresending. Bestemmelsen er antatt ikke å være til hinder for at det vederlag som kabeloperatøren, og i siste instans - abonnentene - må betale for programtilbudet, kan variere mellom ulike nett, f.eks. som følge av introduksjonstilbud til kabelnett som inngår avtale innen et visst tidspunkt, jfr. Ot.prp. nr. 53 s. 25. Tilsvarende må gjelde ved faktiske forskjeller som forretningsmessig kan begrunne ulikt vederlag, f.eks. rabatt pga. stort antall abonnenter.

Et hovedprinsipp i kringkastingsloven kap. 4 er at kabelnett har plikt til å videresende visse kringkastingssendinger. I dag er det fastsatt *formidlingsplikt* for fjernsynssendingene fra NRK og TV 2 samt sendinger fra dem som har konsesjon til lokalfjernsyn i kabelnettet innenfor konsesjonsområdet, kringkl. § 4-3, jfr. forskrift om kabelsendinger av 7. oktober 1988 § 2-1. Formidlingspliktige sendinger skal videresendes i de lettest tilgjengelige kanalene, dvs. slik at flest mulig av abonnentene i nettet kan motta sendingene uten tilleggsutstyr. Abonnentene plikter likevel å betale kostnadene for den tekniske fremføringen.

Bestemmelsene om formidlingsplikt er begrunnet bl.a. i at det er viktig at norske sendinger skal være tilgjengelige i norske kabelnett, ikke minst norsk riksdekkende allmennkringkasting, jfr. Ot.prp. nr. 53 s. 7 flg.

Etter kringkastingsloven § 4-4 er det abonnentene som skal fastsette hvilke sendinger som skal videresendes i kabelnettene - i tillegg til de formidlingspliktige sendingene, jfr. nærmere om *abonnentvalg* i "*Nærmere om abonnentvalg*" i avsnitt 5.4 nedenfor.

Statens medieforvaltning kan *forby videresending* av fjernsynskanaler som har lovstridig innhold, f.eks. lovstridige programinnslag av reklame, pornografi eller vold, eller som sender program som kan være skadelig for barn eller ungdom, jfr. kringkl. § 4-5. Bestemmelsen har paralleller i internasjonalt regelverk. Dette gjelder bl.a. Europarådskonvensjonen av 5. mai 1989 om fjernsyn over landegrensene, og EØF-direktiv av 3. oktober 1989 om samordning av visse bestemmelser om utøvelse av fjernsynsvirksomhet fastsatt ved lov eller forskrift i medlemsstatene. Det internasjonale regelverk angir visse regler om samordning av nasjonal lovgivning angående krav til programinnhold m.v. samt hvilket land som kan gripe inn overfor overtredelser m.v., jfr. avsnitt 5.6 nedenfor. Det har i praksis bl.a. vært spørsmål om å forby videresending av fjernsynssendinger med pornografisk innhold.

Både abonnenter, kabeleier eller den som disponerer kabelnettet kan påklage vedtak som gjelder videresending av kringkasting, jfr. kringkl. § 4-6. *Klage* kan være begrunnet i at en interessegruppe som er kommet i mindretall ved abonnentvalg, mener seg urimelig behandlet ved at de f.eks. ikke har fått gjennomslag for videresending av fjernsynssending de har et sterkt ønske om å se. En kabeloperatør kan påklage resultatet av et programvalg fordi vedtaket (valget) ikke er representativt for abonnentene. Få henvendelser har resultert i vedtak i klageorganet. De aller fleste saker er blitt løst ved at Statens medieforvaltning har sørget for nødvendig informasjon, og eventuelt gitt anvisninger mht. de krav som stilles etter gjeldende rett.

Henvendelser til Statens medieforvaltning har bl.a. hatt grunnlag i at abonnenter har ment at vederlaget for videresending av enkelte kringkastingssendinger var urimelig høyt, eller ikke tilstrekkelig dokumentert. Det var videre f.eks. klager knyttet til gjennomføringen av formidlingsplikt for TV2.

Klage skal rettes til Statens medieforvaltning (tidligere Nærkringkastingsnemnda). Partene plikter å rette seg etter pålegg og vedtak fra dette klageorganet. Forskriften om kabelsendinger av 7. oktober 1988 inneholder enkelte bestemmelser om klage.

Overtredelse av bestemmelsene i kringkastingsloven kap. 4 eller forskrift gitt med hjemmel i dette kapittel kan medføre straffansvar, jfr. kringkl. § 10-1 første ledd bokstav a slik denne lyder etter lovendring av 16. juni 1994 nr. 18. Lovendringen forventes å tre i kraft med det første.

5.4 NÆRMERE OM ABONNENTVALG

Kringkastingsloven § 4-4 fastslår at abonnentene kan fastsette hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes i tillegg til de formidlingspliktige sendingene. Bakgrunnen for regelen var bl.a. at kapasiteten i de fleste kabelnett var begrenset, og at kabeloperatøren var i en monopolstilling. Lovgiver fant at abonnentene var nærmest til å fastsette programtilbudet, jfr. nærmere Ot.prp. nr. 53 s. 3 og s. 15 og St. meld. nr. 32 s. 142. Forskrift om kabelsendinger inneholder enkelte supplerende bestemmelser om abonnentvalg.

Abonnentvalgordningen bygger på at abonnentene enten organiserer seg på en slik måte at de kan gjøre vedtak om valg, eller at de kan fremsette et representantivt ønske på annen måte. Dersom det ikke fremkommer noe representativt ønske fra abonnentene innen to måneder etter at kabeloperatøren har informert om de tilgjen-

gelige kringkastingssendinger, kan kabeloperatøren beslutte hva som skal videresendes, jfr. Ot.prp. nr. 53 s. 16.

Kringkastingsloven og tilhørende forskrifter gir få bestemmelser om fremgangsmåten ved abonnentvalg, når det skal anses å foreligge et representativt ønske fra abonnentene i et nett m.v. Tvilsspørsmål er forutsatt å bli lagt frem for Statens medieforvaltning til avgjørelse, jfr. Ot.prp. nr. 53 s. 16. Bakgrunnen er at forholdene kan variere betydelig mellom nettene som følge av ulik størrelse, kapasitet m.v.

Etter § 4-4 annet ledd skal kabeloperatøren opplyse abonnentene om tilgjengelige sendinger og vilkår for mottak og formidling. Ordlyden tilsier at plikten gjelder informasjon om samtlige tilgjengelige sendinger. Valgordningen omfatter i utgangspunktet derfor også lisensbelagte sendinger, men i praksis blir de mest kostbare, f.eks. filmkanalene, holdt utenfor.

Grunnprinsippet er at abonnentenes valg omfatter hele kanalkapasiteten i nettet, jfr. Ot.prp. nr. 53 s. 16. I praksis vil kabelnett i dag ha betydelig større frekvenskapasitet enn det som var tilfellet da loven ble vedtatt. Det vil derfor normalt være tilgjengelig kanalkapasitet som f.eks. kan reserveres til fremtidige tilbud, benyttes til å videresende kringkastingssendinger til en begrenset krets av abonnenter mot særskilt betaling m.v. Retten til å nyttiggjøre seg ledig kapasitet for videresending av et tilleggstilbud til abonnentene er betinget av samtykke fra abonnentene, eller at kabeleier sørger for nødvendig avskjerming, jfr. kabelforskriften § 4-1 tredje ledd.

I forarbeidene til abonnentvalg-bestemmelsen er det forutsatt at det ikke skal stilles strenge krav til vedtaksform og representativitet. Det heter i denne forbindelse bl.a. (Ot.prp. nr. 53 s. 25-26):

«Abonnentane i eit nett kan vera best tente med å danna abonnentlag som får fullmakt til å velja, eventuelt førebu val. I burettslageigde nett kan generalforsamling eller styre gjera vedtak på vegner av sine medlemmer; det kan òg vera tilfelle i nett der fleire burettslag er tilknytte. I andre nett kan kabeleigar senda ut spørjeskjema til abonnentane og fastsetja programtilbod på grunnlag av svара. Det kan tenkjast at abonnentane i delar av eit kabelnett gjer vedtak om programval, medan andre ikkje gjer det. Fleire burettslag kan til dømes vera knytte til same kabelnett, men berre somme av dei gjer vedtak. Dersom det er mogleg å styra ulike signal inn i ulike delar av nettet, bør det gjerast i slike tilfelle, da får kvar del oppfylt sine ønskemål. Dersom det skaper problem, må kabeleigar kunna setja saman eit programtilbod ut frå det som er fleirtalsønske, alle vedtak sett under eitt. Dersom det berre er mindre grupper av abonnentar som har gjort vedtak, bør vala vera retningsgjevande, men ikkje avgjerande.»

Valgkretsen kan dermed være mindre enn hele kabelnettet dersom det er teknisk mulig å differensiere sendingene i ulike deler av kabelnettet.

Loven oppstiller ikke særskilte krav til hyppigheten av abonnentvalg. Det er imidlertid forutsatt at abonnentene på et hvert tidspunkt vil kunne beslutte endring ved flertallsvedtak. Dersom slik endring medfører at en fjernsynssending ikke lenger skal videresendes i nettet, må abonnentene eventuelt betale kostnadene knyttet til oppsigelse av avtalen med kringkastingsselskapet.

Abonentenes valg av sendinger kan være gjenstand for tolkning. Det kan ikke oppstilles krav om en bestemt oppslutning, f.eks. 50%, for at en fjernsynssending skal anses valgt. I utgangspunktet må det være avgjørende hvilke kanaler som har fått høyest prosentvis andel av stemmene.

Kabeloperatøren plikter imidlertid å tolke abonnentvalget på bakgrunn av de hensyn som ligger til grunn for ordningen.

I lovforarbeidene ble det vist til at ordningen også skulle gi en viss mindretallsbeskyttelse, jfr. Ot.prp. nr. 53 s. 16. Det ble forutsatt at dersom et mindretall systematisk ikke hadde fått gjennomslag for sine ønsker, og dette ga urimelige utslag,

kunne Nærkringkastingsnemnda gjøre unntak fra valgresultatet. Det er videre mulig at en kabeloperatør kan gjøre visse unntak fra valgresultatet dersom dette på enkelte punkter bærer preg av tilfeldige utslag som følge av at stemmene er blitt fordelt mellom flere likeartede fjernsynssendinger e.l. På tilsvarende måte må kabeloperatøren trolig etter omstendighetene kunne underkjenne valg av lisensbelagt sending hvor vederlaget er høyt, f.eks. dersom det ikke er mulighet for koding i nettet.

Verken lov, forskrift eller forarbeider angir om kabeloperatøren har rett til å øke vederlaget med den begrunnelse at abonnentene har valgt inn lisensbelagte sendinger som medfører et høyere samlet vederlag enn tidligere. En endring av vederlaget kan ha hjemmel i avtale, samtykke fra abonnentene eller annet særskilt rettsgrunnlag. Kulturdepartementet har tidligere i brev gitt uttrykk for at kabeloperatøren ikke uten videre kan øke vederlaget fra abonnentene utelukkende under henvisning til abonnentvalget. Spørsmålet er ikke særskilt behandlet i St. meld nr. 32.

Praksis har utviklet seg slik at vederlaget i en rekke nett er økt noe utelukkende under henvisning til resultatet av abonnentvalg. Denne praksis er i dag akseptert av Statens medieforvaltning; under forutsetning av at abonnentene har fått tilfredsstillende informasjon på forhånd. Statens medieforvaltning har lagt vekt på at abonnentene gjennom valg har besluttet å øke fjernsynstilbudet. Forutsetningen har vært at økningen i vederlaget er begrenset, og at den har klar forankring i abonnentvalget. Statens medieforvaltning har derimot ikke akseptert krav om at abonnentene skal dekke kostnader til teknisk oppgradering av nettet begrunnet i resultatet av abonnentvalg. Utvalget er ikke kjent med rettsavgjørelser angående spørsmål om økning av vederlaget som følge av abonnentvalg. Rettstilstanden er på denne bakgrunn usikker.

5.5 BESTEMMELSER SOM REGULERER KONTRAKTSFORHOLDET MELLOM KABELOPERATØR OG ABONNENT

I medhold av telegrafloven § 1 og tidligere forskrift for etablering, utbygging og teknisk drift av kabelnett for formidling av kringkasting av 11. desember 1987 § 7 nr. 6 har Samferdselsdepartementet 21. januar 1988 fastsatt forskrift om abonnementskontrakt for kabelnett for formidling av kringkasting, jfr. vedlegg 1. Abonnementskontrakten angir minimumsvilkår som ikke kan fravikes til skade for abonnenten. Forskriften gjelder for avtaler inngått etter 1. januar 1988. Hjemmelsforskriften av 11. desember 1987 er imidlertid opphevet med virkning fra 1. januar 1994.

Standardkontrakten har i dag utelukkende hjemmel i telegrafloven. Denne loven inneholder bestemmelser om tillatelse til å anlegge og drive linjenett for formidling av kringkasting m.v. På denne bakgrunn er det etter utvalgets oppfatning usikkert om det i dag foreligger tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag for alle bestemmelsene i forskriften. Forskriften regulerer dels rent privatrettslige sider av forholdet mellom kabeloperatør og abonnent, f.eks. regulering av vederlaget m.v., jfr. om dette spørsmål også før opphevelsen av forskriften av 11. desember 1987 Lars Borchgrevink Grindal: Abonnementskontrakter for kabelfjernsyn (Complex 5/92) s. 14 flg.

Da mange av de eksisterende avtaler er utformet i overensstemmelse med forskriften om abonnementskontrakt, har utvalget redegjort nærmere for enkelte sider av forskriften i "*Forholdet mellom kabeloperatør og abonnent*" i avsnitt 3..9 ovenfor.

Også annen alminnelig rammelovgivning kan være av betydning for avtaleforholdet mellom kabeloperatør og abonnent. Som eksempler vises til markedsføringsloven av 16. juni 1972 nr. 47 § 9 a som gir grunnlag for å forby avtalevilkår som

finnes urimelig overfor forbrukerne dersom allmenne hensyn tilsier slikt forbud. Markedsføringslovens § 1 og avtaleloven av 31. mai 1918 nr. 4 §§ 36 og 37 kan gi grunnlag for å sette til side eller endre avtalevilkår som vil virke urimelig i forhold til forbrukere m.v.

Markedsføringsloven håndheves av Markedsrådet og Forbrukerombudet. Krav om endring eller tilsidesettelse av urimelig avtalevilkår i medhold av avtalelovens §§ 36 og 37 kan gjøres gjeldende ved domstolene.

Lov om pristiltak av 11. juni 1993 nr. 66 § 2 setter forbud mot å ta, kreve eller avtale priser som er urimelige, eller avtale eller opprettholde forretningsvilkår som vil virke urimelig. Pristiltaksloven håndheves av Konkurransetilsynet.

Når det gjelder internasjonalt regelverk, vises til "*EØS-lovgivningen*" i avsnitt 7.5 og "*Annet internasjonalt regelverk*" i avsnitt 7.6 nedenfor.

KAPITTEL 6

Praktiseringen av gjeldende lovgivning, særlig med vekt på gjennomføringen av abonnentvalg**6.1 INNLEDNING**

Med sikte på å avklare praktiseringen av gjeldende lovgivning har utvalget innhentet opplysninger fra Statens medieforvaltning, Forbrukerrådet og Forbrukerombudet om henvendelser og klager. Utvalget har videre gjennomgått årsmeldingene fra Statens medieforvaltning (tidligere Nærkringkastingsnemnda).

Utvalget har også innhentet materiale om abonnentvalg m.v. fra 6 kabelnett, herunder de 4 største, dvs. TBK Kabel-TV AS (nå Telenor Avidi AS), Janco Kabel-TV AS, Norkabel AS og Bærum Kabel-TV (Bærum Energiverk). I tillegg har utvalget mottatt informasjon fra 2 mindre kabelnett, Kragerø Antenneservice og Modum Radio-/TV-service. Videre har utvalget fått generelle opplysninger fra Forbrukernes Kabelnett Forbund, som organiserer en rekke forbrukereide nett, dvs. borettslagseide nett.

Utvalget har på denne bakgrunn konstatert at det foreligger betydelige forskjeller mht. praktiseringen av abonnentvalgordningen. Dette gjelder både fremgangsmåten ved valg og tolkningen av resultatet ved abonnentvalg. På bakgrunn av utvalgets mandat vil det i det følgende bare bli redegjort for praksis mht. bestemmelsene om abonnentvalg.

6.2 NÆRMERE OM GJENNOMFØRINGEN AV ABONNENTVALG

Valgmetoden varierte innenfor det materialet utvalget har hatt tilgang til. Flertallet av kabeloperatørene i materialet - mindre og mellomstore operatører - har foretatt valg blant samtlige abonnenter ved bruk av skjemaer. I det materialet utvalget har fått tilgang til, har svarprosenten variert mellom 24 og 49 prosent av tilknyttede abonnenter/husstander. Oppslutningen har følgelig vært lav. Ett av kabelnettene har basert valget på gjennomføring av telefonintervjuer med husstander tilknyttet kabelnettet. I et annet kabelnett var det opprettet seerforening for abonnentene. Styret i seerforeningen skulle der ivareta abonnentenes interesser ved avgjørelsen av hvilke fjernsynssendinger som skulle videresendes i nettet.

Forbrukernes Kabelnett-Forbund har opplyst at praksis i medlemmenes nett er at beslutninger om valg av fjernsynssendinger tas i representative organer, dvs. generalforsamling eller årsmøte, eller eventuelt av styret i f.eks. borettslag etter delegasjon fra årsmøtet.

I de tilfeller kabeloperatøren har gjennomført skriftlig avstemning, ble det i tilknytning til utsendelse av valgskjemaene, gitt skriftlig *informasjon* om hvilke fjernsynssendinger som var tilgjengelige for videresending i nettet. I de fleste tilfelle fremgikk det av skjemaene hvilke vilkår som gjaldt for videresending av de enkelte fjernsynssendinger, herunder størrelsen av det krav på vederlag som ville bli gjort gjeldende overfor abonnentene. De fleste kabeloperatørene ga samtidig informasjon om hvilke fjernsynssendinger som på avstemningstidspunktet ble videresendt i nettet. I de fleste tilfellene inneholdt valgskjemaet også en kort karakteristikk av programflaten i de aktuelle fjernsynssendinger. I ett av nettene ble det også utsendt en informasjonsavis med bredere presentasjon av aktuelle fjernsynsselskaper og deres sendinger.

I det tilfellet hvor kabeloperatøren benyttet telefonintervju, ble det ikke utsendt noe skriftlig materiale forut for gjennomføringen av undersøkelsen. Abonnementenes kunnskaper bygde i dette tilfellet på eksisterende tilbud og opplysninger i nettets informasjonskanal. Videre ga intervjueren tilleggsinformasjon dersom abonnentene ba om dette.

Utvalget har merket seg at flere av de større kabeloperatørene benyttet relativt likeartede skjemaer som inneholdt en kort beskrivelse av programflate og økonomiske konsekvenser av valgene. I noen tilfeller var dette også supplert med materiale angående hvilke regler kabeloperatøren ville benytte ved tolkningen av valgresultatet.

Opplysningene innhentet fra Statens medieforvaltning og forbrukermyndighetene tilsier at mange abonnenter mener at den informasjon som er blitt formidlet til abonnentene forut for valg har vært utilstrekkelig. Dette gjelder ikke minst spørsmål om prismessige konsekvenser.

Praksisen var heller ikke ensartet mht. hva som var *gjenstand for valg*. I de fleste nettene synes valget å ha vært begrenset til sammensetningen av en grunnpakke, dvs. et tilbud av fjernsynssendinger som var forutsatt formidlet til samtlige abonnenter. I ett av nettene synes alle lisensbelagte sendinger å være holdt utenfor valget til grunnpakke. Det synes varierende om og i hvilken utstrekning valgresultatet eventuelt har fått virkninger for sammensetningen av tilbudet av fjernsynssendinger ut over grunnpakken. I utgangspunktet synes de mer kostnadskrevende filmkanalene å være holdt utenfor valgene.

I ett av nettene ble valget derimot begrenset til å omfatte de abonnentene som etter tidligere avtale allerede abonnerte på enkelte lisensbelagte sendinger. I dette tilfellet synes det følgelig bare å være avholdt valg om eventuell endring av en «tilleggspakke», og da i forhold til abonnenter som allerede hadde inngått avtale om «tilleggspakke».

Også *tolkningen av valgresultatet* varierte. I enkelte tilfeller skulle de sendinger som fikk størst oppslutning bli inntatt i den nye grunnpakken. Andre kabeloperatører oppstilte derimot i utgangspunktet et tilleggskrav om at en fjernsynssending måtte ha minst 50% tilslutning fra de abonnenter som deltok i valget, for å bli ansett valgt. Da få fjernsynssendinger oppnådde mer enn 50% tilslutning, ble det imidlertid i et par tilfeller foretatt supplerings med de kringkastingssendingene som dernest hadde fått størst oppslutning. Det synes på denne bakgrunn å ha vært vanskelig for enkelte kabeloperatører å følge de avstemningsregler som ble angitt på forhånd fullt ut.

I et nett hvor ingen lisensbelagte sendinger inngikk i grunnpakken, var valget uten betydning for sammensetningen av grunnpakken.

Antall fjernsynssendinger som skulle inngå i ny grunnpakke synes også å variere. I informasjonsmateriellet har det dels vært vist til antall fjernsynssendinger som inngikk i eksisterende tilbud, dels til tekniske begrensninger i enkelte deler av nettet m.v.

I enkelte av nettene hvor det ble oppstilt krav om minst 50%, synes kabeloperatøren å ha forutsatt at valget også ville påvirke størrelsen av *vederlaget* fra abonnentene.

I enkelte av nettene førte valget til økning av kravet på vederlag fra abonnentene. I et tilfelle ble det f.eks. angitt at valget imidlertid uansett ikke skulle forårsake en prisøkning på mer enn 10% av årsavgiften.

Bl.a. Statens medieforvaltning og forbrukermyndighetene har mottatt en rekke henvendelser fra abonnenter som ikke ønsker å motta alle fjernsynssendinger som et abonnentflertall har besluttet. Dette gjelder dels misnøye med sammensetningen av tilbudet av fjernsynssendinger, men ikke minst også misnøye med krav om økt

vederlag begrunnet i utfallet av abonnentvalg, og i utgifter til oppgradering som er blitt oppfattet som en konsekvens av abonnentvalg.

KAPITTEL 7

Internasjonal og utenlandsk rett**7.1 GENERELT**

Utvalget har særlig arbeidet med spørsmål om avgjørelse av hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes i det enkelte kabelnett, og regulering av avtaleforholdet mellom kabeloperatør og abonnent. Fremstillingen av utenlandsk rett vil derfor i første rekke omfatte eventuell slik lovgivning. Enkelte andre karakteristiske trekk vil likevel også bli trukket frem.

Ved gjennomgangen av utenlandsk rett har utvalget konstatert at det i de fleste land, som utvalget har hatt tilgang til materiale fra, i liten utstrekning er gitt regler angående disse spørsmål. Det er imidlertid i mange land gitt regler om formidlingsplikt for et fåtall kringkastingssendinger. Utvalget vil på denne bakgrunn bare gi en kort redegjørelse for lovgivningen i Danmark, Sverige og Finland. Avslutningsvis vil det også bli redegjort for utviklingen innenfor EØS-lovgivningen og annet internasjonalt regelverk.

7.2 DANSK RETT

I Danmark kan kabelnett og andre fellesantenneanlegg bare være eid av kommunale myndigheter, telefonselskaper, en antenneforening eller annen sammenslutning av boligeiere, leietakere e.l., eller av eier av utleieboliger e.l. Boliglovgivningen inneholder bestemmelser som skal sikre at andel av utgifter til fellesantenneanlegg og programforsyning utenfra holdes adskilt fra husleien. Videre er det oppstilt plikt om senest fra 1. januar 1998 å sikre individuell valgmulighet m.h.t. hvilke lisensbelagte kringkastingssendinger den enkelte leietaker m.v. skal motta. Den enkelte husstand kan dermed begrense sine utgifter til mottak av kringkastingssendinger. Bakgrunnen for disse lovendringer er ønske om å redusere det offentliges utgifter til boligstøtte. Lovforslaget må antas å føre til en økt innføring av dekoderløsninger.

Etter lov om radio- og fjernsynsvirksomhet foreligger formidlingsplikt for fjernsynsprogrammene fra Danmarks Radio (DR) og TV 2, herunder regionale programmer samt DRs radioprogrammer P1, P2 og P3. Hvis kabelnettet har mer enn 8 fjernsynskanaler, skal det også være minst en lokal fjernsynssending, dersom dette finnes i området. Når kabelnettet er eid av abonnentene, kan de selv velge hvilke fjernsynssendinger de ønsker videresendt i tillegg til de formidlingspliktige. Ellers er det eier som formelt treffer avgjørelsen, og herunder inngår avtaler med kringkastingsselskapene. Det er likevel gitt en rekke regler for å sikre abonnentene innflytelse.

Når kabelnettet ikke eies av abonnentene selv, skal eieren inndra samtlige abonnenter i beslutninger om programvalg og endringer. Eier har bare plikt til å følge brukernes ønsker om eventuelle endringer i programsammensetningen en gang hvert annet år. Bestemmelsen sikrer eieren mot stadige endringskrav. Plikten til å følge brukernes ønsker er videre betinget av at brukerne dekker kostnadene ved slike endringer. Eier kan forlange at brukerne danner en forening, eventuelt at flere foreninger blant abonnentene blir sluttet sammen. Eier kan eventuelt henvende seg til abonnentene gjennom valgte organer i beboersammenslutninger.

Valg blant abonnentene skal i utgangspunktet skje ved avstemning, dersom abonnentene ikke er enige om hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes i kabelnettet. I en veiledning om abonnentvalg er det gitt eksempler på valgeregler

som kan gi en viss mindretallsbeskyttelse, ved at abonnentene skal angi prioritetsrekkefølge eller eventuelt foreta poengfordeling. Formålet er at de kringkastingssendinger som abonnentene har sterkest ønske om å motta, får størst vekt ved stemmegivningen. Valgreglene kan dermed begrense risikoen for at et beskjedent flertall av abonnentene bestemmer hele sammensetningen av fjernsynssendinger i kabelnettet.

7.3 SVENSK RETT

Den svenske lovgivningen angående sending og videresending av kringkastingssendinger i kabelnett har vært gjenstand for endringer i de senere år. Bakgrunnen er bl.a. tilpasning til yringsfrihetsgrunnloven av 1991. Formålet med yringsfrihetsgrunnloven var bl.a. å gi den enkelte rett til å sende kringkastingssendinger i kabelnett til allmennheten, og å tilpasse lovgivningen for slike sendinger til de prinsipper som gjelder med hensyn til yringsfrihet for trykt skrift. I den nye kabelleven av 1991 ble derfor tidligere krav om tillatelse for lokale sendinger i kabelnett opphevet.

I medhold av kabelleven, jfr. radioloven av 1966 foreligger formidlingsplikt m.h.t. Sveriges Radios sendinger og fjernsynssendinger fra TV4. I tillegg har den som eier eller disponerer over et kabelnett plikt til kostnadsfritt å stille til disposisjon en kanal for sendinger fra et lokalt kabelsendingsselskap. Formålet er å sikre lokale kabelsendinger som gir plass for ulike interesser og meningsretninger.

Forøvrig vil den som eier eller driver et kabelnett stå fritt m.h.t. å inngå avtaler om hvilke kringkastingssendinger som skal tilbys i nettet.

7.4 FINSK RETT

Den finske loven om kabelsendinger av 1987 oppstiller formidlingsplikt for nasjonale og regionale allmennkringkastingssendinger dvs. sendinger fra det nasjonale kringkastingsselskapet ILE samt det privateide foretaket Mainos-TV3. Kabeloperatøren må videre stille en kanal i nettet til disposisjon for lokale kabelsendinger. Slike kabelsendinger skal bl.a. bidra til å fremme nasjonal kultur og må oppfylle konsejonsbestemte krav til finskspråklig innhold m.v.

Lovgivningen oppstiller ikke særregler m.h.t. avgjørelsen av hvilke kringkastingssendinger som forøvrig skal videresendes i kabelnett. I praksis innebærer dette at kabeloperatøren som utgangspunkt treffer avgjørelsen.

7.5 EØS-LOVGIVNINGEN

EØS-regelverket skal bl.a. forhindre *konkurransbegrensninger* som påvirker handel over landegrensene. Regelverket har bl.a. til formål å hindre utilbørlig utnyttelse av markedsdominans og samarbeid som er til skade for andre foretak eller forbrukere, jfr. EØS-avtalen art. 53 og 54. EØS-avtalen art. 59 presiserer at prinsippene også får anvendelse for offentlige foretak, og foretak som er gitt eksklusive rettigheter (monopolstilling) m.v. Bestemmelsen tilsvarer i store trekk art. 90 i EØF-traktaten.

EU-kommisjonen har i desember 1994 under henvisning til bl.a. art. 90 i EØF-traktaten fremlagt forslag til direktiv som skal begrense restriksjonene m.h.t. hvilke tjenester som kan formidles i kabelnett, dvs. i tillegg til videresending av kringkastingssendinger. Forslaget innebærer at f.eks. multimediatjenester, dataoverføring m.v. skal kunne tilbys i kabelnett. Etter forslaget vil slike tjenester ikke lenger kunne forbeholdes offentlige telenett etter 1. januar 1996. En eventuell gjennomfø-

ring av direktiv-forslaget i Norge vil påvirke rammebetingelsene for drift av kabelnett.

EØS-avtalen art. 36 nr. 1 oppstiller begrensninger m.h.t. restriksjoner i adgangen til å yte tjenester mellom landene innenfor EØS-området (*handelshindringer*). Dette innebærer forbud mot regler som diskriminerer utenlandske tjenesteytere. Eventuelle særregler må ha til formål å fremme målsetting av allmenn interesse. Det må videre være forholdsmessighet mellom de hensyn som ligger til grunn for eventuell nasjonal særregulering, og de inngrep dette medfører i muligheten til tjenesteytelse over landegrensene. Videre setter prinsippene om yringsfrihet grenser for lovgivningen. Forbudet mot handelshindringer tilsvarer i alt vesentlig art. 59 første ledd i EØF-traktaten. Lovgivning som f.eks. ensidig begrenser mulighetene for videresending av utenlandske kringkastingssendinger i norske kabelnett ville etter omstendighetene kunne være i strid med forbudet mot handelshindringer.

Hoveddelen i EØS-avtalen inneholder ingen særskilte regler om *forbrukervern*. EU har imidlertid gitt enkelt-direktiver for å styrke forbrukernes stilling. Det er foreslått at EØF-traktaten skal bli supplert med bestemmelse om forbrukerbeskyttelse, jfr St.prp. nr. 100 (1991-92) om samtykke til ratifikasjon av EØS-avtalen s. 284.

Rådsdirektiv 93/13/EØF om urimelige vilkår i forbrukeravtaler retter seg mot standardavtaler som f.eks. skaper et urimelig balanseforhold mellom partenes ytelser. Direktivet er implementert i norsk lovgivning ved lov om endring i avtaleloven av 6. januar 1995 nr. 1 som innbærer innføring av en ny § 37 i avtaleloven, jfr. Ot.prp. nr. 89 (1993-94). Bestemmelsen gir visse presiseringer av den alminnelige bestemmelse i avtalelovens § 36 om endring eller tilsidesettelse av urimelige avtalemvilkår.

Norge er videre gjennom EØS-avtalen forpliktet til å overholde rådsdirektiv av 3. oktober 1989 om samordning av visse bestemmelser om utøvelse av fjernsyns- virksomhet fastsatt ved lov eller forskrift i medlemsstatene (direktiv 89/552/EØF). Direktivet tilsvarer på de fleste punkter Europaråds-konvensjonen av 5. mai 1989, jfr. *"Annet internasjonalt regelverk"* i avsnitt 7.6 nedenfor. Utvalget finner imidlertid ikke grunn til å komme nærmere inn på de enkelte bestemmelser i dette internasjonale regelverk. Innenfor rammen av de prinsipper som følger av EØS-lovgivningen, står Norge fortsatt fritt til å gi regler f.eks. om avgjørelse av hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes i det enkelte kabelnett, og om avtaleforholdet mellom kabeloperatør og abonnent.

Utvalget er av den oppfatning at forslagene i utvalgets innstilling til endringer i kringkastingsloven og til nye forskrifter ikke er i strid med ovennevnte bestemmelser i EØS-lovgivningen. Utkastene til lov og forskrifter inneholder like regler for nasjonale og utenlandske tjenesteytere. De kan etter utvalgets oppfatning verken anses som konkurranseregulerende eller handelshindrende.

Eventuell ny lovgivning i tråd med utvalgets forslag må dessuten uansett tolkes i lys av EØS-avtalen, jfr. lov av 27. november 1992 nr. 109 om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS) m.v. §§ 1 og 2. Når det gjelder mulig utvikling i EØS-retten angående *nye tjenester i kabelnett*, vises til *"Mulig tilbud av andre tjenester enn videresending av kringkasting"* i avsnitt 4.5 ovenfor.

7.6 ANNET INTERNASJONALT REGELVERK

Norge har påtatt seg også andre folkerettslige forpliktelser som bl.a. kan ha betydning for utformingen av regelverket angående videresending av kringkasting i kabelnett. Ved tolkning av norsk lovgivning vil det videre som utgangspunkt bli lagt

til grunn at bestemmelsene er i overensstemmelse med Norges folkerettslige forpliktelser (presumsjonsprinsippet).

Av generelle forpliktelser vises for det første til Den Europeiske Menneskerettighetskonvensjon artikkel 10 om ytringsfrihet og artikkel 14 om forbud mot diskriminering.

Norge har videre ratifisert Europarådets konvensjon av 5. mai 1989 om fjernsyn over landegrensene. Konvensjonen innebærer bl.a. en forpliktelse til ikke å hindre videresending av utenlandsk kringkasting når programtilbudet er i samsvar med konvensjonens bestemmelser. Konvensjonen inneholder bl.a. krav til innholdet i programkanaler med hensyn til forbud mot pornografiske og voldelig innslag, omfang av reklame m.v.

KAPITTEL 8

Utvalgets standpunkt til noen hovedspørsmål**8.1 PROBLEMSTILLINGER**

Hovedspørsmålet i utvalgets arbeid har vært avgjørelsen av hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes i det enkelte kabelnett. Problemstillinger i denne forbindelse er hvem som skal treffe avgjørelsen, eventuelle krav til fremgangsmåten og innholdet av avgjørelsen m.v. Utvalget har vurdert ulike modeller, og elementer som kan inngå i slike modeller (*"Ulike modeller for avgjørelsen av hvilke fjernsynssendinger som skal videresendes i kabelnett"* i avsnitt 8.3).

Hvilket organ som bør ha ansvaret for å administrere og eventuelt håndheve reglene må etter utvalgets oppfatning vurderes på bakgrunn av bl.a. utformingen av de materielle regler. Utvalget vil komme nærmere inn på disse spørsmål under *"Forvaltningsansvaret"* i avsnitt 8.4.7 nedenfor. Fremstillingen tar utgangspunkt i avgjørelsen om videresending av fjernsynssendinger. Spørsmål om videresending av radiosendinger blir behandlet i *"Særlig om videresending av radiosendinger"* i avsnitt 8.4.4.3 Andre sider av avtaleforholdet mellom kabeloperatør og abonnent vil bli behandlet i *"Særlig om avtaleforholdet mellom kabeloperatør og abonnent"* i kapittel 9.

8.2 ENKELTE PRINSIPIELLE UTGANGSPUNKTER**8.2.1 Ytringsfriheten**

Kabelnett er system for informasjonsformidling. Den tekniske og økonomiske utvikling, herunder endringene i hvordan informasjonsformidlingen finner sted i samfunnet, har medført en sterkere fokusering på den reelle ytringsfrihet i samfunnet. Dette gjelder bl.a. mulighetene til å formidle og motta informasjon via kringkasting, herunder via kabelnett. (Jfr. bl.a. K. Eggen: Vernet om ytringsfriheten etter art. 10. i Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen.)

Ytringsfriheten er et viktig utgangspunkt ved vurderingene av reglene om videresending av kringkasting i kabelnett, jfr. Ot.prp. nr. 53 s. 4. Prinsippene om ytringsfrihet har i norsk rett sin forankring i Grunnloven § 100 og Den europeiske menneskerettighetskonvensjon art. 10. Blant annet på bakgrunn av den begrensede frekvenskapasitet, har man tradisjonelt akseptert krav om konsesjon for rett til kringkasting. Som følge av fjernsynsmediets sterke gjennomslagskraft, er det akseptert særskilte begrensninger for innholdet av fjernsynssendinger.

Dersom kringkastingsselskaper krever lisensavgift for videresending i kabelnett, vil behovet for å begrense abonnentenes utgifter selvfølgelig kunne gi grunnlag for regulering av hva som videresendes åpent i kabelnett.

Avgjørelse av hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes i det enkelte kabelnett vil nødvendigvis medføre en begrensning av de ytringer som ideelt sett kunne bli videresendt. Utvalget har lagt vekt på å finne frem til modeller hvor endelig avgjørelse treffes av partene i abonnementsavtalen d.v.s. kabeloperatøren og abonnentene. Utvalget har også lagt vekt på å finne frem til regler som er nøytrale i forhold til hvilke kringkastingssendinger som partene eventuelt vil velge å videresende i nettet.

Etter utvalgets oppfatning vil f.eks. en regel om at det enkelte kabelnett skal ha et grunntilbud, d.v.s. et visst antall kringkastingssendinger som formidles åpent (ukodet) i nettet, ikke innebære noen innskrenkninger i ytringsfriheten.

8.2.2 Mediepolitiske hensyn

Gjeldende regler om abonnentvalg ble innført for å gi abonnentene rett til å avgjøre hvilke kringkastingssendinger som skulle videresendes i kabelnettene. Det ble den gangen fremhevet at dette hadde likhetstrekk med den enkeltes valgfrihet til selv å bestemme f.eks. hvilke aviser man ønsker å lese, jfr. Ot.prp. nr. 53 s. 4.

Ordningen med abonnentvalg må bl.a. ses i lys av den lovgivning, den teknologi og det tilbud av fjernsynssendinger som fantes da lov om kabelsendinger ble gitt i 1988. De delene av kabelnettene som gikk helt frem til abonnentene hadde da gjennomgående en klart mer begrenset kapasitet enn i dag. Flertallet av fjernsynssendinger formidlet via satellitt var ikke kodet. En del var ikke lisensbelagt. Valget ville dermed i liten utstrekning påvirke størrelsen av det vederlag som abonnenten ble avkrevet, jfr. St.meld. nr. 32, s. 143. Dette medfører likevel ikke at behovet for regler for å sikre abonnenters interesser ikke lenger er til stede.

Lov om kabelsendinger førte videre til at kabelnettene fritt kunne videresende fjernsynssendinger som ble formidlet via kommunikasjonssatellitter, og også utenlandske lisensbelagte fjernsynssendinger, jfr. Ot.prp. nr. 53 s. 11 og s. 18. Det siste åpnet følgelig for innføring av dekodere i norske kabelnett.

Som angitt under "*Generelt om videresending av kringkastingssendinger i kabelnett m.v.*" i kapittel 3 og "*Enkelte utviklingstendenser m.h.t. formidling av kringkasting og andre informasjonstjenester*" i 4 ovenfor er utvalget av den oppfatning at det har funnet sted vesentlige endringer siden 1988. Dette gjelder både kapasiteten i kabelnettene, tilbudet av fjernsynssendinger som kan videresendes i kabelnett, og at det blir krevd lisensavgift for videresending av flertallet av tilgjengelige fjernsynssendinger i dag. Kapasitetsøkningen i nettene har redusert behovet for abonnentvalg. Vederlagsplikt medfører at det blir vesentlig vanskeligere eventuelt å la et avstemningsresultat ubetinget være avgjørende for hvilke fjernsynssendinger som skal videresendes til samtlige abonnenter. Gjeldende avtaler inneholder som regel ikke bestemmelser om endring av abonnementsavgiften som følge av abonnentvalg.

Hensyn til kulturelt mangfold og tilgang til program med norsk språk ivaretas i noen grad av reglene i kringkastingssloven om formidlingsplikt, krav til programinnhold i konsesjoner for kringkastingsselskaper m.v. De mediepolitiske hensyn som lå til grunn for gjeldende bestemmelser om abonnentvalg gjør seg følgelig i mindre grad gjeldende i dag.

På den annen side kan hensynet til bestemmelsesrett for abonnentene, beskyttelse av mindretall samt forbrukerpolitiske hensyn tilsi fortsatt regulering av avgjørelsen av hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes i det enkelte kabelnett.

8.2.3 Andre forbrukerpolitiske hensyn

Når abonnentene knytter seg til et kabelnett, vil et vesentlig formål normalt være å få tilgang til et visst utvalg av kringkastingssendinger. Mange har bl.a. også lagt vekt på muligheten til å skifte kringkastingssending uten hensyn til hvilken satellitt sendingen blir formidlet via, og muligheten til å få avtale om teknisk service og vedlikehold. Dertil kommer eventuelt også vurderinger av økonomi, miljø og av sannsynligheten for å få tilgang til nye tjenester via kabelnett i fremtiden.

Gjeldende lovgivning er dels begrunnet i at kabelnett ofte vil ha et monopolpreg i formidlingen av fjernsynssendinger. Da lov om kabelsendinger ble vedtatt i 1988, la Stortinget også vekt på at den tekniske utvikling og økning i tilbudet av fjernsynssendinger styrket behovet for lovregulering, jfr. Innst. O.nr. 77 (1987- 88) s. 2. Etter utvalgets oppfatning går utviklingen i retning av at kabelnett vil få en mindre monopolpreget stilling enn da lov om kabelsendinger ble gitt, jfr. nærmere avsnitt 4.4.6 ovenfor.

Det er imidlertid i begrenset utstrekning konkurranse mellom ulike kabelnett innenfor samme geografisk område. På den annen side har parabolmottak fått klarere likhetstrekk med mottak via kabelnett. På bakgrunn av størrelsen av tilknytningsavgiften m.v. vil det i praksis være begrenset tilbøyelighet til å skifte fra kabelmottak til parabolmottak. Dette kan tilsi at det fortsatt opprettholdes særregler til vern om abonnentene.

Balanseforholdet mellom partene er - uansett vurderingene av konkurransesituasjonen - et hensyn som kan tilsi reguleringer til vern av forbrukerne. Dersom det først blir gitt regler om forholdet mellom kabeloperatør og abonnent, kan det være naturlig at også hovedytelsen fra kabeloperatøren - tilbudet av kringkastingssendinger - reguleres.

Størrelsen av tilknytningsavgift og løpende vederlag for mottak av kringkastingssendinger skaper behov for forutberegnelighet for forbrukerne. Dette reiser spørsmål om det bør gis regler som regulerer adgangen til å endre vederlaget for mottak av grunntilbudet. Slik endring kan være aktuelt f.eks. dersom kringkastingsselskapet eller rettighetshavere øker krav på lisensavgift for sending som inngår i grunntilbudet, eller når det blir aktuelt å videresende nye kringkastingssendinger i grunntilbudet.

Kabeloperatøren vil i utgangspunktet være avhengig av å tilpasse sine ytelser til markedet, herunder i første rekke abonnentens ønsker. Dersom kabeloperatøren gis frihet til å velge sammensetning av grunntilbudet, vil det likevel kunne foreligge risiko for at sammensetningen i noen tilfelle kan bli påvirket av fortjenestemulighetene for kabeloperatøren. Som eksempler kan nevnes risiko for prioritering av sendinger fra kringkastingsselskap som gir vederlag for videresending, eller som gir kabeloperatøren inntektsmuligheter gjennom å forestå innplassering av reklame rettet mot det lokale marked - dersom lovgivningen senere åpner for dette. Ved eventuell eierkonsentrasjon som omfatter flere ledd i informasjonskjeden, kan det også være risiko for at kabeloperatøren prioriterer kringkastingssendinger med samme eiere eller andre felles interesser.

Forbrukerrådet ga i 1993 i et rådsvedtak uttrykk for følgende prinsipielle standpunkt:

Forbrukerrådet mener prinsipielt at hver abonnent i størst mulig utstrekning bør kunne velge sin egen programmeny. Kabelselskapene bør tilrettelegge programformidlingen slik at det rent teknisk er mulig å tilby hver abonnent en egen meny. Tilretteleggingen må skje over lengre tid. Forbrukerrådet tror at abonnentene er best tjent med et slikt system framfor en valgordning som i dag skjer på kabelselskapenes premisser. Man slipper også problemet med pakking av programmer som ofte leder abonnentene inn i uønskede pakkeløsninger.

Utvalget anser det ønskelig at den enkelte abonnent kan treffe individuelle valg av hvilke fjernsynssendinger han eller hun skal motta. Kostnadene ved anskaffelse, eventuelt leie av dekodeur samt tekniske begrensninger i mange mindre kabelnett, medfører imidlertid at det etter flertallets oppfatning ikke er ønskelig å basere lov-

givningen på bruk av dekoder allerede i dag, jfr. "*Dekodermodeller*" i avsnitt 8.3.4 nedenfor.

8.2.4 Konkurransesituasjonen for kabeloperatørene

Den teknologiske utvikling og endringer i markedssituasjonen m.v. har ført til at parabolmottak er blitt et alternativ til mottak av fjernsynssendinger via kabelnett. Formidling av pakker av fjernsynssendinger fra satellitt («Cable in the sky») har mange likhetstrekk med videresending i kabelnett, jfr. "*Konkurransesituasjonen for kabeloperatørene*" i avsnitt 4.6 ovenfor. Kapasitetsbegrensninger foreligger imidlertid ikke på samme måte i forhold til abonnentene ved formidling via satellitt.

Etter utvalgets oppfatning er det av hensyn til konkurransesituasjonen ønskelig med like regler uavhengig av formidlingsmåte. Det er derved også av betydning å hindre at reglene om avgjørelse av hvilke fjernsynssendinger som skal videresendes i det enkelte nett, medfører betydelige kostnader for kabeloperatør og abonnenter.

I tillegg til konkurransen mot parabolmottak, bør lovgivningen ikke skape endret konkurransesituasjon mellom kabelnett. Det er viktig at eventuell ny lovgivning ikke fører til oppsplitting i små nett som eventuelt faller utenfor reglens virkeområde. Det er derfor nødvendig å vurdere virkeområdet for eventuelt nytt regelverk i forhold til mindre kabelnett.

Kabelnettenes konkurransevne vil i fremtiden trolig også være avhengig av i hvilken utstrekning det åpnes for adgang til å formidle andre typer informasjonstjenester i kabelnett. Dette er imidlertid i første rekke et samferdselspolitisk spørsmål som faller utenfor utvalgets mandat.

8.2.5 Forholdet til kringkastingsselskap og distribusjonsledd

For kringkastingsselskap er det i alminnelighet av interesse å oppnå størst mulig dekningsgrad. Dette vil normalt tilsi ønske om å bli videresendt som en del av grunntilbudet som går til samtlige abonnenter. Kringkastingsselskap kan i utgangspunktet stille vilkår for samtykke til videresending i kabelnett, jfr. avsnitt 4.3.8 ovenfor. I tillegg til vilkår om lisensavgift, er dette dels benyttet til å stille krav om videresending sammen med enkelte andre kringkastingssendinger, såkalt pakking. Vilkår av denne karakter kan vanskeliggjøre sammensetningen av hvilke fjernsynssendinger som skal videresendes i det enkelte nett. Dette gjelder ikke minst hva som skal formidles i tillegg til grunntilbudet.

For kringkastingsselskapene vil det være av betydning at reglene sikrer lik behandling. Lisensbelagte fjernsynssendinger som inngår i grunntilbudet vil oppnå vesentlig bedre inntektsmuligheter enn fjernsynssendinger som bare inngår i eventuelt tilleggstilbud i nettet. Utvalget vil peke på mulig risiko for at kringkastingsselskap som p.g.a. sin popularitet forventer uansett å inngå i grunntilbudet i mange nett, tar til å kreve lisensavgift. Dette kan tilsi at mulige uheldige konkurransemessige virkninger søkes unngått ved bruk av konsesjonsvilkår for kringkastingsselskapene; f.eks. slik at vilkårene skaper like muligheter. Eventuelt krav om lisensavgift vil være et vesentlig moment ved vurderingen uansett hvem som avgjør hva som skal videresendes i kabelnettet.

Forholdet til kringkastingsselskapet og rettighetshavere er regulert i åndsverklvgivningen m.v., og eventuelt i konsesjonen til kringkastingsselskapene. Disse spørsmål faller utenfor utvalgets mandat.

Også forholdet til teknisk distributør f.eks. den som eier eller leier satellittkapasitet som muligjgjør mottak hos kabeloperatøren, faller utenfor utvalgets mandat.

Flertallet antar at regler om sammensetning av grunntilbudet m.v. ikke vil skape særskilte problemer i relasjon til slike tekniske distributører.

Det finnes i dag virksomheter (konserner) som både er representant for kringkastingsselskaper, og også distribuerer sendingene. Utvalget vil reise spørsmål om dette kan skape problemer. Med hensyn til de spørsmål som knytter seg til vilkår stilt av eller på vegne av kringkastingsselskap, vises til fremstillingen ovenfor under dette avsnitt.

Medlemmene Børmer og Hansen vil understreke det betenkelige ved at en teknisk distributør som Nordic Satellite Distribution også representerer rettighetshaverne til fjernsynssendinger. Distributøren står dermed i et økonomisk interesseforhold til hvordan grunntilbudet blir sammensatt hos kabeloperatørene. Distributøren påvirker dermed ikke bare hvilke sendinger som er tilgjengelig, men også vilkårene for å motta og videresende dem. Denne dobbeltstilling har derfor etter disse medlemmers oppfatning stor mediepolitisk interesse.

8.3 ULIKE MODELLER FOR AVGJØRELSEN AV HVILKE FJERN- SYNSSENDINGER SOM SKAL VIDERESENDES I KABELNETT

8.3.1 Generelt

Utvalget har vurdert ulike modeller for avgjørelsen av hvilke fjernsynssendinger som skal videresendes i det enkelte kabelnett. Utvalget har i denne forbindelse bl.a. tatt utgangspunkt i alternativer angitt i Stortingsmelding nr. 32 på s. 144. Departementet fremhevet der følgende fire alternativer:

- oppheving av all regulering,
- abonnentvalgordning,
- individuelle valg basert på dekker,
- abonnentvalg hjemlet i standardkontrakt.

Utvalget har forutsatt at regler om formidlingsplikt fortsatt skal gjelde. Vurderingene har derfor knyttet seg til avgjørelsesmåten for hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes i tillegg til de formidlingspliktige sendinger.

Tilbudet i kabelnett vil normalt bestå av et grunntilbud som alle abonnentene i utgangspunktet kan motta, supplert med enkeltsendinger eller eventuelt tilleggspakker, som kan bestilles individuelt. Utvalget har valgt å konsentrere sine drøftinger om avgjørelsen av sammensetningen av grunntilbudet. Hvorvidt det eventuelt bør gis regler for avgjørelsen av tilbudet ut over dette, vil bli særskilt drøftet i "[Spørsmål om regulering av mer enn grunntilbudet](#)" i avsnitt 8.4.5 nedenfor.

Utvalget har i sitt arbeid tatt utgangspunkt i ulike modeller, som det vil bli redegjort nærmere for nedenfor. Utvalget vil imidlertid peke på at modellene kan modifiseres. Flere av elementene kan benyttes som utgangspunkt i ulike modeller. Abonnentvalg vil, i tillegg til å være et selvstendig alternativ, også kunne inngå som et element f.eks. i en modell hvor kabeloperatøren treffer den endelige avgjørelsen. Av andre tilleggselementer som utvalget har vurdert, nevnes krav til bredde og variasjon i sammensetningen av grunntilbudet som videresendes åpent i nettet, og eventuelle beløps- eller prisbegrensninger m.h.t. endringer i vederlaget for mottak av grunntilbudet.

8.3.2 Abonnentvalgmodellen

Abonnentvalgmodellen innebærer en videreføring av prinsippene i kringkastingslovens § 4-4, men eventuelt i en modifisert form. Det sentrale er at abonnentene skal ha den endelige avgjørelsen m.h.t. hvilke fjernsynssendinger som skal videresendes

i kabelnettet, i tillegg til de formidlingspliktige sendingene. Abonnementvalg kan gjennomføres ved skriftlig avstemning blant samtlige abonnenter, spørreundersøkelser til et representativt utvalg av abonnenter e.l.

Abonnementene må før gjennomføring av valg motta informasjon om hvilke fjernsynssendinger som er tilgjengelige, hvilke vilkår de enkelte kringkastingsselskaper stiller for videresending i kabelnett, herunder de prismessige konsekvenser av valget m.v.

Positivt ved denne modell er at abonnentene blir sikret avgjørende innflytelse på valg av kringkastingssendinger. Abonnementvalgordningen vil i utgangspunktet kunne sikre at abonnentene i alt vesentlig mottar de sendinger de selv ønsker. Abonnentene har imidlertid normalt ulike ønsker. Sammensetning av et grunntilbud på grunnlag av abonnementvalg vil derfor føre til at noen ikke får sine ønsker oppfylt. Erfaringen med gjeldende regler har vært at oppslutningen om abonnementvalg gjennomført ved avstemning har vært relativt lav. Abonnementvalgmodellen innebærer at man unngår kostnader knyttet til bruk av dekoder eller filtrering m.v. Installering og bruk av slikt teknisk utstyr påfører kabeloperatørene utgifter. I et marked med normale fortjenestemuligheter må det forventes at slike utgifter vil bli belastet abonnentene, enten direkte gjennom krav på løpende eller ekstraordinært vederlag eller på annen måte.

De hensyn som lå til grunn for abonnementvalgordningen gjør seg i noe mindre utstrekning gjeldende i dag. I flertallet av kabelnett er kapasiteten vesentlig bedret. Dertil kommer at flertallet av fjernsynsselskaper nå krever lisensavgift for videresending i kabelnett. Også ved abonnementvalg er det risiko for at abonnenter blir pålagt økte kostnader for mottak av fjernsynssendinger man selv ikke har ønsket. På den annen side unngår abonnentene som nevnt utgifter til dekoderutstyr e.l. Abonnementvalgordningen har trolig i mange nett bidratt til å holde abonnementsavgiften nede.

Gjeldende regler om abonnementvalg har vist seg å være vanskelige å praktisere. Dette skyldes forskjellene mellom nettenes størrelse, forskjeller i teknisk standard og tekniske løsninger samt de stadige endringer i antall tilgjengelige sendinger. Deresom abonnementvalgordningen skal videreføres, måtte det eventuelt gis mer detaljerte regler. Et mer omfattende regelverk vil imidlertid kunne bli for lite dynamisk i forhold til utviklingen i kringkastingssektoren m.v. Dette kan få negativ innvirkning på konkurransedyktigheten til kabelnett i forhold til andre formidlingsmåter, særlig parabolmottak.

Som følge av forventet sterk økning i antall fjernsynssendinger som vil være tilgjengelige, og forventet spesialisering av sendingene fra mange kringkastingsselskaper, vil abonnementvalg kunne gi tilfeldige resultater. Selv om f.eks. et stort flertall av abonnentene ønsker eksempelvis å motta engelskspråklige nyhetssendinger-/allmennkringkasting, vil stemmene kunne bli fordelt på forskjellige, men relativt likeartede fjernsynssendinger, med den konsekvens at ingen av dem når opp i avstemningen. Dette kan bare i begrenset utstrekning forhindres gjennom krav til gjennomføringen av abonnementvalg.

En ulempe ved abonnementvalg er de relativt hyppige endringer i tilbudet av kringkastingssendinger. Som følge av kostnadene bør abonnementvalg normalt bare bli avholdt med visse mellomrom f.eks. en gang hvert annet år. Endringer i krav på vederlag eller tilbud av kringkastingssendinger i mellomtiden vil eventuelt reise spørsmål om behov for regler hvor kabeloperatøren kan treffe midlertidige avgjørelser.

Utvalget er etter dette kommet til at abonnementvalgordningen vil bli for komplisert og for lite tilpasningsdyktig i forhold til den utvikling som nå finner sted innenfor kringkastingssektoren.

8.3.3 Abonnentrådmodellen

For å oppnå en ordning som i større grad er tilpasset endringer i tilbudet av fjernsynssendinger og krav på lisensavgift fra kringkastingsselskaper m.v., har utvalget som et alternativ vurdert en ordning hvor avgjørelsen treffes av et representativt organ knyttet til hvert kabelnett. For enkelthets skyld har utvalget valgt å kalle et slikt organ for abonnentråd. Abonnentråd vil kunne sammensettes ved valg blant abonnentene, eller ved oppnevning av offentlige organer f.eks. lokale forbukerkontor, kommunale organer e.l. Abonnentråd vil ha likhet med situasjonen i kabelnett eid av beboersammenslutninger hvor det finnes representative organ som eventuelt kan treffe avgjørelsen på vegne av abonnentene (beboerne).

Fordelen ved abonnentråd er at dette vil være et mindre organ på f.eks. fem til syv personer som kan ha jevnlig møter. Et representativt organ vil kunne sørge for gjennomføring av eventuelle krav om at grunnpakken skal ha en bred sammensetning, at mindretallsinteresser blir ivaretatt m.v. Et abonnentråd vil videre også kunne behandle andre sider av kontraktsforholdet.

Et *flertall* - alle unntatt Jahr Røine - er kommet til at man ikke ønsker å ha en generell ordning basert på at avgjørelsen treffes av abonnentråd.

Flertallet mener at det kan være vanskelig å oppnå tilstrekkelig oppslutning om eventuelt valg til abonnentrådet. Ordningen vil dermed kunne bli vanskelig å praktisere. Rådets avgjørelse vil dermed heller ikke nødvendigvis fremstå som representativ for abonnentene i nettet. Det vil kunne bli vanskelig å få aksept for de avgjørelser som rådet treffer. Dette gjelder ikke minst dersom abonnenter blir pålagt økning i vederlaget under henvisning til abonnentrådets avgjørelse. Også abonnentrådmodellen vil føre til kostnader som i siste instans vil måtte bli dekket av abonnentene.

Flertallet legger vekt på at abonnentrådmodellen innebærer at avgjørelsesmyndigheten blir tillagt en annen enn partene i avtaleforholdet.

Flertallet ser imidlertid ikke bort fra at valgte råd kan være en praktisk mulighet f.eks. i mindre nett med en homogen abonnentmasse, og hvor det er grunnlag for å opprette en forening e.l. av abonnentene. Flertallet viser til sine merknader til utkastet til forskrift om sammensetning av grunntilbud av kringkastingssendinger i kabelnett § 4 annet ledd, jfr. "*Merknader til de enkelte paragrafer*" i kapittel 11.

Mindretallet - Jahr Røine - viser til sine merknader under "*Dissens fra Jahr Røine angående abonnentråd m.v.*" i avsnitt 8.5 nedenfor.

8.3.4 Dekodermodeller

Koding innebærer at fjernsynssendinger blir sendt kodet i nettet, og at den enkelte abonnent må ha dekode for å kunne nyttiggjøre seg signalene. Allerede i dag har en del abonnenter, særlig i de største nettene, dekodere i forbindelse med avtaler om mottak av såkalte tilleggs pakker eller f.eks. filmkanaler. I et fåtall nett har samtlige abonnenter fått dekode. Dekodermodellen er ikke til hinder for at det også er et grunntilbud som sendes åpent i nettet (ukodet - eventuelt kodet dersom samtlige abonnenter har dekode). Alle nett som har tatt i bruk dekode løsninger, har i dag i utgangspunktet likevel et grunntilbud. I et fåtall nett foreligger imidlertid visse individuelle valgmuligheter m.h.t. sammensetningen av grunntilbudet.

Fordeler ved dekode løsningen er at dette kan gi mulighet for individuelle valg. Valgfriheten muliggjør at abonnentens vederlag i stor utstrekning kan bli begrenset til de sendinger som den enkelte abonnent ønsker å motta. I praksis foreligger likevel normalt ikke full valgfrihet i nett basert på dekode løsninger da tilbudet ofte blir pakket.

Ved generell innføring av dekodere vil man unngå eventuelle kostnader for å bli avskjermet mot kringkastingssendinger man ikke ønsker å motta. Grunnlaget for flere av de konflikter som oppstår ved gjeldende ordning vil dermed falle bort.

Koding krever utstyr bl.a. i hovedsentralen. Dekodermodeller medfører at abonnentene også blir belastet med kostnader til dekodere. Gjeldende praksis i mange kabelnett er at abonnenten både må betale etableringsgebyr og løpende leie for å ha dekodere. Abonnenten påføres dermed kostnader til teknisk utstyr istedenfor å kunne benytte midlene til f.eks. å motta flere fjernsynssendinger. Har nettet et grunntilbud som sendes ukodet, vil slike kostnader i utgangspunktet bare bli påført abonnenter som ønsker å motta sendinger i tillegg til grunntilbudet. Dersom en fellesabonnet, f.eks. en beboersammenslutning vedtar at medlemmene skal motta et utvalg av kodete sendinger, vil kostnadene pr. husstand likevel bli meget små.

Det har vært hevdet at kostnadene for abonnentene ikke nødvendigvis blir større ved deko­derløsningen. Flertallet - alle utenom Børmer og Hansen - er ikke enig i dette. Investeringer i hovedsentral og hos den enkelte abonnent medfører nødvendigvis kostnader. Slike kostnader blir belastet abonnentene, enten direkte eller indirekte.

Koding vil med dagens teknologi bli uforholdsmessig kostbart i mange små nett. Lovgivningen kan dermed uansett ikke utelukkende baseres på en deko­derløsning. Flertallet ser det som uheldig dersom reglene om avgjørelse av hvilke fjernsynssendinger som skal videresendes, må variere mellom ulike nett. Det vil da oppstå usikkerhet m.h.t. hvilke regler som skal gjelde for nett hvor det ikke er grunnlag for deko­derløsninger, hvilke nett som skal unntas fra deko­dermodellen m.v.

Ved overgang til digital videresending i kabelnett vil trolig fjernsynsmottakere også bli innrettet slik at særskilte dekodere blir unødvendig. Utvalget antar at det vil ta en del år før dette er alment i bruk. Det foreligger imidlertid uansett risiko for at den tekniske utvikling fører til endringer i forhold til dagens deko­derte­knologi. Investeringer i deko­derutstyr nå vil dermed kunne vise seg å få begrenset varighet.

Flertallet ser ikke bort fra at en deko­dermodell kan være den beste på lengre sikt. Som følge av kostnadene, finner flertallet likevel at det ikke er hensiktsmessig å basere lovgivningen på en slik ordning i dag.

8.3.5 Modeller basert på at kabeloperatøren treffer avgjørelsen

Dersom det ikke foreligger særskilt regulering, vil utgangspunktet i praksis trolig normalt bli at kabeloperatøren treffer avgjørelsen av hvilke fjernsynssendinger som skal videresendes i det enkelte kabelnett. Modeller basert på at kabeloperatøren treffer den endelige avgjørelsen må lovfestes dersom det skal være begrensninger i kabeloperatørens frihet.

Fordelen ved en slik ordning er at man unngår særskilt regulering hvor det foreligger konflikt mellom ulike mål, f.eks. mellom pris og bredt tilbud/mindretallsbeskyttelse m.v., og hvor utviklingen er så rask at det er vanskelig å overskue konsekvensene og å skape tilstrekkelig dynamiske regler. Konkurransen, særlig i forhold til alternative formidlingsmåter, vil kunne bidra til å hindre urimelige konsekvenser i forhold til abonnentene. Videre kan alminnelige kontraktsrettslige regler som f.eks. markedsføringslovens § 9 a, avtaleloven § 36 m.v. benyttes til å gripe inn dersom det oppstår urimelige resultater i enkelttilfeller. Til fordel for en slik modell taler videre at det er kabeloperatøren som har den økonomiske risiko for sin virksomhet.

Ulempen er at ulike interesser hos partene kan skape risiko for urimelige resultater. Dette kan f.eks. gjelde formidlingsvilkår, i første rekke kravet på vederlag, men også f.eks. pakking m.v. Det kan tenkes at enkelte kabeloperatørers prioritering

av fortjenestemulighetene kan gå ut over bredden i det tilbud som videresendes. Flertallet frykter derfor at abonnenten i flere tilfelle vil kunne få risikoen og kostnadene ved eventuelt å bringe en tvist inn for domstolene eller særskilt håndhevelsesorgan, enn ved alternative ordninger. Tvistebeløpet vil videre normalt være så lavt at det ikke vil være praktisk for enkeltabonnenter å bringe tvisten inn for de alminnelige domstoler.

Dersom kabeloperatøren treffer avgjørelsen, vil abonnenten videre miste den direkte innflytelsen på valget av fjernsynssendinger.

8.3.6 Opphevelse av reguleringer

Før lov om kabelsendinger ble vedtatt i 1988 forelå ingen lovregler om avgjørelsen av hvilke fjernsynssendinger som skal videresendes i det enkelte kabelnett. Det var imidlertid den gang svært få fjernsynssendinger som kunne videresendes i norske kabelnett. Med unntak av bestemmelsen om formidlingsplikt har de aller fleste land i dag ikke regler om avgjørelse av hva som skal videresendes.

Dersom det ikke blir gitt særskilte lovregler angående avgjørelsen av hvilke fjernsynssendinger som skal formidles i det enkelte kabelnett, vil spørsmålet kunne bli regulert ved avtale. Større fellesabonnenter vil kunne ha tilstrekkelig forhandlingsstyrke til å inngå en tilfredsstillende avtale som sikrer abonnentenes interesser. Det er dertil mulig at forbrukermyndighetene og kabeloperatørens organisasjoner vil kunne fremforhandle avtale som blir basert på abonnentvalg e.l. Det er imidlertid uvisst om slike forhandlinger vil føre frem. Alle kabeloperatører er heller ikke organisert, og vil dermed ikke uten videre følge en fremforhandlet standardkontrakt. På bakgrunn av den manglende balanse i styrkeforholdet mellom partene, vil utgangspunktet etter utvalgets oppfatning ellers trolig bli at kabeloperatøren avgjør.

Dersom særskilt avtale om fremgangsmåten for avgjørelsen ikke blir inngått, vil situasjonen bli slik som angitt under "*Modeller basert på at kabeloperatøren treffer avgjørelsen*" i avsnitt 8.3.5 ovenfor angående modeller hvor kabeloperatøren avgjør. Utvalget ser det imidlertid som sannsynlig at kabeloperatører i mange større nett vil velge å innføre dekoderløsninger i en eller annen form. Utvalget viser derfor også til sine vurderinger under "*Dekodermodeller*" i avsnitt 8.3.4 ovenfor.

8.4 FLERTALLETS FORSLAG

8.4.1 Hovedpunktene i flertallets forslag

Utvalget er kommet til at det fortsatt er ønskelig med lovregulering av avgjørelsen av hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes i kabelnett. *Flertallet* - alle utenom Børmer og Hansen - har i denne forbindelse særlig lagt vekt på at det i begrenset utstrekning er konkurranse mellom kabeloperatører, og at tilbudet av sendinger er større enn kapasiteten i nettene. Flertallet har lagt vekt på fortsatt å sikre abonnentene, som gruppe, vesentlig innflytelse.

Flertallet mener at den som er tilknyttet et kabelnett for videresending av kringkasting bør være sikret et rimelig bredt tilbud av fjernsynssendinger uten å måtte betale for teknisk tilleggsutstyr for å kunne motta slike sendinger. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at det skal være et grunntilbud i kabelnett.

Flertallet mener at innholdet i grunntilbudet fortsatt må avspeile abonnentenes ønsker. Flertallet foreslår at kabeloperatøren skal treffe avgjørelsen av hva som skal videresendes i nettet, men at kabeloperatøren skal legge betydelig vekt på det kostnadsnivå som fremkommer i undersøkelse blant abonnentene (abonnentundersøkelse), og hvilke fjernsynssendinger abonnentene prioriterer. Kabeloperatøren skal videre legge vekt på at grunntilbudet samlet skal gi et variert programtilbud, jfr.

nærmere utkast til forskrift om sammensetning av grunntilbud av kringkastingssendinger i kabelnett (G) § 5 første ledd. For å klargjøre abonnentenes prioriteringer, skal kabeloperatøren gjennomføre abonnentundersøkelse, G § 4.

Etter flertallets oppfatning innebærer forslaget i betydelig utstrekning en videreføring av gjeldende regelverk. Avgjørelsesmåten vil imidlertid avhjelpe en del av de problemene som gjeldende regler om abonnentvalg har ført til, jfr. "[Abbonentvalgmodellen](#)" i avsnitt 8.3.2 ovenfor.

En ordning hvor kabeloperatøren treffer den endelige avgjørelse, men med plikt til å legge betydelig vekt på resultatet av abonnentundersøkelsen, medfører imidlertid at man kan unngå tilfeldige utslag ved abonnentvalg e.l. Kabeloperatøren kan også ta rimelig hensyn til vesentlige interesser hos et mindretall blant abonnentene. Når ansvaret påhviler kabeloperatøren, oppnås videre større grad av fleksibilitet til å tilpasse grunntilbudet til endringer m.h.t. hvilke fjernsynssendinger som er tilgjengelige, krav om lisensavgift for videresending av fjernsynssendinger som inngår i grunntilbudet m.v.

Flertallet av kringkastingsselskaper forventes å kreve lisensavgift for videresending i kabelnett. Dette tilsier etter flertallets oppfatning at grunntilbudet i noen utstrekning også må kunne omfatte lisensbelagte fjernsynssendinger dersom abonnentundersøkelsen gir grunnlag for dette. Dette er også situasjonen i mange nett i dag. Eksempelvis videresender svært mange nett de lisensbelagte sendingene fra Sveriges Radio med dets Kanal 1 og TV2. I en god del nett videresendes f.eks. også Eurosport, BBC m.v. til samtlige abonnenter.

Flertallets forslag vil føre til at abonnenter må betale for mottak av fjernsynssendinger de i utgangspunktet ikke har prioritert. Også gjeldende regler om abonnentvalg fører til at abonnentene må dekke en forholdsmessig andel av kostnadene ved teknisk formidling av alle sendingene de mottar. Dertil må de normalt også betale lisensavgift for mottak av sendinger fra Sveriges Radio. Etter flertallets oppfatning vil forslaget derfor ikke representere noen vesentlig prinsipiell endring i forhold til gjeldende lovgivning, jfr. nærmere "[Sammensetning av grunntilbudet. Vederlag for mottak av grunntilbudet](#)" i avsnitt 8.4.2 nedenfor.

Slik betalingsplikt er en naturlig konsekvens av at man er tilsluttet et kollektivt formidlingssystem. Flertallet er videre kommet til at muligheten for noe økte kostnader for enkelte abonnenter i forhold til hvilke fjernsynssendinger de har prioritert å motta, er en mindre ulempe enn om et større antall abonnenter vil bli påført større utgifter til dekoding m.v. for å kunne motta et rimelig bredt sammensatt grunntilbud.

Flertallet finner det lite hensiktsmessig å begrense abonnentvalgordningen til å fastlegge hvilke fjernsynssendinger kabeloperatøren skal tilby. Flertallet mener at abonnentene også bør ha vesentlig innflytelse på hva abonnentene kan motta åpent i nettet, og på vederlaget for mottak av et slikt grunntilbud. Etter flertallets oppfatning vil de aller fleste abonnenter ha liten interesse m.h.t. avgjørelsen av hele kapasitetsutnyttelsen. Mange abonnenter vil få dekket sitt behov dersom de kan motta de mest populære fjernsynssendingene. Det synes derfor ikke å være av betydning å kunne påvirke hele sammensetningen av f.eks. inntil ca. 50 fjernsynssendinger. Kabeloperatøren bør her kunne stå fritt m.h.t. å utforme et tilbud i forhold til ulike nisjer i markedet m.v.

Flertallet mener videre at en avgjørelsesmodell, som ikke også kan løse vederlagsspørsmålet for et grunntilbud som alle abonnentene kan motta, vil være uheldig. Flertallet foreslår at når kabeloperatøren har fastsatt grunntilbudet etter forskriften, skal abonnentene ha plikt til å betale det vederlag som følger av slik sammensetning, G § 6. Flertallet kan ikke se at et krav om åpen videresending av grunntilbud vil være til hinder for innføring av individuell valgmulighet på lengre sikt.

Flertallet er som nevnt av den oppfatning at en modell basert på individuell valgmulighet er ønskelig. I dagens situasjon vil dette imidlertid kreve for store kostnader til teknisk utstyr. Med dagens teknologi vil individuell valgmulighet som hovedregel forutsette bruk av dekode-løsninger. Dette vil ikke være økonomisk gjennomførbart f.eks. i mange mindre nett. Flertallets forslag vil gi lik regulering for alle typer nett; uavhengig av størrelse eller tekniske løsninger. Flertallet ser det som uheldig dersom ikke samme regelverk kan gjelde for alle nett.

8.4.2 Sammensetning av grunntilbudet. Vederlag for mottak av grunntilbudet

Flertallets forslag innebærer at kabeloperatøren skal tilby et grunntilbud d.v.s. et utvalg sendinger som sendes åpent i nettet, og som dermed i utgangspunktet kan mottas av alle abonnenter. Dersom kabelnettet allerede har full dekode-dekning, kan fjernsynssendingene som inngår i grunntilbudet være kodet. Abonnentene vil dermed unngå nye kostnader til teknisk utstyr. Krav om grunntilbud vil sikre at alle abonnentene kan motta et rimelig antall fjernsynssendinger uten å bli påført utgifter til dekodeutstyr. I nett uten dekode- eller filterløsninger vil grunntilbudet utgjøre det samlede tilbud av fjernsynssendinger i nettet.

Flertallet har ikke funnet grunnlag for å oppstille krav til hvor mange fjernsynssendinger som skal inngå i et grunntilbud. Hvilket antall som fremstår som rimelig, vil kunne variere avhengig av den tekniske kapasitet i kabelnettet generelt, og enkeltdele spesielt.

Gjeldende regler om abonnentvalg angir ikke om vederlaget kan økes dersom abonnentene også har ønsket å velge inn lisensbelagte sendinger. I enkelte kabelnett blir det foretatt endringer av vederlaget fra abonnentene under henvisning til utfallet av abonnentvalg. Dette synes å være akseptert av abonnentene.

Flertallet av fjernsynsselskaper krever nå lisensavgift for videresending i kabelnett. Flertallet mener på denne bakgrunn at abonnentvalg også må kunne omfatte lisensbelagte sendinger, og slik at valget også kan få betydning for størrelsen av det vederlag den enkelte abonnenten skal betale.

Flertallet mener imidlertid at det uansett må stilles strenge vilkår for at abonnentvalg kan gi grunnlag for økt vederlag. Det foreligger risiko for at abonnenter blir pålagt økte kostnader for mottak av fjernsynssendinger de i utgangspunktet selv ikke ønsker.

Flertallet mener at det må gjelde klare begrensninger m.h.t. hvilke endringer kabeloperatøren kan foreta i forhold til de prioriteringer og det kostnadsnivå som fremkommer av abonnentundersøkelsen. Flertallet foreslår derfor at kabeloperatøren skal ha plikt til å legge «betydelig vekt» på utfallet av abonnentundersøkelsen, jfr. G § 5.

Kabeloperatøren må utøve et saklig og forsvarlig skjønn ved sammensetning og endring av grunntilbudet. Kabeloperatøren må i denne forbindelse sørge for at grunntilbudet er innenfor en økonomisk ramme som har klar dekning i abonnentundersøkelsen. Når det gjelder kostnadsnivået, må det ses hen til hvilket nivå et flertall av abonnentene er villige til å akseptere for grunntilbudet, jfr. G § 5 og merknadene til denne bestemmelsen i "*Oversikt*" i avsnitt 11.2.1

Flertallets forslag innebærer imidlertid at kabeloperatøren må tolke resultatet av abonnentundersøkelsen. Hvis vederlaget for en fjernsynssending som ligger innenfor grunntilbudet blir endret, vil det ved vurderingen være av betydning hvor stor oppslutning fjernsynssendingen fikk ved siste abonnentundersøkelse samt hvor stor endring i vederlaget det er spørsmål om. Dersom abonnentundersøkelsen vil gi en lite variert sammensetning av grunntilbudet, og vesentlige mindretallsinteresser

dermed blir skadelidende, kan dette gi grunnlag for å erstatte en av sendingene som relativt sett fikk lavest oppslutning, med en fjernsynssending som et slikt mindretall har ønsket. En forutsetning må også da være at dette ikke i nevneverdig grad påvirker størrelsen av det samlede vederlag.

På tilsvarende måte vil en fjernsynssending med relativt sett lav oppslutning kunne bli erstattet av et nytt tilbud dersom den nye fjernsynssendingen må forventes å bli klart mer etterspurt. Dette kan tenkes å gjelde dersom en ny norsk-språklig sending blir lansert, og denne må forventes å ha klart høyere popularitet enn en utenlandsk-språklig sending som tidligere inngikk i grunntilbudet. Flertallet forutsetter at kabeloperatøren vil vise tilbakeholdenhet m.h.t. å foreta endringer i forhold til utfallet av sist avholdte abonnentundersøkelse.

Flertallets forslag innebærer plikt for abonnenter til å betale det vederlag som fremkommer når grunntilbudet er fastsatt i overensstemmelse med forskriften, G § 6. Alternativt må abonnenten benytte seg av den ekstraordinære retten til å si opp abonnementet, G § 7.

Flertallet har ikke funnet grunn til å oppstille særregel for endring av grunntilbudet i perioden mellom to abonnentundersøkelser. Endringer i f.eks. tilbudet av fjernsynssendinger kan tilsi at kabeloperatøren må foreta endring i denne perioden. Flertallet mener atplikten til å legge «betydelig vekt» på utfallet av abonnentundersøkelsen innebærer tilstrekkelig binding også på dette punkt. Prispress i perioden mellom abonnentundersøkelser vil dermed kunne unngås.

Et *mindretall* - Isaksen og Wiik - støtter flertallets forslag om grunntilbud og abonnentundersøkelse. Dette mindretall foreslår imidlertid begrensninger m.h.t. hvor store prisendringer som kan fastsettes ved endring av sammensetningen av grunntilbudet i perioden mellom to abonnentundersøkelser.

Disse medlemmer mener det er nødvendig med en prisreguleringsbestemmelse i forskriftens § 5. Forskriftsforslaget innfører betalingsplikt i forhold til det grunntilbud kabeloperatøren fastsetter for alle abonnenter i norske kabelnett. Denne plikten vil gjelde uavhengig av den avtale den enkelte abonnent har med sin kabeloperatør. Kabeloperatørene er som nevnt i stor utstrekning fremdeles i en monopolsituasjon overfor sine abonnenter. Med dette utgangspunkt vil forskriften kunne føre til en prisdannelse som ikke er ønskelig for norske kabel-TV-abonnenter.

Kabeloperatørene kan videre ha sammenfallende interesse med kringkastingselskapene i å få utvidet grunntilbudet for å øke inntjeningen. Uten en prisreguleringsbestemmelse vil kabeloperatørene etter disse medlemmers oppfatning i for stor grad kunne øke vederlaget for grunntilbudet i perioden mellom to ordinære abonnentundersøkelser, jfr. mindretallets forslag til § 5 annet ledd.

Disse medlemmer vil også peke på at forskriftens §§ 4 og 5 ikke er til hinder for at det i særlige tilfelle kan kreves vederlag for program som ligger vederlagsfritt i grunntilbudet, uten at det avholdes abonnentundersøkelse. Det kan være risiko for slike nye krav om vederlag f.eks. hvis fastsettelsen av grunntilbudet etter abonnentundersøkelsene ikke gir grunnlag for å øke størrelsen på grunntilbudet fra år til år.

8.4.3 Abonnentundersøkelse

Flertallet foreslår at kabeloperatøren ved sammensetning og endring av grunntilbudet skal legge betydelig vekt på abonnentenes prioriteringer. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at kabeloperatøren skal gjennomføre abonnentundersøkelse minst én gang hvert annet år. Formålet med abonnentundersøkelsen er å avklare hvilke fjernsynssendinger abonnentene ønsker i grunntilbudet, og hvilket kostnadsnivå abonnentene vil akseptere for å motta grunntilbudet.

Forslaget til gjennomføring av abonnentundersøkelsen bygger i store trekk på de prinsipper som i dag gjelder for gjennomføring av abonnentvalg. Utvalget foreslår imidlertid en del presiseringer. Dette gjelder bl.a. fremgangsmåten ved abonnentundersøkelse, krav til skriftlig informasjon til abonnentene m.v., jfr. G § 4.

Som angitt ovenfor vil abonnentundersøkelsen kunne påvirke størrelsen av det vederlag abonnentene skal betale for mottak av grunntilbudet. Flertallet foreslår at kabeloperatøren skal ha plikt til å informere om størrelsen av vederlaget som abonnenten må betale til kabeloperatøren for mottak av de enkelte sendinger, og om virkningene av abonnentundersøkelsen.

Som følge av at sammensetningen av grunntilbudet skal bygge på utfallet av abonnentundersøkelsen, og at den dermed kan påvirke størrelsen av det vederlag abonnenten må betale, foreslås videre at abonnentene skal gjøres kjent med utfallet av abonnentundersøkelsen. Det foreligger dermed mulighet til å kontrollere grunnlaget for kabeloperatørens avgjørelse.

Etter flertallets forslag vil abonnentundersøkelsen kunne gjennomføres på ulike måter. Størrelsen av kabelnettene, muligheten til å etablere eventuelle representative organer for abonnentene m.v. vil her være av betydning. Sentralt er at kabeloperatøren må sørge for at abonnentundersøkelsen blir gjennomført på en forsvarlig måte slik at resultatet blir representativt for abonnentenes ønsker.

Flertallet antar at forespørsel til samtlige abonnenter vil kunne få større oppslutning enn i dag når det blir klarlagt at utfallet av undersøkelsen kan påvirke størrelsen av vederlaget for mottak av grunntilbudet. Viser det seg at oppslutningen likevel blir lav, bør senere abonnentundersøkelser gjennomføres ved å benytte andre representative fremgangsmåter. Flertallet viser forøvrig til sine merknader til G § 4 i "*Oversikt*" i 11.2.1.

8.4.4 Virkefeltet for flertallets forslag

8.4.4.1 Kabelnettets størrelse

Kringkastingssloven kap. 4 gjelder ikke kabelnett som er avgrenset til 25 bygninger og/eller 100 husstander, jfr. § 4-1. Flertallet har merket seg at det i dag er mulig å drive profesjonelle nett på en regningsvarende måte, selv om de som følge av størrelsen ikke omfattes av § 4-1. Etter flertallets oppfatning er det viktig å sikre at abonnentenes ønsker også skal danne utgangspunktet for sammensetningen av grunntilbudet i kabelnett som omfatter mindre enn 25 bygninger og/eller 100 husstander. *Flertallet* - alle utenom Børmer, Hansen og Jahr Røine - er under tvil kommet til at virkefeltet for kringkastingssloven kap. 4 utgangspunktet bør omfatte kabelnett med mer enn 25 tilknytninger. Flertallet har i denne forbindelse lagt vekt på at dette tilsvarer den grense som nå følges ved spørsmål om krav om samtykke fra kringkastingsselskap til videresending til «allmennheten», jfr. "*Forholdet til kringkastingsselskap og opphavsmenn m.v.*" i avsnitt 3.8 ovenfor.

Flertallet er av den oppfatning at en slik endring ikke skaper problemer i forhold til kringkastingsbegrepet. Lovens kap. 4 gjelder videresending av kringkasting. Spørsmålet om hva som vil være å anse som «allmennheten» i kringkastingsslovens forstand vil derfor i første rekke bli aktuelt dersom man senere skulle tillate originær kringkasting i kabelnett.

Etter flertallets oppfatning vil en slik endring i virkefeltet kunne bidra til å sikre likeartet regulering for alle kommersielle kabelnett, og hindre oppsplitting i små nett med sikte på å omgå lovgivningen.

8.4.4.2 Spørsmål om unntak for kabelnett som en beboersammenslutning, velforening, institusjon e.l. driver til eget bruk

Flertallet har vurdert om bestemmelsene om sammensetning av grunntilbud av kringkastingssendinger i kabelnett skal gjelde for kabelnett som en beboersammenslutning, velforening, institusjon e.l. driver til eget bruk. Drift av kabelnett er et tilleggsformål som det kan vedtas at skal realiseres i regi av borettslaget, jfr. lov av 4. februar 1960 nr. 2 om borettslag § 1, 3. ledd og NOU 1974: 6 s. 37.

Abonentene vil i et slikt tilfelle også være medlemmer av borettslaget, og dermed i fellesskap utgjøre eierinteressene i kabelnettet. På tilsvarende måte vil det også ved kabelnett som drives av andre beboersammenslutninger, velforeninger e.l. være foretatt rettslige disposisjoner av den enkelte deltager som gir sammenslutningen eller foreningen rett til å treffe avgjørelser over kabelnettet.

Kabeloperatøren er følgelig normalt gitt myndighet til f.eks. også å avgjøre hva som skal videresendes i nettet. Dette kan tilsi at det ikke er behov for regler om sammensetningen av grunntilbudet i slike tilfelle. For eksempel inneholder borettslagsloven § 61 bestemmelser om søksmålsfrist m.v. for eier som vil søke en beslutning av generalforsamlingen kjent ugyldig.

Flertallet er på den annen side kjent med at det foreligger en god del henvendelser til Statens medieforvaltning også fra andelseiere i borettslag m.v. Hensynet til mindretallsbeskyttelse kan også gjøre seg gjeldende i slike tilfelle, jfr. også Borchgrevink Grindal: Abonnementskontrakter for kabelfjernsyn, Complex 5/92 s. 29. Etter flertallets oppfatning vil bestemmelsene om gjennomføring av abonnentundersøkelse og sammensetning av grunntilbud også kunne anvendes hvor avgjørelsen treffes av et organ i en beboersammenslutning.

Flertallet er etter dette under tvil kommet til at det ikke er grunn til å gjøre unntak for beboersammenslutninger m.v.

Et *mindretall* - Jahr Røine - er uenig i dette og viser til sin dissens i "[Brukereide nett unntas fra forskriften](#)" i avsnitt 8.5.4 nedenfor.

8.4.4.3 Særlig om videresending av radiosendinger

Dagens regler om abonnentvalg er bare gjort gjeldende for videresending av fjernsynssendinger. Utvalget har vurdert om nytt regelverk eventuelt også bør gjelde for radiosendinger.

Videresending av radiosendinger krever vesentlig mindre frekvenskapasitet enn fjernsynssendinger. Kapasiteten er derfor ikke noe særskilt argument for lovregulering.

En vesentlig forskjell er videre at radiosendinger enkelt kan mottas på andre måter. Kabelnett spiller en vesentlig mindre praktisk rolle for formidling av radiosendinger. Utvalget er etter dette kommet til at det ikke foreligger tilstrekkelig grunn til å gi reglene om avgjørelse av hva som skal videresendes i kabelnett anvendelse for radiosendinger.

8.4.5 Spørsmål om regulering av mer enn grunntilbudet

Gjeldende regler om abonnentvalg omfatter i utgangspunktet hele kanalkapasiteten i nettet. Bare i den utstrekning det foreligger ledig kapasitet, kan kabeloperatøren benytte denne for videresending av tilleggstilbud til abonnentene. Dette krever samtykke, jfr. kabelforskriften § 4-1, 3. ledd. Ledig kapasitet blir i mange kabelnett benyttet til å videresende pakker av fjernsynssendinger mot særskilt vederlag. Dette kalles ofte «tilleggspakker». I mange kabelnett tilbys i tillegg enkeltkanaler som f.eks. filmkanaler.

For abonnenter som ønsker å motta en fjernsynssending som ikke inngår i grunntilbudet, kan det være uheldig å måtte betale for alle sendingene som inngår i en tilleggspakke. På den annen side kan hensynet til administrasjon og økonomi hos kabeloperatørene tilsi at det ikke er grunn til å regulere tilbudet i nettet ut over grunntilbudet. Alminnelige avtalerettslige prinsipper m.v. vil imidlertid kunne sette begrensninger f.eks. m.h.t. sammensetning og krav på vederlag for tilleggspakker.

Flertallet mener at dersom man har et grunntilbud i kabelnettet, har abonnentfelleskapet ikke samme behov for å fastsette utnyttelsen av gjenværende kapasitet i nettene. Dette gjelder ikke minst kabelnett med stor kapasitet. Flertallet er etter dette kommet til at det ikke vil foreslå regler om videresending ut over grunntilbudet. Dersom ny lovgivning åpner for nye tjenester m.v. i kabelnett, vil det derimot være naturlig å vurdere spørsmålet om behov for regler også om den generelle kapasitetsutnyttelsen i kabelnett.

8.4.6 Enkelte lovtekniske spørsmål

Som følge av den raske utviklingen innenfor kringkastingssektoren generelt og videresending i kabelnett spesielt, foreslår utvalget at de materielle regler blir gitt i form av forskrift med hjemmel i ny kringkastingslov § 4-4. Det vil kunne bli behov for relativt raske endringer i denne lovgivning. Dette gjelder bl.a. dersom det skjer vesentlige endringer i lovgivningen m.h.t. hvilke tjenester som kan formidles i kabelnett, eller i teknologien f.eks. m.h.t. koding. Forskriftsendring kan gjennomføres vesentlig raskere enn når regelverket er gitt ved formell lov.

Flertallets forslag kan innebære endringer i forhold til eksisterende avtalepraksis. Det anses likevel ikke å forrykke forholdet mellom partene. Under enhver omstendighet fornyes abonnementsavtaler normalt årlig. Endring må derfor under enhver omstendighet kunne skje med virkning fra utløpet av inneværende avtaleperiode. Flertallet finner det derfor ikke betenkelig at regelverket skal gjelde også hvor det før vedtagelsen av loven var etablert et avtaleforhold mellom partene.

Ikrafttredelse må eventuelt kunne skje uten at det er innarbeidet endringer i avtalene, og eventuelt også før ikrafttredelsen av forskriften om avtale mellom kabeloperatør og abonnent om videresending av kringkastingssendinger m.v., jfr. nærmere "*Særlig om avtaleforholdet mellom kabeloperatør og abonnent*" i kapittel 9. Avtalene bør heretter normalt ikke inneholde spesifikasjon av hvilke fjernsynssendinger som skal inngå i grunntilbudet.

8.4.7 Forvaltningsansvaret

Utvalget har vurdert hvem som bør ha forvaltningsansvaret for lovgivningen angående videresending av kringkasting i kabelnett. I denne forbindelse er det bl.a. vurdert om forvaltningsansvaret bør overføres til Forbrukerombudet.

Flertallet - alle utenom Jahr Røine - er kommet til at forvaltningsansvaret fortsatt bør tilligge Statens medieforvaltning, og med Kulturdepartementet som overordnet organ. Samtlige medlemmer har foreslått regelverk begrunnet i mediepolitiske hensyn. Både flertallets forslag og mindretallsforslagene innebærer en relativt omfattende regulering. Dette forutsetter at forvaltningsmyndigheten har spesialkunnskap om kringkasting og videresending i kabelnett m.v. Forslagene har dels likhetstrekk med gjeldende regler om abonnentvalg m.v.

Et samlet utvalg er imidlertid av den oppfatning at også vurderingen m.h.t. hvem som bør ha forvaltningsansvaret kan bli endret over tid. Dersom individuelle valgmuligheter blir innført i de fleste nett, herunder også i mindre nett, og ikke minst dersom ny lovgivning vil tillate andre tjenester i kabelnett enn videresending

av kringkasting, vil dette etter utvalgets oppfatning kunne tilsi endring m.h.t. hvem som skal ha forvaltningsansvaret. I denne forbindelse vil det imidlertid være av betydning hva slags typer tjenester som eventuelt blir fremtredende i kabelnett.

8.5 DISSENS FRA JAHR RØINE ANGÅENDE ABONNENTRÅD M.V.

8.5.1 Utgangspunkt

Det er abonnentene som har betalt og betaler kabelutbyggingen i Norge gjennom tilknytningsavgifter og ulike abonnementsavgifter. Derfor bør også abonnentene ha avgjørende innvirkning på hvilke programmer som skal sendes i nettet, og hvordan kabelnettet forøvrig skal disponeres.

8.5.2 Abonnentorganisering

Skal abonnentene virkelig ha påvirkningsmulighet, må de etter dette medlems oppfatning opptre gjennom organiserte fellesskap. Slike organiserte fellesskap finnes det allerede mange av i form av borettslag, sameier, velforeninger eller egne opprettede forbrukereide kabelnett. Men svært mange kabelabonnenter inngår ikke i noe organisert fellesskap og forholder seg til kabeloperatøren som enkeltabonntent.

Et annet forhold som er viktig for at abonnentene skal kunne påvirke, er at de har kunnskaper om den raske utviklingen som skjer når det gjelder kabel-TV og de muligheter som byr seg både m.h.t. fjernsynstilbud, men også informasjonsteknologi mer generelt. Det kan være vanskelig for abonnentene enkeltvis å skaffe seg slik kunnskap, men gjennom organisering kan abonnentene velge sine representanter som gis mulighet til å følge med og skaffe seg kunnskap.

8.5.3 Brukermøte og abonnentråd

Dette er bakgrunnen for at dette medlem foreslår at kabeloperatøren pålegges å innkalle til et konstituerende brukermøte i hvert av nettene som kabeloperatøren eier. For de største nettene bør det velges egne abonnentråd for naturlige geografiske deler av nettet dersom det er teknisk mulig å gi eget programtilbud i disse områdene. Dette vil sikre nærhet mellom abonnentråd og abonnentene.

Innkalling til konstituerende brukermøte kan skje ved annonse eller skriftlig innkalling, og alle interesserte abonnenter kan møte. De fremmøtte abonnentene velger så sine representanter som skal inngå i et abonnentråd og ivareta abonnentenes interesser vis á vis kabeloperatør inntil nytt abonnentråd velges. Er abonnentene ikke fornøyd med det arbeidet som rådet utfører, kan de sittende representantene kastes og nytt råd velges. Det må lages egne regler for oppnevning, funksjonstid, arbeidsoppgaver, informasjon etc. for abonnentrådet, og det er naturlig at disse nedfelles i en egen forskrift. Her må også inngå bestemmelser for konstituerende brukermøte og de årlige møtene som det er naturlig å avholde i dette forumet. Kostnadene ved brukermøtet og abonnentrådet skal dekkes av abonnentene.

Abonnentrådet kan opparbeide seg kompetanse og bli en likeverdig forhandlingspart med kabeloperatør. Abonnentrådet kan også holde seg oppdatert når det gjelder tekniske forhold i kabelnettet, fremtidige utviklingsmuligheter og nye tjenester, og dermed ivareta forbrukernes interesser også når det gjelder slike spørsmål.

Dette medlem viser også til at det for kabeloperatør kan være en styrke å ha et faglig kvalifisert abonnentråd å forholde seg til. Er kabeloperatør og abonnentråd enige når det gjelder mer omfattende endringer i programprofil, kostnadsnivå og

mer strategiske valg, bør det være lettere å oppnå forståelse også hos den vanlige abonnent enn om kabeloperatør skal drive denne markedsføringen alene.

Opprettelsen av abonnentråd forhindrer ikke at det kan være aktuelt å holde former for abonnentundersøkelser. Tvert i mot vil abonnentrådet kunne være med å vurdere svarene som kommer inn og, i samarbeid med kabeloperatør, utøve det skjønnsom vil være nødvendig for å sikre en bred programprofil og interessene til ulike aldersgrupper og mindretallsinteresser. Uten et slikt abonnentråd vil det være opp til kabeloperatør alene å foreta dette skjønnsom.

8.5.4 Brukereide nett unntas fra forskriften

Jahr Røine viser til sitt forskriftsforslag § 2 der det foreslås at internnett i borettslag, boligaksjeselskap og sameie samt overføringsnett bygd og eid av brukerne hvor programvalg fastsettes av eierne i fellesskap på generalforsamling eller sameiemøte, ikke skal omfattes av forskriften.

Borettslag og boligaksjeselskap eier sine bygninger med alle tekniske installasjoner og kabler. Videre har slike selskap, som alle andre selskap, selv ansvaret for å skaffe seg tilgang til teletjenester som er nødvendige for selskapets drift. Spørsmålet i denne sammenheng er begrenset til å gjelde slike selskapers kontrakt med kabeloperatør om tilgang til/bruk av kabeloperatørens nett for overføring av radio- og TV-signaler.

All den tid det er selskapet som har bygd, driver og eier internanlegget, er det klart at det er selskapets eiere i fellesskap som skal avgjøre hvorledes internanlegget skal benyttes. Dette skjer enten gjennom avgjørelser fattet på generalforsamling eller avgjørelser fattet av eiernes valgte representanter, styret. Det er således selskapets eiere som avgjør både hvilke signaler som kan sendes og mottas gjennom internettet og hvor radio- og TV-signaler skaffes fra.

I denne forbindelse er det selskapet som forhandler og inngår kontrakt med kabeloperatøren om signalleveransen til selskapet, og det er selskapet som må forespørres i forbindelse med fastsettelse av grunnpakker. Situasjonen for borettslag og boligaksjeselskap er således tilsvarende andre selskap eller institusjoner som driver hotell, utleieboliger m.v.

Den enkelte andels-/aksjeeier i selskapet, kan selvsagt ikke eie kabler i selskapets bygning. Den enkelte eier er således ikke tilknyttet kabelnettet og kan følgelig ikke være abonnent hos kabeloperatøren.

Da selskapet står i en sterkere forhandlingsposisjon og normalt oppnår en bedre pris for kabeloperatørens tjenester enn det hver enkelt av selskapets eiere individuelt ville oppnådd, vil slike selskaper vanligvis ikke tillate fri bruk av internanlegget. Derimot vil den enkelte eier normalt få tillatelse til å bruke selskapets internnett for overføring av signaler som ikke kan mottas fra selskapet selv, som f.eks. filmkanaler og alarmtjenester.

Når det gjelder selskapets betaling til opphavsmenn for bruk av signaler, reguleres dette spørsmålet av åndsverkloven, og har således ingen sammenheng med selskapets kontrakt med en kabeloperatør om nettilknytning.

Stadig flere mindre brukereide kabelnett slår seg sammen og danner en formell organisasjon. Ofte er det formen andelslag som blir valgt. For slike nett vil i hovedsak gjelde de samme prinsippene som nevnt ovenfor for borettslag og boligaksjeselskap, og disse bør derfor unntas fra forskriftens § 2.

Et annet forhold som bør nevnes er at vedtak fattet i borettslag og boligaksjeselskap er gjenstand for domstolskontroll, jfr. lov om borettslag § 61. Forvaltningsorganer kan ikke overprøve slike selskapers avgjørelse. En eier i et borettslag eller boligaksjeselskap som er misfornøyd med de øvrige eieres avgjørelse vedrørende

bl.a. programvalg, kan således ikke påklage vedtaket til Statens medieforvaltning, men må prøve vedtakets lovlighet ved domstolene.

8.5.5 Abonentgrupper kan forhandle direkte med kabeloperatør

Det bør også for abonnenter eller abonentgrupper som ikke tilhører borettslag, boligaksjeselskap eller andre brukereide nett, være fullt mulig å inngå egne forhandlinger med kabeloperatør angående levering av et annet grunntilbud og en annen pris enn det generelle tilbudet på nettet dersom dette er teknisk mulig.

8.6 DISSENS FRA BØRMER OG HANSEN ANGÅENDE DEN GENERALE REGULERING AV VIDERESENDING AV KRINGKASTINGSSENDINGER I KABELNETT

8.6.1 Hovedpunkter i dissensen

Det vises til sammendraget i "[Hovedproblemstillinger og prinsipielle synspunkter](#)" i avsnitt 2.1.

8.6.2 Kringkasting, mediepolitikk og ytringsfrihet

8.6.2.1 Strukturendringer innen kringkasting

Utvalgsmedlemmene Børmer og Hansen viser til at kringkasting etterhvert har fått flere og flere likhetstrekk med de fleste andre medier, i den forstand at det har vært en skrittvis innføring av konkurranse i kringkastingssektoren. Allmennheten har stadig større valgmuligheter, og det er innen de nye mottaksformer som parabolantennelogg og små kabelnett at den reelle utvidelsen av markedet for satellittkringkasting finner sted i dag.

Når det etableres alternative distribusjonsformer til kabel-TV, mener disse utvalgsmedlemmer at det må vurderes på prinsipielt grunnlag om det kan opprettholdes særskilte reguleringer bare for kabel-TV, mens andre former for programdistribusjon ikke reguleres i det hele tatt. Disse medlemmer vil poengtere likheten mellom et kabel-TV-tilbud og tilbudet fra Telenor CTV Norge A/S. Radiohandlerne anbefaler oftest en liten fastmontert parabolantenne for de som vil ta inn tilbudet fra Telenor. Denne antennen vil ikke kunne ta inn sendinger fra andre satellitter, og abonnenten får på samme måte som for kabelnett en begrensning i den tilgjengelige kanalkapasitet. I lys bl.a. av dette forhold mener Børmer og Hansen at reguleringen for slik virksomhet må være den samme som for kabel-TV. Når distribusjon av kringkastingssendinger via mikrobølgesystemer blir aktuelt, oppstår det tilsvarende spørsmål vedrørende reguleringen av denne formidlingsformen.

Børmer og Hansen legger derfor avgjørende vekt på at videreformidling av kringkasting i en mediepolitisk sammenheng ikke lenger kan vurderes ut fra tradisjonelle tanker om at man bare har med kabel-TV å gjøre. Dette må lovgiver i høy grad ha for øyet. Stortinget har forutsatt at det skal være et klart Eiermessig skille mellom programselskaper og distributører av program, og av denne grunn har kabeloperatørene ikke kunnet originere egne program i kabelnettene, heller ikke i form av filmtilbud (pay per view, PPV). Utvalgsmedlemmene Børmer og Hansen viser til behovet for en avklaring av konsekvensene av å opprettholde det nevnte skillet, særlig fordi visse aktører i dag tøyser grensene for regelverket. Det avgjørende må være at rammevilkårene ikke gir konkurransevridninger i forholdet mellom de ulike aktørene.

8.6.2.2 *Slektskap innen informasjonsformidling*

Børmer og Hansen viser til at kabel-TV-virksomhet kjennetegnes ved det tosidige i både å drive et nettverk, og å forestå formidling av informasjon i det samme nettverk. Denne tosidighet vises ved at bransjen har vært regulert dels gjennom telelovgivningen, og dels gjennom kringkastingsslovgivningen. Mediepolitisk er det formidlingssiden som først og fremst er interessant. Det er da også formidlingen som er kabel-TV-virksomhetens produkt. I tråd med dette er det viktig å trekke linjer mellom kabel-TV og andre former for informasjonsformidling.

Videresending av kringkasting er en form for informasjonsformidling der andres ytringer bringes videre uten egen redaksjonell medvirkning. Ett av de verdioøkende elementer ved kabel-TV ligger i den tekniske koordinering, og i systematiseringen kanal for kanal av den samlede informasjon som formidles. Kabel-TV skiller seg i prinsippet ikke fra f.eks. distribusjon av trykt skrift eller databaseopplysninger. Mediepolitisk sett ligger det et klart slektskap mellom alle disse typer av formidling. Mellom de ytringsformer som anvender elektronisk teknikk, ser man dessuten stadig flere likhetstrekk og en økende kompatibilitet, teknisk og forretningsmessig. Børmer og Hansen viser til at en vesentlig ulikhet dog finnes i graden av rettslig regulering, der kabel-TV lenge har skilt seg ut som den mest gjennomregulerte.

8.6.2.3 *Ytringsfriheten*

Børmer og Hansen viser til at friheten for den enkelte borger til å velge mellom forskjellige kringkastingssendinger, i dag blir oppfattet som fundamental av de aller fleste mennesker.

Nye regler bør derfor bidra til å maksimere informasjonstilbudet. Det vesentlige er etter Børmers og Hansens oppfatning ikke at alle velger det samme tilbud gjennom f.eks. en markedsundersøkelse eller et flertallsvalg, men *at så mange kringkastingssendinger som mulig er tilgjengelige for alle abonnenter*. En vesentlig forutsetning for dette vil være at tilpasningene skjer lokalt i hvert enkelt marked. Videre bør eventuelle nye lover og forskrifter legge forholdene til rette for bruk både av allerede tilgjengelig og kommende teknikk. Dette er avgjørende forutsetninger for at ytringsfriheten vil kunne bevares og styrkes på dette området.

De kringkastingssendinger som formidles, er ytringer fra avgiveren, fra kringkastingsselskapenes side. Mottakerens valg mellom slike ytringer, der avgiveren krever vederlag av abonnenten for at vedkommende skal kunne motta dem er, slik Børmer og Hansen ser det, kun et fritt valg dersom den enkelte abonnent selv får velge om han eller hun vil akseptere betaling for disse ytringer.

Den som krever betaling for sine ytringer, må således avfinne seg med at størrelsen på mottakerkretsen er direkte avhengig av betalingsviljen hos abonnentene.

Den utvelgelse av tilgjengelige kringkastingssendinger som på den ene eller den andre måte må gjøres for å fastlegge hvilke av disse som skal videresendes i et kabelnett, kan etter Børmers og Hansens oppfatning best gjøres ved at kabeloperatøren setter opp det samlede programtilbud i samsvar med de ønsker og prioriteringer som abonnentene har. Derneft kan kabeloperatøren sette opp de vilkår som gjelder for mottak av det oppsatte tilbud, og la abonnentene i kontrakts form forplikte seg til å betale for det tilbud, eller de(n) del(er) av tilbudet som den enkelte ønsker å benytte seg av.

Børmer og Hansen viser til at lovhjemlet betalingsplikt for en grunnpakke kan innebære en form for negativt salg, der selve tilknytningen til kabelnettet kan påføre abonnenten et utlegg til visse betalingsprogram. Den eneste mulighet abonnenten har for å slippe unna dette utlegget, er å si opp sitt abonnement, og således bli stå-

ende uten noen program overhodet. Sammenlignet med andre bransjer, er det vanskelig å finne paralleller der tilsvarende salgsformer blir benyttet. Den kunde som går inn i en forretning for å handle, blir ikke påtvunget å kjøpe noe mer enn det han ønsker; ei heller blir han påtvunget å kjøpe for et bestemt beløp.

Børmer og Hansen vil vise til at ytringsfrihet også må innebære frihet til å velge blant ytringene. Kabel-TV-abonentene er ikke til for at kringkastingsselskap og andre rettighetshavere skal få solgt sine tjenester. Disse medlemmer legger vekt på at abonnentene, som andre forbrukere, selv må få velge sitt konsum.

8.6.3 Generelt om kabelnettenes kapasitet m.v.

Ved vurderingen av kabelnettenes kanalkapasitet viser utvalgsmedlemmene Børmer og Hansen til at det også i dag er langt flere kringkastingssendinger tilgjengelig enn det kabelnettene har kapasitet til å overføre. I 1988 var over 30 kringkastingssendinger, i hovedsak via satellitt, fysisk tilgjengelige for videresending i kabel. Programutvalget i kabelnettene bestod normalt av 6 - 10 fjernsynssendinger, på tross av at de fleste kabeloperatørens nett hadde langt større overføringskapasitet. Eventuelle begrensninger i kapasiteten fantes først og fremst i abonnentenes egne nett. Overkapasiteten i kabeloperatørens nett ble ikke utnyttet, først og fremst fordi det før 1988 krevdes konsesjon for hver enkelt sending fra kommunikasjonssatellitt som skulle videresendes. Slik konsesjon ble kun gitt i begrenset omfang. Dermed var mange av de tilgjengelige sendinger vederlagspliktige, slik at videresendingen av dem forutsatte koding. Frem til kabelloven av 1988 tillot ikke myndighetene dette. Den betydelige vekst i kabelnettenes programutvalg som har skjedd siden 1988 har i hovedsak sin forklaring i de to reformer kabelloven innebar: liberaliseringen av videresending av satellittfjernsyn, og frigivelsen av bruk av kodesystemer (dekodere).

Begrunnelsen for bestemmelsene om abonnentvalg i kabelloven var først og fremst begrensninger i kanalkapasiteten frem til abonnent. Som nevnt forekom slike begrensninger først og fremst i abonnentenes egne nett. I dag er kanalkapasiteten i kabelnettene så stor at alle abonnenter uansett mottar et tilfredsstillende antall kringkastingssendinger, slik at de primære behov er dekket, jfr. nedenfor under 8.6.8.2. Innenfor de typiske grunntilbud som alle abonnenter får, finnes også de program som oppnår den største seeroppslutning. Eventuelle nye regler kan derfor etter Børmers og Hansens oppfatning ikke lenger begrunnes i kapasitetsproblemer.

Disse utvalgsmedlemmer understreker allikevel at det også i dag kan finnes begrensninger i abonnentenes egne nett, eventuelt også i mottakerutstyret. Ved innføring av lovhjemlet betalingsplikt for en grunnpakke, som ikke alle abonnenter eller husstander kan motta, kan det oppstå et urimelig forhold ved at visse abonnenter må betale for tjenester som de ikke får. Kabeloperatøren kan i slike tilfeller bli tvunget til å akseptere et avslag i prisen, uten sikkert å kunne få verifisert at betingelsene for et avslag er til stede. Uansett vil slike forhold kunne skape betydelig irritasjon hos abonnentene, samt et omfattende merarbeide for kabeloperatørene.

8.6.4 Omfanget av vederlagspliktige kringkastingssendinger

Behovet for regulering av kabel-TV-virksomhet kan bl.a. være avhengig av omfanget av vederlagsplikten for kringkastingssendingene. Utvalgsmedlemmene Børmer og Hansen legger vekt på at utviklingen av vederlagsplikten er usikker, og at det ikke er noen generell tendens til øket vederlagsplikt.

Ser man på dagens situasjon, kan man grovt dele programtilbudet i to grupper: de nasjonale og norskspråklige allmenn- og underholdningsprogram på den ene

side, og de internasjonale programmene på den annen. De internasjonale har ofte spesielle målgrupper ved at det sendes sport, musikk, nyheter osv. I den første gruppen finner vi f.eks. NRK, TV2, TVN og TV3. I den andre finner vi f.eks. CNN, BBC, Eurosport, MTV, TV5, Euronews osv.

I den første gruppen er det ingen lisensavgift, og det er etter Børmers og Hansens oppfatning lite som i dag tyder på at disse selskaper vil komme til å forlange vederlag. I denne gruppen finner vi også de program som tar den alt vesentlige seertid hos abonnentene.

I den andre gruppen har det vært en økende tendens til krav om lisensavgift, selv om det fremdeles finnes en rekke vederlagsfrie program. Det er oftest sviktende reklameinntekter som medfører nye krav om betaling, fordi pan-europeiske programselskaper har problemer med å finne annonsører som i det hele tatt ønsker å rette reklame mot et samlet europeisk marked. I denne gruppen finnes imidlertid ofte program som har liten eller ubetydelig seeroppslutning, sammenlignet med den første gruppen. Dersom slike program skulle distribueres til alle abonnenter mot betaling av vederlag, vil Børmer og Hansen vise til at dette sjelden vil stå i forhold til den lave seeroppslutning disse kringkastingssendinger gjerne har blant abonnentene.

Omfanget av lisensbelagte sendinger kan dessuten påvirkes direkte av de lovregler som settes opp for distribusjonen. Børmer og Hansen mener at en obligatorisk modell med ukodete betalingsprogram i grunnpakken vil fremme en utvikling der flere kringkastingsselskaper vil kunne kreve vederlag. Hvis kringkastingsselskapene ser muligheten til å få alle abonnenter i kabelnettet til å betale, er det selvsagt ingen grunn til å tilby sendingene gratis.

Så lenge betalingsprogram gjøres til gjenstand for individuelle valg, vil dette etter Børmers og Hansens oppfatning motsatt stimulere til konkurranse mellom kringkastingsselskapene, fordi unnlatt vederlagskrav vil gi større spredning (plass i grunntilbudet). Derved vil kringkastingsselskapene også oppnå de høyeste reklameinntektene. Børmer og Hansen har det grunnsyn at en individualisert ordning er den beste garanti mot økte vederlagskrav fra kringkastingsselskapenes side.

Kabeloperatørene møtes ofte med krav fra kringkastingsselskapenes side om at deres program må distribueres i grunntilbudet. Børmer og Hansen viser til at dersom det samtidig kreves vederlag, vil dette være et krav som generelt er vanskelig å etterkomme. Det er selvsagt ikke så underlig at slike krav fremmes, fordi det er lett å se hvilke store inntekter som kan bli resultatet for kringkastingsselskapene. Det er imidlertid også enkelt å påvise at tilgangen til seerne (kabelabbonnentene) representerer et «knapphetsgode», både m.h.t. kanalkapasiteten i kabelnettene, og m.h.t. abonnentenes betalingsvillighet.

Et kringkastingsselskap som krever f.eks. kr 5,- pr. måned av alle norske kabelabbonenter, vil kunne bokføre ca. 36 mill. kr i inntekter fra abonnentene pr. år. Dersom regelverket på en eller annen måte griper inn i de mekanismer som påvirker fastsettelsen av programtilbudet, kan resultatet bli at noen kringkastingsselskaper får store fordeler fremfor andre, uten at forskjellen f.eks. i seeroppslutning er spesielt markant. Myndighetene må derfor etter Børmers og Hansens oppfatning se nøye på eventuelle slike konsekvenser av nye regler.

8.6.5 Generelt om koding (kryptering)

Utvalgsmedlemmene Børmer og Hansen legger stor vekt på at dekoderteknikk som formidlingsform har mange fordeler som en teknisk løsning. Noen av disse er nevnt ovenfor i "*Nærmere om distribusjonskapasiteten m.v.*" i avsnitt 3.5, men disse medlemmer vil i tillegg betone følgende momenter:

Disse medlemmer viser først til den etablerte praksis i kabelnettene, der de fleste abonnenter i dag har en ukodet grunnpakke, bestående av de mest populære kringkastingssendinger, og oftest supplert med flere utenlandske program som er vederlagsfrie. Disse medlemmer viser til at det ikke er grunn til å anta at dette forhold vil endre seg vesentlig i fremtiden, ganske enkelt fordi abonnentene er tilvent en slik situasjon, og fordi kabeloperatørene følgelig må innrette sitt tilbud etter tidligere praksis og hva abonnentene derved forventer å kunne motta som et grunntilbud. Markedet vil i høyeste grad regulere disse forhold.

Dessuten vil Børmer og Hansen vise til at bruk av dekoderteknikk *ikke* forutsetter at *alle* abonnentene må ha dekoder. Tvertimot vil behovet for dekoder bli begrenset nettopp til de abonnenter som ønsker et *utvidet* tilbud utover grunntilbudet. Disse abonnentene har da også vilje til å betale ekstra for det utvidete tilbud, og kostnader blir ikke lagt på abonnenter som ikke ønsker noen slik utvidelse. Abonnentenes interesse i å motta *vederlagspliktige* program vil følgelig bestemme omfanget av dekodebruken. Undersøkelser foretatt hos flere kabeloperatører viser at pris-elasticiteten for dekodeleien er svært liten, dvs. at denne prisen ikke i særlig grad påvirker interessen for et utvidet tilbud. Når de samlede kostnader ved ulike formidlingsteknikker blir vurdert, må disse forhold tillegges betydelig vekt.

Børmer og Hansen viser også til det faktum at det ikke kan påvises at det er noen klar prismessig sammenheng vedrørende abonnementsvilkårene, som kan tilbakeføres til bruk av dekodere. Prisnivået for grunnpakker varierer sterkt, og det er en rekke eksempler på at abonnenter som har grunnpakke *uten* dekoder, betaler *mer* for dette enn abonnenter med dekoder og tilhørende grunntilbud.

To av tre kabel-TV-abonnenter er i dag tilknyttet kabelnett som har etablert dekoderteknikk. Dette er derfor allerede den vanligste løsning i bransjen, og den fyller dessuten et klart behov hos abonnentene. Børmer og Hansen viser til at dekoderteknikken er den beste garanti for at abonnentene ikke tvinges til å betale for program som de ikke ønsker å motta.

De fleste dekodere har en sperrefunksjon som f.eks. kan aktiveres av foreldre, for å hindre at deres barn kan se på bestemte kringkastingssendinger. I boligsammenslutninger gir dekodere mulighet for individuelle tilbud til hver enkelt beboer, uavhengig av om boligsammenslutningen ved hjelp av en sentral dekode eventuelt også velger å legge ut vederlagspliktige program i grunnpakken i eget nett.

Innføringen av dekodere i kabelnett kom gjennom kabelleven av 1988, og etter Stortingets uttrykkelige tilslutning. Børmer og Hansen viser til at kabeloperatørene har foretatt betydelige investeringer i nettopp denne form for formidling av betalingsfjernsyn. Å stanse eller endre vilkårene for denne utviklingen innebærer samtidig at forutsetningene for disse investeringene brister.

Så lenge abonnentene skal ha noe mer enn ett felles tilbud, som alle skal motta, er dekoderteknikken etter disse medlemmers oppfatning alle andre muligheter overlegen med hensyn til å redusere administrasjonskostnadene, fordi hver enkelt dekode kan styres via et datasignal på kabelnettet. Kundebehandling foregår ved at abonnenten kontakter kabeloperatøren pr. telefon, hvoretter en ekspedient hos operatøren via en dataterminal umiddelbart utfører den bestilling kunden ønsker. I løpet av noen få minutter er abonnentens dekode oppdatert, og leverer de ønskede kringkastingssendinger. Etterhvert som dekode øker i antall, vil denne kostnadsmessige fordel bare forsterkes.

På deler av Sørlandet, på Vestlandet og i Nord-Norge ble det først på slutten av 80-tallet mulig å ta inn sendingene fra svensk TV (Kanal 1 og TV2), da de ble tilbudt via satellitt. På dette tidspunkt var det allerede et betydelig tilbud av andre sendinger, og det er derfor vanlig at de svenske sendingene, som andre betalingspro-

gram, tilbys på individuell basis via dekodere. Dette har også sammenheng med den forholdsvis høye avgift som beregnes for selve satellittoverføringen.

Børmer og Hansen viser til at dekoderteknikk er et alternativ også i mindre kabelnett. Prisene på slikt utstyr er etterhvert blitt ganske rimelige, og det er i dag fullt økonomisk forsvarlig å etablere dekodersystemer i nett med så få som 1.000 abonnenter. Dessuten har både FilmNet og TV1000 etablert dekodersystemer i mange mindre kabelnett, for videresending av sine filmkanaler.

Børmer og Hansen viser til at dekodere er et nødvendig utstyr også ved individuelt satellittmottak (DTH), som er i en rivende utvikling m.h.t. antall mottakere. I slike tilfeller finner markedet åpenbart ikke noen prishindring ved dekoderen, som ikke er billigere for DTH enn for kabel-TV.

De mange fordeler ved en individualisering av programtilbudet, og derved betalingsplikten, bør etter Børmers og Hansens oppfatning tilsi at forholdene legges til rette for en fortsatt utvikling av dekodersystemene. Disse medlemmer mener at innføring av en kollektiv betalingsplikt for grunnpakkeprogram vil medføre at det blir vanskeligere for kabeloperatørene på et senere tidspunkt å etablere individuelle mottaksformer.

8.6.6 Konkurransesituasjonen for kabeloperatørene

Utvalgsmedlemmene Børmer og Hansen legger delvis andre vurderinger til grunn i forhold til flertallets synspunkter om kabeloperatørenes konkurransesituasjon. I praksis er det etterhvert etablert reell konkurranse i mange områder, særlig i byene, der det er en aktiv konkurranse mellom ulike kabeloperatører. Et flertall av abonnentene er tilknyttet kabelnett der operatørene konkurrerer i større og mindre grad om markedene. Omtrent halvparten av abonnentmassen finnes innenfor de ulike boligsammenslutninger, og det er særlig overfor denne abonnentgruppe at konkurransen er virksom. Boligsammenslutningene eier oftest sine egne nett, og kan fritt skifte leverandør av kabel-TV hvis de ønsker det. Kabeloperatørene konkurrerer derfor sterkt om disse abonnentenes gunst. Som nevnt ovenfor tilbyr Telenor CTV Norge A/S en rekke kringkastingssendinger via satellittposisjonen 1 grad vest, under betegnelsen «cable in the sky». Dette produktet markedsføres aktivt til både enkelthusstander og boligsammenslutninger. I sistnevnte tilfelle fremheves det i brosjyrene at det nå er blitt enkelt for boligsammenslutningene å etablere sine egne mottakeranlegg, uavhengig av kabel-TV. Børmer og Hansen viser til at investeringen pr. husstand for kabelanlegget kan bli svært lave dersom alle kringkastingssendinger mottas fra en og samme satellittposisjon. Dette er forhold kabeloperatørene må iakttas ved prissettingen av sitt produkt.

Alt i alt betyr de alternative muligheter for mottak en betydelig konkurranse for kabeloperatørene. Dersom en kollektiv betalingsplikt for program fører til økning av vederlagene for kabel-TV, er utvalgsmedlemmene Børmer og Hansen overbevist om at dette vil føre til en økning i avskallingen til de alternative mottaksformer, der vederlagsplikten for kringkastingssendinger delvis kan unngås. Den jevne fjernsynsseer vil velge den mottaksform som til enhver tid er mest hensiktsmessig, også i økonomisk henseende. Børmer og Hansen viser til at myndighetene i lys av dette bør foreta en vurdering av om regelverket for kabel-TV skal medvirke til en utvikling mot større bruk av alternative mottaksformer, eller om kabel-TV som et sosialt, kostnadseffektivt og miljøbesparende fenomen er verdt å opprettholde. Disse medlemmer vil også understreke viktigheten av like konkurransevilkår for ulike former for distribusjon av kringkastingssendinger eller liknende programtjenester. Som eksempel nevnes at Video On Demand (VOD) via telenettet reiser spørsmål om det kan være påkrevet med endringer i kringkastingslovgivningen for å sikre like ram-

mevilkår. Børmer og Hansen vil fremheve at en lovfestet regulering der vederlagsbelagte program kan legges i grunnpakken, ikke er konkurransefremmende. Dette gjelder både i forholdet mellom kabeloperatørene, og i forholdet mellom kringkastingsselskapene.

I det første forholdet kan reguleringen medføre en ensretting av kabeloperatørens grunntilbud, slik at sammensetningen av dette ikke kan benyttes som en konkurransefaktor operatørene imellom. I det andre forholdet vil reguleringen gi store fordeler til visse kringkastingssendinger, fordi de kommer i grunnpakken, mens andre må tåle en begrenset seeropplutning.

8.6.7 Generelt om dagens situasjon

Børmer og Hansen vil presisere at gjeldende lovgivning gir full anledning til koding av kringkastingssendinger i kabelnett. Videre er det et åpent spørsmål om betalingsplikt kan hjemles uten at det er uttrykkelig nevnt i kontrakten mellom kabeloperatør og abonnent. Bl.a. har Kulturdepartementet ved flere anledninger forutsatt at slik avtalehjemmel er nødvendig. Å innføre et nytt prinsipp der kollektiv betalingsplikt for program i grunnpakken følger av loven, vil som nevnt ovenfor kunne oppmuntre kringkastingsselskapene til å kreve nye vederlag.

Børmer og Hansen viser til at videresending i kabelnett er en verdiøkende tjeneste for de virksomheter som ønsker sendingene distribuert ut til abonnentene. Videresendingen er en spesialisert form for distribusjon, som medfører betydelige kostnader for kabeloperatørene. Disse kostnader omfatter både teknisk utstyr til å etablere videresendingen, og en andel av de totale kostnader for å opprettholde den nødvendige kapasitet i kabelnettet. Distribusjonen sørger dessuten for at abonnentene kan motta sendingene.

Til nå er det abonnentene som har dekket alle de distribusjonskostnader som videresendingen i kabelnett medfører, fordi kabeloperatørene ikke har hatt andre inntektskilder enn abonnentene. Dette skyldes bl.a. myndighetenes begrensninger av operatørens virksomhet, idet det ikke har vært anledning til å tilby andre tjenester i kabelnettene, som kunne ha gitt nye kostnadsbærere.

For å unngå at stadig nye kostnader må føres over på abonnentene, mener utvalgsmedlemmene Børmer og Hansen at det må etableres nye måter å fordele distribusjonskostnadene i kabelnett på. Også leverandørene av tjenestene bør bidra til å dekke kostnadene ved videresendingen. Dette blir særlig fremtredende når det er rene kommersielle hensyn som ligger bak tilbudet om en tjeneste, f.eks. ønske om å tjene penger på en reklamefinansiert kringkastingssending. Bakkenfor kringkastingsselskapet vil det igjen være annonsører som ønsker å påvirke salget av sine produkter. Det kan etter Børmers og Hansens oppfatning ikke være riktig at det er abonnentene som alene skal bære kostnadene ved distribusjonen av sendingene og de budskap de inneholder, først og fremst fordi det ikke kan påvises at alle abonnenter har et klart ønske om å benytte seg verken av selve sendingen, eller av de produktene som tilbys.

Børmer og Hansen poengterer at den deling av distribusjonskostnadene som derved forutsettes, vil gi kabeloperatørene nye kostnadsbærere, som vil motvirke at kostnader for nye program må føres over på abonnentene, og endog gi mulighet for reduserte kostnader for disse.

Børmer og Hansen viser til at en av svakhetene ved dagens regler er at det abonnentvalg som danner grunnlaget for fastsettelsen av programtilbudet, ikke gir kabeloperatøren rett til å kreve økt vederlag for nye vederlagspliktige sendinger som legges inn i grunnpakken. Den såkalte «50%-regel» kan selvsagt anvendes på vederlagsfrie kringkastingssendinger, der et simpelt flertall blant de stemmer abonnen-

tene avgir, bestemmer hvilke program som «velges» inn i grunnpakken. Når avstemningen derimot får konsekvenser for abonnentenes betalingsplikt, betyr et flertallsvalg at det alltid vil være et mindretall som ikke ønsket vedkommende sending(er), men som tvinges til å betale for dem uansett.

Ved kontraktsforhandlinger mellom Forbrukerombudet og bransjen i årene 1985 - 1987, ble det fremforhandlet et forslag som gikk ut på at dersom minst 80% av abonnentene var positive til å inkludere et betalingsprogram i grunnpakken, kunne operatøren gjennomføre dette, og kreve betaling av alle. Det måtte etter FO's oppfatning således et sterkt kvalifisert flertall til for å tillate kabeloperatøren å pålegge en kollektiv betalingsplikt. Ordningen innebar samtidig en ubetinget rett for den enkelte abonnent til å reservere seg mot betaling, og i så fall endog ved filtrering på kabeloperatørens bekostning. Da Samferdselsdepartementet senere skulle utarbeide forslag til ny standard abonnementskontrakt, der de nevnte vilkår var en del av vurderingsgrunnlaget, ble imidlertid denne ordningen ikke fulgt opp.

Børmer og Hansen vil vise til at myndighetene helt fra starten av har akseptert at utbygging av kabel-TV i Norge har foregått i privat regi. Alt tyder på at staten har ansett kabelnettene som en viktig ressurs for samfunnet, der tjenestene som ytes fyller et klart behov hos allmennheten. Ved innføringen av det nye regelverket for kabel-TV i 1984, ble det bl.a. stilt svært strenge krav til kabelnettens tekniske standard. Den planlagte integrasjon med telenettet ble ikke gjennomført, men kabeloperatørene var alt pålagt å bygge nett som teknisk sett var forberedt for overføring av nye tjenester. De tunge investeringer som dette medførte for bransjen, har kabeloperatørene imidlertid ikke fått uttelling for, fordi nye tjenester ikke er blitt tillatt. At det i de nyeste forskrifter er gitt anledning til overføring av visse alarmtjenester, er etter disse medlemmers oppfatning en minimal kompensasjon for de samlede investeringskostnader som bransjen er påført.

8.6.8 Begrunnelse for mindretallets forslag til forskrift

8.6.8.1 Generelle synspunkter

For utvalgsmedlemmene Børmer og Hansen er bakgrunnen for å fremme et eget forslag til forskrifter at betalingsplikt for kringkastingsprogram alltid bør følge av avtalen mellom abonnent og kabeloperatør. Det er dessuten ingen grunn til å rive opp i de ordninger som allerede er godt etablert og akseptert både av bransjen og av abonnentene, og som baserer seg på slike prinsipper. Videre vil en ordning der kabeloperatører kan fastsette hvorledes betalingsprogram skal tilbys, være atskillig mer fleksibel i praksis, og gi anledning til tilpasning til det lokale marked og behovene i hvert enkelt kabelnett.

Børmer og Hansen vil fremheve som sitt syn det grunnleggende prinsipp om at krav om vederlag for kringkastingssendinger skal forutsette at *denne plikten fremkommer i den avtale abonnenten har med kabeloperatøren*. Etter disse medlemmers oppfatning er denne forutsetning helt sentral for å få et rimelig og forbrukervennlig innhold i de forpliktelser som abonnentene påtar seg. Det må bl.a være et viktig prinsipp at eventuelle endringer i kontraktsforholdet skal være *forutsigelige*, særlig de endringer som påvirker vederlaget. Deres forslag vil hindre at abonnentene må betale for program som de ikke ønsker å motta.

Børmer og Hansen viser til at formidlingen av de to svenske fjernsynsprogrammene Kanal 1 og TV2 i de fleste tilfeller er en kontraktfestet ytelse i kabelnettene. Selv om abonnentene betaler opphavsrettslig vederlag for disse program, er dette i seg selv ingen begrunnelse for i enda større grad å legge kollektiv betalingsplikt på

abonentene. Det er nettopp avtaleforpliktelsen som forsvarer at vederlaget skal betales.

En god del kabelnett har ikke etablert teknisk tilgangskontroll ved dekodersystem e.l. Dette kan skyldes både tekniske og økonomiske forhold. Det er således et visst behov for allikevel å kunne ha betalingsprogram i grunnpakken. Også her bør imidlertid slike ordninger etter Børners og Hansens oppfatning avtales med abonnentene, slik at det klart fremkommer en betalingsplikt i de individuelle kontrakter med kabeloperatøren. Disse medlemmer viser til at det kan være hensiktsmessig at denne type avtalevilkår, som forutsetter lovhjemlet betalingsplikt for alle abonnenter, blir gjort til gjenstand for forhandlinger mellom kabeloperatørene og Forbrukerombudet. Dette vil sikre at forbrukervernet blir forsvarlig ivaretatt, og vil øke muligheten for at abonnentene slutter opp om de vilkår som tilbys.

En lovhjemlet betalingsplikt for en grunnpakke vil etter Børners og Hansens syn i praksis innebære en kodifisering av den mye omdiskuterte «50%-regel», med de svakheter som dette kan innebære. Riktignok ville abonnentenes plikt til å betale vederlaget bli stadfestet i forskriften, men det forandrer etter disse medlemmers oppfatning ikke på de prinsipielle betenkeligheter ved en slik tvungen ordning, jfr. "*Abonnementvalgmodellen*" i avsnitt 8.3.2.

Dette mindretall viser til at det er prinsippene om flertallsvalg som vil måtte legges til grunn ved en slik lovhjemlet betalingsplikt. Dette fremkommer ved å se på de begrunnelser for et konkret programutvalg som kabeloperatøren må forventes å kunne gi ved en eventuell klage fra abonnentene. Børner og Hansen viser til at dersom operatøren skal kunne forsvare å kreve vederlag fra alle abonnenter, må det i det minste være et simpelt flertall som har stemt for det aktuelle programutvalg.

Ved et individualisert tilbud unngår man å måtte spørre abonnentene om hvilket prisnivå de kan akseptere. Børner og Hansen vil trekke i tvil den veiledning som slike spørsmål kan gi; bl.a. fordi det er mest sannsynlig at abonnentflertallet vil ønske seg det lavest mulige prisnivået uansett. Derfor gir ikke metoden noen reell veiledning for kabeloperatøren.

Børner og Hansen har i det foregående gjort rede for de forskjellige sider ved bruk av dekodersystemer, hvor det bl.a. er vist til at bruk av dekodere er en kostnadseffektiv metode for distribusjon av betal-TV. Samtidig er det disse medlemmenes oppfatning at utviklingen av nye tjenester i kabelnettene vil komme ganske raskt, slik at det er i samsvar med abonnentenes interesser fortsatt å styrke mulighetene for individuelle tjenester i kabelnettene.

Børner og Hansen legger i denne forbindelse vesentlig vekt på at et stort flertall av abonnentene er tilfreds med dagens grunnpakker, se om dette "*Hva ønsker abonnentene?*" i avsnitt 8.6.8.2. En kollektiv ordning ser for disse medlemmer ut til å kunne skape konflikter i forhold til de oppfatninger abonnentene har.

Ved en individualisert ordning unngås etter Børners og Hansens syn at det kan skapes urimelige fordeler for kringkastingsselskapene. En lovhjemlet betalingsplikt for en grunnpakke vil etter disse medlemmers oppfatning utgjøre en ny form for formidlingsplikt, uten at det foreligger hensyn som kan sammenlignes med de som begrunner den egentlige formidlingsplikt for allmennkringkasting.

Ved et individualisert tilbud unngås dessuten at det skapes en høyere «inngangsbillett» til de formidlingspliktige program, fordi disse ikke blir koblet til mot-tak av andre sendinger som er vederlagspliktige.

Utvalgsmedlemmene Børner og Hansen viser til at den tekniske utvikling innen kabel-TV for tiden går svært raskt fremover. Det er også klare tegn til en endring i den regulering som i dag begrenser bruken av kabelnettene til andre tjenester. I løpet av få år vil kabelnettene kunne tilby en rekke nye tjenester, jfr. direktivfor-slaget fra EU-kommisjonen som nevnt under "*Mulig tilbud av andre tjenester enn*

videresending av kringkasting" i avsnitt 4.5. Børmer og Hansen antar at utviklingen av slike nye tjenester vil gå ganske raskt, nettopp på grunn av den betydning EU-kommisjonen legger i å utnytte den ressurs som infrastrukturen i kabelnettene representerer.

I lys av dette mener Børmer og Hansen at det nå ikke bør lovfestes regler som kobler tilknytningen til kabelnett med forpliktelser til kollektivt å måtte betale for program. Tilbudet av nye tjenester ligger så nært i fremtid at man allerede nå bør forsterke utviklingen av systemer for individuelle valg av tjenester. Det blir stadig viktigere for abonnentene å få anledning til å la sin egen interesse for tilleggstjenester styre hva man ønsker å betale for.

Det overlegent største problem ved kringkastingsselskapenes vilkår for videresending oppstår når de krever at betalingsprogram må bli en del av grunnpakken. Børmer og Hansen viser til at slike krav reiser flere prinsipielle spørsmål, bl.a. om det er rimelig at alle abonnentene skal måtte betale for sendingene.

8.6.8.2 *Hva ønsker abonnentene?*

De fleste kringkastingsselskapene ønsker sine sendinger ut til flest mulig abonnenter, for derigjennom få det beste inntektsgrunnlaget. Utvalgsmedlemmene Børmer og Hansen viser til at det må ha stor interesse å vite hva abonnentene mener om tilbudet av kringkastingssendinger. Aktuelle spørsmål kan være i hvilken grad de er fornøyd med tilbudet, om de ønsker flere program, hva de er villige til å betale for, og hvorledes tilgangen til tjenestene skal innordnes.

Norsk Kabel-TV Forbund lot i desember 1994 Norsk Gallup Institutt A/S gjennomføre en utvalgsundersøkelse, der 1007 kabel-TV- abonnenter ble stilt en rekke spørsmål som vedrørte programtilbudet og vilkårene for å motta dette.

Resultatet av undersøkelsen kan oppsummeres som følger:

Abonentene ble forklart to ulike grunnprinsipper:

enten at kabeloperatøren legger ut de program som en majoritet ønsker, i tillegg til grunntilbudet, slik at alle abonnenter mottar programmene, og alle abonnenter betaler for dem;

eller at de abonnenter som ønsker flere enn program enn grunntilbudet, individuelt betaler for dem, f.eks. ved å leie dekoder.

På spørsmål om hvilket av disse prinsippene man mente var best, svarte kun 18% positivt det første, mens hele 77% var positive tildet individuelle betalingsprinsipp.

På spørsmål om abonnenten ønsket flere program enn de har i dag, svarte 4 av 5 abonnenter nei (82%). Bare 18% svarte ja på dette spørsmålet. Det overveiende flertall av abonnentene er altså tilfreds med dagens programtilbud.

Endel kabeloperatører benytter i dag postale undersøkelser for å kartlegge abonnentenes ønsker. Erfaringsmessig ligger svarprosenten (innkomne svar i forhold til utsendte skjemaer) på mellom 29% og 49%. Bare 7% av abonnentene mener at dette er et akseptabelt nivå for svarprosenten for å kunne ilegge alle en kollektiv betalingsplikt. Undersøkelsen viser samtidig at en slik plikt bør forutsette en svarprosent på minst 60%. Skal en tilfredsstillende 3/4 av abonnentene, må svarprosenten opp i over 70%.

Resultatet av undersøkelsen betyr etter Børmers og Hansens oppfatning at et stort flertall av abonnentene ikke vil akseptere en lovhjemlet betalingsplikt for grunnpakken, samtidig som det er en utstrakt tilfredshet med det nåværende programtilbud.

En omnibusundersøkelse fra Statistisk sentralbyrå i juni 1994 viser at det bare er 15 prosent av befolkningen som ønsker seg flere program. Blant de som har satel-

littprogram, er det bare 8 prosent som ønsker seg flere program. Denne undersøkelsen viser at 81 prosent er fornøyd med det tilbudet de har i dag.

Børmer og Hansen viser til at det ellers foreligger et omfattende materiale fra undersøkelser som kabeloperatørene har gjort vedrørende abonnentenes ønsker. Flere av disse viser at betalingsvilligheten for tilleggstjenester er svært begrenset. Som eksempel kan nevnes at bare ca. 25% av abonnentene hos Janco Kabel-TV A/S sier seg villige til å betale ekstra for å kunne motta Eurosport.

8.6.8.3 Nærmere om forskriftsforslaget

Utvalgsmedlemmene Børmer og Hansen har i samsvar med de ovenstående betraktninger utarbeidet sitt eget forslag til forskrift om videresending av kringkasting i kabelnett. I det følgende gis den nærmere bakgrunn og begrunnelse for dette mindretallets syn.

8.6.8.3.1 Fastsettelse av programtilbudet

Børmer og Hansen har generelt det syn at det er større behov for å regulere kabeloperatørens tilbud av kringkastingssendinger, dersom den enkelte abonnent ikke selv kan bestemme sitt uttak av betalingspliktige sendinger. Hvis det derimot foreligger individuell frihet på dette punkt, er reguleringsbehovet mindre.

Børmer og Hansen viser til at sammenhengen mellom tilbud og etterspørsel gir all grunn til å mene at kabeloperatøren vil sørge for å tilby de program som abonnentene ønsker. Derfor er det naturlige utgangspunkt å la kabeloperatøren selv bestemme programtilbudet.

Kanalkapasiteten i et moderne kabelnett er blitt så stor at alle tilgjengelige program som har et minimum av interesse hos abonnentene, vil finnes i programtilbudet. For den enkelte abonnent blir utfordringen først og fremst å velge *innen* programtilbudet.

Både økt konkurranse mellom de enkelte operatører, og konkurransen som kabel-TV har fra alternative ikke-regulerte mottaksformer, kan tilsi at all særskilt regulering av kabel-TV bør oppheves, for å sikre like konkurransevilkår, samt at tilbud og etterspørsel på normal måte vil skape balanse i markedet.

Allikevel er Børmer og Hansen av den oppfatning at det vil være fordelaktig også for kabeloperatørene om abonnentene trekkes inn i fastsettelsen av det samlede programtilbud. En regel om at kabeloperatøren skal tilpasse sitt samlede tilbud etter hva abonnentene etterspør, vil i realiteten være å kodifisere det forretningsmessige prinsipp som kabel-TV bygger på. En slik regel vil gjelde også for de kringkastingssendinger som videresendes kodet i kabelnettet, slik at abonnentene får påvirke sammensetningen også av dette tilbudet.

Dessuten viser disse medlemmer til at en slik regel kan sikre at ikke utenforstående parter, f.eks. kringkastingsselskaper, får øve innflytelse over programtilbudet ut fra særinteresser som ikke er forenlige med behovet for balanse mellom tilbud og etterspørsel i kabelnettet. Ved klager, uenighet eller tvister mellom kabeloperatør og abonnentene, kan det også være klargjørende at et slikt generelt prinsipp om markedsorientering er kodifisert.

Børmer og Hansen viser videre til at myndigheter, domstoler eller lignende organer som behandler problemstillinger innen kabel-TV, vil ha fordeler av å kunne holde seg til en slik regel som et positivt kriterium for de beslutninger som skal fattes.

I et videre politisk perspektiv om allmennhetens frie adgang til å motta tilgjengelig informasjon, kan det også være grunn til å stadfeste et krav om markedsorientering overfor kabeloperatører som mediebedrifter.

For å sikre at programtilbudet får et innhold som samsvarer med abonnentenes ønsker, vil det være tilstrekkelig med regler som retter seg mot kabeloperatørens adferd. Reglene bør derfor begrense seg til å pålegge kabeloperatøren en plikt til å kartlegge abonnentenes programinteresser og til å innrette sitt tilbud deretter. Denne plikten kan så suppleres med visse regler om offentlig tilsyn og klagebehandling.

Reglene bør være like forpliktende for kabeloperatøren også om han gjennom avtaler har etablert en valgordning for abonnentene. Valgordninger er i seg selv ingen garanti for at programtilbudet samsvarer med abonnentenes ønsker. Metodikk, valgdeltakelse og flere andre faktorer spiller her inn.

Børmer og Hansen viser videre til at reglene entydig må peke ut hvem som skal ha ansvar for at de følges. Abonnentene, som et kollektiv, kan ikke motta pålegg eller på annen måte holdes ansvarlige for hvilke program som formidles. Dette ansvar kan kun pålegges kabeloperatøren.

8.6.8.3.2 *Formidlingsvilkårene*

Børmer og Hansen viser til at de med formidlingsvilkår her mener de vilkår som gjelder mellom kabeloperatør og den enkelte abonnent for mottak av programmene.

Hvis mottaket av de enkelte program medfører særskilt betalingsplikt, oppstår det etter Børmers og Hansens oppfatning et klart behov for den enkelte abonnent til selv å kunne bestemme omfanget av sitt programmottak. Dette gjelder både i forhold til hvilke programinteresser abonnenten har, og i forhold til hvor mye vedkommende er villig til, eller i stand til, å betale.

Børmer og Hansen viser til at fastsettelsen av det samlede programtilbud ikke i seg selv bør ha økonomiske konsekvenser for den enkelte abonnent. *Programtilbudet* skal kun sette rammen for hva abonnentene kan ha å velge mellom. De økonomiske konsekvenser for den enkelte bør i stedet oppstå som en følge av individuelle valg som foretas innen det samlede tilbud, og på grunnlag av på forhånd kjente vilkår.

Slik hovedregelen er innen all annen omsetning av varer og tjenester, mener Børmer og Hansen at det også innen kabel-TV bør være en klar hovedregel om at avtaler om betalingsplikt også spesifiserer de sendinger betalingsplikten gjelder for hver enkelt abonnent.

Disse utvalgsmedlemmer viser til at kabelnett som ikke har etablert tekniske former for tilgangskontroll, kan få vanskeligheter med å etablere et slikt spesifisert avtaleforhold. Her kan det, inntil det finnes grunnlag for å etablere egne tekniske løsninger, være et behov for å praktisere avtaler med abonnentene som er uspesifiserte med hensyn til hvilke betalingsprogram vederlagsplikten skal omfatte. Av hensyn til abonnentene kan det være behov for å sette visse begrensninger på slike ordninger når det gjelder det økonomiske omfang. Slik forholdene varierer, bør det dog tilrettelegges for en rimelig grad av avtalefrihet innenfor nærmere spesifiserte rammer. Børmer og Hansen viser til den unntaksregel som er inntatt i § 4-2, 2.ledd i forslaget til forskrift. Ved å overlate den nærmere utformingen av denne type ordninger til forhandlinger mellom bransjen og Forbrukerombudet, vil hensynet til lokale tilpasninger være ivaretatt.

8.6.8.3.3 *Formidlingsformen*

Med formidlingsform mener Børmer og Hansen her den teknikk kabeloperatøren benytter i formidlingen av programtilbudet for å oppfylle formidlingsvilkårene.

Disse utvalgsmedlemmer viser til at det ikke er grunn til å foreta særskilt regulering av selve formidlingsformen. Dette dreier seg først og fremst om tekniske valg, der forutsetningene normalt bygger på investeringer som er foretatt forut i tid,

og som forutsettes avskrevet langt inn i fremtiden. Det bør allikevel kunne kreves at kabeloperatøren tilrettelegger rent praktiske forhold, f.eks. at frekvensplanen bestemmes av programmenes popularitet. Mere grunnleggende spørsmål om valg av teknikk for tilgangskontroll, nettstruktur osv. vil først og fremst være et forhold mellom kabeloperatør og tekniske myndigheter. Resultatet av formidlingsformen, i form av hensiktsmessige formidlingsvilkår, blir det deretter opp til abonnentene å ta stilling til.

KAPITTEL 9

Særlig om avtaleforholdet mellom kabeloperatør og abonnent**9.1 BEHOVET FOR FORBRUKERVERN VED AVTALE MELLOM KABELOPERATØR OG ABONNENT OM VIDERESENDING AV KRINGKASTINGSSENDINGER M.V.**

Avtaleforholdet mellom kabeloperatør og abonnent har vært gjenstand for regulering siden 1988. Samferdselsdepartementet fastsatte 22.1.1988 forskrift om abonnementskontrakt for kabelnett for formidling av kringkasting med hjemmel i telegrafloven § 1 og forskrift for etablering, utbygging og teknisk drift av kabelnett for formidling av kringkasting av 11. desember 1987 § 7 nr. 6. Forskriften angir minimumsvilkår som ikke kan fravikes til skade for abonnenten, jfr. vedlegg 1. Forskriften er utformet som en abonnementskontrakt, jfr. avsnitt 4.9 ovenfor.

Etter utvalgets oppfatning er forskriften om abonnementskontrakt mindre fleksibel enn ønskelig. Utformingen av forskriften som en standardkontrakt vanskeliggjør individuelle tilpasninger på bakgrunn av kabelnettets størrelse eller tekniske utforming. Videre løser ikke forskriften problemer knyttet til spørsmål om endringer i hvilke kringkastingssendinger som videresendes i nettet, krav på lisensavgift fra kringkastingsselskaper for videresending i nettet, spørsmål om oppgradering av nettet m.v. Behovet for vern av abonnentene er etter utvalgets oppfatning minst like sterkt i dag, jfr. nærmere nedenfor.

Det har særlig siden 1970-tallet vært gitt en rekke lover for å beskytte forbrukere m.v. i ulike typer kontraktsforhold. Innenfor kjøpsretten kan nevnes bestemmelser om forbrukerbeskyttelse i bl.a. lov av 4. mars 1972 nr. 11 om angrefrist ved visse avtaler om forbrukerkjøp m.m., lov av 28. april 1978 nr. 18 om behandling av forbrukertvister, kredittkjøpsloven av 21. juni 1985 nr. 82, kjøpsloven av 13. mai 1988 nr. 27, lov av 3. juli 1992 nr. 93 om avhending av fast eiendom og utkast til forbrukerkjøpslov (NOU 1993: 27). Regler om forbrukervern er også gitt på andre rettsområder. Når det gjelder tjenesteytelser, vises f.eks. til lov om håndverkstjenester av 16. juni 1989 nr. 63. Som ytterligere eksempler vises til forsikrings- og finanslovgivningen, jfr. f.eks. forsikringsavtaleloven av 16. juni 1989 nr. 69 og utkast til lov om finansavtaler og finansoppdrag (NOU 1994: 19).

Utvalget er av den oppfatning at det fortsatt er behov for forbrukervern i avtaleforhold mellom kabeloperatør og abonnent. Bakgrunnen er for det første forskjellen i styrkeforholdet mellom partene. Kabeloperatørene har i alminnelighet bedre kunnskaper om tekniske forhold knyttet til drift av kabelnett, og hvilke kringkastingssendinger som kan videresendes, vilkårene for slik videresending m.v. Kabeloperatørene vil videre ha vesentlig større ressurser til å utforme avtaler. Abonnentene utgjør derimot en stor og uensartet gruppe. Særpreget for drift av kabelnett er videre at det i begrenset utstrekning er konkurranse mellom ulike kabelnett innenfor ett geografisk område. Dette forsterker ulikheten i styrkeforholdet mellom partene. Konkurransen fra andre formidlingsmåter kompenserer bare i begrenset utstrekning for dette.

Kabeloperatøren vil ha mulighet til å benytte standardavtaler. Abonnentene vil da i liten utstrekning ha mulighet til å forhandle seg frem til avvikende vilkår. Forskriften om abonnementskontrakt tok sikte på å gi abonnentene vern mot eventuelle urimelige utslag av denne forskjellen i styrkeforhold.

Moderne forbrukervernlovgivning har i mange tilfeller dels også til formål å sikre forbrukerne innflytelse m.h.t. utformingen av de ytelser som tilbys, og i denne forbindelse også å sikre korrekt og fyldestgjørende informasjon om de ytelser som tilbys, alternative tjenester m.v., jfr. bl.a. NOU 1983: 56 om lov om avtaler om personforsikring s. 25 flg., NOU 1993: 27 om forbrukerkjøpslov s. 16 flg. og Kai Krüger: Norsk kjøpsrett (1991) s. 42 flg.

Særskilt for avtaler om tilknytning til kabelnett er videre at abonnentene i mange tilfeller må betale en relativt stor tilknytningsavgift med sikte på at det vil eksistere et løpende abonnementsforhold over tid. Dette skaper et særskilt behov for å sikre at abonnenten vil oppnå forventede ytelser både når det gjelder teknisk signalkvalitet og omfang og sammensetning av tilbudet av kringkastingssendinger, samt trygghet mot uønskede endringer i vederlaget. Hensynet til forbrukervern tilsier også at det blir etablert muligheter for tvisteløsning på en enkel måte, og uten at forbrukeren bli påført for store kostnader.

Forbrukervern kan dels oppnås ved fremforhandling av standardkontrakt mellom bransjeorganisasjoner og Forbrukerrådet, i regi av Forbrukerombudet. Utvalget har forutsatt at denne løsning blir forsøkt. Representanter fra forbrukermyndighetene har imidlertid fremhevet at det er behov for å fastsette minstevilkår i lov eller forskrift. Bakgrunnen er bl.a. usikkerhet om eventuelle forhandlinger vil føre frem, samt om en eventuell fremforhandlet standardkontrakt vil oppnå tilstrekkelig oppslutning fra kabeloperatørene i Norge.

Ovennevnte tilsier etter utvalgets oppfatning at det blir gitt regler som sikrer nødvendig forbrukervern. Et *flertall* - alle utenom Børmer og Hansen - har på denne bakgrunn utarbeidet utkast til forskrift om avtale mellom kabeloperatør og abonnent om videresending av kringkastingssendinger m.v., heretter betegnet som Avtaleforskriften (A). Nærmere redegjørelse for flertallets forslag er inntatt i "[Virkefeltet for reglene](#)" i avsnitt 9.2-9.7 nedenfor. Mindretallet viser til sine merknader under "[Dissens fra Børmer og Hansen vedrørende forslag til avtaleforskrift](#)" i avsnitt 9.9.

9.2 VIRKEFELTET FOR REGLENE

I en rekke lover er bestemmelser om krav til avtalens innhold, bestemmelser om rettsvirkninger av mislighold m.v. gjort ufravikelige bare i *forbrukerforhold*. Det er i lovgivningen gitt ulike definisjoner av begrepet forbruker. Dels er begrepet forbeholdt fysiske personer. I enkelte tilfeller gjelder særreglene bare hvor den annen part har utøvet næringsvirksomhet e.l. Flertallet er kommet til at beskyttelsesbehovet tilsier at reglene bør gjelde generelt for abonnentene, jfr. A § 2. Ved ikke å avgrense reglene til forbrukerforhold, unngår man avgrensingsproblemer.

Flertallet har vurdert om forskriften skal få anvendelse uavhengig av *størrelsen av kabelnettet*. Ulikheten i styrkeforholdet mellom partene gjør seg primært gjeldende i forhold til kommersielle nett. Profesjonelle nett kan i dag drives regningsvarende selv om kabelnettet omfatter mindre en 25 bygninger og/eller 100 husstander. Dersom forskriften bare skal gjelde for kabelnett omfattet av kringkastingssloven § 4-1 slik den lyder i dag, vil dette derfor etter flertallets oppfatning ikke sikre tilstrekkelig forbrukervern. Det foreligger dertil risiko for konkurransevridning og oppsplitting av kabelnett dersom kommersielle nett kan være undergitt ulik ramme-lovgivning avhengig av nettets størrelse.

Flertallet er kommet til at kringkastingsslovens kap. 4 generelt, og også forskriftene, bør gjelde kabelnett som omfatter flere enn 25 mottakertilknytninger, A § 2 første ledd. Utvalget har bl.a. lagt vekt på å sikre at alle kommersielle nett blir undergitt samme regulering, jfr. "[Kabelnettets størrelse](#)" i avsnitt 8.4.4.1 ovenfor m.h.t. virkefeltet for forskrifter om grunntilbud i kabelnett. Flertallet er oppmerk-

som på at dette kan medføre at også ikke-kommersielle kabelnett blir omfattet. Flertallet antar imidlertid at dette i praksis ikke vil skape nevneverdige problemer.

Flertallet foreslår at bestemmelsene ikke skal gjelde for kabelnett som blir drevet av *beboersammenslutning*, velforening, institusjon e.l. til eget bruk, jfr. A § 2 annet ledd. Unntaket er utformet med grunnlag i avgrensningen av hvilke nett som er unntatt fra plikten til å innhente tillatelse ved etablering, jfr. telegrafl. § 1 nr. 2 c). Dette antas å være en videreføring av gjeldende rett. For nett drevet av beboersammenslutning vil forholdet mellom kabeloperatør og abonnent ha sitt rettslige grunnlag i vedtak på generalforsamling e.l., og ikke nødvendigvis i individuell avtale. I slike nett drevet av beboersammenslutning vil det videre normalt ikke foreligge noe motsetningsforhold mellom medlemmenes stilling som abonnent og som deltaker i sammenslutningen.

9.3 FORBRUKERVERN OG KRAV TIL INNHOLDET AV ABONNEMENTSAVTALEN

Flertallets forslag til forskrift om avtale mellom kabeloperatør og abonnent om videresending av kringkastingssendinger m.v. inneholder bestemmelser til beskyttelse av forbrukerne. Det foreslås på denne bakgrunn at bestemmelsene gjøres *ufravikelige*, A § 3. På bakgrunn av formålet med bestemmelsene er det tilstrekkelig at de gjøres *ufravikelige* til fordel for abonnenten.

Da abonnenten normalt vil ha plikt til å betale tilknytningsavgift av en ikke ubetydelig størrelse, og forutsetningen vil være å skape grunnlag for et løpende abonnementsforhold av en viss varighet, er det ønskelig å skape klarhet om partenes rettigheter og plikter i rettsforholdet. Flertallet foreslår derfor at abonnementsavtalen skal være *skriftlig*, A § 4. Flertallet har i denne forbindelse også lagt vekt på at avtalen vil være en viktig informasjonskilde for abonnenten. Flertallet ser det likevel ikke som naturlig å la skriftlighet være et vilkår for gyldig avtale.

Av hensyn til klarhet og informasjonsbehov foreslås at den skriftlige avtalen skal inneholde de sentrale, *ufravikelige* vilkårene som følger av forskriften. Dette *krav til utformingen av avtalen* innebærer ikke krav om at ordlyden i forskriften blir benyttet i avtalevilkårene.

Forut for avtaleinngåelsen er det vesentlig for abonnenten å være kjent med alle vesentlige forhold angående kabelnettet og avtaleforholdet. Som eksempel vises til fremtidig behov for oppgradering av nettet. For at kabeloperatøren skal kunne kreve vederlag for slik oppgradering, må dette ha grunnlag i avtale eller annet rettsgrunnlag. Oppgradering vil imidlertid kunne ha vesentlig betydning for fremtidig signal-kvalitet og kapasiteten i kabelnettet. Det er derfor viktig for abonnenten å være kjent med slike forhold. Flertallet foreslår på denne bakgrunn bestemmelse om *opplysningsplikt*, A § 6.

Lignende bestemmelse finnes også i annen lovgivning angående løpende avtaleforhold. Som eksempel vises til skadeforsikringsselskapers opplysningsplikt etter lov om forsikringsavtaler av 16. juni 1989 nr. 69 §§ 2-1, 2-3 og 9-3.

Tilknytningen til det kabelnett som kabeloperatøren eier eller disponerer over skjer i praksis normalt ved at det strekkes kabel fra abonnentens bolig og til kabeloperatørens nett. Grensen mellom kabeloperatørens nett og abonnentens nett betegnes som *grensesnittet*. Ved fellesabonnenter vil abonnentens nett kunne være omfattende. Abonnenten har selv eiendomsretten til og vedlikeholdsansvaret for sitt nett. I mange tilfeller inngår likevel abonnenten avtale om at kabeloperatøren også skal etablere og forestå vedlikehold av abonnentens nett.

Flertallet foreslår på denne bakgrunn at abonnementsavtalen må angi grensesnittet, A § 7. Hva som er et naturlig grensesnitt vil variere. Flertallet foreslår derfor bare retningslinjer for hvor grensesnittet normalt bør være.

En abonnementsavtale vil regulere både tilknytningen til kabelnettet og spørsmålet om mottak av kringkastingssendinger. For abonnenten vil det være vesentlig at kabeloperatørens nett har tilfredsstillende signalkvalitet og kapasitet samt at det blir utført et forsvarlig vedlikehold av nettet for å sikre dette. Samferdselsdepartementet og Statens Teleforvaltning (STF) gir regler om krav til oppbyggingen av kabelnett m.v., som for en stor del har til formål nettopp å sikre signalkvaliteten og kapasiteten i nettet m.v. Flertallet er på denne bakgrunn kommet til at forskriften bør inneholde plikt for kabeloperatøren til å sørge for at hans nett tilfredsstiller de til enhver tid gjeldende *offentligrettslige krav*, A § 9. Misligholdsbeføyelser som f.eks. prisavslag, hevning e.l. vil imidlertid være betinget av at brudd på de offentligrettslige krav har ført til svikt i signaloverføringen eller hatt andre virkninger for vedkommende abonnent.

Hvilke kringkastingssendinger som videresendes i *grunntilbudet* i nettet vil variere over tid. Flertallet viser i denne forbindelse også til sitt forslag til forskrift om sammensetning av grunntilbud av kringkastingssendinger i kabelnett. Det foreslås derfor ikke noen uttømmende regulering i avtalen av hvilke kringkastingssendinger abonnenten skal ha krav på å motta. Imidlertid foreslår flertallet at det i særskilt vedlegg til abonnementsavtalen angis hvilke kringkastingssendinger som på avtaletidspunktet videresendes i grunntilbudet i kabelnettet, A § 10. Flertallet foreslår ikke regler om avtale om mottak av andre tjenester fra kabelnettet, f.eks. avtale om mottak av supplerende og normalt lisensbelagte kringkastingssendinger, avtale om formidling av alarmsignaler e.l.

Dersom lovgivningen senere gir adgang til også å formidle *andre typer tjenester* i kabelnett, må det eventuelt vurderes om det skal oppstilles andre eller supplerende krav til avtalevilkår i kabelnett. Flertallet finner imidlertid ikke grunnlag for å gå nærmere inn på dette nå.

Abonnementsavtalen vil danne grunnlag for et løpende abonnementsforhold. Flertallet finner det derfor ikke hensiktsmessig å gi regler om fullstendig angivelse av det *vederlag* abonnenten skal betale. Flertallet foreslår at abonnementsavtalen skal angi størrelsen av eventuell tilknytningsavgift, dvs. eventuell engangsavgift som abonnenten skal betale for førstegangs tilknytning til kabeloperatørens nett, A § 11. Tilknytningsavgiften skal normalt dekke en andel av de utgifter kabeloperatøren har hatt til utbyggingen av sitt kabelnett (anleggsbidrag) og vederlag for fysisk arbeid og materialforbruk m.v. ved selve tilknytningen til kabeloperatørens nett. Flertallet foreslår at størrelsen av slik eventuell tilknytningsavgift skal være angitt i abonnementsavtalen.

I en del tilfelle forutsetter tilknytningen at det samtidig blir foretatt utbygging av eller endringer i abonnentens eget nett. Kabeloperatørene har ulik praksis m.h.t. beregningen av vederlaget for slikt arbeid. Dersom slikt arbeid er av mindre omfang, anses det i mange tilfeller som innkalkulert i tilknytningsavgiften. Arbeid med abonnentens kabelnett vil i prinsippet kunne kreves dekket i tillegg til tilknytningsavgiften. Dette vil ikke minst være aktuelt ved arbeider for fellesabonnet hvor flere husstander eventuelt skal knyttes opp mot kabeloperatørens nett. Kabeloperatøren kan ikke kreve å få utføre arbeidene på abonnentens nett, A § 5.

Dersom abonnenten velger å inngå avtale om utbygging eller endring av sitt nett med kabeloperatøren, foreslår flertallet at kabeloperatøren skal ha plikt til skriftlig å informere om størrelsen av vederlaget for disse arbeider, eventuelt hvordan slikt vederlag vil bli beregnet, dersom partene blir enige om at arbeidet utføres som regningsarbeid e.l. Formålet med bestemmelsen er å sikre at abonnenten før avtaleinn-

gåelsen vil få oversikt over de samlede kostnader ved fysisk tilknytning til kabeloperatørens nett.

Størrelsen av årlig abonnementsavgift vil variere over tid på bakgrunn av endringer i de tjenester som mottas, alminnelige endringer i prisnivå m.v. Flertallet vil peke på at f.eks. avtaler mellom kringkastingsselskaper og kabeloperatører normalt inneholder bestemmelser om konsumprisregulering. Økning i vederlaget må ha grunnlag i avtale mellom partene eller annet rettsgrunnlag. Flertallet er kommet til at det ikke er hensiktsmessig å regulere adgangen til å endre abonnementsavgiften i lov eller forskrift. Forsåvidt angår adgangen til å endre den del av abonnementsavgiften som gjelder vederlag for mottak av grunntilbudet i kabelnettet, vises til utkast til forskrift om sammensetning av grunntilbud av kringkastingssendinger i kabelnett.

Flertallet forutsetter at det ved eventuelle forhandlinger mellom organisasjoner for kabeloperatørene og forbrukermyndighetene vil bli vurdert om det er grunnlag for å fastlegge generelle avtalerregler om retten til å endre abonnementsavgiften. Flertallet foreslår derfor bare bestemmelser om at abonnementsavtalen skal angi størrelsen av årlig avgift ved avtaleinngåelsen. For at abonnenten skal kunne kontrollere størrelsen av abonnementsavgiften, foreslås imidlertid at abonnenten årlig skal motta spesifisert avregning, A § 12 annet ledd. Av slik avregning skal det både fremgå hva samlet årlig avgift utgjør, samt en fordeling av avgiften på nærmere angitte poster. Når det gjelder spesifikasjonen, har flertallet tatt utgangspunkt i praksis i bransjen m.h.t. beregningen av abonnementsavgiften. Flertallet har i denne forbindelse lagt vekt på at man gjennom avregningen skal kunne kontrollere bl.a. kostnadene knyttet til mottak av grunntilbudet.

Flertallet foreslår i liten utstrekning særskilte bestemmelser om *mislighold*, og om *opphør* av avtaleforholdet. Flertallet forutsetter at spørsmål om varighet og opphør m.v. bør søkes løst gjennom forhandlinger mellom bransjeorganisasjonene og forbrukermyndighetene. I den utstrekning spørsmålene ikke blir regulert i avtale, vil alminnelige kontraktsrettslige prinsipper om misligholdsvirkninger m.v. komme til anvendelse.

Det foreslås imidlertid plikt til å innta bestemmelser om varighet og oppsigelse i abonnementsavtalen. Videre foreslås som en ufravikelig regel at kabeloperatøren bare kan si opp avtalen dersom saklig grunn foreligger, A § 14. Bakgrunnen for regelen er det beskyttelsesbehov som abonnenten har på bakgrunn av den innbetalte tilknytningsavgift, og at det i liten utstrekning vil foreligge alternative kabeloperatører som abonnenten kan inngå avtale med.

Dersom abonnenten vesentlig misligholder sine plikter etter avtalen, vil kabeloperatøren kunne hindre at abonnenten mottar signaler. Flertallet foreslår imidlertid videreført en regel om at hindring av mottak av signalene tidligst kan iverksettes fire uker etter at abonnenten skriftlig har opplyst om at vesentlig mislighold foreligger, og at hindring av mottak kan bli iverksatt, A § 15.

9.4 SÆRLIG OM BESTEMMELSER I ABONNEMENTSAVTALEN MED ANNET FORMÅL ENN FORBRUKERVERN

Forskriften om abonnementskontrakt av 1988 er som tidligere nevnt formulert som en ufravikelig standardkontrakt. Dette innebærer at forskriften også inneholder en rekke bestemmelser som har annet formål enn forbrukervern. Flertallet finner ikke grunnlag for noen generell videreføring av denne typen bestemmelser i forslaget til ny forskrift. Flertallet er likevel kommet til at enkelte bestemmelser av betydning for å sikre driften av kabelnettet m.v. bør inntas i en eventuell ny forskrift. Det vil

etter flertallets oppfatning dels også være i abonnentenes interesse at forskriften inneholder bestemmelser av denne karakter.

Av praktiske og økonomiske årsaker må utbygging av kabelnettet i en del tilfeller skje over privat eiendom. Rettslig grunnlag for å kunne føre kabel over privat eiendom må kabeloperatøren eventuelt sikre seg gjennom avtale. Flertallet er kommet til at man bør opprettholde prinsippet om rett for kabeloperatøren til å føre jord- eller luftkabel for sitt nett over abonnentens eiendom og bygninger. Flertallet foreslår likevel at denne rett skal være betinget av at særlige grunner ikke foreligger, A § 8. Slikt unntak vil f.eks. kunne foreligge dersom kabelføring vil virke særlig sjenende for utnyttelsen av abonnentens eiendom.

Flertallet foreslår at varigheten av slik rett til kabelføring, eventuell rett til tinglysing m.v. må reguleres i standardkontrakt, eller fastsettes ved individuell avtale.

Det økonomiske grunnlag for driften av kabelnett er betinget av at de som nyttiggjør seg signalene betaler de fastsatte avgifter til kabeloperatøren. Flertallet foreslår derfor at abonnenten skal ha *plikt til å opplyse* kabeloperatøren om eventuelle endringer i antall husstander som er omfattet av abonnementsavtalen, A § 4 annet ledd, og medvirke til å hindre at signalene kan mottas av noen som ikke er omfattet av avtalen, A § 7 siste punktum.

9.5 FREMFORHANDLET STANDARDAVTALE

Flertallet forutsetter at det vil bli forsøkt fremforhandlet en standardavtale mellom organisasjonene for kabeloperatørene og forbrukermyndighetene. Denne avtalen vil kunne supplere de avtalevilkår som fremgår av utkastet til forskrift.

Ikke minst dersom det ikke blir fremforhandlet avtale, eller en fremforhandlet avtale ikke får tilstrekkelig gjennomslag blant kabeloperatørene som følge av lav organisasjonsgrad e.l., har flertallet funnet det ønskelig å gi hjemmel til å fastsette utfyllende bestemmelser til forskriften, A § 16.

Flertallet håper at eventuell ny standardavtale er fremforhandlet i regi av Forbrukerombudet før ikrafttreddelsen av forskrift om avtale mellom kabeloperatør og abonnent om videresending av kringkastingssendinger m.v. Dette er likevel ikke noen nødvendig forutsetning.

9.6 TVISTELØSNING

Forbrukervern gjennom lovgivning har begrenset effekt med mindre det foreligger praktiske og effektive muligheter for håndhevelse av reglene. Det vil være ønskelig at tvister mellom kabeloperatør og abonnent kan bli behandlet på en raskere og mindre kostnadskreven måte enn domstolsbehandling.

Etter forbrukertvistloven av 28. april 1978 nr. 19 § 1 er Forbrukertvistutvalgets kompetanse begrenset til tvister i forbrukerkjøp og om håndverkstjenester. Videre-sending av kringkastingssendinger i kabelnett faller etter flertallets oppfatning utenfor kjøpsdefinisjonen i forbrukertvistloven. Slik signaloverføring faller utenfor begrepet «ting», jfr. tilsvarende diskusjon om leveranse av strøm og telefonsignaler i NOU 1993: 27 om forbrukerkjøpslov s. 39 flg.

Flertallet foreslår på denne bakgrunn at det eventuelt blir fremforhandlet avtale mellom organisasjoner for kabeloperatørene og Forbrukerrådet om opprettelse av nemnd for tvister om avtaler om videresending i kabelnett, A § 17. Tilsvarende bestemmelser finnes også på andre områder. Slike bransjevise reklamasjonsnemnder består normalt av representanter for bransjen og forbrukerne, og med en nøytral jurist som formann. Reklamasjonsnemndene opptre i samråd med Forbrukerrådet. Nemndsvedtak har ikke rettskraftvirkninger og utgjør ikke tvangsgrunnlag.

Saksbehandlingen i en slik tvistenemnd vil være skriftlig. Et sekretariat for nemnden vil motta klagen og forberede saksbehandlingen, herunder sørge for at saken blir opplyst så godt som mulig, at partene gis anledning til å uttale seg før avgjørelse treffes m.v. Nemndsvedtaket skal være begrunnet og offentlig.

Flertallet foreslår videre at så lenge tvisten er til behandling i nemnden, kan kabeloperatøren ikke reise søksmål om samme tvistegjenstand. Dersom nemnden har truffet realitetsavgjørelse i saken, vil forlikrådsbehandling være unødvendig. Hver av partene kan eventuelt reise søksmål direkte for herreds- eller byrett. For nærmere redegjørelse om slik utenrettslig behandling av forbrukertvister vises til artikkel av konsulent Einar Mo inntatt i Jussens Venner 1994 s. 316 flg.

9.7 ENKELTE LOVTEKNISKE SPØRSMÅL

På bakgrunn av den nære sammenheng med bestemmelsene om videresending i kabelnett i kringkastingsloven kap. 4, og vurderingen av forvaltningsansvaret i "*Forvaltningsansvaret*" i avsnitt 9.8 nedenfor, foreslår flertallet at hjemmelen til å gi forskrifter om avtale mellom kabeloperatør og abonnent om videresending av kringkastingssendinger m.v. plasseres i kringkastingsloven kap. 4, jfr. utkast til ny § 4-7. Flertallet forutsetter imidlertid at spørsmålet blir undergitt fornyet vurdering dersom det blir foretatt lovendringer m.h.t. hvilke typer tjenester som kan formidles i kabelnett.

Flertallet foreslår videre at reglene om forbrukervern blir gitt i form av forskrift. Flertallet har i denne forbindelse lagt vekt på at de foreslåtte bestemmelser dels gjelder detaljspørsmål. Flertallet har videre lagt vekt på at det kan være behov for å endre regelverket, og at slike endringer kan gjennomføres vesentlig raskere når regelverket er gitt i forskrifts form enn ved formell lov.

9.8 FORVALTNINGSANSVARET

Spørsmål om avtale mellom kabeloperatør og abonnent om videresending av kringkastingssendinger m.v. berører fagområdet til flere departementer. Abonnementskontrakten av 1988 er gitt av Samferdselsdepartementet. Dette har bl.a. sammenheng med dagjeldende bestemmelser om konsesjon for etablering av kabelnett. Flere sider av kabeloperatørens ytelse, f.eks. krav til kabelnett med hensyn til signalkvalitet m.v., vil fortsatt berøre Samferdselsdepartementets fagområde. Dette vil også kunne gjelde dersom fremtidig lovendringer fører til at nye typer tjenester kan overføres i kabelnett, dvs. slik at kabelnett også får en mer generell status som linjenett for signaloverføring.

Krav knyttet til innholdet i de signaler som overføres i kabelnettene, f.eks. til de kringkastingssendinger som videresendes i kabelnettene hører i dag under Kulturdepartementet. Utvalget har i "*Forvaltningsansvaret*" i avsnitt 8.4.7 foreslått at Kulturdepartementet fortsatt skal ha ansvaret for spørsmål knyttet til avgjørelsen av hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes i grunntilbudet. Dette kan tilsi at Kulturdepartementet inntil videre også får ansvaret for forskriften om abonnementsavtalen.

Forskriften om abonnementsavtale gjelder på den annen side i stor utstrekning tradisjonelle problemstillinger knyttet til forbrukervern m.v. Slike sivilrettslige spørsmål hører i betydelig utstrekning under Justisdepartementet. Forbrukermyndighetene er underlagt Barne- og familiedepartementet. Forskriftsutkastet inneholder dels bestemmelser som kan tilsi at forbrukermyndighetene har forvaltningsansvaret.

På bakgrunn av sammenhengen med utkastet til forskrift om sammensetning av grunntilbud av kringkastingssendinger i kabelnett, og den foreliggende uklarhet om i hvilken utstrekning nye tjenester vil bli tillatt formidlet i kabelnett, foreslår flertallet at forvaltningsansvaret inntil videre skal ligge hos Kulturdepartementet. Ved senere endring i bestemmelsene om hvilke tjenester som kan overføres i kabelnett, må det under enhver omstendighet skje en fornyet vurdering av spørsmålet om forvaltningsansvaret m.v.

9.9 DISSENS FRA BØRMER OG HANSEN VEDRØRENDE FORSLAG TIL AVTALEFORSKRIFT

9.9.1 Generelt

Utvalgsmedlemmene Børmer og Hansen er i hovedsak enige flertallets kritikk av gjeldende forskrift om standard minstevilkår (standardkontrakten), og at denne bør endres. Disse medlemmer mener imidlertid at flertallets forslag ikke i særlig grad løser de aktuelle spørsmål, først og fremst fordi en forskrift av denne typen må ha med seg de telepolitiske perspektiver for å være tilstrekkelig fremtidsrettet.

Børmer og Hansen støtter derfor ikke utvalgsflertallets forslag til avtaleforskrift, selv om det inneholder flere gode elementer. De mener at det ikke foreligger et tilstrekkelig mediepolitisk eller kringkastingsrettslig grunnlag for den foreslåtte regulering. De kan heller ikke se at de utredninger som er foretatt gir et godt nok grunnlag for å fremme forslaget.

De mediepolitiske sider er dekket gjennom forslagene som foreligger til forskrift om fastsettelsen av programutvalget og betalingsspørsmål i den anledning. Abonnementavtalene må innrettes etter disse reguleringer i nødvendig utstrekning.

Behovet for å regulere avtalebestemmelser om kabeltilknytning, rettigheter til kabelføring, kabelnettets forhold til tekniske forskrifter etc., bør etter Børmers og Hansens oppfatning først vurderes i en telepolitisk sammenheng. Tidligere reguleringer innen dette området har vært et spørsmål for tele- og forbrukermyndighetene. Forøvrig er Børmer og Hansen også uenige i flere av de enkeltbestemmelser som utvalgsflertallet foreslår.

Børmer og Hansen fremmer intet alternativt forslag til forskrift.

9.9.2 Grunnlaget for dissensen

Utvalgsmedlemmene Børmer og Hansen fremhever at etterhvert som tjenestetilbudet i kabelnettene øker, både i volum og i mangfold, og i tillegg også kan omfatte teletjenester, blir det stadig viktigere å holde et klart skille mellom de vilkår som spesifikt gjelder tilknytningen til kabelnett, og de vilkår som gjelder de ulike tjenester som tilbys via nettet. Dette perspektiv tilhører ikke en fjern fremtid. Visse tjenester er allerede frigitt (alarmtjenester). EU-kommisjonen forutsetter en omfattende frigivelse av teletjenester i løpet av de nærmeste år. Denne situasjon tilsier et klart skille mellom på den ene side de vilkår som skal gjelde for selve tilknytningen til nettet (infrastrukturen) og på den annen side de vilkår som skal gjelde for kjøp av de ulike tjenester (både kringkasting- og teletjenester) som formidles via kabelnett.

På denne bakgrunn fremstår det etter disse medlemmers oppfatning ikke som fremtidsrettet å normere tilknytningsvilkårene slik at de kobles opp i vilkår for leveranser av fjernsynssendinger. Dette blir enda vanskeligere om disse vilkår igjen kobles til prinsipper om at abonnentene skal være tvunget til å betale for visse grunnpakkeprogram for å kunne opprettholde sin tilknytning. Tvert imot må vilkårene for tilknytning gjøres mest mulig nøytrale i forhold til abonnentenes ønsker om

kjøp av tjenester. Videre vil tilknytningsvilkårene måtte avspeile de krav som myndighetene måtte sette til nettstrukturer, kabelføringer, teknisk utførelse etc. Slike krav vil bl.a. ta utgangspunkt i hensynene til standardisering og kompatibilitet innen telesektoren.

Det burde etter Børmers og Hansens oppfatning etableres et bedre hjemmelsgrunnlag enn kringkastingsloven for å understøtte behovet for et telepolitisk perspektiv ved den foreslåtte normering. Som det fremgår av kringkl. § 1-2, siste ledd, gjelder den ikke for tele- og datatjenester.

Kabelnettforskriften er idag erstattet av forskrift av 07.12.93 nr. 1116 om overføringsnett for kringkasting. Denne forskrift er gjort gjeldende for overføringsnett som omfatter flere enn fire frittstående bygninger eller flere enn ti mottakertilkoblinger, jfr. forskriftens § 1. Et tilsvarende virkeområde gjelder også for de tekniske forskrifter for kabelnett og for forskriften om autorisasjon for installatører av kabelnett (forskrift av 07.12.93 nr. 1117). Skal det først gis forskrifter om vilkårene for tilknytning, vil Børmer og Hansen mene det er nærliggende at slike forskrifter bør ha et identisk virkeområde. Dette har også en konkurransemessig side. Hvis virkeområdet for avtaleforskriften innsnevres til å gjelde kun større kabelnett, vil man få en konkurransevridding i favør av de små nettene. Man kan også få en tendens til oppsplitting av større nett til mindre enheter.

Børmer og Hansen reiser derfor tvil om flertallets forslag til avtaleforskrift med et virkeområde som har nedre grense på 25 tilknytninger, hører hjemme under kringkastingsloven. Slik allmennhetsbegrepet i kringkastingsdefinisjonen (lovens § 1-1) tradisjonelt er fortolket, vil videresending i et nett som omfatter f.eks. 26 mottakertilkoblinger ikke nødvendigvis være kringkasting i lovens forstand.

Utvalgsflertallet foreslår en endring av lovens § 4-1 om virkeområdet for "*Enkelte utviklingstendenser m.h.t. formidling av kringkasting og andre informasjonstjenester*" i kapittel 4 slik at det blir i samsvar med virkeområdet for den foreslåtte forskrift. Dersom videresending fortsatt skal anses som kringkasting, skaper imidlertid den foreslåtte endring av § 4-1 et avvik i forhold til legaldefinisjonen i § 1-1. For å unngå denne mistilpasning, måtte man etter disse medlemmers oppfatning eventuelt også omdefinere eller presisere kringkastingsbegrepet, hvilket igjen bør vurderes i et langt videre perspektiv enn det som ligger til grunn for denne utredning.

Hva angår kabeloperatørens fremføringsrett over abonnentens eiendom, mener Børmer og Hansen at eventuelle standardvilkår bør kunne innbefatte en rett for kabeloperatøren til å opprettholde slik kabelføring også etter et eventuelt opphør av abonnementsavtalen. Rett til tinglysing av en slik fremføringsrett bør også følge av vilkårene.

Hva angår retten til å overdra abonnementskontrakten, som flertallets forslag gir abonnenten ifølge § 13, 2.ledd, vil Børmer og Hansen bemerke at det er uheldig om den nye abonnent uten videre kan tre inn i de vilkår som den tidligere abonnent hadde. Kabeloperatøren kan ha behov for å holde den fratredende abonnent ansvarlig for sine forpliktelser inntil de er gjort opp. Dessuten vil han kunne ha en høyst berettiget interesse i å kunne stille slike vilkår overfor den tiltredende abonnent som ellers praktiseres på tiltredelsestidspunktet. Videre er det et klart behov for rent fysisk å få etablert et avtaledokument som den tiltredende abonnent setter sin forpliktende underskrift på.

Utvalgsmedlemmene Børmer og Hansen mener for øvrig at utvalget i for liten grad har rullet å utrede grunnlaget for og de ulike konsekvenser av de spørsmål som utvalgsflertallets forslag til avtaleforskrift reiser.

KAPITTEL 10

Administrative og økonomiske konsekvenser av forslaget til lov og forskrifter**10.1 INNLEDNING**

Det er vanskelig å overskue de økonomiske konsekvenser av endringer i privatrettslig lovgivning. Da det vesentlige av de materielle regler foreslås gitt i forskriftsform, vil det imidlertid være mulig å foreta endringer på en relativt enkel måte dersom det skulle vise seg å oppstå uheldige utslag. Ved slik rammelovgivning for næringsdrivende, bør det imidlertid vises tilbakeholdenhet m.h.t. å endre sentrale prinsipper for kabeloperatørenes virksomhet.

Utvalget vil kort kommentere visse sannsynlige virkninger for henholdsvis det offentlige ("*Forholdet til det offentlige*" i avsnitt 10.2) og for private ("*Forholdet til private*" i avsnitt 10.3).

10.2 FORHOLDET TIL DET OFFENTLIGE

Utvalgets forslag vil kreve visse administrative og økonomiske ressurser i forbindelse med vedtagelsen og den senere administrasjon av regelverket.

Flertallets utkast til forskrift om avtale mellom kabeloperatør og abonnent om videresending av kringkastingssendinger m.v. (A) inneholder hjemmel til å gi supplerende forskrifter, jfr. utkastets § 16. Det er imidlertid usikkert om det vil være behov for slike utfyllende bestemmelser. Utvalget forutsetter videre at det blir søkt fremforhandlet en standardkontrakt mellom Forbrukerombudet og organisasjoner for kabeloperatørene, jfr. markedsføringsloven av 16. juni 1972 nr. 47 § 13 annet ledd.

Det vil fortsatt være spørsmål om veiledning og eventuell behandling av klage over avgjørelse av hvilke kringkastingssendinger som videresendes, og av avtalepraksis. Når det gjelder spesielt den første tiden etter at nytt regelverk eventuelt er vedtatt og de første abonnentundersøkelsene etter ny ordning er gjennomført, antar utvalget at det vil være nødvendig med noe økte ressurser for Statens medieförvaltning. Bygget på erfaringer anslås behovet til 1/2 årsverk.

Nytt er imidlertid at flertallet foreslår at det blir opprettet en nemnd for behandling av tvister om avtaler om videresending av kringkastingssendinger i kabelnett. Kostnadene ved nemndsbehandlingen vil trolig dels bli dekket av organisasjoner for kabeloperatørene og Forbrukerrådet.

Flertallet antar at det nye regelverket vil være bedre tilpasset eksisterende markedsituasjon, og at det også ellers vil skape klarhet og derved forebygge konflikter. Det vil trolig fortsatt i liten utstrekning være spørsmål om domstolsbehandling av tvister mellom kabeloperatør og abonnenter.

10.3 FORHOLDET TIL PRIVATE

Forslaget til gjennomføring av abonnentundersøkelse antas ikke å medføre vesentlige administrative eller økonomiske endringer i forhold til gjeldende prinsipper for abonnentvalg. Kostnader ved dette vil uansett bli belastet abonnentene.

Flertallets forslag innebærer på mange punkter en videreföring av prinsippene i eksisterende regelverk, men slik at dette er søkt tilpasset dagens forhold. For

kabeloperatørene vil det imidlertid bli en utvidet opplysningsplikt, jfr. bl.a. utkast til forskrift om sammensetning av grunntilbud av kringkastingssendinger i kabelnett §§ 4 og 5, og utkast til forskrift om avtale mellom kabeloperatør og abonnent om videresending av kringkastingssendinger m.v. § 6.

Flertallets forslag til lov og forskrifter vil medføre endret kontraktspraksis. Dette vil skape merarbeid for kabeloperatørene i en overgangsperiode. På den annen side har mange kabeloperatører i dag gamle og uensartede avtaler med abonnentene. På sikt antas det derfor å være til fordel for kabeloperatørene at man får mulighet til å benytte ensartede avtalevilkår som i større utstrekning er tilpasset dagens situasjon.

Forslaget til bestemmelser om sammensetning av grunntilbud av kringkastingssendinger vil kunne skape en viss usikkerhet om fremtidig nivå på den årlige abonnementsavgiften. De bindinger som foreslås til det prisnivå som fremkommer av abonnentundersøkelsen, antas imidlertid å gi abonnentene tilstrekkelig beskyttelse mot uønskede prisøkninger, jfr. utkastets § 5. Flertallet vil peke på at dets forslag medfører at abonnentene unngår kostnader til investeringer i eller leie av teknisk utstyr for dekodning på et tidspunkt hvor det er uklart hva som vil bli fremtidige tekniske løsninger m.h.t. dekoderteknikk.

Mindretallet - Børmer og Hansen - vil derimot peke på at dets forslag gir den enkelte sikkerhet for at det ikke påløper utgifter til abonnementsavgift uten at partene har avtalt dette.

Utvalget vil peke på at det kan foreligge risiko for at reguleringene av virksomheten i kabelnett kan føre til konkurransevridding i forhold til andre formidlingsmåter, særlig satellittsending av kringkastingssendinger for individuelt parabol-mottak. Flertallet er kommet til at dette likevel ikke er til hinder for videreføring av prinsippene om abonnentenes innflytelse på sammensetningen av grunntilbudet, og om forbrukervern i avtaleforholdet med kabeloperatøren.

KAPITTEL 11

Merknader til de enkelte paragrafer**11.1 ENDRINGER I KRINGKASTINGSLOVEN AV 4. DESEMBER 1992
NR. 127***Til § 4-1 Virkefelt*

Et flertall - alle utenom Børmer, Hansen og Jahr Røine - foreslår at "*Enkelte utviklingstendenser m.h.t. formidling av kringkasting og andre informasjonstjenester*" i kap. 4 skal gjelde for alle kabelnett med mer enn 25 mottakertilknytninger. Dette vil f.eks. gjelde alle nett som omfatter mer enn 25 husstander. Virkefeltet for reglene blir dermed klart utvidet.

Hovedformålet med forslaget er å bidra til å sikre likeartet regulering av alle kommersielle nett for derved å unngå konkurransevridding. Flertallet viser i denne forbindelse til at nett i dag kan drives kommersielt selv om de etter sin størrelse faller utenfor gjeldende virkefelt for kringkl. kap. 4. Hensynet til forbrukervern tilsier at bestemmelsene omfatter alle kommersielle kabelnett, og at endringer i virkefeltet trolig vil sikre dette. En utvidelse av virkefeltet anses også nødvendig for å hindre konkurransevridding samt oppsplitting av nett med sikte på å unndra seg rammelovgivningen.

Begrepet mottakertilknytninger er nytt. Fellesabonnenter omfatter flere husstander. Bestemmelsen om virkefelt kan derfor ikke knyttes til begrepet abonnent. En husstand vil derimot anses som en mottakertilknytning, uavhengig av om husstanden har mer enn én antennekontrakt. En bedrift som er tilknyttet nettet vil utgjøre en mottakertilknytning.

Flertallet kan ikke se at prinsippene om formidlingsplikt m.v. skaper problemer for nett med mer enn 25 tilknytninger. Utvalget viser til sine merknader under pkt. 8.4.4.1 og 9.2 ovenfor.

Mindretallet - Børmer og Hansen viser til sine merknader under "*Mindretallets (Børmer og Hansens) merknader til forslag til endring i kringkastingssloven*" i avsnitt 11.2.4.1. Et annet *mindretall* - Jahr Røine - ser ikke grunn til å foreslå endringer m.h.t. virkefeltet for kap. 4. Dette *mindretall* viser til sine merknader under "*Dissens fra Jahr Røine angående abonnentråd m.v.*" i avsnitt 8.5 ovenfor.

Til § 4-4 Avgjørelse av hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes.

Forslaget skal erstatte gjeldende bestemmelse om abonnentvalg. Bakgrunnen er at utvalget nå foreslår endret fremgangsmåte for avgjørelsen av hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes i det enkelte kabelnett.

Utvalget foreslår at de materielle bestemmelser skal gis i form av forskrift. Bakgrunnen er dels at det er nødvendig å utforme detaljerte bestemmelser. Videre vil endringer i rammelovgivningen for kabelnett, herunder f.eks. eventuell rett til å formidle andre tjenester i kabelnett enn videresending av kringkasting, kunne føre til behov for endringer i regelverket. Det vil f.eks. kunne bli behov for regler om størrelsen av grunntilbudet m.v. Også utviklingen innenfor andre sider av kringkastingssektoren og endringer i teknologi og markedsforhold kan føre til behov for endringer i regelverket. Dette kan lettest skje dersom bestemmelsene er gitt i forskrifts form.

Et *mindretall* - Børmer og Hansen - har et alternativt forslag til utforming av § 4-4. Mindretallet viser til sine merknader til § 2 under "*Mindretallets (Børmer og Hansens) merknader til forslag til forskrift om videresending*" i avsnitt 11.2.4.2 nedenfor.

Når det gjelder flertallets og mindretallenes forslag til regler om avgjørelsen av hva som skal videresendes i kabelnett, vises til "*Forskrift om sammensetning av grunntilbud av kringkastingssendinger i kabelnett*" i avsnitt 11.2 nedenfor.

Til § 4-6 Klagerett, klageorgan

Utvalgets forslag innebærer utelukkende enkelte presiseringer av gjeldende bestemmelser om klagerett og klageorgan. På bakgrunn av forslaget om ny § 4-7 er det nødvendig å angi at bestemmelsen om klage ikke skal gjelde for vedtak i medhold av reglene om minimumsvilkår for avtale mellom kabeloperatør og abonnent.

Utvalget vil generelt bemerke at klageordningen i § 4-6 er særpreget. Klagen knytter seg ikke til et forvaltningsvedtak, men normalt til tvist om beslutning truffet av en av partene i et privatrettslig forhold. Bestemmelsen har etter utvalgets oppfatning likhetstrekk med tvisteløsning.

Kabeloperatørens avgjørelse om sammensetning av grunntilbud m.v., vil normalt også ha betydning for abonnentenes vederlag. Etter utvalgets oppfatning vil det i mange tilfelle være naturlig at Statens medieforvaltning forsøker å informere og veilede partene med sikte på å finne en løsning i samsvar med lovverket før formelt vedtak blir truffet. Vedtak i klagesak vil kunne påvirke økonomiske vilkår i forholdet mellom private parter.

Bestemmelsen om klagerett gjelder generelt for kap. 4. Utvalget har ikke funnet grunnlag for en mer gjennomgripende gjennomgang av bestemmelsen.

Et *mindretall* - Jahr Røine, mener det bør oppnevnes et nytt klageorgan, uavhengig av Statens medieforvaltning. Dette organet skal kunne behandle klager både om sammensetning av programtilbud, pris og andre konflikter som kan oppstå mellom abonnenter og kabeloperatør.

Til § 4-7 Minimumsvilkår for avtale mellom kabeloperatør og abonnent

Bestemmelsen er ny. Formålet er å gi hjemmel for forskrift om minimumsvilkår for avtale mellom kabeloperatør og abonnent (A). Utvalget har vært i tvil om plasseringen av bestemmelsen. Utvalget er imidlertid kommet til at så lenge kabeloperatøren praktisk talt utelukkende kan videresende kringkastingssendinger i sine nett, bør bestemmelsen inntas i kringkastingssendinger i kap. 4. Det vises til utvalgets merknader om forvaltningsansvaret i "*Forvaltningsansvaret*" i avsnitt 9.8.

Utvalget vil presisere at det kan være grunn til å vurdere plasseringen av hjemmelen, og ikke minst innholdet av forskriften dersom lovendringer fører til at også nye typer tjenester kan formidles i kabelnett.

11.2 FORSKRIFT OM SAMMENSETNING AV GRUNNTILBUD AV KRINGKASTINGSSENDINGER I KABELNETT

11.2.1 Oversikt

Merknadene i det følgende knytter seg til forslaget fra *flertallet* - alle utenom Børmer, Hansen og Jahr Røine. Jahr Røine slutter seg til en del av prinsippene i flertallets forslag, men har utformet avvikende forslag i forhold til §§ 2-6 og 9 i flertallets forslag. Merknadene fra dette medlem er inntatt i "*Merknader til forslag fra mindretall (Jahr Røine)*" i avsnitt 11.2.3. Utvalgets medlemmer Børmer og Hansen har

utarbeidet et særskilt utkast til forskrifter. Merknadene til dette mindretallets forslag er inntatt i "*Merknader til forslag fra mindretall (Børmer og Hansen)*" i avsnitt 11.2.4 nedenfor.

11.2.2 Nærmere om forslag fra flertallet til forskrift om sammensetning av grunntilbud av kringkastingssendinger i kabelnett (G)

Flertallets forslag har tilslutning fra alle utenom Børmer, Hansen og Jahr Røine.

Til § 1 (Definisjoner)

Begrepet kabeloperatør er i dag innarbeidet i bransjen. Begrepet abonnent omfatter både enkelt- og fellesabbonnenter, jfr. nærmere om begrepsbruken i "*Enkelte begreper*" i avsnitt 3.1 ovenfor. Kringkastingsslovens kap. 4 inneholder en rekke bestemmelser som regulerer videresending av fjersynssendinger i kabelnett, f.eks. er unntaket fra konsesjonsplikt knyttet til samtidig og uendret videresending. Flertallet finner ikke grunn til å medta slike presiseringer i selve definisjonen av begrepet kabeloperatør.

Til § 2 (Virkefelt)

Virkefeltet for forskriften tilsvarer det generelle virkefelt som foreslås for kringkastingssloven kap. 4, jfr. utvalgets forslag om dette i "*Endringer i kringkastingssloven av 4. desember 1992 nr. 127*" i avsnitt 11.1 ovenfor. Forskriften foreslås imidlertid bare å gjelde for videresending av fjersynssendinger. Tilsvarende behov antas ikke å gjelde for radiosendinger.

Til § 3 (Grunntilbud)

Flertallet foreslår at kabeloperatøren skal videresende et utvalg av fjersynssendinger, kalt grunntilbud. Flertallet foreslår ikke regler for hva kabeloperatøren kan tilby ut over dette grunntilbudet. Det er ikke angitt noen grense for omfanget av grunntilbudet. Grunntilbudet skal med hensyn til sammensetning av fjersynssendinger og dermed kostnadsnivå, fastsettes med grunnlag i abonnentenes ønsker, jfr. G §§ 4 og 5.

Bestemmelsen vil ikke være til hinder for at kabeloperatøren kan inngå avtaler med enkelte abonnenter om et grunntilbud som avviker fra grunntilbudet ellers i nettet dersom tekniske forutsetninger for dette er til stede. Dette vil f.eks. kunne være aktuelt i forhold til beboersammenslutninger, institusjoner e.l. Kabeloperatøren må i sin markedsføring og informasjon til abonnentene klart angi hva som utgjør grunntilbudet. Dersom dette ikke er gjort på en entydig måte, vil dette i tvilstilfelle kunne påvirke kabeloperatørens muligheter til eventuelt å endre vederlaget for grunntilbudet, jfr. G § 6.

Det stilles ikke særskilte tekniske krav til hvordan grunntilbudet skal videresendes. Plikten til å videresende et grunntilbud som i utgangspunktet skal være tilgjengelig for samtlige abonnenter, innebærer at grunntilbudet skal sendes ukodet; med mindre dekodere generelt er tatt i bruk i nettet. Innføring av generelt kodesystem e.l. må eventuelt bygge på avtale med abonnentene. Flertallet forutsetter at adgangen til å innføre generelt kodesystem e.l. vil bli regulert i ny standardkontrakt fremforhandlet mellom forbrukermyndighetene og kabeloperatørene organisasjoner.

Den som har inngått avtale med abonnenten om videresending av kringkastingssendinger vil være å anse som kabeloperatør i relasjon til forskriftene.

Til § 4 (Abonmentundersøkelse)

I *første ledd* foreslås plikt for kabeloperatøren til å undersøke hvilke fjernsynssendinger abonnentene ønsker skal inngå i et grunntilbud. Undersøkelsen skal også omfatte hvilket kostnadsnivå abonnentene vil akseptere for et slikt grunntilbud. Bestemmelsene om abonmentundersøkelse foreslås å tre i stedet for gjeldende regler om abonmentvalg.

Abonmentundersøkelsen vil ikke være ubetinget bindende for kabeloperatøren. Kabeloperatøren plikter imidlertid å legge betydelig vekt på abonnentenes prioriteringer. Dette vil ikke minst gjelde prisnivået for grunntilbudet, jfr. nærmere G § 5.

I *annet ledd* foreslås enkelte bestemmelser om fremgangsmåten ved abonmentundersøkelse. Som følge av at en abonmentundersøkelse vil kunne være kostnadskreven, foreslås det ikke plikt til å gjennomføre slike undersøkelser oftere enn en gang i løpet av en toårsperiode. Kostnadene vil kabeloperatøren kunne dekke inn gjennom sitt krav på abonnementsavgift. Kabeloperatøren må kunne dokumentere utgiftene.

I likhet med gjeldende prinsipper for abonmentvalg, foreslås også abonmentundersøkelse å kunne gjennomføres på ulike måter. Det sentrale er at undersøkelsen skjer på en valgfaglig forsvarlig måte slik at resultatet blir representativt for abonnentenes ønsker. Dette er av vesentlig betydning da abonmentundersøkelsen vil kunne påvirke abonnentenes betalingsplikt, jfr. G § 6.

Ved fellesabonmenter må stemmeretten i prinsippet gjelde den enkelte husstand. Dersom fellesabonmenter er en beboersammenslutning, og avgjørelsen i f.m. abonmentundersøkelsen er truffet av generalforsamlingen e.l., må det eventuelt foretas «veiing» på bakgrunn av antall husstander som er tilknyttet nettet gjennom fellesabonnementsavtalen. Spørsmålet om abonmentundersøkelser blir gjennomført på en forsvarlig måte kan eventuelt forelegges Statens medieforvaltning, jfr. § 9.

Flertallet antar at skriftlig forespørsel til samtlige abonnenter normalt vil gi det mest betryggende resultat. Utvalget finner likevel ikke grunn til å oppstille plikt om en slik fremgangsmåte. Gallupundersøkelse blant et representativt utvalg av abonnentene i nettet må også kunne aksepteres. Dersom kabelnettet er begrenset til et borettslag eller annen beboersammenslutning, vil det være tilstrekkelig at avgjørelsen treffes av borettslagets valgte organer, dvs. generalforsamlingen, eller eventuelt styret etter delegasjon fra generalforsamlingen.

En alternativ fremgangsmåte vil kunne være at abonnentene i et nett organiserer seg i en seerforening e.l., og at foreningen oppretter et styre/råd som ivaretar medlemmenes interesser i forhold til kabeloperatøren. En fordel ved et slikt permanent råd vil være at kabeloperatøren får mulighet til løpende å henvende seg til rådet for å avklare eventuelt ønske om endringer i grunntilbudet. Et abonmentråd vil dertil også kunne uttale seg om andre spørsmål som berører abonnentenes interesser. Abonmentrådet vil imidlertid i slike spørsmål ikke binde abonnentene, med mindre det er gitt særskilt fullmakt til dette.

Dersom kabeloperatøren har tekniske muligheter til å ha ulik sammensetning av grunntilbudet i forskjellige deler av nettet, vil bestemmelsen ikke være til hinder for at abonmentundersøkelser blir gjennomført i, og gitt virkning for enkelte deler av nettet.

Det kan reises spørsmål om i hvilken utstrekning det skal avholdes adskilt abonmentundersøkelse for abonnenter som har inngått avtale om særskilt grunntilbud. Problem vil bl.a. kunne oppstå dersom f.eks. en beboersammenslutning dels mottar sendinger fra et utenforstående kabelnett, og dels selv har eget antennemottak. Dersom beboersammenslutningen bare mottar NRK og TV 2 ved egne antenner, vil medlemmene av sammenslutningen ha en interesse av å kunne påvirke det øvrige grunntilbud fra det eksterne nett. Også i denne forbindelse må det avgjørende etter

flertallets oppfatning være i hvilken utstrekning kabeloperatøren har utvist et forsvarelig skjønn. Hvorvidt det foreligger reell interesse av å delta i den generelle abonnentundersøkelse i nettet m.v., må tillegges vekt.

For at en abonnentundersøkelse skal kunne gi et representativt bilde av abonnentenes ønsker, foreslår flertallet i *tredje ledd* at kabeloperatøren må være forpliktet til å gi fyldestgjørende opplysninger om hvilke fjernsynssendinger som er tilgjengelig for videresending i norske kabelnett, samt en beskrivelse av programprofilen for de enkelte sendinger og vilkårene for videresending. Når antall tilgjengelige sendinger øker vesentlig, må det likevel være tilstrekkelig å informere om de fjernsynssendinger som kan antas å ha mulighet for tilstrekkelig oppslutning til å kunne inngå i tilbudet.

Etter flertallets mening skal likevel ikke særlig dyre fjernsynssendinger kunne velges inn i grunntilbudet. Dette gjelder f.eks. de såkalte filmkanaler.

Abonnentene må på en enkel måte også kunne orientere seg om størrelsen av det vederlag som abonnentene må betale for mottak av den enkelte sending, og ikke minst hvordan stemmegivningen vil få betydning for det samlede kostnadsnivået for grunntilbudet.

Flertallet foreslår at slik informasjon må gis skriftlig. Den kan være kortfattet. Statens medieforvaltning kan gi kabeloperatørene veiledning om utforming av informasjonen til abonnentene, herunder om utformingen av valgskjemaer. Samlet kostnadsnivå kan f.eks. fremgå som summen av vederlag for de enkelte sendinger som abonnentene ønsker skal inngå i grunntilbudet. Også i de tilfeller hvor abonnentundersøkelsen blir gjennomført i forhold til et representativt utvalg av abonnenter, et råd, ved telefonintervju e.l., bør informasjonen bli sendt til samtlige abonnenter.

Vederlaget for mottak av grunntilbudet utgjør bare en del av det samlede vederlag som abonnentene må betale for å være tilknyttet kabelnettet. Flertallet foreslår på denne bakgrunn at abonnentene derfor samtidig må bli informert om det øvrige vederlag som abonnentene vil bli avkrevet. Samlet kostnadsnivå vil normalt være vesentlig for abonnentens ønsker m.h.t. sammensetningen av grunntilbudet.

Flertallet foreslår i *fjerde ledd* ikke særskilte krav m.h.t. hvordan abonnentene skal ha mulighet til å gjøre seg kjent med utfallet av abonnentundersøkelsen. Abonnentene vil normalt bare ha behov for å gjøre seg kjent med utfallet av undersøkelsen dersom de ønsker å kontrollere grunnlaget for kabeloperatørens sammensetning av grunntilbudet, jfr. G § 5. Kabeloperatøren vil etter G § 5 annet ledd ha plikt til å varsle om ny sammensetning; herunder endringene i grunntilbudet. Det vil da være grunn til samtidig å angi hvordan endringene har grunnlag i utfallet av abonnentundersøkelsen.

I mange tilfeller vil det være naturlig at opplysninger om utfallet blir sendt i eventuell informasjonskanal som kabeloperatøren driver. Skriftlig meddelelse vil eksempelvis kunne skje i forbindelse med fakturering e.l. Det må likevel være tilstrekkelig at abonnentene kan få innsyn i utfallet av abonnentundersøkelsen ved henvendelse til kabeloperatøren. De må i et slikt tilfelle kunne ha krav på å få kopi av resultatet e.l.

Til § 5 (Sammensetning og endring av grunntilbudet)

Bestemmelsen gjelder både førstegangs sammensetning og senere endringer i grunntilbudet. Kabeloperatøren plikter å legge betydelig vekt på resultatet av sist gjennomførte abonnentundersøkelse. Abonnentundersøkelsen skal likevel ikke være ubetinget bindende. Utfallet av undersøkelsen må uansett tolkes. Kabeloperatøren må sørge for at grunntilbudet er innenfor en økonomisk ramme som har klar

dekning i abonnentundersøkelsen. Det vil være viktig å hindre stadig prispress i tilknytning til endringer i perioden mellom to abonnentundersøkelser.

Bestemmelsen er utformet på grunnlag av en avveining av ulike hensyn; i første rekke av behovet for et grunntilbud som avspeiler abonnentenes ønsker, men som kan tilpasses vesentlige endringer i tilbudet av fjernsynssendinger m.v. etter at abonnentundersøkelse er avholdt. Videre har det vært et ønske om å unngå tilfeldige utslag som kan oppstå dersom dagens abonnentvalgordning fortsatt skulle gjelde.

Flertallet antar at forslaget i liten utstrekning vil få innvirkning på de vilkår for videresending i kabelnett som kringkastingsselskapene stiller. Flertallet antar at det kan bli sterk konkurranse om å bli videresendt i grunntilbudet. Ytterligere vises til de klare begrensninger m.h.t. mulighetene til prisøkning som er angitt ovenfor. Forholdet mellom kabeloperatør og kringkastingsselskap ligger utenfor utvalgets mandat.

Ved tolkningen av utfallet av en abonnentundersøkelse, må det være avgjørende hvilke fjernsynssendinger som har fått prosentvis størst oppslutning. Det kan ikke være noe vilkår at det er oppnådd en oppslutning på minst 50% av avgitte stemmer e.l. Når det gjelder kostnadsnivået, må det derimot sees hen til hvilket nivå et flertall av abonnentene er villige til å akseptere for grunntilbudet.

Kabeloperatøren må utøve et saklig og forsvarlig skjønn ved sammensetning og endring av grunntilbudet. Kabeloperatøren må i denne forbindelse også vurdere om gjennomføringen av endringer etter en abonnentundersøkelse bør skje gradvis, f.eks. for å unngå kostnader knyttet til avtaler for sendinger som abonnentene ikke lenger ønsker å motta. Kabeloperatøren må sørge for at avtalene med kringkastingsselskapene kan sies opp relativt raskt. Gradvise endringer kan også være naturlig dersom abonnentene har forskuddsbetalt for mottak av sendinger som vil bli fjernet fra grunntilbudet p.g.a. lav oppslutning i ny abonnentundersøkelse.

Kabeloperatøren må kunne avvike fra utfallet av abonnentundersøkelsen f.eks. når tekniske eller økonomiske forhold gjør dette nødvendig. Kabeloperatøren må videre kunne legge vekt på å hindre tilfeldige utslag. Dersom mange har ønsket f.eks. en fjernsynssending rettet mot barn, men stemmene er blitt fordelt på flere relativt likeartede fjernsynssendinger, må kabeloperatøren kunne sikre at en populær slik sending kommer med i grunntilbudet, selv om ingen av disse isolert sett fikk tilstrekkelig oppslutning.

Kabeloperatøren skal også legge vekt på å sikre at utvalget av fjernsynssendinger blir tilstrekkelig bredt og allsidig. Kabeloperatøren kan dermed ta rimelig hensyn til vesentlige interesser hos et mindretall blant abonnentene.

Mindretallsbeskyttelse kan etter omstendighetene også tilsi at grunntilbudet blir holdt på samme prisnivå som tidligere. Dersom eksisterende tilbud er rimelig variert, kan dette tale mot å legge ut en ny lisensbelagt fjernsynssending i grunntilbudet; med mindre dette har klar forankring i en nylig avholdt abonnentundersøkelse.

Hvor stor vekt kabeloperatøren skal legge på utfallet av abonnentundersøkelsen vil bl.a. kunne være avhengig av oppslutningen ved undersøkelsen, hvor lang tid som er gått fra siste undersøkelse ble gjennomført, samt hvor tungtveiende økonomiske, tekniske eller andre forhold som tilsier avvik fra resultatet av abonnentundersøkelsen.

Utgangspunktet er at endringer primært kan foretas for å tilpasse sammensetningen på grunnlag av utfallet av en abonnentundersøkelse. Endringer i tilbudet av fjernsynssendinger og formidlingsvilkår vil imidlertid kunne medføre behov for tilpasninger mellom to abonnentundersøkelser. Regelverket vil ellers bli for statisk. Flertallet - med unntak av Isaksen og Wiik - mener at plikten til å legge «betydelig vekt» på abonnentenes prioriteringer av sendinger og kostnadsnivå i sist gjennom-

førte abonnentundersøkelse vil gi abonnentene den nødvendige beskyttelse mot uønskede prisøkninger.

Annet ledd regulerer tidspunktet for iverksetting av endring av grunntilbudet, eller vilkårene for mottak av dette. Tremåneders-fristen for iverksettelse foreslås på bakgrunn av forslaget om ekstraordinær rett til oppsigelse for abonnent som etter endringen ikke ønsker å fortsette sitt abonnentforhold, jfr. G § 7. Et eksempel på «særlige grunner» som kan gi grunnlag for raskere iverksettelse, er dersom det blir nødvendig med en mindre endring av vederlaget for en fjernsynssending som har fått stor oppslutning.

Et *mindretall* - Isaksen og Wiik - foreslår et særskilt annet ledd om begrensning i adgangen til å endre vederlag og vilkår for grunntilbudet uten at det er avholdt ny abonnentundersøkelse. Dette mindretall foreslår at bestemmelsen skal gjelde i tidsrommet mellom programsammensetning av grunntilbud på grunnlag av utfallet av en abonnentundersøkelse. Prisgrensen gjelder for hele tidsrommet, uavhengig av antall endringer i vederlag og vilkår innenfor dette tidsrommet. Det forutsettes at endringer i vederlaget for grunntilbudet bare kan skje på bakgrunn av endringer i programtilbudet, og ikke andre forhold. Vederlagsøkninger utover den angitte prisgrense vil kreve avtale med hver enkelt abonnent.

Statens medieforvaltning må avgjøre hva som skal til for å godtgjøre at abonnentene ønsker endringer i grunntilbudet. Dette vil f.eks. være vurderinger av metoder for å avdekke abonnentenes ønsker og vurderinger av kriteriet «overveiende sannsynlig»; hvor det vil være rom for tolkninger. Dette mindretall foreslår at flertallets forslag til annet ledd, skal være tredje ledd i mindretallets forslag til G § 5.

Til § 6 (Vederlag for grunntilbudet)

Abonnentens plikt til å betale det vederlag som fremkommer når kabeloperatøren har fastsatt grunntilbud i overensstemmelse med §§ 3 til 5 innebærer avklaring av et spørsmål som har vært omdiskutert. Endring i vederlaget kan på denne bakgrunn skje uten at det blir inngått avtale om dette med samtlige abonnenter. Bakgrunnen for bestemmelsen er de hyppige endringer innenfor kringkastingssektoren, herunder tilbudet av fjernsynssendinger. Det vil alternativt være vanskelig å opprettholde et tilstrekkelig attraktivt tilbud som i utgangspunktet vil kunne mottas av alle abonnentene i kabelnettet.

Endring i vederlaget kan imidlertid bare skje dersom kabeloperatøren har fulgt bestemmelsene i G §§ 3 til 5 og herunder utøvet et saklig og forsvarlig skjønn. Bestemmelsen i G § 6, jfr. § 5 setter klare grenser for hvor store endringer kabeloperatøren kan foreta uten å måtte reforhandle avtalene med abonnentene. Abonnentene kan kreve dokumentasjon for kravet på vederlag. Utvalget forutsetter at kabeloperatøren vil informere om dette i varselet etter G § 5.

Bestemmelsen knytter seg utelukkende til et grunntilbud. Dersom det er individuelle avtaler om tilleggstjenester fra kabeloperatøren, må endringer avtales på vanlig måte. Tilleggstilbud av fjernsynssendinger vil normalt være betinget av bruk av dekoder e.l. Det foreligger dermed ikke på samme måte praktiske problemer mht. å stoppe videresendingen av disse fjernsynssendingene dersom partene ikke kommer frem til ny avtale.

Grunntilbud skal i utgangspunktet være tilgjengelig for samtlige abonnenter. Grunntilbudet kan i særlige tilfelle omfatte flere fjernsynssendinger enn det enkelte abonnenter i kabelnettet er i stand til å motta f.eks. som følge av at de har et gammelt abonnentnett e.l. Dersom en abonnent ikke kan motta hele grunntilbudet som følge av begrensninger i kapasiteten i kabeloperatørens nett, har abonnenten derimot ikke plikt til å betale vederlag for mer enn de sendinger vedkommende mottar.

Dersom det er inngått separat avtale om sammensetning av grunntilbudet med borettslag e.l., må kabeloperatøren ha bevisbyrden for i hvilken utstrekning slik separat avtale omfatter et grunntilbud etter denne forskrift. Kabeloperatøren må derfor angi hva som er ansett som grunntilbudet etter denne forskrift.

Til § 7 (Ekstraordinær rett til oppsigelse)

I gjeldende avtaler vil abonnementet normalt ha en varighet av 2 år med etterfølgende automatisk fornyelse for ett år ad gangen. Partene må eventuelt si opp avtalen ved rekommandert brev senest 6 måneder forut for utløpet av avtalen, jfr. abonnementskontrakt for kabelnett for formidling av kringkasting iht. forskrift av 22. januar 1988 pkt. 6.1. I flertallets forslag til forskrift om avtale mellom kabeloperatør og abonnent om videresending av kringkastingssendinger m.v. er det ikke inntatt noe påbud m.h.t. abonnementsavtalenes varighet. Normalt vil avtalen trolig løpe f.eks. ett år ad gangen.

Flertallet foreslår likevel uansett en ekstraordinær rett til oppsigelse ved endring av grunntilbudet eller vilkår for mottak av dette som nevnt i § 5. Avgjørende er at det er inntrådt en endring i forhold til det som var avtalt mellom partene, eventuelt supplert med tidligere endringer i medhold av G § 5.

Til § 8 (Avskjerming)

Bestemmelsen tilsvare § 4-1 annet ledd i forskrift om kabelsendingar av 7. oktober 1988.

Til § 9 (Klage)

Bestemmelsen innebærer en presisering av klageretten etter kringkl. § 4-6. Utvalget er kommet til at det ikke er nødvendig å oppstille klagerett for kabeloperatøren, eller eventuelt annen eier av kabelnettet eller deler av dette. Bakgrunnen er at kabeloperatøren er den som - med grunnlag i abonnentundersøkelsen - treffer avgjørelsen av hva som skal videresendes i kabelnettet.

Flertallet viser til sine merknader til § 4-6 under pkt. 11.1 ovenfor.

Flertallet foreslår at Statens medieforvaltning skal være klageinstans. Statens medieforvaltning har også kompetanse til å behandle andre typer klager etter kringkastingstloven kap. 4. Vedtak i klagesak vil være et forvaltningsvedtak. Utvalget foreslår under tvil at vedtak av Statens medieforvaltning angående kabeloperatørens avgjørelse av grunntilbud m.v. ikke skal kunne påklages til departementet. Dette vil være utpregede skjønsmessige avgjørelser. Avgjørelsene vil i tillegg ha begrenset betydning for den enkelte abonnent. Dersom et vedtak skulle vise seg å få vidtrekkende konsekvenser, f.eks. for kabeloperatører generelt, vil spørsmålet eventuelt kunne tas opp på generelt grunnlag.

Vedtak fra Statens medieforvaltning vil kunne prøves av domstolene etter de alminnelige prinsipper for prøvelse av forvaltningsvedtak. Tvist om størrelsen av vederlaget m.v. vil videre kunne være et avtalespørsmål som kan bringes inn for eventuell tvistenemnd, jfr. utvalgets forslag til § 17 i forskrift om avtale mellom kabeloperatør og abonnent om videresending av kringkastingssendinger m.v. Avskjæringen av klagerett innebærer et unntak fra de alminnelige prinsipper om rett til å påklage forvaltningsvedtak. En slik avgrensning er forutsatt i kringkl. § 4-6 tredje ledd.

Til § 10 (Opplysningsplikt ved klage)

Det foreslås at kabeloperatøren skal ha plikt til å gi Statens medieforvaltning de opplysninger og utlevere de dokumenter som Statens medieforvaltning krever. Dette vil også kunne gjelde opplysninger angående økonomiske forhold. Statens medieforvaltning har taushetsplikt etter de alminnelige bestemmelser i forvaltningsloven.

Dersom en kabeloperatør unnlater å etterkomme pålegg om å gi opplysninger, vil dette bl.a. kunne få betydning for utfallet av saken. Flertallet har ikke funnet behov for å gi særregler om bistand fra politiet til å innhente opplysninger e.l.

Til § 11 (Unntak fra forskriften)

Bestemmelsen vil gi hjemmel for å gjøre unntak fra forskriften i enkelttilfelle. Flertallet antar at dette vil kunne være ønskelig da det er vanskelig å overskue utviklingen m.h.t. tekniske forutsetninger, vilkår for videresending av fjernsynssendinger i kabelnett m.v.

Til § 12 (Ikrafttredelse)

Flertallet viser til sine merknader i "*Enkelte lovtekniske spørsmål*" i avsnitt 8.4.6.

11.2.3 Merknader til forslag fra mindretall (Jahr Røine)*Til mindretallets (Jahr Røine) § 2. Virkeområde*

Det er viktig å skille mellom kabelnett som eies og drives av en profesjonell kabeloperatør og kabelnett som eies og drives av brukerne. Brukereide nett finnes i borettslag, boligaksjeselskap og sameier. I tillegg driver velforeninger flere steder egne kabelnett organisert som andelslag. Det finnes også store brukereide kabelnett, der flere borettslag, velforeninger etc. har gått sammen og organisert sine nett i ett andelslag.

Slike nett har ofte sin egen hovedstasjon som forsyner nettet med signaler, eller de kjøper alle eller enkelte signaler fra en kabeloperatør.

I slike nett fattes vedtak om disponering av kabelnettet, programtilbud og prisfastsettelse på generalforsamling eller i andre ansvarlige organ. Det finnes allerede et lovverk som regulerer disse forholdene og slike nett må derfor unntas fra bestemmelsene i denne forskrift.

Til mindretallets (Jahr Røine) § 3. Grunntilbud.

Dette medlem mener det er viktig å sørge for at det grunntilbudet som sendes åpent i nettet har en viss bredde og ivaretar ulike seergruppers interesser. Det er også viktig å ivareta mindretallsinteresser. Dette bør nedfelles i forskriften.

Til mindretallets (Jahr Røine) § 4. Abonnentene avgjør programtilbudet.

I motsetning til flertallet, mener dette medlem at det er abonnentene som skal avgjøre programtilbudet og ikke kabeloperatør. Det er kun tekniske og økonomiske årsaker som kan hindre at abonnentenes ønsker og prioriteringer blir fulgt.

Til mindretallets (Jahr Røine) § 5. Abonnentråd.

Dette medlem viser til det dette medlem har skrevet under generelle merknader i "*Dissens fra Jahr Røine angående abonnentråd m.v.*" i avsnitt 8.5.

Det må lages en egen forskrift for brukermøtet og abonnentrådet. Forskriften må omtale forhold som innkalling av konstituerende brukermøte og avholdelse av årsmøte, valg av abonnentråd, sammensetning, funksjonstid, arbeidsoppgaver, informasjon, møtehyppighet, forholdet mellom kabeloperatør og abonnentråd etc. Kostnader ved brukermøtet og abonnentrådet dekkes av abonnentene og kreves inn av kabeloperatør sammen med de øvrige kabel-TV-avgiftene.

Abonnentrådet bør selv bestemme hvor ofte det skal sammenkalles. I tillegg kan kabeloperatør be om at abonnentrådet kommer sammen. Kabeloperatør må legge fram for abonnentrådet de opplysninger rådet trenger for å fatte sine vedtak.

Abonnentrådet skal uttale seg om alle spørsmål som har med programvalg og priser å gjøre, herunder bruk av dekoder, sammensetning av pakker og extended basic. Abonnentrådet skal også kunne uttale seg om disponering av kabelnettet utover videresending av fjernsynssendinger og kostnader i forbindelse med dette. Abonnentrådet skal også holdes orientert av kabeloperatøren om tekniske forhold ved kabelnettet og behov for modernisering.

Til mindretallets (Jahr Røine) § 6. Abonnentundersøkelse

Også der det finnes abonnentråd kan det gjennomføres abonnentundersøkelse. Det er naturlig at abonnentrådet og kabeloperatøren forbereder denne i fellesskap. Både kabeloperatør og abonnentrådet bør vurdere svarene og hvilke konkrete konsekvenser disse får for programtilbudet.

Dersom abonnentråd og kabeloperatør har ulikt syn på hvilke programmer som bør sendes på nettet, skal det foretas abonnentundersøkelse.

Også andre spørsmål enn sammensetning av grunnpakken kan gjøres til gjenstand for abonnentundersøkelse. Også spørsmål om pakking av program i forbindelse med bruk av dekoder bør kunne inngå.

Alle abonnenter skal gjøres kjent med utfallet av undersøkelsen når denne resulterer i ny programsammensetning og endret vederlag. Dette kan skje f.eks. over infokanalen.

Til mindretallets (Jahr Røine) § 7. Sammensetning og endring av grunntilbudet

Kabeloperatøren skal legge avgjørende vekt på abonnentenes ønsker og prioriteringer når det gjelder sammensetning og endring av grunntilbudet. Der det er foretatt abonnentundersøkelse, er denne forpliktende både for abonnentrådet og kabeloperatøren.

Til mindretallets (Jahr Røine) § 11. Klageorgan

Det bør oppnevnes et eget klageorgan, uavhengig av Statens medieforvaltning, bestående fra 3-5 medlemmer som har spesiell kunnskap om saksfeltet, men som ikke representerer partsinteresser. Klageorganet skal behandle klager fra enkeltpersoner, abonnentgrupper eller abonnentråd. Klageorganet skal behandle klager både om sammensetning av programtilbud, pris og andre konflikter som kan oppstå mellom abonnenter og kabelselskap.

11.2.4 Merknader til forslag fra mindretall (Børmer og Hansen)

11.2.4.1 Mindretallets (Børmer og Hansens) merknader til forslag til endring i kringkastingstloven

Til mindretallets (Børmer og Hansen) § 4-4:

I samsvar med Børmers og Hansens forslag til forskrift om videresending § 3-1, vil det være påkrevet å endre kringkastingstlovens § 4-4, slik at det fremkommer at det er kabeloperatøren som fastsetter programtilbudet. Bestemmelsen vil videre forutsette at kabeloperatøren må gjøre dette under hensyn til abonnentenes ønsker. Det vises til kommentarene til forskrift om videresending § 3-1 nedenfor.

11.2.4.2 Mindretallets (Børmer og Hansens) merknader til forslag til forskrift om videresending

Til mindretallets (Børmer og Hansen) § 1:

Definisjonen av «abonnet» bygger utelukkende på at det foreligger et avtalt tilknytningsforhold. Det vil være uheldig å knytte definisjonen til avtalen om mottak av kringkasting. Hos fellesabonnenter, f.eks. borettslag, kan de enkelte husstander ha inngått avtale med kabeloperatør om mottak av betalingsfjernsyn. Det er imidlertid borettslaget, og ikke de enkelte husstander, som står i det grunnleggende avtaleforhold med kabeloperatøren, der det sentrale punkt er tilknytningen av borettslagets eget kabelnett med kabeloperatørens nett. Eventuelt har borettslaget i tillegg gjort avtale med kabeloperatøren om mottak av betalingsfjernsyn for fri distribusjon i borettslagets eget nett.

Begrepet «kanal» er anvendelig for å angi kabelnettets overføringskapasitet for kringkasting på en enkel måte.

«Programutvalg» betegner kabeloperatørens samlede tilbud av videresendt kringkasting. Det dekker dermed alle kringkastingssendinger som videresendes i kabelnettet, enten den enkelte sending følger vederlagsfritt med tilknytningen eller den må bestilles mot et vederlag. «Programutvalg» kan sammenlignes med vareutvalget i en bokhandel eller i en aviskiosk.

Til mindretallets (Børmer og Hansen) § 2:

Forskriften vil i utgangspunktet gjelde for både radio- og fjernsynssendinger. De særskilte regler i §§ 3-1 til 3-3 om kabeloperatørs plikt til å ta hensyn til abonnentenes ønsker ved fastsettelsen av programutvalget, gjelder bare fjernsyn. Dette fremgår av ordlyden til de nevnte paragrafer. Behovet for tilsvarende regler for radiosendinger synes ikke å være til stede. De øvrige regler, herunder § 4 om avtalevilkår, gjelder også for radiosendinger. Dette er naturlig bl.a. fordi betalingsradio allerede tilbys til en stor del av landets abonnenter.

Etter kringkastingstlovens § 4-1 får lovens kap. 4 kun anvendelse på kabelnett med mer enn 100 husstander og/eller 25 enkeltstående bygninger tilknyttet. De minste kabelnettene er på denne måte fritatt for en del reguleringer, hvilket fører til konkurransevridning og tendenser til oppsplitting av større nett i mindre enheter. Børmer og Hansen deler utvalgsflertallets oppfatning vedrørende det reelle behovet for en endring av virkefeltet.

Grunnlaget for den kringkastingstrettslige regulering av videresending har hittil vært at den anses som en form for kringkasting, slik dette er definert i lovens § 1-1. Etter Børmers og Hansens oppfatning fremstår det som usikkert om man på grunn-

lag av den gjeldende § 1-1 kan anse enhver videresending til 25 husstander som en utsending til «allmennheten». Spørsmålet krever uansett en bredere vurdering enn den som har vært rammene for utvalgets utredning. Disse utvalgsmedlemmer vil derfor oppfordre Kulturdepartementet til eventuelt å se nærmere på denne problemstilling.

I forhold til Børmers og Hansens forskriftsforslag kunne det ha vært naturlig at §§ 4-1 og 4-2 fikk anvendelse der kringkastingssendinger tilbys til forbruker, uavhengig av kabelnettets størrelse. Dette kunne eksempelvis skje ved helt og holdent å løfte disse bestemmelser ut av kringkastingens område. I stedet kunne de overføres til den øvrige lovgivning som er gitt til vern av forbrukerne. Det er uansett forbrukermyndighetene som vil ha ansvaret for den videre oppfølging av disse regler. Børmer og Hansen har imidlertid ikke hatt noe grunnlag i utredningene for å konkretisere en slik løsning.

Til mindretallets (Børmer og Hansen) § 3-1:

Bestemmelsen viderefører prinsippet fra kabelleven av 1988 om at programutvalget skal gjenspeile abonnentenes ønsker. Presiseringen av at det er kabeloperatøren som treffer vedtak om programutvalget, på grunnlag av abonnentenes ønsker, er i det vesentlige en beskrivelse av den faktiske situasjon som har rådet siden 1988. Bestemmelsen gir i utgangspunktet en plikt for kabeloperatøren til å ta hensyn til abonnentenes ønsker.

Denneplikten omfatter hele programutvalget av fjernsynssendinger, det vil si samtlige fjernsynssendinger som videresendes, også de som sendes kodet i kabelnettet. Hvis eksempelvis 24 kanaler benyttes til videresendingen, er det sannsynlig at programutvalget også vil inneholde sendinger med en forholdsvis liten oppslutning, men som kan være av betydelig interesse for den enkelte abonnent. Ved de fleste undersøkelser må det regnes med visse unøyaktigheter i målingen av hva abonnentene ønsker. Et visst spillerom for skjønn hos kabeloperatøren bør det derfor være når målingene viser små forskjeller mellom de lavest prioriterte sendingene. Ved formuleringen «under hensyn til» er det ment å gi uttrykk for nettopp dette. Abonnentene vil uansett ha mulighet til å påklage kabeloperatørens fastsettelse av programutvalget etter § 3-4.

Til mindretallets (Børmer og Hansen) § 3-2:

De lokale forhold varierer sterkt, og det er ikke hensiktsmessig å fastsette en bestemt metode for å undersøke hva abonnentene ønsker. Innen andre tjenesteytende næringer og innen varehandel kjenner man en rekke metoder for markedsundersøkelser. For en del kabelnett kan forholdene ligge til rette for telefonintervju av et representativt utvalg. For andre kabelnett kan det eventuelt være mulig å gjennomføre postale undersøkelser med tilfredsstillende representativitet. Særlig i små kabelnett kan kabeloperatøren overlate til en forening som representerer abonnentene å gi uttrykk for hva de ønsker. Overfor fellesabonnenter, f.eks. borettslag, bør kabeloperatøren ta hensyn til hva husstandene innen borettslagene ønsker.

Det er påvist at abonnentene i liten grad kjenner til hvordan programutvalget blir fastsatt etter dagens regler. I kabelnett der det er sendt ut stemmesedler til samtlige abonnenter, er det registrert at kun et mindretall likevel kjenner til hvilken ordning som praktiseres. Derfor er det viktig at kabeloperatør gir informasjon om sine undersøkelsesmetoder, f.eks. via kabelnettets informasjonskanal. Også av hensyn til abonnentenes utøvelse av klageadgangen etter § 3-5 er kjennskap til undersøkelsesmetodene nødvendig.

Til mindretallets (Børmer og Hansen) § 3-3:

Det vil erfaringsmessig være behov for visse endringer i programutvalget, idet eksisterende sendinger faller bort, eller nye kommer til. Det ville være for tungvint og kostnadskrevende å stille krav om nye undersøkelser i hvert enkelt tilfelle. Kabeloperatøren må her kunne treffe sine egne beslutninger på grunnlag av en fortolkning av den foregående undersøkelse.

Til mindretallets (Børmer og Hansen) § 3-4:

Hovedprinsippet om disponeringen av kanalene krever neppe noen nærmere begrunnelse. De tekniske begrensninger i tilgjengeligheten vil ofte ligge på abonnentens side i form av lav overføringskapasitet i det interne kabelnett eller gamle fjernsynsapparater med lav mottakskapasitet. For enkelte kabelnetts vedkommende kan de nevnte begrensninger på abonnentenes side fortsatt innebære at ca. 20% av dem sitter med en egen mottakskapasitet på kun 6 kanaler.

Til mindretallets (Børmer og Hansen) § 3-5:

Statens medieforvaltning har allerede betydelig kompetanse i spørsmål om fastsettelse av programutvalg og om abonnentundersøkelser. Det fremstår derfor som naturlig at dette forvaltningsorgan fortsatt skal ta seg av klagebehandlingen. Vedtak i slike saker vil kun ha virkning frem til neste gang kabeloperatøren foretar sin undersøkelse. Det fremstår da ikke som hensiktsmessig å belaste forvaltningen med en adgang til å få slike vedtak klagebehandlet.

Til mindretallets (Børmer og Hansen) § 4-1:

Avtaleforholdet mellom kabeloperatør og abonnent vil for det første dreie seg om selve tilknytningen og de tekniske og praktiske sider ved dette. Slike tilknytningsvilkår får etterhvert en flersidig betydning når ulike teletjenester kan bli formidlet via kabelnettet. I hovedsak vil disse vilkår måtte ses i sammenheng med annen telerettslig regulering. I forhold til de kringkastingstjenester som skal formidles, er dog den kanalkapasitet som stilles til disposisjon en viktig opplysning for abonnentene, i det det angir størrelsen av programutvalget.

Til mindretallets (Børmer og Hansen) § 4-2:

Første ledd, første setning, fastsetter en klar hovedregel om at abonnentens betalingsplikt for tilbudte kringkastingstjenester baserer seg på avtale som spesifiserer de tjenester betalingen omfatter. Dette skaper forutsigbarhet for den enkelte abonnent, i det man ikke risikerer å bli avkrevet vederlag for sendinger man ikke har inngått avtale om. Annen setning fastslår visse krav til markedsføringen av sendingene, slik at abonnentene ikke kan presses til å betale vederlag for sendinger som de ikke ønsker å betale for. Kravet om en spesifisert avtale forutsetter normalt former for teknisk tilgangskontroll. En alternativ fremgangsmåte er benyttet i en rekke kabelnett på Sør- og Østlandet for svensk Kanal 1 og TV2, der disse sendinger med tilhørende betalingsplikt er inntatt i abonnementsavtalene som en fast ordning. For de sendinger som kabeloperatøren har samtykke til å videresende uten vederlagskrav fra rettighetshaverne, vil det ikke være grunnlag for noe tilsvarende krav overfor abonnentene om betaling for mottak. Mottak av disse sendinger vil abonnentene være sikret gjennom reglene om fastsettelse av programutvalg i "*Generelt om vide-*

resending av kringkastingssendinger i kabelnett m.v." i kap. 3, uten en avtale som spesifiserer disse, og uten risiko for å bli avkrevet særskilte programavgifter.

Annet ledd gir en unntaksregel fra kravet om spesifiserte avtaler for de kabelnett der former for teknisk tilgangskontroll ikke er etablert. Tekniske og økonomiske forhold kan være årsak til at man hittil ikke har funnet det forsvarlig å etablere tilgangskontroll. Det er normalt i de minste nettene at dette kan være situasjonen. Det forutsettes også i disse tilfelle at betalingskravet mot abonnenten må basere seg på avtale. For å kunne tilby betalingspliktige sendinger i slike nett, må kabeloperatøren i praksis sikre seg en avtafefestet rett til å kunne avkreve en viss tilleggsbetaling for slike sendinger, uavhengig av om den enkelte abonnent for sin del ønsker de aktuelle sendinger eller ikke. I samsvar med hovedregelen i § 3-1 vil imidlertid kabeloperatøren fastsette hvilke betalingspliktige kringkastingssendinger som skal videresendes til alle abonnenter. For abonnentene vil selvsagt også prisen være en variabel faktor ved denne type avtaler.

En slik unntaksregel er såpass spesiell at det normalt må forutsettes at kabeloperatøren ikke har etablert noen teknisk tilgangskontroll. For å forhindre for stor ubalanse mellom kabeloperatør og abonnent, er det dessuten behov for å sette visse krav til innholdet i dem. Å forskriftsregulere konkrete vilkår, kan være uheldig, fordi forholdene varierer mye mellom de enkelte kabelnett og fra sted til sted.

Gjennom forhandlinger mellom kabel-TV- bransjen og Forbrukerombudet ble man i 1986/87 enige om den såkalte «80%-regelen», der ulike sikringer for abonnentene ble utformet. Det er grunn til å anta at den senere utvikling kan tilsi noe andre løsninger i dag. I og med at bransjen og Forbrukerombudet tidligere har oppnådd enighet om løsninger av dette spørsmål, er det derfor hensiktsmessig å overlate den nærmere utforming av slike løsninger til de nevnte parter. Abonnentenes interesser vil på denne måte være ivaretatt ved at de aktuelle formidlingsvilkår skal ha vært gjenstand for forhandlinger med Forbrukerombudet før de fremmes av kabeloperatøren. At en slik forhandling er gjennomført, burde også øke muligheten for at abonnentene slutter opp om de vilkår som tilbys. Overfor de vilkår som strider mot de forhandlingsløsninger som måtte fremkomme, vil Forbrukerombudet kunne anvende sin kompetanse til å stanse urimelige vilkår.

Annet ledd oppstiller på denne bakgrunn visse rammer for denne type avtaler. Det vil deretter være opp til bransjen og Forbrukerombudet å konkretisere praktiske og akseptable løsninger innenfor disse rammer.

Til mindretallets (Børmer og Hansen) § 5:

Reglene i "*Generelt om videresending av kringkastingssendinger i kabelnett m.v.*" i kap. 3 og "*Enkelte utviklingstendenser m.h.t. formidling av kringkasting og andre informasjonstjenester*" i 4 kan i praksis kun gjennomføres ved at de får virkning på samme tid for alle avtaleforhold i det enkelte kabelnett. Kabeloperatørene kan ha et varierende behov for tid til å tilpasse seg forskriften. En overgangsperiode på 1 år vil være i samsvar med de gjeldende regler om abonnementsavtalenes løpetid. Det kunne eventuelt være behov for en noe lengre overgangsperiode for de tilfeller som reguleres etter § 4-2, 2. ledd, bl.a. fordi det forutsettes forhandlinger med Forbrukerombudet.

11.3 FORSLAG FRA FLERTALLET TIL FORSKRIFT OM AVTALE MELLOM KABELOPERATØR OG ABONNENT OM VIDERESEN- DING AV KRINGKASTINGSSENDINGER M.V. (A)

Flertallets forslag har tilslutning fra alle unntatt Børmer og Hansen. Jahr Røine har imidlertid enkelte avvikende forslag til §§ 7 og 8.

Til § 1 (Definisjoner)

Definisjonene av begrepene kabeloperatør og abonnent tilsvarer i utgangspunktet definisjonene i forskrift om kabelnett for videresending av kringkastingssendinger, jfr. pkt. 11.2 ovenfor. Flertallet har imidlertid kommet til at det i forskriften om avtale bør presiseres at abonnentbegrepet også omfatter fellesabbonnenter.

Karakteristisk for abonnementsavtalen er at den gjelder tilknytning til kabelnett og mottak av kringkastingssendinger. Dersom abonnenten allerede er tilknyttet kabelnettet, vil eventuell ny avtale om mottak av kringkastingssendinger omfattes av begrepet abonnementsavtale. Utenfor faller derimot avtale om utbygging av abonnentens eget nett, service og vedlikehold av slikt abonnentnett m.v. Det er imidlertid ikke noe til hinder for at også slike spørsmål blir regulert i en abonnementsavtale, jfr. dog begrensningene i A § 5.

Flertallet ser det ikke som problematisk at begrepet abonnementsavtale også er knyttet til mottak av kringkastingssendinger; og ikke bare tilknytningen til kabelnettet. Definisjonen understreker dermed hovedformålet med avtalen. Ved innføring av nye tjenester i kabelnett, vil tjenestemottaker uansett måtte ha utstyr for tilgangskontroll, f.eks. dekoder, modem e.l. Det vil derfor ikke være noe til hinder for å inngå særskilt avtale om nye tjenester uten at dette er kombinert med abonnementsavtale om kringkastingssendinger.

Til § 2 (Virkefelt)

Flertallet har vært noe usikker på hvilket virkefelt som bør gjelde for forskriftene om avtale mellom kabeloperatør og abonnent om videresending av kringkastingssendinger m.v. Flertallet har på den ene side lagt vekt på at ny teknologi og utviklingen i bransjen er gått i retning av å etablere kommersielle nett som har en størrelse på mindre enn 25 bygninger og/eller 100 husstander. Hensynet til forbrukervern tilsier dermed at også mindre nett omfattes av forskriften. Det er videre vesentlig at man forhindrer f.eks. oppsplitting av nett med sikte på å unngå den lovregulering som gjelder for tradisjonelle kabelnett.

Flertallet er på den annen side opptatt av ikke å skape unødige skranker for opprettelse av ikke-kommersielle nett med et klart avgrenset antall abonnenter. Flertallet er etter dette under tvil kommet til at grensen bør settes ved kabelnett som omfatter flere enn 25 mottakertilknytninger, jfr. nærmere "*Virkefeltet for reglene*" i avsnitt 9.2.

Flertallet foreslår i *annet ledd* at bestemmelsene likevel ikke skal gjelde for kabelnett som en beboersammenslutning, velforening, institusjon e.l. driver til eget bruk. I slike beboersammenslutninger foreligger ikke behov for forbrukervern mot en profesjonell næringsdrivende. Abonnentene er i utgangspunktet selv medeiere i kabelnettet. Avgjørelser knyttet til forholdet mellom nett og abonnent vil videre i slike tilfeller normalt ha sitt grunnlag i vedtak truffet i overensstemmelse med de regler som gjelder for vedkommende type beboersammenslutning. Flertallet mener derfor at det bør gjøres en avgrensning på linje med det som i dag gjelder etter telegrafloven § 1 nr. 2 bokstav c, og viser til praksis etter denne bestemmelse.

Til § 3 (Ufravikelighet)

Bestemmelsene i forskriften skal være ufravikelige til beskyttelse av abonnenten. Det kan derimot gjøres gjeldende avtalebestemmelser som entydig er gunstigere for abonnenten. Ufravikelighet gjelder utelukkende de spørsmål som direkte er regulert i forskriften.

Til § 4 (Avtalens form. Endringsavtale)

Bestemmelsen stiller krav til avtalens form og innhold. Formkravet innebærer ikke plikt til ordrett gjengivelse av forskriften.

Etter *annet ledd* skal abonnenten opplyse om eventuelle endringer i antall husstander som omfattes av abonnementskontrakten. Dette vil særlig gjelde for fellesabbonnenter.

Til § 5 (Andre avtaler angående kabelnettet)

Bestemmelsen har sitt grunnlag i gjeldende forskrift om abonnementskontrakt pkt. 3. Formålet er å sikre at abonnenten ikke skal bli forpliktet til å benytte kabeloperatøren ved utbygging, service og vedlikehold på abonnenteid del av nettet. Det er viktig å gi mulighet for konkurranse. Dette er særlig praktisk for fellesabbonnenter som kan ha et omfattende internt abonnenteid nett innenfor f.eks. et borettslag.

Friheten til å velge gjelder i forholdet til kabeloperatøren, Forskrifter gitt i medhold av telelovgivningen kan gi begrensninger. Etter forskrift om overføringsnett for kringkasting av 7.12.1993 § 3 har eier plikt til å benytte autorisert installatør ved arbeid knyttet til nettet.

Til § 6 (Opplysningsplikt)

Bestemmelsen pålegger kabeloperatøren opplysningsplikt m.h.t. vesentlige forhold angående kabelnettet og avtaleforholdet. Bestemmelsen skal bl.a. sikre at abonnenten før eventuell avtaleinngåelse, blir gjort kjent med forventet fremtidig oppgradering av nettet. Oppgradering av nettet m.v. vil kunne påføre abonnenten kostnader dersom rettslig grunnlag for å belaste abonnenten for slike utgifter foreligger. I mange nett er det en relativt høy tilknytningsavgift. Når slik tilknytningsavgift er betalt, vil det i praksis oppstå en sterk binding til vedkommende kabeloperatør.

Opplysningsplikt vil foreligge også etter avtaleinngåelsen. Bakgrunnen er at avtalen vil kunne gi grunnlag for et langvarig, løpende avtaleforhold. Flertallet finner ikke grunnlag for å oppstille bestemte frister m.h.t. når opplysninger skal gis. Avgjørende vil være hvilke endringer m.h.t. standarden i kabelnettet og andre sider ved avtaleforholdet som vil kunne bli aktuelle.

Til § 7 (Forholdet mellom kabeloperatørens nett og abonnentens nett. Grensesnitt)

Etter *første ledd* skal abonnementsavtalen angi grensesnittet mellom kabeloperatørens nett og abonnentens nett. Grensesnittet er avgjørende for hvem av partene som kan disponere over de ulike deler av nettet, hvem som har vedlikeholdsplikt m.v., jfr. bl.a. A §§ 5, 8 og 9. Grensesnittet må avtales individuelt. Forutsetningene om hvor grensesnittet bør være når det er ført stamkabel over eiendommen, er noe endret i forhold til forskriften av 22.1.88 om abonnementskontrakt, (vedlegg 1) pkt. 1.2 med note 2. Formålet er å oppnå en klarere regel.

Annnet ledd presiserer partenes ansvar for service og vedlikehold av sine nett, plikt til å hindre disposisjoner som kan skade den annens nett m.v. Etter annet ledd

annet punktum skal abonnenten medvirke til å hindre at signalene kan mottas av noen som ikke er omfattet av abonnementsavtale. Bestemmelsen vil f.eks. være aktuell for fellesabbonnenter, eller abonnent med bolig som blir oppdelt i flere boenheter. Abonnenten skal i slike tilfelle medvirke til at nye husstander ikke knyttes til nettet uten at avtale er inngått med kabeloperatøren.

Bestemmelsen inneholder dels regler rettet mot abonnenten. Selv om hovedformålet med forskriften er forbrukervern, har utvalget funnet grunn til å innta også enkelte vesentlige plikter for abonnenten i forslaget til ny forskrift.

Et *mindretall* - Jahr Røine - foreslår en tilleggsbestemmelse om at flere sammenhengende boenheter som f.eks. borettslag, bør ha felles grensesnitt mot kabeloperatørens nett. Formålet er å gi mulighet til felles nett for evt. senere informasjonsformidling internt i nærmiljøet. Bestemmelsen foreslås inntatt som nytt siste punktum i første ledd.

Til § 8 (Kabelføring over abonnentens eiendom)

Bestemmelsen innebærer i hovedsak en videreføring av de prinsipper som gjelder etter forskriften om abonnementskontrakt av 22.1.88 pkt. 5.3 og 5.4. Bestemmelsen gjelder i utgangspunktet ikke forbrukervern. For å kunne bygge ut et kabelnett, er det av praktiske og økonomiske årsaker i enkelte tilfeller nødvendig å føre stamkabelen over privat eiendom. I enkelte tilfeller vil det være nødvendig å planlegge at videre utbygging eventuelt skal skje over en abonnents eiendom. Kabeloperatøren vil derfor ha et klart behov for mulighet til å kunne føre kabel over abonnentens eiendom, samt være sikret mulighet til å foreta service, vedlikehold, eventuell oppgradering av nettet m.v. Slike rettigheter må bygge på avtale dersom annet rettsgrunnlag ikke foreligger.

Dersom retten til kabelføring skal bestå selv om abonnementsforholdet opphører, må kabeloperatøren inngå særskilt avtale om dette. Tilsvarende gjelder dersom kabeloperatøren ønsker å tinglyse en eventuell slik rett.

Den enkelte abonnent vil i utgangspunktet også selv ha fordel av utbyggingen av kabelnettet. Under enhver omstendighet vil slik rett i mange tilfeller være en naturlig del av et avtaleforhold mellom partene. Det foreslås derfor at abonnenten bare skal ha rett til vederlag for inngrepet dersom fremføringen må anses særlig belastende for eiendommen. Eventuell plikt til å betale slikt vederlag kommer i tillegg til kabeloperatørens plikter med hensyn til den fysiske fremføring av kabelen over eiendommen, plikt til å sørge for istandsetting av arealene etter at arbeidet er utført m.v.

I *trede ledd* er det vist til alminnelige erstatningsregler m.h.t. eventuelle skader forårsaket i forbindelse med arbeidene med å føre frem kabelen, eller eventuelt som følge av påvirkning av eiendommen fra kabelen e.l. Bestemmelsen er en ren henvisning til gjeldende rett. Flertallet - alle utenom Børmer og Hansen - antar imidlertid at slik henvisning kan være ønskelig av informasjonshensyn.

Et *mindretall* - Jahr Røine - foreslår en noe snevrere adgang til å føre kabel over abonnentens eiendom. Dette mindretallet foreslår derfor at første ledd skal ha strengere skjønnsmessige kriterier.

Til § 9 (Krav til kabeloperatørens nett)

En vesentlig del av kabeloperatørens ytelse etter avtalen vil være å sørge for at nettet tilfredsstillende til enhver tid gjeldende offentligrettslige krav. Dette vil f.eks. gjelde krav iht. teknisk forskrift for kabelnett/fellesantennelag av 25.6.84. Oppfyllelse av slike tekniske krav foreslås følgelig gjort til en del av kabeloperatørens plikt

også etter avtalen. Det vil likevel bare kunne bli spørsmål om mislighold i avtaleforholdet dersom brudd på de tekniske forskrifter har hatt betydning for signalmottak hos abonnenten.

Til § 10 (Hvilke kringkastingssendinger som videresendes i nettet)

Bestemmelsen oppstiller for det første plikt til å angi hvilke kringkastingssendinger som på avtaletidspunktet videresendes i nettet i særskilt vedlegg til avtalen. Som følge av forslaget om forskrift om kabelnett for videresending av kringkastingssendinger, vil sammensetningen av de kringkastingssendinger som videresendes i nettet kunne endres i avtaleperioden dersom kabeloperatøren oppfyller de krav som stilles i ovennevnte forskrift m.h.t. endringer.

Etter flertallets oppfatning er det viktig at det i avtalen blir avklart hvilke kringkastingssendinger som på avtaletidspunktet skal videresendes i nettet. Adgangen til å foreta endringer må ses i relasjon til det opprinnelige tilbud m.v. Forslagets § 10 innebærer forøvrig bare en henvisning til de regler som gjelder i henhold til den foreslåtte forskriften om sammensetning av grunntilbud (G).

Til § 11 (Tilknytningsavgift m.v.)

De fleste kabeloperatører avkrever i dag abonnenten en engangsavgift ved tilknytning til kabeloperatørens nett (tilknytningsavgift). Det foreslås at størrelsen av eventuell slik tilknytningsavgift skal fremgå av avtalen. Det øvrige vederlag som abonnenten skal betale er angitt i § 12.

Flertallet vil presisere at det ikke foreligger plikt til å innkreve engangsavgift. Det er videre fastsatt at slik avgift gjelder førstegangs tilknytning. Dersom abonnenten etter noen tid sier opp abonnentforholdet for deretter senere å gjenoppta abonnementet, kan kabeloperatøren ikke kreve ny tilknytningsavgift. Tilknytningsavgift vil bare kunne innkreves i forbindelse med førstegangs tilknytning av vedkommende hus eller leilighet til kabelnettet. Dersom kabeloperatøren gjør gjeldende særskilt krav på dekning av faktiske kostnader til arbeider med abonnenteid nett i forbindelse med tilknytningen, må kabeloperatøren samtidig skriftlig opplyse om størrelsen av slike kostnader, eventuelt hvordan vederlaget vil bli beregnet dersom partene avtaler at arbeidet skal utføres som regningsarbeid e.l.

Til § 12 (Abonnementsavgift)

Etter første ledd første punktum skal avtalen på vanlig måte angi størrelsen av årlig abonnementsavgift. Flertallet har ikke funnet grunnlag for å gi regler om i hvilken utstrekning abonnementsavgiften kan endres over tid. Flertallet forutsetter at dette spørsmål vil bli behandlet i eventuelle etterfølgende forhandlinger mellom Forbrukerombudet og kabeloperatørenes organisasjoner.

I første ledd annet punktum er det foreslått regler om spesifisering av abonnementsavgiften. Abonnenten skal motta avregning med spesifisering som angitt minst én gang pr. år. Forutsetningen er at abonnenten på denne bakgrunn skal få oversikt over samlet årlig avgift, og hva kravet på abonnementsavgift refererer seg til. Dette vil f.eks. gi muligheter til å sammenligne med hva abonnentene i andre nett betaler for lignende ytelser.

Til § 13 (Overdragelse av avtale)

Første ledd regulerer kabeloperatørens rett til å overdra sine rettigheter og plikter etter abonnementsavtalen. Bakgrunnen er bl.a. at abonnenten skal ha sikkerhet for

at kabeloperatørens plikter ikke blir overtatt av noen som ikke er i stand til å oppfylle abonnementsavtalen. Utvalget foreslår på denne bakgrunn at abonnenten skal få skriftlig informasjon om eventuell overdragelse. Solidaransvar etter første ledd tredje punktum innebærer at abonnenten kan holde seg til sin opprinnelige avtalepart med eventuelle økonomiske krav som følge av brudd på abonnementsavtalen i perioden frem til utløpet av inneværende avtaleperiode, jfr. § 14.

Annet ledd regulerer abonnentens rett til å overdra sine rettigheter og plikter etter avtalen. Dette vil kunne være aktuelt dersom abonnenten flytter. Ved overdragelse vil kjøper eventuelt kunne fortsette abonnentforholdet. Dette innebærer bl.a. at det ikke er adgang til å kreve innbetalt tilknytningsavgift på nytt, og at abonnenten uansett kan bringe abonnementsforholdet til opphør for sin egen del ved flytting.

Skjæringstidspunktet vil i et slikt tilfelle ikke være overtagelsestidspunktet, men etterfølgende tidspunkt hvor kabeloperatøren er gitt skriftlig melding om overdragelsen. Bestemmelsen bygger på forskrift om abonnementskontrakt av 22.1.88 (vedlegg 1) pkt. 9.2. Verdien av at det foreligger tilknytning til kabelnett vil kunne påvirke vederlaget ved overdragelsen av boligen. Den nye abonnenten overtar ikke ansvar for eventuell forfalt, ubetalt gjeld til kabeloperatøren fra perioden før overtagelsen, med mindre dette er avtalt særskilt.

Til § 14 (Varighet. Oppsigelse)

Utvalget foreslår ikke regler om varigheten av avtaleperioden, oppsigelsesfrister m.v., men forutsetter at disse spørsmål blir avklart i eventuelle etterfølgende forhandlinger om standardkontrakt.

Derimot opprettholdes i annet ledd prinsippet om at kabeloperatøren bare har rett til å si opp avtalen dersom saklig grunn foreligger. Dette innebærer en videreføring av prinsippet i forskrift om abonnementskontrakt av 22.1.88 (vedlegg 1) pkt. 6.1 annet ledd. Bakgrunnen for denne særregel er bl.a. at tilknytning til kabelnett gir tilgang til en viktig infrastruktur, og at abonnenten har betalt tilknytningsavgift under forutsetning av at avtaleforholdet vil kunne vedvare.

Overdragelse av avtalen til ny abonnent ved flytting kan etter omstendighetene gi saklig grunn for oppsigelse med sikte på å fremforhandle nye vilkår. Dette vil f.eks. kunne gjelde dersom tidligere abonnent etter en eldre avtale hadde særvilkår som avviker fra de vilkår som gjelder for flertallet av abonnentene i nettet.

Til § 15 (Varsel før avstengning ved mislighold)

Flertallet har ikke funnet grunnlag for å gi et fullstendig regelsett angående partenes rettigheter og plikter ved eventuelt mislighold. Slike spørsmål må finne sin løsning i eventuell standardkontrakt samt utfyllende alminnelige kontraktsrettslige prinsipper. Flertallet foreslår likevel videreført en bestemmelse om plikt til å varsle før eventuell avstengning ved vesentlig mislighold.

Rett til avstengning er betinget av vesentlig mislighold. Har abonnenten holdt tilbake vederlag med grunnlag i tvist om ytelse fra kabeloperatøren med grunnlag i alminnelige prinsipper om tilbakeholdsrett, foreligger ikke mislighold.

Til § 16 (Utfyllende bestemmelser)

Flertallet foreslår at forskriften inneholder hjemmel til å gi nærmere bestemmelser til utfylling av forskriften. Bakgrunnen er bl.a. usikkerhet om utfallet av eventuelle forhandlinger om utforming av standardkontrakt. Det vil videre kunne være behov

for utfyllende forskrifter dersom aktører i bransjen er uorganisert, og eventuelt ikke følger fremforhandlet standardkontrakt.

Til § 17 (Tvisteløsning)

Bestemmelsen bygger på forutsetning om at det i avtale mellom organisasjon for kabeloperatørene og Forbrukerrådet blir opprettet en nemnd for tvister om avtaler som angitt i forskriften. Bestemmelsen oppstiller enkelte regler for nemndsbehandlingen av slike tvister. En slik nemnd vil normalt ha representanter fra h.h.v. kabeloperatør- og forbruker-siden samt nøytralt medlem med juridisk kompetanse. Behandling i tvistenemnd vil normalt være rimeligere og mindre tidkrevende enn domstolsbehandling. Avgjørelse av slik tvistenemnd vil likevel ikke være til hinder for eventuelt senere søksmål.

Etter flertallets forslag til forskrift om kabelnett for videresending av kringkastingssendinger gitt i medhold av kringkastingssloven § 4-4, skal spørsmål i forbindelse med kabeloperatørens avgjørelse av hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes i kabelnettet, kunne bringes inn for Statens medieforvaltning. Slike spørsmål vil dermed som hovedregel ligge utenfor tvistenemndens kompetanse. Sivilrettslige konsekvenser av vedtak fra Statens medieforvaltning vil likevel kunne bli bragt inn for tvistenemnden. Utvalget forutsetter likevel at spørsmål angående størrelsen av vederlaget uansett må kunne bringes inn for tvistenemnden etter forskriften om avtale mellom kabeloperatør og abonnent om videresending av kringkastingssendinger m.v. Abonnentens vederlag er et sentralt element i avtaleforholdet.

Til § 18 (Ikrafttredelse)

Flertallet er kommet til at forskriften også vil kunne gripe inn i eksisterende avtaleforhold. Etter *første ledd* forutsettes bestemmelsene å gjelde for avtaler som blir inngått eller fornyet etter ikrafttredelsen. Når fornyelse finner sted, vil fremgå av eksisterende avtale mellom partene, jfr. forskrift om abonnementskontrakt av 22.1.88 (vedlegg 1) pkt. 6.1 - for såvidt angår avtaler inngått etter 1.1.88.

I *annet ledd* foreslås bestemmelse om opphevelse av forskrift om abonnementskontrakt for kabelnett for formidling av kringkasting av 22.1.88 med senere endringer. Som angitt under "*Bestemmelser som regulerer kontraktsforholdet mellom kabeloperatør og abonnent*" i avsnitt 5.5 ovenfor kan det reises tvil om i hvilken utstrekning forskriften fortsatt gjelder. Utvalget har ikke funnet grunn til å foreta noen vurdering av i hvilken utstrekning forskriftens bestemmelser fortsatt gjelder. Gjennom utkastets annet ledd vil imidlertid denne tidligere forskrift uansett bli opphevet ved ikrafttredelsen av den nye forskriften om avtale mellom kabeloperatør og abonnent.

KAPITTEL 12

Utkast til lov om endringer i kringkastingsloven og til forskrifter**12.1 KRINGKASTINGSLOVEN****12.1.1 Flertallets forslag**

Utkast til lov om endringer i lov 4 desember 1992 nr. 127 om kringkasting m.v. fra flertallet (alle utenom Børmer og Hansen).

I

I lov 4 desember 1992 nr. 127 om kringkasting gjøres følgende endringer:

§ 4-1 skal lyde:

§ 4-1. Virkefelt

Bestemmelsene i dette kapittel gjelder for kabelnett med mer enn 25 mottakertil-knytninger.

Et *mindretall* (Jahr Røine) foreslår ikke endring i § 4-1.

§ 4-4 skal lyde:

§ 4-4. Avgjørelse av hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes.

Kongen kan i forskrift gi regler om avgjørelse av hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes i det enkelte kabelnett, herunder om hvem som skal treffe avgjørelsen, fremgangsmåten ved og retningslinjer for avgjørelsen, klageadgang, rett til å gjøre unntak fra forskriften m.v.

§ 4-6 første ledd skal lyde:

Abonnenter, kabeleier eller *kabeloperatør* kan påklage vedtak etter bestemmelsene i §§ 4-2 til 4-5 om videresending av kringkasting, *herunder avgjørelse av hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes i kabelnett*, til Statens medieforvaltning.

Ny § 4-7 skal lyde:

§ 4-7. Minimumsvilkår for avtale mellom kabeloperatør og abonnent.

Kongen kan i forskrift gi regler om minimumsvilkår for avtale mellom kabeloperatør og abonnent som ikke kan fravikes til skade for abonnenten, herunder om opplysningsplikt for kabeloperatøren, grensesnitt, kabelføring over abonnentens eiendom, fastsettelse og avregning av tilknytnings- og abonnementsavgift, overdragelse av avtale, tvisteløsning m.v.

II

Denne lov trer i kraft fra den tid Kongen fastsetter.

12.1.2 Forslag fra mindretall (Børmer og Hansen)

Utkast til lov om endringer i kringkastingstloven fra mindretall (Børmer og Hansen):

Utkast til lov om endringer i lov av 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting

I

I lov av 4. desember 1992 nr. 127 gjøres følgende endring:

§ 4-4 første ledd skal lyde: *Kabeleier eller den som disponerer kabelnettet fastsetter hvilke kringkastingssendinger som skal videresendes i kabelnettet i tillegg til formidlingspliktige sendinger hjemlet i § 4-3, under hensyn til abonnentenes ønsker.*

II

Denne lov trer i kraft når Kongen bestemmer.

12.2 FORSKRIFT OM SAMMENSETNING AV GRUNNTILBUD AV KRINGKASTINGSSENDINGER M.V.

12.2.1 Flertallets forslag

Utkast til forskrift om sammensetning av grunntilbud av kringkastingssendinger i kabelnett fra flertallet (alle utenom Børmer, Hansen og Jahr Røine)

§ 1. Definisjoner

Med kabeloperatør menes den som forestår videresending av kringkastingssendinger i kabelnett.

Med abonnent menes den som i henhold til avtale med kabeloperatør mottar kringkastingssending fra kabelnett.

§ 2. Virkefelt

Bestemmelsene i denne forskrift gjelder for videresending av fjernsynssendinger i kabelnett som angitt i kringkastingstloven av 4. desember 1992 nr. 127 § 4-1.

§ 3 Grunntilbud

Kabeloperatøren skal videresende et utvalg av fjernsynssendinger (grunntilbud) fastsatt etter reglene i §§ 4 og 5. Grunntilbudet skal videresendes åpent i nettet.

§ 4. Abonnentundersøkelse

Kabeloperatøren skal undersøke hvilke fjernsynssendinger abonnentene ønsker i grunntilbudet, herunder hvilket kostnadsnivå abonnentene vil akseptere. Abonnentundersøkelse skal gjennomføres minst hvert annet år. Abonnentundersøkelse kan gjennomføres ved forespørsel til samtlige abonnenter, eller et utvalg av abonnentene i nettet, organ, råd e.l. som anses representativt for abonnentene.

Forut for undersøkelsen skal kabeloperatøren gi fyldestgjørende skriftlige opplysninger om hvilke fjernsynssendinger som kan videresendes i norske kabelnett, programprofilen for de enkelte sendinger og vilkårene for videresending, herunder det vederlag som abonnenten må betale til kabeloperatøren for mottak av sendingene.

Kabeloperatøren skal samtidig opplyse om det øvrige vederlag for å være tilknyttet nettet, samt hovedprinsippene for kabeloperatørens beregning av sitt samlede krav på vederlag. Det skal også opplyses om virkningene av undersøkelsen, jfr. §§ 5 og 6.

Kabeloperatøren skal sørge for at abonnentene kan gjøre seg kjent med utfallet av abonnentundersøkelsen.

§ 5. Sammensetning og endring av grunntilbudet

Ved sammensetning og senere endring av grunntilbudet skal kabeloperatøren legge betydelig vekt på hvilke fjernsynssendinger abonnentene prioriterte, og på det kostnadsnivå som fremkom i sist gjennomførte abonnentundersøkelse. Herunder skal kabeloperatøren legge vekt på at grunntilbudet samlet gir et variert programtilbud. Endring av grunntilbudet eller vilkårene for mottak av dette skal, med mindre særlige grunner foreligger, tidligst iverksettes 3 måneder etter at varsel om ny sammensetning og størrelsen av nytt vederlag er sendt til abonnentene.

Forslag fra *mindretall* (Isaksen og Wiik). Nytt annet ledd gis følgende ordlyd:

I tidsrommet mellom sammensetning av grunntilbud etter abonnentundersøkelse, jfr. § 4, 2. ledd kan kabeloperatøren bare endre vederlag og vilkår for grunntilbudet hvis det kan godtgjøres at det er overveiende sannsynlig at abonnentene ønsker endringen. Vederlag for grunntilbudet kan ikke økes med mer enn 5% utover endring i konsumprisindeks.

Tredje ledd: Som flertallets annet ledd.

§ 6. Vederlag for grunntilbudet

Abbonnten plikter å betale det vederlag som fremkommer når kabeloperatøren har fastsatt grunntilbud i overensstemmelse med §§ 3 til 5, med mindre abonnenten sier opp avtalen etter § 7.

§ 7. Ekstraordinær rett til oppsigelse

Ved endring av grunntilbudet eller vilkår for mottak av dette etter § 5, kan abonnenten si opp abonnementet innen en måned fra varselet ble avsendt. Oppsigelsen skal være skriftlig og kan tidligst gjelde fra utløpet av måneden etter at oppsigelsen ble avsendt.

§ 8. Avskjerming

Abbonnent som ikke ønsker å motta fjernsynssending som inngår i grunntilbudet, kan kreve å bli avskjermet. Abonnenten må selv betale kostnadene ved avskjerming.

§ 9. Klage

Abbonnent eller organ eller råd som representerer abonnenter i nettet, kan påklage abonnentundersøkelse eller kabeloperatørens vedtak om sammensetning og endring av grunntilbud, krav om vederlag for grunntilbud, spørsmål om oppsigelse etter § 7 m.v. til Statens medieforvaltning.

Statens medieforvaltning avgjør spørsmålet med endelig virkning. Partene skal rette seg etter pålegg og vedtak fra Statens medieforvaltning.

§ 10. Opplysningsplikt ved klage

Kabeloperatøren plikter å gi Statens medieforvaltning de opplysninger og utlevere de dokumenter som Statens medieforvaltning krever i forbindelse med behandling av klage etter denne forskrift. Opplysningene kan kreves gitt skriftlig eller muntlig innen en fastsatt frist.

§ 11. Unntak fra forskriftene

Statens medieforvaltning kan i særlige tilfelle gjøre unntak fra denne forskrift.

§ 12. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft ..... Fra samme tid oppheves .....

12.2.2 Forslag fra mindretall (Jahr Røine)

Utkast til forskrift om videresending av kringkastingssendinger i kabelnett fra mindretall (Jahr Røine).

§ 1. Definisjoner

Som flertallets forslag til § 1.

§ 2. Virkeområde

1. ledd: Som flertallets forslag til § 2.

Nytt 2. ledd:

Som kabelnett etter denne forskrift skal ikke regnes:

1. internanlegg i borettslag, boligaksjeselskap og sameie,
2. overføringsnett bygd og eid av brukerne hvor programvalg fastsettes av eierne i fellesskap på generalforsamling eller sameiemøte.

§ 3. Grunntilbud

Kabeloperatør plikter å tilby abonnentene et grunntilbud som sammen med de formidlingspliktige fjernsynssendingene har en bred programprofil og i rimelig grad tar hensyn til ulike aldersgrupper og mindretallsinteresser. Grunntilbudet skal sendes åpent i nettet.

§ 4. Abonnentene avgjør programtilbudet

Kabeloperatør skal følge abonnentenes ønsker og prioriteringer så langt dette er teknisk og økonomisk forsvarlig. Abonnentenes ønsker og prioriteringer avklares ved å innhente uttalelse fra abonnentrådet (se § 5) eller ved abonnentundersøkelse.

§ 5. Abonnentråd

Kabeloperatør pålegges å innkalle til et konstituerende brukermøte i hver av de nettene som kabeloperatør eier. Innkalling kan skje ved annonse eller skriftlig innkalling. Alle abonnenter kan møte og abonnenter over 18 år har stemmerett.

Brukermøtet velger et abonnentråd bestående av fra 5 til 9 medlemmer som gjør vedtak om programtilbudet i nettet. Rådet kan også uttale seg om hvordan nettet skal benyttes. Dette omfatter spørsmål om dekodere, sammensetning av pakker og extended basic. Abonnentrådet skal også uttale seg dersom det er aktuelt å benytte

kabelnettet til andre kommersielle tjenester og om de økonomiske konsekvenser dette bør få for abonnentene.

Abbonnentrådet skal komme sammen så ofte det selv finner grunn til det eller kabeloperatør ber om det. Kostnadene ved brukermøtet og abonnerådet belastes abonnentene.

Retningslinjer for konstituerende brukermøte og årsmøter og for abonnerådet angående valg, funksjonstid, arbeidsoppgaver, informasjon fra rådet etc. nedfelles i forskrifter. Brukermøtet kan vedta utfyllende bestemmelser.

Kabeloperatør plikter å legge fram for abonnerådet den informasjon rådet trenger for å utføre sitt arbeid.

Kabeloperatør skal følge abonnerådets anbefalinger så fremt dette er praktisk og teknisk mulig innenfor akseptable økonomiske rammer.

Viktige beslutninger fra abonnerådet skal gjøres kjent for abonnentene.

§ 6. Abonnentundersøkelse

Der det ikke er noe abonneråd, skal kabeloperatøren gjennomføre en abonnentundersøkelse. Der det finnes abonneråd kan det likevel gjennomføres abonnentundersøkelse dersom kabeloperatør og abonneråd mener dette er hensiktsmessig. Abonnentundersøkelse skal gjennomføres dersom det oppstår uenighet mellom abonnerådet og kabeloperatøren om programtilbudet.

Abbonentundersøkelsen skal gi svar på hvilke fjernsynssendinger abonnentene ønsker og hvilket kostnadsnivå abonnentene vil akseptere.

Abbonentundersøkelse skal gjennomføres minst hvert annet år. Abonnentundersøkelse kan gjennomføres ved forespørsel til samtlige abonnenter, eller et utvalg av abonnentene i nettet som anses representativt for abonnentene.

Forut for undersøkelsen skal kabeloperatøren gi fyldestgjørende skriftlige opplysninger om hvilke fjernsynssendinger som kan videresendes i norske kabelnett, programprofilen for de enkelte sendinger og vilkårene for videresending, herunder det vederlag som abonnentene må betale til kabeloperatøren for mottak av sendingene. Kabeloperatøren skal samtidig opplyse om det øvrige vederlag for å være tilknyttet nettet, samt hovedprinsippene for kabeloperatørens beregning av sitt samlede krav på vederlag. Det skal også opplyses om virkningene av undersøkelsen, jfr. §§ 8 og 9.

Alle abonnentene skal gjøres kjent med utfallet av undersøkelsen når denne resulterer i ny programsammensetning og endret vederlag. Kabeloperatøren skal sørge for at abonnentene kan gjøre seg kjent med utfallet av abonnentundersøkelsen også når den ikke påvirker programsammensetning og vederlag.

§ 7. Sammensetning og endring av grunntilbudet

Ved sammensetning og senere endring av grunntilbudet skal abonnerådet og kabeloperatøren legge avgjørende vekt på hvilke fjernsynssendinger abonnentene prioriterte og på det kostnadsnivå som fremkom i sist gjennomførte abonnentundersøkelse.

Der det finnes abonneråd og ikke er gjennomført noen abonnentundersøkelse skal kabeloperatør legge avgjørende vekt på anbefalingene fra abonnerådet.

Endring av grunntilbudet eller vilkårene for mottak av dette skal, med mindre særlige grunner foreligger, tidligst iverksettes 3 måneder etter at varsel om ny sammensetning og størrelsen av nytt vederlag er sendt til abonnentene.

§ 8. Vederlag for grunntilbudet

Abonnentene plikter å betale det vederlag som fremkommer når kabeloperatøren har fastsatt grunntilbud i overensstemmelse med §§ 4 til 7, med mindre abonnenten sier opp avtalen etter § 10.

§ 9. Ekstraordinær rett til oppsigelse

Som § 7 i flertallets utkast med unntak av paragrafhenvisningen som skal være til § 7.

§ 10. Avskjerming

Som i § 8 i flertallets utkast.

§ 11. Klage

Abbonentrådet, enkeltabbonenter eller grupper av abonnenter kan bringe spørsmål om sammensetning av grunnpakken, krav om vederlag, pakking av programmer, forhold vedrørende abonnentundersøkelse og andre spørsmål som har med programtilbudet å gjøre inn for et eget klageorgan (NN) for overprøving. NN avgjør saken med endelig virkning. Partene skal rette seg etter pålegg og vedtak fra NN.

§ 12. Opplysningsplikt ved klage

Kabeloperatøren plikter å gi NN de opplysninger og utlevere de dokumenter som NN krever i forbindelse med behandling av klage etter denne forskrift. Opplysningene kan kreves gitt skriftlig eller muntlig innen en fastsatt frist.

§ 13. Unntak fra forskriften

NN kan i særlige tilfelle gjøre unntak fra denne forskrift.

§ 14. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft ..... Fra samme tid oppheves .....

12.2.3 Forslag fra mindretall (Børmer og Hansen)

Utkast til forskrift om videresending av kringkasting i kabelnett fra mindretall (Børmer og Hansen):

§ 1. Definisjoner

Med kabeloperatør menes den som forestår uendret og samtidig videresending av kringkasting i kabelnett.

Med abonnent menes den som i henhold til avtale er tilknyttet kabelnett der uendret og samtidig videresending av kringkasting skjer.

Med kanal menes frekvensområde i kabelnett avsatt til videresending av en kringkastingssending.

Med programutvalg menes den samlede mengde kringkastingssendinger som videresendes i kabelnettet.

§ 2. Virkeområde

Bestemmelsene i denne forskrift gjelder for videresending av kringkasting i kabelnett som omfattes av kringkastingsloven av 4. desember 1992 nr. 127 kapittel 4, jfr. lovens § 4-1.

§ 3-1. Fastsettelse av programutvalget

Kabeloperatøren fastsetter programutvalget. Når det gjelder fjernsynssendinger, skal kabeloperatøren fastsette programutvalget under hensyn til abonnentenes ønsker, slik disse fremkommer gjennom undersøkelser i henhold til § 3-2.

§ 3-2. Undersøkelser

Minst hvert annet år skal kabeloperatøren undersøke hvilke fjernsynssendinger abonnentene ønsker at programutvalget skal bestå av. Undersøkelsene skal gjennomføres ved forespørsel til samtlige abonnenter, til et representativt utvalg av abonnentene eller til en forening som kan anees for å representere abonnentene. Ved undersøkelsen skal abonnentene informeres om hvilke fjernsynssendinger som er tilgjengelige for videresending og om vilkårene for å motta den enkelte sending.

Kabeloperatøren plikter å holde abonnentene orientert om hvilke undersøkelsesmetoder som anvendes ved fastsettelsen av programutvalget.

§ 3-3. Endringer av programutvalget

Ved endringer av programutvalget i perioden mellom undersøkelsene skal kabeloperatøren ta hensyn til de prioriteringer av programtype og programbredde som den foregående undersøkelse gir uttrykk for.

§ 3-4. Prioriteringen av disponible kanaler

Kabeloperatøren skal bruke de mest tilgjengelige kanaler til videresending av formidlingspliktige sendinger. For den øvrige del av programutvalget skal bruken av kanalene tilrettelegges slik at det blir best mulig samsvar mellom abonnentenes prioritering av den enkelte fjernsynssending og tilgjengeligheten av den. Herunder skal det også tas hensyn til den tekniske standard i abonnentenes egne nett og fjernsynsmottakere.

§ 3-5. Klage over programutvalg

Abonentene kan påklage fastsettelsen av programutvalget, jfr. § 3-1, og prioriteringen av de disponible kanaler, jfr. § 3-4, til Statens medieforvaltning som avgjør klagen med endelig virkning. Kabeloperatøren plikter å rette seg etter det vedtak som fattes i klagesaken.

Kabeloperatøren plikter å gi Statens medieforvaltning de opplysninger og utlevere de dokumenter som kreves for å foreta klagebehandlingen. Opplysningene kan kreves gitt skriftlig eller muntlig innen en fastsatt frist.

§ 4-1. Avtalevilkår

Avtaleforholdet mellom kabeloperatør og abonnent skal angi vilkårene for å være tilknyttet kabelnettet (tilknytningsvilkårene) og for å motta programutvalget (formidlingsvilkårene). Tilknytningsvilkårene skal bl.a. angi den kanalkapasitet som kabeloperatøren forplikter seg til å stille til disposisjon for videresending av kring-

kasting. Formidlingsvilkårene skal bl.a. angi eventuelle begrensninger i tilgangen til programutvalget og i så fall hvilke vilkår som gjelder for å få opphevet slike begrensninger for den enkelte abonnent.

§ 4-2. Om krav om vederlag for mottak av kringkastingssendinger

Krav om vederlag for de kringkastingssendinger som videresendes, kan kabeloperatøren bare fremme på grunnlag av avtale som angir hvilke sendinger vederlaget gjelder. Nye tilbud om kringkastingssendinger mot vederlag skal fremmes på en slik måte at det ikke oppstår kostnader eller ulemper for tilknytningsforholdet eller tjenestetilbudet for øvrig for de abonnenter som unnlater å akseptere dem.

Kabeloperatør som ikke har etablert tekniske former for tilgangskontroll ved kringkastingssendinger som tilbys mot vederlag, kan likevel fremme avtalevilkår overfor abonnentene som innebærer betalingsplikt for slike sendinger uten angivelse av hvilke sendinger vederlaget vil gjelde. Slike vilkår kan bare omfatte sendinger som er høyt prioriterte, og de må videresendes i kanaler som kan mottas av alle. Betalingens størrelse skal være angitt ved beløp og/eller som et prosentvis tillegg til de øvrige omkostninger ved kabeltilknytningen. Det nærmere innhold i slike vilkår skal ha vært gjenstand for forhandlinger med Forbrukerombudet etter markedsføringslovens § 13 annet ledd før de fremmes overfor abonnentene.

§ 5. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer, slik at alle avtaleforhold mellom kabeloperatør og abonnent skal være i samsvar med denne forskrift senest 1 år etter ikrafttredelsestidspunktet.

Fra samme tid oppheves .....

12.3 FORSKRIFT OM AVTALE MELLOM KABELOPERATØR OG ABONNENT (FORSLAG FRA FLERTALLET)

Utkast til forskrift om avtale mellom kabeloperatør og abonnent om videresending av kringkastingssendinger m.v. fra flertallet (alle utenom Børmer og Hansen):

§ 1. Definisjoner

Med kabeloperatør menes den som forestår videresending av kringkastingssendinger i kabelnett.

Med abonnent menes den som i henhold til avtale med kabeloperatør mottar kringkastingssending fra kabelnett, herunder den som har inngått avtale på vegne av flere husstander (fellesabonnent).

Med abonnementsavtale menes avtale om tilknytning til kabelnett for videresending av kringkastingssendinger og om mottak av kringkastingssendinger.

§ 2. Virkefelt

Bestemmelsene i denne forskrift gjelder abonnementsavtale mellom kabeloperatør og abonnent om videresending av kringkastingssendinger m.v. i kabelnett som omfatter mer enn 25 mottakertilknytninger.

Bestemmelsene gjelder likevel ikke for kabelnett som en beboersammenslutning, velforening, institusjon e.l. driver til eget bruk.

§ 3. Ufravikelighet

Det kan ikke avtales eller gjøres gjeldende vilkår som er ugunstigere for abonnenten enn det som følger av bestemmelsene i denne forskrift.

§ 4. Avtalens form. Endringsavtale

Det skal inngås skriftlig abonnementsavtale. Partenes navn og adresse skal fremgå av avtalen. Avtalen skal inneholde bestemmelser med et innhold som angitt i §§ 5, 6, 7 første ledd første punktum og annet ledd og §§ 8-15.

Abbonnten skal innen en uke skriftlig opplyse kabeloperatøren om eventuelle endringer i antall husstander som omfattes av abonnementskontrakten.

§ 5. Andre avtaler angående kabelnettet

Abbonnten står fritt med hensyn til hvem som skal forestå utbygging av, og service og vedlikehold på den del av kabelnettet som abonnenten eier, jfr. § 7. Oppsigelse av eventuelle andre avtaler med kabeloperatøren gir ikke grunnlag for endring i abonnementsavtalen.

§ 6. Opplysningsplikt

Kabeloperatøren skal ved inngåelsen av avtalen og senere med passende mellomrom opplyse abonnenten om vesentlige forhold angående kabelnettet og avtaleforholdet, herunder om behov for oppgradering av nettet.

§ 7. Forholdet mellom kabeloperatørens nett og abonnentens nett. Grensesnitt

Abbonnementsavtalen skal angi grensesnittet mellom det nett som kabeloperatøren eier eller disponerer over (kabeloperatørens nett) og abonnentens nett. Dersom ikke annet fremgår av avtalen, bør grensesnittet normalt være ved yttergrensen til abonnentens eiendom. Ved gjennomgående stamkabel over abonnentens eiendom, bør grensesnittet normalt være ved uttaket fra stamkabelen.

Hver av partene er ansvarlig for service og vedlikehold av sitt nett, og for at det ikke foretas disposisjoner som kan skade deler av nettet som tilhører den annen part, eller signalformidlingen i dette. Abonnenten skal medvirke til å hindre at signalene kan mottas av noen som ikke er omfattet av abonnementsavtale.

Forslag til nytt annet ledd fra *mindretall* (Jahr Røine):

For å sikre mulighet for bl.a. informasjonsformidling innen nærmiljøet, uten å belaste det samlede kabelnettet, bør normalt abonnentene i flere naturlig sammenhengende boligenheter, borettslag, sameier, velforeninger m.v. ha felles grensepunkt mellom sine nett og kabeloperatørens nett.

Tredje ledd: Som flertallets annet ledd.

§ 8. Kabelføring over abonnentens eiendom

Med mindre særlige grunner foreligger har kabeloperatøren rett til å føre jord- eller luftkabel for sitt nett over abonnentens eiendom og bygninger. Abonnenten har bare rett til vederlag dersom slik fremføring må anses særlig belastende for eiendommen. Kabeloperatøren skal ta hensyn til abonnentens ønsker før tiltak iverksettes på eiendommen. Kabeloperatøren skal sørge for at arealene blir satt i stand etter at tiltaket er gjennomført.

Abonntenen plikter å medvirke til at service og vedlikehold m.v. kan bli gjennomført når kabeloperatøren har ført frem kabel over eiendommen.

Kabeloperatøren er ansvarlig etter alminnelige erstatningsregler for eventuelle skader forårsaket av kabeloperatørens tiltak etter denne paragraf.

Forslag fra *mindretall* (Jahr Røine). Første ledd gis følgende ordlyd:

Dersom alternativ fremføring innebærer praktiske problemer og betydelig økonomiske merkostnader, har kabeloperatøren rett til å føre jord- eller luftkabel for sitt nett over abonnentens eiendom og bygninger. Abonntenen har bare rett til vederlag dersom slik fremføring må anses særlig belastende for eiendommen. Kabeloperatøren skal ta hensyn til enkelt- eller fellesabonntens ønsker, bl.a. om opplegg og grensepunkt for sine kabler. Kabeloperatøren skal sørge for at arealene blir satt i stand etter at tiltaket er gjennomført.

§ 9. Krav til kabeloperatørens nett

Nettet som kabeloperatøren eier eller disponerer over skal tilfredsstille de til enhver tid gjeldende offentligrettslige krav.

§ 10. Hvilke kringkastingssendinger som videresendes i nettet

I særskilt vedlegg til abonnementsavtalen skal det angis hvilke kringkastingssendinger som på avtaletidspunktet videresendes åpent i nettet som grunntilbud, jfr. forskrift av ..... om sammensetning av grunntilbud av kringkastingssendinger. Senere endringer i grunntilbudet kan bare foretas etter reglene i ovennevnte forskrift.

§ 11. Tilknytningsavgift m.v.

Abonnementsavtalen skal angi størrelsen av eventuell samlet engangsavgift som abonnenten skal betale for førstegangs tilknytning til kabeloperatørens nett (stamlinjen). Dersom abonnenten er en beboersammenslutning, skal både den samlede tilknytningsavgift for abonnenten og den enkelte husstands andel av tilknytningsavgiften angis.

Inngår partene avtale om at kabeloperatøren skal utføre arbeid med etablering eller endring av abonnentens nett, plikter kabeloperatøren samtidig skriftlig å opplyse abonnenten om størrelsen av eventuelt særskilt vederlag for dette, eller hvordan slikt vederlag blir beregnet.

§ 12. Abonnementsavgift

Avtalen skal angi hva årlig avgift, som abonnenten skal betale for tilknytning til kabeloperatørens nett og mottak av grunntilbudet, utgjør på avtaletidspunktet.

Minst en gang pr. år skal abonnenten motta avregning hvor det spesifiseres hvor stor del av den totale årlige avgift som knytter seg til hver av følgende poster:

- tilknytning, signalleveranse, vedlikehold og service av kabeloperatørens nett,
- vederlag for lisensbelagte sendinger som inngår i grunntilbudet,
- vederlag for lisensbelagte sendinger som abonnenten har inngått tilleggsavtale om,
- offentlige avgifter knyttet til kabeloperatørens ytelse etter avtalen,
- eventuelle særlige administrasjonskostnader og andre poster.

§ 13. *Overdragelse av avtale*

Kabeloperatøren har rett til å overdra sine rettigheter og plikter etter abonnementsavtalen til en annen som fyller offentligrettslige krav til å drive kabelnett. Overdragelsen kan ikke gjøres gjeldende før abonnenten skriftlig er opplyst om den. Frem til utløpet av oppsigelsestiden etter § 14, er overdrageren solidarisk ansvarlig med den nye kabeloperatøren for oppfyllelsen av kabeloperatørens plikter i henhold til lovgivning og avtale.

Abonnenten har rett til å overdra avtalen til en annen ved fraflytting fra boligen. Tidligere abonnent er likevel ansvarlig i henhold til abonnementsavtalen for perioden frem til skriftlig melding om at ny abonnent har overtatt abonnementet, er gitt til kabeloperatøren.

§ 14. *Varighet. Oppsigelse*

Abonnementsavtalen skal inneholde bestemmelser om varighet og oppsigelse.

Kabeloperatøren kan bare si opp avtalen dersom saklig grunn foreligger.

§ 15. *Varsel før avstengning ved mislighold m.v.*

Hvis abonnenten vesentlig misligholder sine forpliktelser etter avtalen, har kabeloperatøren rett til å hindre at abonnenten mottar signaler. Slik hindring av mottak kan tidligst iverksettes fire uker etter at abonnenten skriftlig er opplyst om at vesentlig mislighold foreligger, og at hindring av mottak kan bli iverksatt.

Abonnementsavtalen kan inneholde særskilte bestemmelser om mislighold og virkninger av dette.

§ 16. *Utfyllende bestemmelser*

Kongen eller den Kongen bestemmer kan gi nærmere bestemmelser til utfylling av denne forskrift.

§ 17. *Tvisteløsning*

Dersom det med grunnlag i avtale mellom organisasjon for kabeloperatørene og Forbrukerrådet er opprettet nemnd for tvister om avtaler om videresending i kabelnett, og vedtektene for nemnden er godkjent av Kongen, kan hver av partene bringe tvisten inn for nemnden. Så lenge tvisten er til behandling i nemnden, kan ikke kabeloperatøren reise søksmål om samme tvistegenstand. Har nemnden truffet realitetsavgjørelse, kan hver av partene reise søksmål direkte for herreds- eller byrett.

§ 18. *Ikrafttredelse.*

Denne forskrift trer i kraft fra ..... Loven gjelder for avtaler som blir inngått eller fornyet etter ikrafttredelsen.

Fra samme tid oppheves forskrift om abonnementskontrakt for kabelnett for formidling av kringkasting fastsatt av Samferdselsdepartementet 22.01.88, med senere endringer.

Vedlegg 1

Abonnementskontrakt for kabelnett for formidling av kringkasting

Fastsatt av Samferdselsdepartementet 22.01.88 med senere endringer 19.12.88 med hjemmel i telegrafloven § 1.

Kontrakten angir minimumsvilkår som ikke kan fravikes til skade for abonnenten. Minimumsvilkårene gjelder for nye kontrakter inngått fra 1. januar 1988.

Kontrakten omfatter ikke installasjon og service/vedlikehold på den abonnent-eide delen av nettet, da abonnenten står fritt med hensyn til hvem som skal forestå dette, jfr. pkt. 2.2. og 3.

Mellom: (nedenfor benevnt Abonnenten) og NN Kabel-TV (nedenfor benevnt Distributøren) er følgende avtalt:

1 AVTALENS OMFANG

1.1. Avtalen omfatter et abonnement på kabel-TV-tjenester fra Distributøren ved at Abonnentens nett tilknyttes kabelnettet til Distributøren. Distributørens kabelnett skal inneha konsesjon etter de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter.

Abonnenten er:

A/ En beboersammenslutning¹ bestående av - (antall) husstander med adresse:

_____

B/ En enkelt husstand med adresse:

_____

som mottar/skal motta de kabel-TV-tjenester som avtalen omfatter.

1.2. Følgende grensesnitt² mellom det abonnenteide nettet og Distributørens kabelnett gjelder:

1.3. Distributøren er ansvarlig for løpende service og vedlikehold av sitt kabelnett. Distributøren stiller til disposisjon en egen vaktjeneste som er i beredskap:

Dager	Klokkeslett	Tlf.
_____	_____	_____
_____	_____	_____

1. Med «beboersammenslutning» menes i denne kontrakt en abonnent som har etablert brukereid nett etter kabelnettforskriftens § 3, jfr. § 7 nr. 6 tredje ledd, f.eks. enkeltstående bygninger og/eller 100 husstander.
2. Grensesnittet for abonnentens internnett bør normalt legges ved ytre grense av eiendommen(e) til beboersammenslutning/enkeltabonnenten, etter anvisning fra abonnenten. Ved gjennomgående stamkabel på eiendommen, bør normalt linjen fra stamkabelen til abonnentnettet tilhøre internnettet, også her etter anvisning fra abonnenten.

2 VEDERLAG

Tilknytningsavgift³

2.1. tilknytningsavgift betaler abonnenten et engangsbeløp på kr. _____ inkl. mva. pr. husstand som skal motta kabel-TV-tjenester, til sammen kr. _____ inkl. mva.⁴

Betaling skjer så snart tilknytning er foretatt.

Installasjonen skal ferdigstilles innen _____

Når særlige hensyn tilsier det, kan delbetalinger avtales.

Installasjon av Abonnementens nett

2.2. Abonnenten står fritt med hensyn til hvem som skal forestå utbyggingen av den abonnenteide delen av kabelnettet.

Abonnementsavgift

2.3. I årlig abonnementsavgift betaler abonnenten pr. husstand kr. _____ inkl. mva., tilsammen kr. _____ inkl. mva.⁵ Ved endring av antall husstander hos Abonnenten (se pkt. 1.1.A, jfr. pkt. 5.8.) som mottar kabel-TV-tjenester, endres den totale avgift under dette pkt. tilsvarende. Ved økning av antall husstander hos Abonnenten som mottar kabel-TV-tjenester, svares dessuten ytterligere tilknytningsavgift pr. husstand, slik som nevnt i pkt. 2.1. Beløpet justeres i.h.t. konsumprisindeksen, jfr. 4. ledd.

Avgiften fordeler seg på:

- Signalleveranse og service/vedlikehold på distributørdelen av nettet: _____
- I tillegg kommer de til enhver tid gjeldende avgifter for satellittprogrammer og vederlag for opphavsrettigheter, i den utstrekning Distributøren er ansvarlig for innbetaling av disse i henhold til inngåtte avtaler.

(Pr. _____ (dato) utgjør disse avgifter og vederlag kr. _____).

Andelen av beløpet for signalleveranse og service/vedlikehold på distributørdelen av nettet, reguleres årlig på grunnlag av endringer i konsumprisindeksen med utgangspunkt i indekstallet pr. _____ (dato) som er _____ poeng.

Avgiften forfaller til betaling pr. _____ (dato) hvert år, og betales forskuddsvis.

2.4. Dersom offentlige avgifter for de ytelser som følger av denne avtale forhøyes/pålegges Distributøren, har han rett til å forhøye abonnementsavgiften tilsvarende.

2.5. En - 1 - ekstra antennekontakt hos en husstand fører ikke til forhøyelser i abonnements- og tilknytningsavgiften.

3. Med tilknytningsavgift menes det beløp den enkelte abonnent må betale for stamlinjetilknytning.
4. abonnenten er en beboersammenslutning skal det gis opplysning om den totale tilknytningsavgift for abonnenten, og for avgiften utregnet på hver enkelt husstand.
5. Dersom abonnenten er en beboersammenslutning skal det gis opplysning om den totale abonnementsavgiften for abonnenten og for avgiften utregnet på hver enkelt husstand.

3 REGULERING AV SERVICE OG VEDLIKEHOLD PÅ DEN ABONNENTEIDE DELEN AV NETTET

3.1. Abonntenen står fritt med hensyn til hvem som skal utføre service og vedlikehold på den abonnenteide delen av nettet.

3.2. Oppsigelse av eventuell avtale med Distributøren om service og vedlikehold på den abonnenteide delen av nettet har ingen innvirkning for abonnentavtalen, og omvendt.

4 KABELNETTETS KANALKAPASITET OG PROGRAM SOM SKAL OVERFØRES

Kanalkapasitet

4.1. Distributørens kabelnett er dimensjonert til å kunne overføre _____ (antall) TV-kanaler. (For nett bygget etter de tekniske forskrifter av 1984 er kravet minimum 24 TV-kanaler).

Programtilbud og regulering av dette

4.2. Regulering av programtilbudet følger lov om kabelsendinger av 10. juni 1988 nr. 46 og forskrifter gitt i medhold av denne. Eventuelle endringer i loven eller forskrifter, vil medføre at nedenforstående punkter endres tilsvarende.

Pkt. 4.4. nedenfor gjelder ikke for formidlingspliktige program.

4.3. Følgende TV-program overføres for tiden over distributørens kabelnett til abonnentnettet: _____ og følgende radioprogram: _____

4.4. Distributøren skal i henhold til gjeldende lovgivning undersøke hvilke program abonnentene ønsker formidlet i kabelnettet, og plikter å gjennomføre abonnentenes valg i samsvar med deres prioriteringer.

Abonnerter som ikke ønsker å motta et program kan kreve å bli avspærret for disse, men må selv bære omkostningene ved dette, jfr. pkt. 4.6. nedenfor.

Dersom det er unyttede kanaler i kabelnettet etter at abonnentene har valgt programmer, kan Distributøren utnytte disse, men må varsle abonnentene om sitt forslag til utnyttelse to måneder før formidlingen begynner. Dersom et flertall av abonnentene går mot forslaget, kan det likevel gjennomføres dersom Distributøren sørger for avskjerming uten kostnad for abonnentene.

4.5. Har Abonntenen betalt en forhøyet abonnementsavgift for program som senere faller bort, er Abonntenen berettiget til et prisavslag dersom det ikke blir valgt nytt program i.h.t. pkt. 4.4. som medfører tilsvarende abonnementsavgift, innen 6 måneder etter at det opprinnelige program falt bort. Prisavslaget beregnes fra bortfallsdagen for programmet.

4.6. I den utstrekning *Abonntenen*, eller *en enkelt husstand* de tilfeller Abonntenen er en beboersammenslutning (jfr. pkt. 1.1.A), ikke ønsker å ha tilgang til alle de kringkastingsprogram som det er inngått avtale om, vil Distributøren for *Abonntensregning*⁶ sørge for at de kanaler som ikke ønskes gjort tilgjengelig for denne husstanden, blir avspærret. Har Abonntenen/husstanden betalt en forhøyet abonne-

6. Kontrakten regulerer ikke de økonomiske forhold mellom abonnentene og den enkelte husstand, om hvem som rent faktisk skal bære kostnadene ved avsperringen. Den angir kun at abonnentene er ansvarlig overfor distributøren for vederlaget. Det tilrås imidlertid at beboersammenslutningen betaler avstegning i de tilfeller som går inn under pkt. 4.6.

mentsavgift for det program som blir avsperrret, er Abonnten berettiget til en tilsvarende reduksjon i abonnementsavgiften fra neste termin.

4.7. Abonnenter og Distributør kan klage over avgjørelse som gjelder formidling av kabelsendinger, herunder avgjørelser som gjelder valg av kabelprogram til Nærkringkastingsnemda, jfr. forskrift om kabelsendinger.

5 ABONNENTENS OG DISTRIBUTØRENS PLIKTER

5.1. Abonnten er ansvarlig for service og vedlikehold av sin del av kabelnettet.

5.2. Det må kun benyttes apparatkabel med slike tekniske spesifikasjoner som distributøren godkjenner.

5.3. Distributøren har rett til å fremføre jord- eller luftkabel for sitt kabelnett frem til andre abonnenter eller eiendommer fra/over abonnentens hus eller eiendom. Abonnten kan bare kreve vederlag for slik fremføring dersom denne må anses som særlig belastende for hans eiendom.

Arealer som blir benyttet settes i stand av Distributøren. Distributøren plikter å ta hensyn til Abonntens ønsker når det gjelder inngrep på eiendommen/bygningen. Distributøren er bare erstatningsansvarlig for økonomisk tap dersom det er utvist feil eller forsømmelser fra Distributørens side.

Abonnten plikter etter dette å medvirke til at det ikke blir lagt hindringer i veien for fremføring av Distributørens kabelnett på Abonntens eiendom.

5.4. Abonnten plikter å medvirke til at det ikke blir lagt hindringer i veien for service/vedlikehold av Distributørens kabelnett på Abonntens eiendom.

5.5. Abonnten samtykker i at distributørens rettigheter etter pkt. 5.3. og 5.4. kan tinglyses som heftelser på Abonntens eiendom.

5.6. Abonnten, som eier av abonnentnettet, kan fritt disponere over dette. Ved disposisjoner over abonnentnettet må det på forhånd sørges for at disse ikke vil påføre Distributørens kabelnett eller øvrige abonnenter forstyrrelser eller skade. Abonnten er ansvarlig for enhver skade eller ulempe ovenfor Distributøren eller andre abonnenter som slike disposisjoner måtte medføre.

5.7. Abonnten har ikke adgang til å videresende de program som mottas fra Distributøren til husstander som ikke omfattes av denne avtalen.

5.8. Ad. pkt. 1.1.A, skal abonnenten fortløpende gi Distributøren skriftlig meddelelse ved endringer i antall husstander.

6 VARIGHET

6.1. Abonntavtalen varer i 2 år fra det tidspunktet tilknytningen finner sted og fornyes deretter automatisk for 1 år ad gangen hvis den ikke sies opp av en av partene ved rekommandert brev senest 6 mnd. forut for avtalens utløp.

Distributøren har kun anledning til å si opp avtalen når saklig grunn foreligger. Som saklig grunn regnes ikke Distributørens ønske om prisforhøyelse ut over det avtalen ellers gir adgang til.

7 MISLIGHOLD FRA DISTRIBUTØRENS SIDE

7.1. Dersom tilknytning ikke ferdigstilles som avtalt i pkt. 2.1., kan Abonnten gi Distributøren skriftlig varsel om at avtalen vil bli hevet dersom tilknytning ikke finner sted innen 6 måneder etter at varsel er gitt.

7.2. Dersom Abonnten vil gjøre krav gjeldende fordi Distributøren ikke har oppfylt sine plikter etter avtalen, skal Distributøren varsles skriftlig innen rimelig tid.

7.3. Avtalen kan heves hvis det foreligger vesentlig mislighold fra Distributørens side og Distributøren ikke har utbedret det forhold Abonnementen klager over innen rimelig tid etter at reklamasjon ble mottatt.

7.4. Distributøren er erstatningsansvarlig for økonomisk tap hvis det er utvist feil eller forsømmelser fra selskapet selv eller noen av dets ansatte. Distributøren hefter ikke for avledede skader med mindre det foreligger grov uaktsomhet fra Distributøren selv eller hans ansatte.

8 MISLIGHOLD FRA ABONNEMENTENS SIDE

8.1. Ved betalingsforsinkelser påløper det renter etter lov om rente ved forsinket betaling (Lov av 17. desember 1976 nr. 100).

8.2. Hvis Abonnementen har misligholdt vesentlige forpliktelser etter denne avtalen, har Distributøren rett til å hindre at Abonnementen mottar signaler. Abonnementen skal på forhånd være gitt fire ukers skriftlig varsel ved rekommandert brev etter at vesentlig mislighold er konstatert.

Ny tilkobling kan først finne sted når Abonnementen har oppfylt sine forpliktelser og betalt faktura for fra- og tilkobling.

8.3. I de samme tilfelle som nevnt i pkt. 8.2. og med de samme frister har Distributøren rett til å heve avtalen med virkning tidligst fra det tidspunkt frakobling finner sted. Varsel om at avtalen heves må gis ved rekommandert brev.

Abonnementen er ansvarlig for å dekke omkostninger ved frakobling i forbindelse med at avtalen heves.

8.4. I de tilfelle Abonnementen holder tilbake vederlag på grunn av en på forhånd oppstått tvist mellom partene om forståelsen av denne avtalen, kan ikke Distributøren iverksette frakobling av den grunn, så lenge tilbakeholdelsen av vederlaget kan anses å være rimelig og saklig begrunnet i forbindelse med tvisten.

9 OVERDRAGELSE AV KONTRAKT

9.1. Distributøren kan overdra sine rettigheter og plikter etter denne avtale til en annen distributør som tilfredsstillende krav til fagkompetanse og offentlige tillatelser som myndighetene måtte forlange. Overdragelsen kan ikke gjøres gjeldende før abonnementen har fått skriftlig meddelelse om den. I den vanlige oppsigelsestid er Distributøren likevel ansvarlig for at den nye konsesjonæren oppfyller forpliktelsene overfor abonnentene.

9.2. Abonnementet følger boligen. Tidligere abonnent er ansvarlig i henhold til abonnementskontrakten inntil skriftlig melding er gitt til Distributøren om at ny abonnent har overtatt abonnementet.

10 UFORUTSETTE FORHOLD

10.1. Ingen av partene er ansvarlig for mislighold som skyldes forhold som etter vanlige regler anses som force majeure.

10.2. Bestemmelser gitt i eller i medhold av lov og som har betydning for rettighetene og pliktene etter denne kontrakt, kan hver av partene kreve gjort gjeldende etter nærmere avtale, uten hensyn til fristene i pkt. 6.1.

11 SÆRSKILTE MERKNADER

_____
Sted _____
Dato _____

_____
Distributøren
Sted _____
Dato _____

_____
Abonntenen

Denne kontrakt er utstedt i 2 eksemplarer hvor partene beholder en hver.

Andre utgaver av dokumentet

Hent opp dokumentet i HTML-format

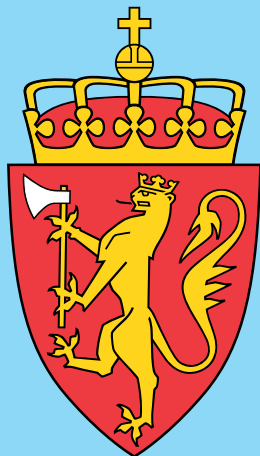
Slik ser det ut med Internett browser mot CD-ROM'en

 NORGES OFFENTLIGE UTREDNINGER NOU 1994:4
Kontrollen med «de hemmelige tjenester»
Instilling fra EØS-kommisjonen, oppnevnt ved Kgl. resolusjon 24. september 1993 Avgitt 7. februar 1994
<ul style="list-style-type: none">
• Utsendelsesrett
• Innholdsfortegnelse
<small>Utgiver: STATENS FORVALTNINGSTJENESTE SEKSJON STATENS TRYKKNING</small>
<small>Trykt utgave: ISSN: 0333-2306 ISBN: 82-583-0279-5 Trykk: Falch Hartvigrykk as, Oslo OSLO 1994</small>
<small>Elektronisk utgave: ISSN: 0806-2633 (NOU Computerfile) = ISBN: 82-583-0279-5 / DOCUMENT NOU 1994: 4/NO HTML-versjon: Falch Infotek as, Oslo</small>

Du må ha en Internett browser for å gjøre dette

Hent opp i tekstformat (RTF)

 NORGES OFFENTLIGE UTREDNINGER
TITTEL
INNLEDNING
KAPITLER
VEDLEGG

NOU

NORGES OFFENTLIGE UTREDNINGER

1994

1995

1996

ODIN

HVIS DU HAR INTERNETT

HJELP

BRUKERDOKUMENTASJON

MEDIE UAVHENGIG PUBLISERING